

Početa stranica>Obiteljskopравни predmeti i nasljeđivanje>Roditeljska odgovornost – skrbništvo nad djecom i prava na kontakt

Roditeljska odgovornost – skrbništvo nad djecom i prava na kontakt

Roditeljska odgovornost znači sva prava i obveze prema djetetu i njegovoj imovini. Iako taj pojam nije jednako definiran u svim državama članicama, obično obuhvaća skrbništvo i prava na posjećivanje. Ako ste par iz dvije države s jednim djetetom ili više njih i sada se rastajete, morat ćete se dogovoriti o skrbništvu nad njima.

Gdje početi?

Što je skrbništvo? Što su prava na posjećivanje?

Sve dok roditelji žive zajedno, obično imaju zajedničko skrbništvo nad djecom. Međutim, ako se roditelji rastanu ili razvedu, moraju odlučiti kako će u budućnosti izvršavati svoje odgovornosti.

Roditelji mogu odlučiti hoće li dijete naizmjenično živjeti s oba roditelja ili s jednim roditeljem. U potonjem slučaju drugi roditelj obično ima pravo posjećivati dijete u određeno vrijeme.

Pravo skrbništva obuhvaća i druga prava i obveze u vezi s obrazovanjem djeteta i skrbi o djetetu, uključujući pravo na zaštitu djeteta i njegove imovine.

Roditelji obično imaju roditeljsku odgovornost za dijete, no roditeljska odgovornost može biti dodijeljena i ustanovi kojoj je dijete povjereno.

Tko odlučuje o skrbništvu i pravima na posjećivanje?

Roditelji mogu odlučiti o tim pitanjima međusobnim dogovorom. Ako roditelji ne mogu postići dogovor, može im pomoći izmiritelj ili odvjetnik. Posjetite poveznicu na dnu stranice i potražite izmiritelja.

Ako roditelji ne mogu postići dogovor, vjerojatno će morati ići na sud. Sud može odlučiti da će skrbništvo nad djetetom imati oba roditelja (zajedničko skrbništvo) ili jedan roditelj (isključivo skrbništvo). U slučaju da samo jedan roditelj dobije skrbništvo, sud može odlučiti o pravima na posjećivanje drugog roditelja.

U slučaju para iz dvije države, propisima EU-a određeno je koji sud ima nadležnost za rješavanje tog predmeta. Posjetite poveznicu na dnu stranice i potražite nadležni sud.

Glavni je cilj izbjeći da oba roditelja pristupe sudu u svojoj državi i da se donesu dvije odluke za isti predmet. Načelo je da je nadležan sud u državi u kojoj dijete obično živi.

Hoće li odluka suda biti izvršena u drugoj državi EU-a?

Mehanizmom za priznavanje i izvršenje odluka osigurava se da se odluka suda nakon izdavanja primjenjuje u drugim državama EU-a. To olakšava osobama s roditeljskom odgovornošću da ostvare svoja prava.

Sudska odluka o pravima na posjećivanje bit će priznata u drugoj državi članici EU-a bez bilo kakvog posebnog postupka, čime se podržava odnos djeteta s oba roditelja.

Koja se pravila EU-a primjenjuju?

Pravila kojima se uređuju prekogranična pitanja djece i roditelja dio su [Uredbe Bruxelles II.a](#). Ta se pravila jednako primjenjuju na svu djecu bez obzira jesu li rođena u bračnoj zajednici. Uredba Bruxelles II.a temelj je pravosudne suradnje EU-a u bračnim stvarima i stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću. Ta se Uredba od 1. ožujka 2005. primjenjuje u svim državama članicama osim Danske.

Za detaljne informacije koje se odnose na određenu zemlju odaberite odgovarajuću zastavu.

Ostale poveznice

[Pronađite izmiritelja](#)

[Pronađite nadležni sud](#)

[Pročitajte letak](#)

Posljednji put ažurirano: 26/10/2020

Stranicu održava Europska komisija. Informacije na ovoj stranici ne odražavaju nužno službeno stajalište Europske komisije. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest koja se odnosi na propise za autorska prava za europske stranice.

Roditeljska odgovornost - Belgija

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljsko pravo pravni je mehanizam za zaštitu i zastupanje djece do njihove punoljetnosti ili osamostaljenja. Taj se mehanizam odnosi i na osobu i na imovinu djeteta. Roditeljsko pravo uređeno je člancima 371. – 387.b i 203. Građanskog zakonika (*Code civil*).

Roditeljska prava automatski ostvaruju zakonski roditelji djeteta, tj. osobe koje se u skladu sa zakonom smatraju roditeljima zbog poveznice s djetetom u obliku očinstva, majčinstva ili zajedničkog majčinstva na temelju krvnog srodstva, posvojenja ili zakona. Ako biološki roditelji na temelju zakona nisu priznati kao zakonski roditelji, oni nisu nositelji roditeljskog prava.

Roditeljsko pravo oca i majke djeteta traje dok dijete ne postane punoljetno (navršši 18 godina) ili do njegova osamostaljenja. Za odluke povezane s mjestom stanovanja, uzdržavanjem, zdravljem, nadzorom, obrazovanjem, osposobljavanjem ili razvojem djeteta odgovorni su roditelji (članak 203. Građanskog zakonika).

Kad je riječ o različitim ovlastima obuhvaćenima roditeljskim pravom, postoji razlika između prava koja se odnose na osobu djeteta, onih koja se odnose na upravljanje imovinom djeteta i određenih posebnih prava koja proizlaze iz roditeljskog prava. Prava koja se odnose na osobu djeteta mogu se dalje podijeliti na „pravo na skrb”, koje uključuje „život” s djetetom (tj. brigu o djetetu, nadzor nad njime, donošenje odluka u pogledu obrazovanja povezanih s prisutnošću djeteta uz roditelja) i pravo na obrazovanje, koje uključuje donošenje odluka povezanih s uzdržavanjem, obrazovanjem i osposobljavanjem djeteta. Kad je riječ o upravljanju imovinom djeteta, postoji razlika između prava na upravljanje imovinom djeteta i prava na zakonitu upotrebu te imovine. Posebna prava odnose se na ovlasti roditelja u pogledu djetetova sklapanja braka, kao i usvojenja i osamostaljenja djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljsko pravo koje se odnosi na osobu maloljetnog djeteta u načelu zajednički ostvaruju oba roditelja djeteta. Bez obzira na to žive li roditelji zajedno i bez obzira na to jesu li u braku, ako se utvrdi srodstvo djeteta s oba roditelja, oni (svaki za sebe) zajednički ostvaruju različita posebna prava koja proizlaze iz roditeljskog prava (članci 373. i 374. Građanskog zakonika).

Ako se djetetovo srodstvo s ocem ili majkom ne može utvrditi ili ako je jedno od njih mrtvo ili odsutno ili nije u mogućnosti izraziti svoje mišljenje, drugi roditelj sam ostvaruje to pravo.

Kad je riječ o trećim stranama (koje djeluju u dobroj vjeri), smatra se da svaki roditelj djeluje uz pristanak drugog roditelja kada ostvaruje prava koja proizlaze iz roditeljskog prava (članak 373. Građanskog zakonika).

Ako roditelji ne mogu postići sporazum u pogledu mjesta stanovanja djeteta, važnih odluka povezanih sa zdravljem, obrazovanjem, osposobljavanjem i slobodnim vremenom djeteta, ili pitanja povezanih s vjerskim ili filozofskim uvjerenjem, ili ako se čini da je njihov sporazum u suprotnosti s interesima djeteta, obiteljski sud (*tribunal de la famille*) može jednom od roditelja povjeriti isključivo pravo ostvarivanja roditeljskih prava.

U tom slučaju, na temelju utvrđenih načina ostvarivanja prava, drugi roditelj zadržava 1. pravo nadzora, tj. pravo da bude obaviješten o stanju djeteta i da se obrati nadležnom obiteljskom sudu ako smatra da drugi roditelj nije djelovao u interesu djeteta, i 2. pravo na kontakt s djetetom. Održavanje kontakta može se odbiti samo ako za to postoje vrlo ozbiljni razlozi (članak 374. Građanskog zakonika).

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako dijete nema ni oca ni majku koji bi mogli ostvarivati roditeljska prava, dijete će se staviti pod skrbništvo (članak 375. Građanskog zakonika).

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

U načelu rastava ili razvod roditelja nemaju učinka na pravila koja se odnose na ostvarivanje roditeljskih prava. Pravno je načelo da roditelji djeteta zajednički ostvaruju roditeljska prava (vidjeti točku 2.). To znači da oba roditelja ostvaruju, i nastavljaju ostvarivati, ovlasti koje proizlaze iz roditeljskog prava i da ni jedno od njih ne može samo donijeti odluku koja sprječava drugog roditelja u ostvarivanju njegovih posebnih prava. To znači da jedan roditelj mora dobiti suglasnost drugog roditelja kako bi mogao djelovati. Međutim, kad je riječ o, na primjer, mjestu stanovanja djeteta, roditelj s kojim dijete živi uredno donosi odluke o svakodnevnom rasporedu djeteta, pravilima ponašanja itd.

Roditelji mogu postići sporazum o uvjetima za ostvarivanje roditeljskog prava uzimajući u obzir interese djeteta.

U suprotnome se pitanje mora uputiti obiteljskom sudu, koji može odlučiti povjeriti isključivo pravo ostvarivanja roditeljskih prava jednom od roditelja (vidjeti točku 2.).

Odluka se mora donijeti i o mjestu stanovanja djeteta, mjestu u kojem je dijete uneseno u registar stanovništva, i načinima na koje roditelji trebaju pridonijeti uzdržavanju, obrazovanju i osposobljavanju djeteta.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Roditelji nisu obvezni obratiti se sudu, već mogu sklopiti privatni sporazum i na taj način riješiti pitanje roditeljskih prava u pogledu djeteta. Kako bi im se u tome pomoglo, roditelji u bilo kojem trenutku, uključujući tijekom postupka, imaju mogućnost korištenja usluga ovlaštenog i propisno osposobljenog posrednika (odvjetnika, bilježnika ili drugog ovlaštenog posrednika) (članak 1730. Pravosudnog zakonika (*Code judiciaire*)).

Ako žele imati mogućnost izvršenja te odluke u slučaju potrebe za tim, roditelji svoj sporazum moraju uputiti nadležnom obiteljskom sudu koji će ispitati uzimaju li se njime u obzir interesi djeteta.

U slučaju razvoda zbog nepovratnog raspada braka (vidjeti informativni list „Razvod – Belgija”), roditelji mogu u bilo kojem trenutku tijekom postupka od obiteljskog suda zatražiti odobrenje sporazuma o privremenim mjerama koje se odnose na djecu. Sudac može odbiti odobriti taj sporazum ako je on u suprotnosti s interesima djeteta.

U slučaju sporazumnog razvoda (vidjeti informativni list „Razvod – Belgija”), stranke u svojim sporazumima sklopljenima prije razvoda moraju navesti mjere povezane s roditeljskim pravom (ostvarenje tog prava, pravo na kontakt, upravljanje imovinom djeteta) i načine na koje svaki roditelj treba pridonijeti uzdržavanju, obrazovanju, zdravlju, osposobljavanju i razvoju djeteta, tijekom postupka razvoda braka i nakon njega. Javni tužitelj izdaje mišljenje i obiteljski sud može ukloniti ili izmijeniti odredbe koje su u suprotnosti s interesima maloljetne djece. Obiteljski sud proglašava razvod braka i odobrava sporazume koji se odnose na maloljetnu djecu.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Pri podnošenju zahtjeva sudski tajnik obavješćuje stranke da imaju pravo na usluge posredovanja, mirenja ili bilo kojeg drugog oblika mirnog rješavanja spora (članak 1253.b/1 Pravosudnog zakonika). Osim toga, sudac strankama u bilo kojem trenutku može predložiti da razmisle je li mirenje ili posredovanje moguće. Ako se stranke slože da jest, sudac može odgoditi predmet kako bi stranke mogle utvrditi je li moguće postići sporazum ili doći do rješenja s pomoću posredovanja ili može li se predmet uputiti odjelu za mirno rješavanje sporova (članak 1253.b/3 Pravosudnog zakonika).

Ako stranke postignu sporazum, sud ga odobrava ako on nije u očitij suprotnosti s interesima djeteta (članak 1253.b/2 Pravosudnog zakonika).

Bilo koja stranka može predložiti korištenje usluga posredovanja bez obzira na to je li pokrenut bilo kakav sudski postupak (članak 1730. Pravosudnog zakonika). Ako je sporazum postignut s pomoću ovlaštenog posrednika, odobrava se pod prethodno navedenim uvjetima.

Naposljetku, stranke se uvijek mogu savjetovati sa stručnjacima (socijalnim radnicima, psiholozima, dječjim psihijatrima) kako bi dobile utemeljeno mišljenje ili mogu zatražiti imenovanje stručnjaka tijekom sudskog postupka. Tijekom sudskog postupka javni tužitelj može od socijalne službe zatražiti informacije o djeci, a obiteljski sud uzima u obzir mišljenja djece (članak 1253.b/6 Pravosudnog zakonika).

Pri podnošenju zahtjeva sudski tajnik obavješćuje stranke da imaju pravo na usluge posredovanja, mirenja ili bilo kojeg drugog oblika mirnog rješavanja spora (članak 1253.b/1 Pravosudnog zakonika). Osim toga, sudac strankama u bilo kojem trenutku može predložiti da razmisle je li mirenje ili posredovanje moguće. Ako se stranke slože da jest, sudac može odgoditi predmet kako bi stranke mogle utvrditi je li moguće postići sporazum ili doći do rješenja s pomoću posredovanja ili može li se predmet uputiti odjelu za mirno rješavanje sporova (članak 1253.b/3 Pravosudnog zakonika).

Ako stranke postignu sporazum, sud ga odobrava ako on nije u očitoj suprotnosti s interesima djeteta (članak 1253.b/2 Pravosudnog zakonika).

Bilo koja stranka može predložiti korištenje usluga posredovanja bez obzira na to je li pokrenut bilo kakav sudski postupak (članak 1730. Pravosudnog zakonika). Ako je sporazum postignut s pomoću ovlaštenog posrednika, odobrava se pod prethodno navedenim uvjetima.

Naposljetku, stranke se uvijek mogu savjetovati sa stručnjacima (socijalnim radnicima, psiholozima, dječjim psihijatrima) kako bi dobile utemeljeno mišljenje ili mogu zatražiti imenovanje stručnjaka tijekom sudskog postupka. Tijekom sudskog postupka javni tužitelj može od socijalne službe zatražiti informacije o djeci, a obiteljski sud uzima u obzir mišljenja djece (članak 1253.b/6 Pravosudnog zakonika).

Ako roditelji ne postignu sporazum ili ga postignu djelomično ili ako je sporazum u suprotnosti s interesima djeteta, obiteljski sud odlučuje o ostvarivanju roditeljskih prava uzimajući u obzir želje roditelja i djeteta (ako je dovoljno staro), kao i situaciju i okolnosti slučaja. Pitanja koja se mogu uputiti sudu uključuju:

- zajedničko ili isključivo pravo ostvarivanja roditeljskih prava (vidjeti točku 2.)
- mjesto u kojem će dijete primarno biti uneseno u registar stanovništva (= prebivalište)
- mjesto stanovanja djeteta (U nedostatku sporazuma i u slučaju zajedničkih roditeljskih prava, prednost se daje jednakosti roditelja u pogledu mjesta stanovanja ako je to zatražio barem jedan roditelj. Ako to nije najprikladnije rješenje, može se predvidjeti produljeno vrijeme boravka ili drugi oblici. Obiteljski sud uzima u obzir konkretne okolnosti i interese djeteta i roditelja.)
- doprinos uzdržavanju (svaki roditelj mora, u skladu sa svojim mogućnostima, pokriti troškove povezane s mjestom stanovanja, uzdržavanjem, zdravljem, nadzorom, obrazovanjem, osposobljavanjem i razvojem djeteta).

Od obiteljskog suda može se zatražiti i donošenje odluke o obrazovanju i osposobljavanju djeteta. Stranke sudu mogu uputiti i konkretna pitanja, kao što su dijeljenje vremena koje dijete provodi kod roditelja tijekom praznika, dijeljenje određenih troškova, upis u određenu školu itd. Navedeno ovisi o svakom pojedinom slučaju.

7 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Činjenica da jedan roditelj ima isključivo roditeljsko pravo ne daje mu ovlasti za donošenje odluka koje se odnose na dijete. U obzir se moraju uzeti sporazumi postignuti u pogledu svakog pojedinog slučaja. Osim toga (vidjeti točku 2.), drugi roditelj zadržava pravo nadzora nad obrazovanjem djeteta. Preseljenje s djetetom bez obavješćivanja drugog roditelja o tome može utjecati na mjesto stanovanja djeteta, pravo na kontakt itd. U takvom slučaju, stranka koja nije obaviještena o preseljenju ili koja se s njime ne slaže, može se obratiti obiteljskom sudu (članci 374. i 387.a Građanskog zakonika) ili, u hitnom slučaju i kada je to apsolutno nužno, sudu privremene pravne zaštite (*juge des référés*) (članak 584. četvrti stavak Pravosudnog zakonika).

8 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

(Vidjeti točku 2.). To znači da oba roditelja ostvaruju, i nastavljaju ostvarivati, ovlasti koje proizlaze iz roditeljskog prava („skrbništvo” nad djetetom, ostvarivanje djetetova prava na obrazovanje, ostvarivanje prava na upravljanje imovinom djeteta i njezinu upotrebu) i da ni jedno od njih ne može samo donijeti odluku koja sprječava drugog roditelja u ostvarivanju njegovih posebnih prava. To znači da jedan roditelj mora dobiti suglasnost drugog roditelja kako bi mogao djelovati. Međutim, kad je riječ o, na primjer, „skrbništvu”, roditelj s kojim dijete živi uredno donosi odluke o svakodnevnom rasporedu djeteta, pravilima ponašanja itd. Kad je riječ o trećim stranama (koje djeluju u dobroj vjeri), smatra se da roditelj djeluje uz pristanak drugog roditelja kada ostvaruje prava koja proizlaze iz roditeljskog prava (članak 373. Građanskog zakonika).

9 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

U skladu s člankom 572.b stavkom 4. Pravosudnog zakonika, obiteljski sud odlučuje o zahtjevima povezanim s roditeljskim pravima, mjestom stanovanja ili pravom na kontakt kad je riječ o maloljetnoj djeci. Koji se dokumenti trebaju priložiti zahtjevu ovisi o postupku koji se pokreće.

10 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Neki predmeti koji su u nadležnosti obiteljskog suda, kao što su predmeti povezani s roditeljskim pravima, mjestom stanovanja ili pravom na kontakt, smatraju se hitnima u skladu sa zakonom i postupak se može pokrenuti zahtjevom za pokretanje kontradiktornog postupka (*inter partes*), sudskim pozivom ili zajedničkim zahtjevom. U takvim se predmetima donosi privremena odluka. Ako je postupak pokrenut sudskim pozivom, rok je najmanje dva dana (vidjeti članak 1035. drugi stavak Pravosudnog zakonika). U drugim slučajevima početna rasprava mora se održati najkasnije 15 dana nakon podnošenja zahtjeva pisarnici suda (članak 1253.b/4 stavak 2. Pravosudnog zakonika).

U svim predmetima koji uključuju maloljetnu djecu stranke se moraju osobno pojaviti ne samo na početnoj raspravi, već i na raspravama u kojima je riječ o pitanjima povezanim s djecom te na usmenim raspravama (članak 1253.b stavak 2. prvi i drugi podstavak Pravosudnog zakonika). Osim toga, maloljetnici imaju pravo da ih se sasluša u pogledu relevantnih pitanja povezanih s roditeljskim pravima, mjestom stanovanja i pravom na kontakt (članak 1004./1 stavak 1. Pravosudnog zakonika).

11 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

U tom se pogledu primjenjuju uobičajena pravila (vidjeti informativni list „Pravna pomoć – Belgija”).

12 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Kad je riječ o sporazumnom razvodu, u kojem su stranke postigle sporazum o uvjetima za ostvarivanje roditeljskih prava, i kada je javni tužitelj izdao mišljenje te kada je obiteljski sud odobrio sporazume i proglasio razvod braka, u načelu ne postoje razlozi za podnošenje žalbe.

U drugim se slučajevima na odluku koja se odnosi na roditeljska prava može podnijeti žalba u roku koji u pravilu iznosi jedan mjesec. Taj rok počinje teći od dostave presude ili obavijesti o presudi (žalba na odluku donesenu u pogledu jednostranog zahtjeva). Dostava presude ponekad se može odgoditi (na primjer, na zahtjev javnog tužitelja) u svrhu produljenja roka.

13 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Obiteljski sud koji je utvrdio raspored boravka djeteta kod svakog roditelja ili koji je odobrio pravo na kontakt roditelja ili treće strane s djetetom naknadno može svojoj odluci dodati mjere izvršenja (članak 387.b stavak 1. peti podstavak Građanskog zakonika). Sud određuje prirodu tih mjera i načine njihove provedbe, uzimajući u obzir interese djeteta, te, ako to smatra potrebnim, imenuje osobe ovlaštene za pratnju sudskog službenika pri izvršenju odluke. Obiteljski sud može uspostaviti naplatu periodične novčane kazne kako bi osigurao da se odluka poštuje.

14 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Od 1. ožujka 2005., u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 poznatom kao „Uredba Bruxelles II.a”, sve odluke donesene u državama članicama (osim Danske) koje se odnose na roditeljsku odgovornost u načelu se automatski priznaju. Međutim, uz iznimku odluka o pravu kontakta i predaji otetog djeteta, kad je riječ o izvršenju, pretpostavlja se da je zahtjev za izvršenje podnesen obiteljskom sudu koji će donijeti privremenu odluku.

Međutim, taj se pojednostavnjeni postupak ne primjenjuje na odluke donesene prije tog datuma u okviru postupaka koji nisu povezani s razvodom braka. U tom bi slučaju bilo uputno slijediti uobičajeni postupak priznavanja i izvršenja.

15 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Bilo koja zainteresirana strana može se obratiti obiteljskom sudu kako bi osigurala nepriznavanje odluke donesene u inozemstvu. Obiteljski sud može obustaviti postupak ako je na predmetnu odluku podnesena žalba u zemlji podrijetla odluke.

16 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Sudovi u Belgiji u načelu primjenjuju pravo države uobičajenog boravišta djeteta.

Međutim, pravo države čiji je dijete državljanin primjenjuje se ako pravo države uobičajenog boravišta djeteta onemogućuje propisnu zaštitu osobe ili imovine djeteta. Belgijsko pravo primjenjuje se kada je materijalno ili zakonski nemoguće poduzeti mjere predviđene predmetnim stranim pravom.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Bugarska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U bugarskom zakonodavstvu za roditeljsku odgovornost i skrbništvo upotrebljavaju se pojmovi „roditeljska prava i dužnosti” i „ostvarivanje roditeljskih prava”. Pojam uključuje sva prava i dužnosti koje roditelj ima u odnosu na maloljetnu djecu.

U bugarskom zakonu razlikuje se između maloljetnika mlađih od 14 godina i maloljetnika u dobi između 14 i 18 godina. Roditeljska prava ostvaruju se u odnosu na obje dobne skupine djece.

U slučaju posvajanja, na posvojenika i njegove ili njezine potomke, s jedne strane, i posvojitelja i njegove ili njezine srodnike, s druge strane, primjenjuju se ista pravila kao i na krvne srodnike, dok prava i dužnosti između posvojenika i njegovih ili njezinih potomaka i njihovih srodnika prestaju.

U sudskoj odluci o razvodu, sud mora odlučiti i o ostvarivanju roditeljskih prava, osobnim odnosima i uzdržavanju djece rođene u braku te o uporabi obiteljskog doma, uzimajući u obzir najbolje interese djece.

Sud odlučuje kojom će se roditelju dodijeliti roditeljska prava i nalaže mjere u pogledu ostvarivanja tih prava, osobnih odnosa između djece i njihovih roditelja te uzdržavanja djece. Prilikom odlučivanja o tome koji će roditelji ostvarivati roditeljska prava, sud ocjenjuje sve okolnosti vodeći računa o najboljim interesima djece te uzima iskaze roditelja i djece, ako su stariji od 10 godina.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Opće je pravilo da oba roditelja solidarno ostvaruju roditeljska prava.

U zakonu su sadržane izričite odredbe o pravima djedova i baka na održavanje kontakta s djetetom.

Maloljetna djeca moraju živjeti s roditeljima, osim ako iz važnih razloga mora biti drugačije. U slučaju odstupanja od ove obveze, sud nalaže vraćanje djeteta roditeljima na zahtjev roditelja i nakon saslušanja djeteta ako je starije od 10 godina.

Svaki roditelj može sam zastupati dijete mlađe od 14 godina ili dati suglasnost za provođenje sudskog postupka za djecu u dobi između 14 i 18 godina samo ako je to u njihovom najboljem interesu.

Nepokretna i pokretna imovina maloljetne djece, osim kvarljive imovine, može biti oduzeta, opterećena zalogom ili se njome općenito može raspolagati uz dopuštenje okružnog suda u mjestu njihova uobičajenog boravišta samo ako je to nužno ili očito koristi djeci. Darivanja, odricanja, posuđivanja i osiguravanje dugova druge osobe plombom, hipotekom ili jamstvom koje su dala maloljetna djeca ništavi su.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelj svojim ponašanjem ugrožava djetetovu osobu, njegov odgoj, zdravlje ili imovinu, okružni sud poduzima odgovarajuće mjere u najboljem djetetovom interesu na vlastitu inicijativu ili na zahtjev drugog roditelja ili državnog odvjetnika, prema potrebi stavljajući dijete u odgovarajući smještaj.

Te se mjere poduzimaju i ako roditelj ne može ostvarivati roditeljska prava zbog trajne fizičke ili psihičke bolesti, dugoročne odsutnosti ili drugih objektivnih razloga. Roditelju se mogu oduzeti roditeljska prava u sljedećim posebno ozbiljnim slučajevima: roditelj ne brine o djetetu te duže vrijeme i bez opravdanog razloga ne plaća uzdržavanje ili je smjestio dijete u specijaliziranu ustanovu i nije ga preuzeo u roku od šest mjeseci od datuma kada je to trebao učiniti.

Sudski postupci o prestanku roditeljskih prava pokreću se na okružnom sudu na inicijativu suda ili na zahtjev drugog roditelja ili državnog odvjetnika. U svim slučajevima ograničenja ili prestanka roditeljskih prava, sud odlučuje i o mjerama u vezi s osobnim odnosima između roditelja i djece.

Sud može vratiti roditeljska prava u slučaju novih okolnosti ili na zahtjev roditelja.

Sud po službenoj dužnosti obavješćuje općinu u mjestu boravišta roditelja o prestanku ili vraćanju roditeljskih prava u svrhe imenovanja skrbnika za maloljetnike u dobi između 14 i 18 godina ili skrbnika za maloljetnike mlađe od 14 godina.

Na zahtjev Uprave za socijalnu skrb sud može izdati nalog za smještaj djeteta izvan obitelji ako su roditelji umrli ili su nepoznati, ako su im oduzeta roditeljska prava, ako ostvaruju ograničena roditeljska prava ili dugoročno ne brinu o djetetu iz objektivnih razloga ili bez valjanog razloga, ako je dijete žrtva nasilja u obitelji i ako postoji ozbiljna prijetnja za tjelesni, psihički, moralni, intelektualni i društveni razvoj. Dijete se smješta u državnu instituciju ili kod udomitelja, uključujući u slučajevima iz članka 11. Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996.

Sud može naložiti da se dijete smjesti kod srodnika ili u udomiteljsku obitelj ili u specijaliziranu ustanovu. Do donošenja sudskog naloga Uprava za socijalnu skrb nadležna u mjestu gdje se nalazi trenutna adresa djeteta pokreće upravni postupak za privremeni smještaj djeteta.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako se roditelji koji zajedno žive ne slažu o pitanjima u vezi s roditeljskim pravima, spor se upućuje na okružni sud na kojem se saslušavaju roditelji i, ako je potrebno, dijete. Protiv sudske odluke dopušteno je podnijeti žalbu u skladu s općim pravilima.

Ako roditelji ne žive zajedno i ne mogu postići dogovor o tome tko će imati skrbništvo nad djetetom, spor rješava okružni sud u mjestu u kojem dijete ima uobičajeno boravište, nakon saslušanja djeteta, pod uvjetom da dijete ima najmanje 10 godina. Protiv sudske odluke dopušteno je podnijeti žalbu u skladu s općim pravilima.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Roditelji mogu sklopiti izvansudske sporazume o odobravanju i ostvarivanju roditeljskih prava i rješenja za kontakte s roditeljem koji nema roditeljska prava, ali ti sporazumi nisu pravno obvezujući. Neovisno o postojanju izvanudskog sporazuma, svaki od roditelja može pred sudom pokrenuti postupak u vezi s roditeljskim pravima ili kontaktima s djetetom i sud će odlučiti kako će se od tog trenutka nadalje ostvarivati roditeljska prava, bez obzira na izvansudski sporazum. Isti pravni okvir primjenjuje se i u odnosu na kontakt djeteta s roditeljem koji nema skrbništvo i koji ne živi s djetetom.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

U skladu sa Zakonom o mirenju, obiteljski sporovi mogu se rješavati mirenjem, ali postignuti sporazum o roditeljskim pravima postaje pravno obvezujući tek nakon što ga je izričito odobrio sud u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac može odlučiti o bilo kojem pitanju u vezi s kojim je pokrenut postupak, uključujući o mjestu uobičajenog boravišta djeteta, o tome koji će roditelj ostvarivati roditeljska prava, kako će se održavati kontakti između djeteta i drugog roditelja, prava roditelja na posjet/pristup, obvezu plaćanja uzdržavanja za dijete, izbor škole, ime djeteta i slično. Vidi odgovore na pitanja 3. i 4.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Roditelj koji ostvaruje roditeljska prava u načelu donosi odluke o svakodnevnom životu djeteta, uključujući, primjerice, koju će školu dijete pohađati. U nekim je slučajevima potrebna suglasnost oba roditelja, primjerice, kada se izdaju identifikacijske isprave za dijete ili kada napušta državu, bez obzira na trajanje ili svrhu putovanja, uključujući praznike.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Ako roditelji nemaju isto prebivalište, sud mora izdati nalog u kojem navodi koji će roditelj imati roditeljska prava i kako će se održavati kontakti s drugim roditeljem. Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeno, nema ograničenja u pogledu sudskog sporazuma između roditelja o opsežnijim rješenjima za kontakte između djeteta i drugog roditelja pored uobičajene prakse. Kako je dogovoreno u sudskoj praksi i što stranke u bračnim sporovima obično prihvaćaju, uobičajena rješenja kojima se omogućuje da dijete provodi više vremena s drugim roditeljem uključuju dva ili više neradnih dana mjesečno i određeni broj tjedana tijekom školskih praznika.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Nadležni sud je okružni sud u mjestu u kojem tuženik ima uobičajeno boravište. Ako je zahtjev povezan sa zahtjevom za uzdržavanje djeteta, tužitelj može podnijeti zahtjev i u mjestu u kojem on ili ona ima uobičajeno boravište.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Predmeti u vezi s roditeljskim pravima vode se u skladu s općim pravilima postupka.

Ako se pitanje ispituje u okviru postupka za razvod braka koji je u tijeku, roditelji mogu od suda tražiti da naloži privremene mjere za ostvarivanje roditeljskih prava nad djetetom i rješenja za kontakte s drugim roditeljem.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Stranke u postupku mogu dobiti pravnu pomoć u skladu s općim uvjetima za odobravanje pravne pomoći na temelju Zakona o pravnoj pomoći.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Protiv odluka koje je donio okružni sud dopuštena je žalba pred regionalnim sudom u skladu s općim pravilima u roku od dva tjedna od primitka primjerka odluke.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudske odluke izvršavaju se u skladu sa Zakonom o parničnom postupku. U njemu su sadržane izričite odredbe o dužnosti izvršavanja određenih radnji ili suzdržavanja od određenih radnji te dužnosti predaje djeteta. Presudu izvršava javni ili privatni ovršitelj kojeg bira podnositelj zahtjeva.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Primjenjivo pravo je Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću i članak 621. Zakona o parničnom postupku (na snazi od 24. srpnja 2007.).

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Primjenjivo pravo je Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću i članak 622. Zakona o parničnom postupku (na snazi od 24. srpnja 2007.).

Opću nadležnost ima okružni sud u mjestu u kojem druga stranka ima uobičajeno boravište ili, ako potonji nema trajnu adresu u Bugarskoj, u mjestu u kojem predmetna stranka ima uobičajeno boravište ili, ako predmetna stranka nema uobičajeno boravište u Bugarskoj, nadležan je Gradski sud u Sofiji.

Zahtjevi za priznavanje i izvršenje presude koju je donio inozemni sud ili odluke drugog inozemnog tijela o ostvarivanju roditeljskih prava ili obnovi ostvarivanja roditeljskih prava u slučaju nezakonitog odvođenja djeteta u skladu s Europskom konvencijom o priznavanju i izvršenju odluka koje se odnose na skrb nad djecom i ponovnoj uspostavi skrbništva nad djecom koja je sklopljena u Luksemburgu 20. svibnja 1980. (potvrđena zakonom, Državni list (DG) br. 21 iz 2003. (DG br. 104 iz 2003.)) („Sud”) podnose se Gradskom sudu u Sofiji. Sud održava javnu raspravu na kojoj sudjeluju predstavnici Ministarstva pravosuđa ili podnositelj zahtjeva, stranke u stranoj sudskoj presudi ili odluci i državni odvjetnik. Sud saslušava dijete, ako tako traži Uprava za socijalnu skrb općine u kojoj se nalazi trenutna adresa djeteta. Postupak za priznavanje i izvršenje strane presude ili odluke obustavlja se u sljedećim slučajevima: u

tijeku je sudski postupak o utemeljenosti spora i taj je postupak pokrenut nakon postupka u državi u kojoj je donesena predmetna presuda ili odluka. Isti se postupak primjenjuje kada je na bugarskim sudovima u tijeku postupak priznavanja i/ili izvršenja druge presude ili odluke o ostvarivanju roditeljskih prava. O tome se odmah obavješćuje nadležno sud i sudac mora donijeti odluku u roku od mjesec dana od obavijesti.

Sudska odluka mora se donijeti u roku od mjesec dana od datuma podnošenja zahtjeva. Protiv nje je dopuštena žalba Žalbenom sudu u Sofiji, čija je presuda konačna.

Postupak se primjenjuje i na zahtjeve za priznavanje i izvršenje odluka donesenih nakon odvođenja djeteta ako je odlukom utvrđeno da je ono nezakonito. Priznavanje i izvršenje odluke donesene u drugoj državi članici koja je stranka Luksemburške konvencije odbacuje se u skladu s člancima 8. i 9. ako su ispunjeni i prihvaćeni zahtjevi iz članka 10. stavka 1. Konvencije i ako je izvršiva u državi u kojoj je odobrena. Isti se postupak primjenjuje i na predmete u skladu s Konvencijom o nadležnosti, primjenjivom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjera za zaštitu djece.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Na odnose između roditelja i djeteta primjenjuju se zakoni države njihovog uobičajenog boravišta. Ako roditelji nemaju zajedničko uobičajeno boravište, na njihove se odnose primjenjuju zakoni države djetetovog uobičajenog boravišta ili državljanstva, ovisno o tome što je povoljnije za dijete. Na pitanja skrbništva ili starateljstva primjenjuju se zakoni države u kojoj prebivalište ima osoba kojoj je dodijeljen skrbnik ili staratelj. Odnosi između osoba kojima je dodijeljen skrbnik ili staratelj i njihovih skrbnika ili staratelja uređeni su zakonima koji su se primjenjivali u trenutku kada je osobi dodijeljen skrbnik ili staratelj.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Češka

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Pojam „roditeljska odgovornost” utjelovljen je u Građanskom zakoniku (Zakon br. 89/2012). Pojmom je obuhvaćen skup roditeljskih prava i obveza koje uključuju sljedeće:

skrb o djetetu, uključujući posebno brigu o njegovom/njezinom zdravlju i tjelesnom, emocionalnom, intelektualnom i moralnom razvoju, zaštitu djeteta,

održavanje osobnih kontakata s djetetom

osiguravanje odgoja i obrazovanja djeteta,

određivanje djetetovog mjesta prebivališta,

zastupanje djeteta i upravljanje djetetovom imovinom.

Roditeljska odgovornost počinje od rođenja djeteta i prestaje kada dijete stekne punu pravnu sposobnost. Trajanje i opseg roditeljske odgovornosti može promijeniti jedino sud. Roditeljsku odgovornost ostvaruju roditelji u skladu s interesima djeteta. Prije donošenja odluke koja utječe na interese djeteta, roditelji će obavijestiti dijete o svemu što je potrebno kako bi ono moglo donijeti svoje mišljenje o predmetnoj stvari i o tome obavijestiti svoje roditelje. To se ne primjenjuje ako dijete ne može na odgovarajući način primiti informacije ili ne može donijeti svoje mišljenje ili ne može obavijestiti roditelje o svome mišljenju. Roditelji će posvetiti posebnu pozornost mišljenju djeteta i uzet će u obzir njegovo mišljenje kada donose odluku. Roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete ostvaruju roditelji na način i unutar opsega koji odgovara stupnju razvoja djeteta. Ako roditelji donose odluku o obrazovanju ili zapošljavanju djeteta, oni će uzeti u obzir njegovo/njezino mišljenje, sposobnosti i talente.

Dok dijete ne stekne pravnu sposobnost, njegovi/njezini roditelji imaju pravo usmjeravati dijete primjenom odgojnih mjera koje su u skladu s njegovim/njezinim razvojnim sposobnostima, uključujući ograničenja usmjerena na zaštitu morala, zdravlja i prava djeteta te prava drugih osoba i javnog reda. Dijete se mora podvrgnuti tim mjerama. Odgojna sredstva mogu se upotrebljavati samo u obliku i opsegu koji je primjeren s obzirom na okolnosti, kojim se ne ugrožava zdravlje djeteta ili njegov/njezin razvoj i ne dovodi u pitanje ljudsko dostojanstvo djeteta.

Podrazumijeva se da su svi maloljetnici koji nemaju punu pravnu sposobnost sposobni izvršavati pravne radnje primjerene intelektualnoj i voljnoj zrelosti maloljetnika njihove dobi. Roditelji imaju obvezu i pravo zastupati dijete u pravnim postupcima za koje dijete nema pravnu sposobnost. Roditelji dijete zastupaju zajednički, ali svaki od njih može postupati zasebno. Ako jedan od roditelja postupa sam, u dobroj vjeri, u pitanju koje se odnosi na dijete u odnosu na treću stranku, smatra se da on/ona postupa uz suglasnost drugog roditelja. Roditelj ne može zastupati dijete ako bi time nastao sukob interesa između njega/nje i djeteta ili između djece istog roditelja. U tom slučaju sud će imenovati skrbnika djeteta. Ako se roditelji ne mogu složiti koji od njih bi trebao zastupati dijete u sudskim postupcima, sud će odlučiti, na zahtjev jednog od roditelja, koji će od roditelja biti djetetov zakonski zastupnik i na koji način će ga zastupati.

Roditelji imaju obvezu i pravo upravljati imovinom djeteta, te ju osobito voditi s dužnom pažnjom. Oni moraju sigurno upravljati sredstvima za koja se može smatrati da nisu potrebna za pokrivanje rashoda povezanih s imovinom djeteta. Tijekom sudskog postupka koji se odnosi na pojedine dijelove djetetove imovine, roditelji postupaju kao djetetovi zastupnici. Roditelj ne može zastupati dijete ako bi time nastao sukob interesa između njega/nje i djeteta ili između djece istih roditelja. U tom slučaju sud će imenovati skrbnika djeteta. Ako roditelj ne izvršava obvezu brige za djetetovu imovinu s dužnom pažnjom, on/ona solidarno odgovaraju za štetu nastalu djetetu. Ako se roditelji nisu dogovorili o osnovnim pitanjima koja se odnose na upravljanje djetetovom imovinom, odlučit će sud na zahtjev jednog od roditelja. Roditeljima je potrebna suglasnost suda za pravne akte koji se odnose na postojeću ili buduću imovinu djeteta ili zasebne dijelove takve imovine, osim ako je riječ o zajedničkim pitanjima ili ako se ta pitanja, iako su značajna, odnose na zanemarivu vrijednost imovine.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljska odgovornost obveza je oba roditelja. Tu odgovornost ima svaki roditelj koji nije lišen te odgovornosti. To se primjenjuje bez obzira na to jesu li roditelji djeteta u braku i je li dijete rođeno u braku ili izvan njega.

Roditelji izvršavaju roditeljsku odgovornost na temelju zajedničkog dogovora. Ako bi kašnjenje u donošenju odluke o pitanju koje se odnosi na dijete moglo biti opasno, jedan od roditelja može sam donijeti odluku ili dati suglasnost. On/ona, međutim, mora o tome bez odgode obavijestiti drugog roditelja. Ako jedan od roditelja postupa sam, u dobroj vjeri, u pitanju koje se odnosi na dijete u odnosu na treću stranku, smatra se da on/ona postupa uz suglasnost drugog roditelja. Ako se roditelji ne slažu oko pitanja koje je važno za dijete, posebno u odnosu na njegove, njezine interese, o tome će pitanju odlučiti sud, na zahtjev roditelja. To se primjenjuje i ako je jedan od roditelja isključio drugog roditelja iz odlučivanja o važnom pitanju za dijete. Posebno važnim pitanjima smatra se utvrđivanje mjesta prebivališta i odabir obrazovanja ili zaposlenja djeteta, ali ne i uobičajeno liječenje i slični postupci.

Sud može odlučiti o obustavi izvršavanja roditeljske odgovornosti ako su roditelji spriječeni u izvršavanju svoje roditeljske odgovornosti zbog ozbiljnih okolnosti i ako se može smatrati da je to tužno u interesu djeteta. Ako roditelj ne izvršava svoju roditeljsku odgovornost ispravno i u skladu s interesima djeteta, sud može ograničiti njegovu roditeljsku odgovornost ili izvršavanje te roditeljske odgovornosti i istovremeno utvrditi opseg tog ograničenja. Ako roditelj zlorabljuje svoju roditeljsku odgovornost ili njezino izvršavanje, i/ili ozbiljno zanemaruje svoju odgovornost ili njezino izvršavanje, sud ga može lišiti roditeljske odgovornosti. Ako roditelj počini zločin s predušljajem protiv djeteta, ili ako roditelj iskoristi svoje dijete, koje nije kazneno odgovorno, za počinjenje kaznenog djela, sud će posebno ocijeniti postoje li razlozi za lišavanje roditelja njegove/njezine roditeljske odgovornosti.

Ako je jedan od roditelja umro ili nije poznat, ili ako jedan od roditelja nema roditeljsku odgovornost ili je njegovo izvršavanje roditeljske odgovornosti obustavljeno, roditeljsku odgovornost izvršavat će drugi roditelj. To se primjenjuje i u slučaju ograničene roditeljske odgovornosti ili ako je jednom roditelju ograničeno izvršavanje roditeljske odgovornosti. Ako niti jedan od roditelja nema punu roditeljsku odgovornost, ako je izvršavanje roditeljske odgovornosti oba roditelja obustavljeno, i/ili ako se na roditeljsku odgovornost roditelja utječe na jedan od navedenih načina, sud će djetetu imenovati skrbnika koji će imati obveze i prava roditelja ili će izvršavati te obveze ili prava umjesto roditelja. Ako je roditeljska odgovornost ograničena ili je ograničeno izvršavanje te odgovornosti, sud će imenovati skrbnika djeteta.

Ako je dijete posvojeno, prava i obveze koje proizlaze iz roditeljske odgovornosti prenose se na posvojitelja u trenutku kada stupi na snagu sudska odluka o posvojenju.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako sud odluči ograničiti pravnu sposobnost roditelja, on će također odlučiti o njegovoj/njezinoj roditeljskoj odgovornosti. Maloljetniku koji je roditelj, ali još nije stekao punu pravnu sposobnost proglašenjem ili brakom, obustavlja se izvršavanje roditeljske odgovornosti dok on/ona ne stekne punu pravnu sposobnost. To se ne primjenjuje na izvršavanje obveza i prava na skrb o djetetu, osim ako sud u odnosu na roditelja odluči da je izvršavanje te obveze i prava obustavljeno dok roditelj ne stekne punu pravnu sposobnost. Ostvarivanje roditeljske odgovornosti roditelja čija je pravna sposobnost ograničena u tom području obustavlja se za vrijeme trajanja ograničenja pravne sposobnosti, osim ako sud odluči da će roditelj nastaviti izvršavati obvezu i ostvarivati pravo na skrb za dijete i osobni kontakt s djetetom.

U slučaju odsutnosti oba roditelja koji bi trebali izvršavati punu roditeljsku odgovornost prema djetetu, sud će djetetu imenovati skrbnika. Skrbnik u osnovi ima prema djetetu sve obveze i prava kao i njegovi roditelji, ali nema obvezu uzdržavanja djeteta. U iznimnim slučajevima opseg obveza i prava može se definirati na drugačiji način uzimajući u obzir osobu skrbnika ili situaciju djeteta te razlog zašto roditelji nemaju sve obveze i prava. Skrbnik mora imati punu pravnu sposobnost i njegov/njezin način života moraju jamčiti da on/ona može primjereno izvršavati tu ulogu. Sud može za skrbnike imenovati i dvije osobe, koje su u pravilu u braku. Ako to nije u suprotnosti s interesima djeteta, sud će za skrbnika imenovati osobu koju je odredio roditelj. U protivnom će sud za skrbnika imenovati srodnika ili osobu koja je bliska djetetu ili njegovoj obitelji, osim ako roditelj izričito isključi takvu osobu. Ako takve osobe nema, sud će skrbnikom imenovati drugu primjerenu osobu. Ako se skrbnikom djeteta ne može imenovati niti jedna fizička osoba, sud će skrbnikom imenovati tijelo za socijalnu i pravnu zaštitu djece dok sud ne imenuje drugog skrbnika za dijete ili dok skrbnik ne prihvati svoju ulogu. Skrbnik je pod nadzorom suda. On/ona priprema popis imovine na početku i kraju obavljanja svoje uloge. On/ona redovito sudu dostavlja izvješća o djetetu, njegovom/njezinom razvoju i izvješća o upravljanju imovinom. Sud mora odobriti svaku odluku skrbnika koje se ne odnosi na svakodnevna pitanja.

Druga je mogućnost smjestiti dijete u udomiteljsku obitelj. Udomiteljstvo jest osobna skrb za dijete druge osobe. Međutim, ne uključuje prihvaćanje djeteta druge osobe kao vlastitog djeteta kao u slučaju posvajanja. Kada odgaja dijete, udomitelj izvršava obveze i ostvaruje prava roditelja u razumnom opsegu. On/ona imaju obvezu i pravo odlučivati samo o svakodnevnom pitanjima u vezi s djetetom, zastupati dijete u tim pitanjima i upravljati njegovom njezinom imovinom. On/ona moraju obavijestiti roditelje djeteta o važnim pitanjima. Ako je potrebno s obzirom na okolnosti, sud će utvrditi dodatne obveze i prava udomitelja. Roditelji djeteta zadržat će svoje obveze i prava koje proizlaze iz roditeljske odgovornosti, uključujući pravo na osobni i redoviti kontakt s djetetom i pravo na informacije o djetetu, s izuzetkom obveza i prava koje su zakonom utvrđene u pogledu udomitelja, osim ako sud, iz razloga koje treba posebno razmotriti, odluči drugačije. Udomitelj nema obvezu uzdržavanja djeteta.

Udomitelj mora jamčiti primjerenu skrb, mora biti rezident Češke Republike i mora se složiti s time da mu se povjeri skrb nad djetetom. On/ona u pravilu je srodnik, ali može biti i druga osoba kojoj je nadležno tijelo za socijalnu i pravnu zaštitu djece povjerenje udomiteljsku skrb (u tu svrhu regionalni sud vodi evidenciju podnositelja zahtjeva koji su prikladni da postanu udomitelji). Sud može povjeriti dijete udomitelju na ograničeno vrijeme (primjerice dok roditelj boravi u ustanovi za liječenje), ali i na neodređeno vremensko razdoblje. Udomiteljstvom se tako može riješiti problem krize u obitelji i osigurati skrb u alternativnom obiteljskom okruženju. Kako bi se smanjio broj djece smještene u institucije ili u objekte slične institucijama, udomiteljstvo ima prednost nad institucionalnom skrbi. Udomitelj dobiva naknadu od države (primjerice doprinos za pokrivanje djetetovih potreba, naknadu na kraju udomiteljske skrbi, naknadu udomiteljima itd.).

Građanskim zakonikom dalje se uređuje institut povjeravanja skrbništva nad djetetom drugoj osobi ako se o djetetu ne mogu brinuti ni roditelji ni skrbnik. Takvo skrbništvo nije alternativa udomiteljstvu ili skrbi koja mora prethoditi posvojenju. Ono ima prednost pred institucionalnom skrbi nad djetetom.

Njegovatelj mora jamčiti primjerenu skrb, mora biti rezident Češke Republike i mora se složiti s time da mu se povjeri skrb nad djetetom. Obveze i prava njegovatelja određuje sud ili se u protivnom na odgovarajući način primjenjuje zakonodavstvo o udomiteljstvu.

Roditelji, kao zakonski zastupnici, mogu – za rješavanje pitanja djeteta, osim ako je riječ o pitanjima osobnog statusa – potpisati ugovor o zastupanju s osobom sa stručnim znanjem ili drugom primjerenom osobom. Ako dijete potpiše ugovor o zastupanju, to ne utječe na roditeljsko zakonsko zastupanje djeteta. Ako se zakonski i ugovorni zastupnici ne mogu složiti, sud će odlučiti u skladu s interesima djeteta.

Ako su odgoj djeteta ili njegovo/njezino tjelesno, intelektualno ili psihičko stanje i/ili njegov/njezin primjereni razvoj ugroženi ili narušeni do mjere koja je u suprotnosti s interesima djeteta, i/ili u slučaju ozbiljnih razloga zbog kojih roditelji ne mogu osigurati odgoj djeteta, sud može kao nužnu mjeru narediti institucionalnu skrb. To će učiniti posebno u slučajevima kada situacija nije ispravljena prethodnim mjerama. Sud će u tom slučaju uvijek razmotriti je li primjereno dati prednost povjeravanju djeteta u skrb fizičkoj osobi. Institucionalna skrb može se odrediti na najduže tri godine i može se produžiti (uzastopno) ako postoje razlozi za određivanje institucionalne skrbi (uvijek na najdulje tri godine). Ako više ne postoje razlozi zbog kojih je određena institucionalna skrb, ili ako je djetetu moguće odrediti drugu vrstu skrbi, sud će odmah ukinuti institucionalnu skrb i istovremeno odlučiti kome će se dijete dalje povjeriti ovisno o okolnostima.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Odluka o skrbi za dijete bitan je uvjet za razvod djetetovih roditelja. Sud će pri donošenju odluke uzeti u obzir interese djeteta. Sud će odstupiti od uzajamnog sporazuma roditelja samo ako je to nužno u interesu djeteta. Sud može dijete povjeriti na skrb jednom od roditelja ili roditeljima dodijeliti podijeljeno ili zajedničko skrbništvo. Sud može skrb o djetetu povjeriti i osobi koja nije roditelj djeteta ako je to u interesu djeteta. Sud će uzeti u obzir osobnost djeteta, posebno njegove/njezine talente i sposobnosti u pogledu razvojnih mogućnosti te način života njegovih/njezinih roditelja te emocionalno stanje i pozadinu djeteta, sposobnost svakog od roditelja za odgoj djeteta, trenutačnu i očekivanu stabilnost obrazovnog okruženja u kojem bi dijete trebalo živjeti i djetetove emocionalne veze s braćom i sestrama, djedovima i bakama ili drugim srođnicima i nepovezanim osobama. Sud će uvijek razmotriti koji se od roditelja primjereno brinuo o djetetu do tog trenutka i koji je primjereno brinuo o emocionalnom, intelektualnom i moralnom odgoju djeteta te koji roditelj djetetu nudi bolje mogućnosti za zdrav i uspješan razvoj. Sud će se također usredotočiti na pravo djeteta na skrb oba roditelja i na održavanje redovitih osobnih kontakata s njima, na pravo drugog roditelja s kojim dijete neće živjeti da redovito dobiva informacije o djetetu te će uzeti u obzir sposobnost roditelja da se dogovara o odgoju djeteta s drugim roditeljem. Sud može odlučiti i odobriti sporazum među roditeljima osim ako je jasno da dogovoreni način izvršavanja roditeljske odgovornosti nije u skladu s interesima djeteta.

Ako roditelji maloljetnika koji nema punu pravnu sposobnost ne žive zajedno i ako se ne mogu dogovoriti o skrbi za dijete, sud će o tome odlučiti bez zahtjeva. On će primijeniti slična pravila na donošenje odluke o skrbi o djetetu kao i u slučaju razvoda djetetovih roditelja.

Roditelj kojemu je povjerena skrb o djetetu i drugi roditelj zajedno će odlučiti kako će roditelj koji nema dijete u svojoj skrbi održavati kontakt s djetetom. Ako se roditelji ne mogu dogovoriti, ili ako je to potrebno u skladu s interesima za odgoj djeteta i odnosima u obitelji, kontakte između roditelja i djeteta uredit će sud. U opravdanim slučajevima sud može odrediti i mjesto susreta roditelja i djeteta. Ako je to nužno u interesu djeteta, sud će ograničiti pravo roditelja na osobni susret s djetetom i/ili će zabraniti takav susret.

U slučaju promjene okolnosti, sud će i bez zahtjeva promijeniti svoju odluku o izvršavanju obveza i prava koji proizlaze iz roditeljske odgovornosti.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

U slučaju razvoda roditelja, sporazumom između roditelja o načinu izvršavanja roditeljske odgovornosti mora se utvrditi kako će svaki od roditelja skrbiti o djetetu nakon razvoda. U tom sporazumu roditelji mogu urediti i kontakte između roditelja i djeteta. Takav sporazum podliježe suglasnosti suda, koji će odobriti sporazum između roditelja, osim ako je jasno da dogovoreni način izvršavanja roditeljske odgovornosti nije u skladu s interesima djeteta. Isto će se primjenjivati na sporazum između roditelja, ako roditelji djeteta ne žive zajedno.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

U cilju zaštite djetetovih interesa, sud, tijekom postupka u kojem odlučuje o skrbi za maloljetnika, pomaže roditeljima da pronađu sporazumno rješenje. Sud može roditeljima odrediti sudjelovanje u izvansudskim sastancima mirenja ili posredovanja ili obiteljsku terapiju u trajanju od najviše 3 mjeseca ili im može odrediti obvezu sastajanja sa stručnjakom iz područja dječje psihologije.

Nadalje, dostupne su usluge takozvanih centara za bračno i obiteljsko savjetovanje u kojima potporu pružaju kvalificirani psiholozi i socijalni radnici.

Osim toga, nadležno tijelo za socijalnu i pravnu zaštitu djece može uputiti ili obrazovati roditelja koji ne poštuje prava djeteta ili drugog roditelja (npr. u pogledu skrbi, redovnih kontakata) o zakonodavstvu i posljedicama njegovog/njezinog ponašanja. Tijelo nadležno za socijalnu i pravnu zaštitu djece može roditeljima odrediti i obvezu stručnog savjetovanja ako roditelji ne mogu riješiti probleme povezane odgojem djeteta bez stručnog savjetovanja, posebno tijekom sporova povezanih s promjenama u odgoju djeteta ili s pravima posjećivanja.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Ako su ispunjeni određeni uvjeti sud može, na zahtjev roditelja, odlučiti posebno o sljedećim pitanjima povezanim s odnosima između roditelja i djece:

prava osobne prirode (npr. pravo određivanja imena i prezimena djeteta ili davanja suglasnost za posvojenje djeteta);

skrb o djetetu i uređivanje kontakata s djetetom;

alternativni oblici skrbi o djetetu (npr. skrbništvo, starateljstvo druge osobe, udomiteljstvo, institucionalna skrb);

obveze uzdržavanja i potpore;

zastupanje djeteta i upravljanje djetetovom imovinom, suglasnost za djetetove pravne postupke;

o pitanjima važnima za dijete, ako se roditelji ne mogu dogovoriti (posebno važnim pitanjima smatra se utvrđivanje mjesta prebivališta i odabiri u pogledu obrazovanja ili zaposlenja djeteta, ali ne uobičajeni liječnički i slični postupci).

Sud će najčešće odlučiti kome će povjeriti dijete te o uređivanju kontakata s djetetom i o uzdržavanju i potpori.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Skrb za dijete samo je dio obveza i prava uključenih u roditeljsku odgovornost. Ako roditelj kojem nije povjerena skrb o djetetu nije lišen roditeljske skrbi niti mu je roditeljska odgovornost ograničena ili obustavljena, on/ona i dalje izvršava tu obvezu u odnosu na ostale sastavne dijelove roditeljske odgovornosti i ne gubi svoje pravo odlučivanja o važnim pitanjima za dijete. Roditeljsku odgovornost izvršavaju roditelji na temelju zajedničkog dogovora i u skladu s interesima djeteta. Ako postoji opasnost od ogluhe tijekom odlučivanja o pitanju koje se odnosi na dijete, jedan od roditelja može sam donijeti odluku ili dati suglasnost. On/ona, međutim, mora odmah o tome obavijestiti drugog roditelja.

Ako se roditelji ne slažu oko pitanja koje je važno za dijete, posebno u odnosu na njegove, njezine interese, o tome će pitanju odlučiti sud, na zahtjev roditelja. To se primjenjuje i ako je jedan od roditelja isključio drugog roditelja iz odlučivanja o važnom pitanju za dijete. Sud će odlučiti i o zahtjevu roditelja u slučajevima kada se roditelji ne mogu dogovoriti koji će od njih zastupati dijete u sudskom postupku ili u važnim pitanjima koja se odnose na upravljanje djetetovom imovinom.

Roditelji moraju jedan drugoga obavijestiti o svim važnim pitanjima u vezi s djetetom i njegovim/njezinim interesima.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

U Građanskom zakoniku razlikuje se između davanja skrbništva nad djetetom jednom od roditelja, davanja podijeljenog ili zajedničkog skrbništva ili skrbništva treće osobe. Kada donosi odluku o povjeravanju djeteta na skrb, sud o tome odlučuje na način kojim se zadovoljavaju interesi djeteta. Sud može poništiti odluku o podijeljenom ili zajedničkom skrbništvu ako su roditelji sposobni uzajamno komunicirati i surađivati.

Zajedničko skrbništvo (zajednički odgoj)

Ovakva vrsta uređivanja skrbi o djetetu znači da nije donesena posebna odluka o povjeravanju skrbi o djetetu jednom roditelju. To u praksi znači da u slučaju zajedničkog skrbništva jedan roditelj može, primjerice, osigurati zadovoljavanje obrazovnih potreba djeteta, a drugi je zadužen za djetetove sportske aktivnosti i/ili se jedan roditelj usredotočuje na djetetovo učenje jezika, a drugi na njegove slobodne aktivnosti. Oba roditelja zajednički sudjeluju u pružanju zdravstvene skrbi i zadovoljavaju materijalnih potreba djeteta (npr. kuhanje, čišćenje, odjeća i slično). Ako će dijete biti povjereno pod zajedničko skrbništvo, roditelji s time moraju biti suglasni.

Podijeljeno skrbništvo (izmjenjivanje u odgoju)

Podijeljeno skrbništvo znači da se dijete naizmjenice stavlja pod skrbništvo jednog od roditelja na točno određeno vremensko razdoblje. Sud će također definirati prava i obveze u tim vremenskim razdobljima.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Zahtjevi u vezi s roditeljskim pravima i obvezama podnose se okružnom sudu (u Pragu okružnom sudu, u Brnu općinskom sudu) koji je nadležan u mjestu u kojem maloljetnik ima prebivalište i, ako on/ona nemaju trajnu adresu, okružnom sudu koji je nadležan u mjestu u kojem on/ona žive. Sud može, u pitanjima koja se odnose na maloljetnike, donositi odluke i bez zahtjeva.

Uvjeti za podnošenje žalbe ovise o žalbi. Međutim, uvijek treba navesti ime, prezime i adresu stranaka u postupku, ili matične brojeve stanaka i njihovih zastupnika, opis ključnih činjenica, naznaku o dokazima na koje se oslanja podnositelj zahtjeva i mora biti jasno što podnositelj traži i kojem je sudu zahtjev upućen.

Zahtjev mora sadržavati sve važne dokumente koji se odnose na predmetno pitanje, na primjer, rodni list, vjenčani list, sve prethodne sudske odluke u vezi s djetetom i tako dalje. Prijedlog bi trebalo podnijeti u papirnatom obliku u potrebnom broju primjeraka tako da jedan ostane na sudu i da svaka stranka, ako je potrebno, dobije primjerak.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sud može pokrenuti postupak u okviru skrbi za maloljetnika čak i ako nije podnesen nikakav zahtjev.

Sud može, donošenjem odluke o prethodnom pitanju, čak i prije donošenja odluke o osnovanosti predmeta, ako je potrebno za privremeno uređivanje odnosa među sudionicima, ili u slučaju zabrinutosti da bi mogla biti ugrožena provedba sudske odluke, odrediti sudionicima u postupku plaćanje nužne alimentacije i/ili povjeriti dijete u skrbništvo jednom od roditelja ili osobi koju je odredio sud. Odluka o prethodnom pitanju obično se donosi na zahtjev, međutim, ako je moguće pokrenuti postupak o osnovanosti predmeta (a tako i postupak koji se odnosi na skrb suda o maloljetniku) bez podnošenja zahtjeva, odluka o prethodnom pitanju može se donijeti i bez zahtjeva. Sud koji je nadležan za postupke po tom pitanju odgovoran je donijeti odluku o prethodnom pitanju, osim ako je u zakonu propisano drugačije. U zahtjevu za donošenje odluke o prethodnom pitanju moraju biti navedeni uvjeti iz članka 42. stavka 4. i članka 75. Zakona o parničnom postupku (Zakon br. 99/1963, kako je izmijenjen), što posebno znači sljedeće: informacije o sudu kojem se podnosi zahtjev; tko podnosi zahtjev i na što se on odnosi, odnosno opis činjenica zbog kojih bi bilo opravdano donošenje odluke o prethodnom pitanju u skladu s prijedlogom; što bi se trebalo postići zahtjevom, odnosno kakvu odluku o prethodnom pitanju traži podnositelj zahtjeva; navođenje činjenice da je nužno privremeno urediti odnose među sudionicima ili da postoji zabrinutost da bi izvršenje sudske odluke moglo biti ugroženo i naznaka datuma kada je izrađen zahtjev i potpis stranke ili njegovog/njezinog zastupnika. Dokumenti na koje upućuje podnositelj zahtjeva moraju biti priloženi zahtjevu. Kada se donose odluke o prethodnom pitanju, kako bi se osigurala naknada štete ili drugih gubitaka koji bi nastali zbog donošenja odluke o prethodnom pitanju, podnositelj zahtjeva u načelu mora uplatiti određeni iznos jamstva najkasnije isti dan kada je sudu podnio zahtjev za donošenje odluke o prethodnom pitanju. Međutim, u slučaju odluke o prethodnom pitanju u postupcima radi uzdržavanja ili odluke o prethodnom pitanju koju sud može donijeti i bez podnošenja zahtjeva, nije potrebno uplatiti jamstvo. Sud će bez odgode odlučiti o odluci o prethodnom pitanju. Ako nema opasnosti od ogluhe, sud može odlučiti o zahtjevu za donošenje odluke o prethodnom pitanju u roku od 7 dana od podnošenja zahtjeva. Sud odlučuje bez saslušanja stranaka. Kada nalaže donošenje odluke o prethodnom pitanju, sud će podnositelju zahtjeva odrediti obvezu da sudu mora podnijeti zahtjev za pokretanje postupka do određenog roka. On također može utvrditi da će se odluka o prethodnom pitanju primjenjivati samo određeno vrijeme.

Zakonom o posebnim sudskim postupcima (Zakon br. 292/2013, kako je izmijenjen) uređuje se donošenje odluke o prethodnom pitanju u slučaju kada maloljetnik ne dobiva odgovarajuću skrb bez obzira na to postoji li osoba koja ima pravo skrbiti o djetetu ili ako je ozbiljno ugrožen ili narušen život djeteta, njegov uobičajeni razvoj ili drugi važan interes. U tom slučaju sud odlukom o prethodnom pitanju, koju sud može donijeti samo na temelju zahtjeva nadležnog tijela za socijalnu i pravnu zaštitu djece, uređuje odnose djeteta na određeno vrijeme nalažući da se dijete mora smjestiti u odgovarajuću sredinu navedenu u odluci. Takvom je odlukom o prethodnom pitanju moguće privremeno smjestiti dijete u udomiteljsku obitelj dok se roditelj iz ozbiljnih razloga ne može brinuti o djetetu ili se po isteku te odluke dijete može smjestiti u skrbništvo prije posvajanja, može se ishoditi suglasnost roditelja za posvajanje ili se može odlučiti da nije potrebna suglasnost roditelja za posvajanje. Sud će bez odgode odlučiti o zahtjevu za donošenje odluke o prethodnom pitanju, ali najkasnije u roku od 24 sata od podnošenja. Odluka je izvršiva odmah po donošenju, a sud će u svrhu izvršenja te odluke surađivati s nadležnim tijelima.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

U skladu sa Zakonom o sudskim pristojbama (Zakon br. 549/1991, kako je izmijenjen) u sudskim postupcima za maloljetnike koji se odnose na skrbništvo i skrb ne plaćaju se naknade. To znači da podnositelj zahtjeva koji se odnosi na roditeljske obveze i prava ne mora plaćati sudske pristojbe.

U određenim uvjetima moguće je besplatno ili uz sniženu naknadu imenovati zakonskog zastupnika. Sud će na zahtjev stranke u postupku imenovati zastupnika i očekuje se da će sud potpuno ili djelomično otpisati njegove/njezine sudske troškove, ako je to nužno, primjerice, za zaštitu njegovih/njezinih interesa. Ako je to potrebno za zaštitu interesa stranaka, njemu/njoj bit će imenovan odvjetnik. Imenovanje zastupnika može biti opravdano situacijom stranaka (u praksi to mogu biti loše financijske okolnosti ili nepovoljna društvena situacija, a uvijek je nužno uzeti u obzir posebne okolnosti slučaja) i ne smije postojati arbitrarno ili očito neuspješno izvršavanje ili zaštita prava.

Zakonom o pružanju pravne pomoći u prekograničnim sporovima u Europskoj uniji (Zakon br. 629/2004, kako je izmijenjen) uređuje se pristup pravnoj pomoći u sudskim postupcima u državi članici Europske unije u kojima sudjeluje fizička osoba koja je rezident u drugoj državi članici. Pomoć je povezana sa sudskim postupkom u fazi rasprave i izvršenja.

Zakonom o odvjetništvu (Zakon br. 85/1996, kako je izmijenjen) utvrđuju se uvjeti pod kojima se od Češke odvjetničke komore može tražiti imenovanje besplatnog pravnog savjetnika.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, dopuštena je žalba protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti. Okružni sudovi su prvostupanjski sudovi za odlučivanje o pravima i obvezama koje proizlaze iz roditeljske odgovornosti. Regionalni sudovi (Općinski sud u Pragu) odlučuju o žalbama protiv odluka prvostupanjskih sudova. Žalbu protiv sudske odluke moguće je podnijeti u roku od 15 dana od primitka pisane odluke suda protiv čije odluke se podnosi žalba, osim ako je to zabranjeno zakonom (npr. nije moguće podnijeti žalbu protiv sudske odluke kojom se odobrava sporazum između stranaka o skrbi o djetetu). Žalba se smatra podnesenom na vrijeme nakon isteka roka od petnaest dana ako je podnositelj žalbe postupao u skladu s netočnim uputama žalbenog suda.

Treba naglasiti da neke odluke mogu biti privremeno izvršive – mogu se izvršavati iako je protiv njih podnesena žalba. Odluke kojima se određuje izvršenje odluka o uzdržavanju ili produljuje trajanje odgojne mjere kojom je dijete privremeno oduzeto iz skrbi roditelja ili druge osobe privremeno su izvršive.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

U Češkoj Republici potrebno je sudu podnijeti zahtjev za izvršenje odluke koja se odnosi na brigu o maloljetniku. Na postupak koji se primjenjuje za izvršenje odluke primjenjuje se Zakon o posebnim sudskim postupcima (Zakon br. 292/2013, kako je izmijenjen).

Za takve postupke nadležan je opći sud maloljetnika, odnosno okružni sud (okružni sud u Pragu, Općinski sud u Brnu) koji je nadležan u mjestu u kojem maloljetnik ima boravište na temelju sporazuma između roditelja ili sudske odluke, ili drugih odlučujućih činjenica. U zahtjevu moraju biti navedene sve potrebne informacije (stranke koje imaju prava i stranke kojima su određene obveze, opseg i sadržaj obveze stranke kojoj je određena obveza i rok za ispunjenje primjenjive obveze te navođenje takozvanog izvršnog akta – odluke koja će se izvršavati).

Prije nego što naredi izvršenje odluke, sud može, ako vidi da za to postoje posebni razlozi, i/ili ako stranka kojoj je određena obveza nije obaviještena o posljedicama neispunjenja obveze, pozvati stranku kojoj je određena obveza da postupi u skladu s odlukom ili sporazumom i obavijestiti ju/ga o mogućim načinima izvršenja odluke, npr. određivanjem novčane kazne ili odvođenjem djeteta. Sud može i od nadležnog tijela za socijalnu i pravnu zaštitu djece zatražiti da savjetuje stranku kojoj je određena obveza da ispuni svoje obveze bez potrebe za naređivanjem izvršenja odluke.

Ako osoba ne izvršava svoje obveze čak ni nakon sudskih uputa, sud će narediti izvršenje odluke određivanjem novčane kazne, što se može učiniti u više navrata. Iznos pojedinih novčanih kazni ne smije premašivati 50 000 CZK. Druge mjere koje sud može odrediti uključuju sastanak s miriteljem, sastanak sa stručnjakom u području dječje psihologije ili utvrđivanje plana za režim prilagodbe kako bi se olakšalo postupno uspostavljanje kontakta između djeteta i osobe koja ima pravo na kontakt s djetetom.

Ako, unatoč provedbi navedenih mjera, obveze nisu ispunjene ili je jasno iz okolnosti da taj pristup nije pridonio ispunjenju obveza, sud će u iznimnim slučajevima naložiti izvršenje odluke o oduzimanju djeteta osobi s kojom dijete ne bi trebalo biti u skladu sa sporazumom ili odlukom. Odluka kojom je naloženo oduzimanje djeteta dostavlja se stranci kojoj je određena obveza tek u trenutku izvršenja.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Odluke o roditeljskoj odgovornosti koje su donijeli sudovi u državama članicama Europske unije priznaju se u Češkoj Republici u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju

sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom

odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 („Uredba br. 2201/2003“), bez potrebe za provođenjem posebnog postupka.

Međutim, svaka osoba koja ima pravni interes može se obratiti sudu sa zahtjevom za donošenje odluke o priznavanju ili nepriznavanju odluke. Za takve su postupke u Češkoj Republici u prvom stupnju nadležni okružni sudovi (okružni sudovi u Pragu, Općinski sud u Brnu). Nadležni sud je okružni sud koji je opći sud podnositelja zahtjeva ili okružni sud koji je nadležan u mjestu u kojem je nastala ili bi mogla nastati situacija za koju je važno priznavanje.

Da bi se odluka u pitanjima roditeljske odgovornosti donesena u drugoj državi članici mogla izvršiti u Češkoj Republici, ona mora biti proglašena izvršivom u posebnom postupku u skladu s prethodno navedenom Uredbom br. 2201/2003. Zahtjev za proglašenje izvršivosti podnosi se u Češkoj Republici okružnom sudu koji ima mjesnu nadležnost (okružni sudovi u Pragu, općinski sud u Brnu). Mjesna nadležnost utvrđuje se u skladu s Uredbom br. 2201/2003 prema mjestu uobičajenog boravišta osobe protiv koje se traži izvršenje ili prema mjestu uobičajenog boravišta djeteta. Ako se niti jedno od tih mjesta ne nalazi u državi članici u kojoj će se odluka izvršavati, mjesna nadležnost utvrđuje se prema mjestu izvršenja odluke.

Odluka o pravu na kontakt s djetetom i odluka kojom se nalaže predaja djeteta u skladu s člankom 11. stavkom 8. Uredbe br. 2201/2003 izvršive su, u skladu s člancima 41. i 42. Uredbe br. 2201/2003, u drugoj državi članici bez potrebe za proglašenjem izvršivosti i bez mogućnosti prigovora protiv priznavanja odluke, ako je odluka potvrđena u državi članici podrijetla uporabom standardnog obrasca iz priloga Uredbi br. 2201/2003.

Zahtjevu za priznavanje ili nepriznavanje odluke i proglašenje odluke izvršivom nužno je priložiti presliku sudske odluke koja zadovoljava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti (npr. preslika ili ovjereni primjerak odluke) i potvrdu u skladu s člankom 39. koju je izdalo nadležno tijelo države članice u kojoj je donesena odluka, na standardnom obrascu iz priloga Uredbi br. 2201/2003. U slučaju sudske odluke iz ogluhe također je nužno podnijeti izvornik i ovjerenu presliku dokumenta kojim se potvrđuje da se stranka nije pojavila na sudu, da je zahtjev za pokretanje postupke ili slični dokument dostavljen stranci ili neki drugi dokument kojim se potvrđuje da je tuženik nedvosmisleno prihvaća sudsku odluku. Ako u slučaju sudske odluke iz ogluhe nije podnesena potvrda ili traženi dokument, provodi se postupak u skladu s člankom 38. stavkom 1. Uredbe br. 2201/2003.

U skladu s uvjetima iz navedene uredbe, postupak za izvršenje odluke u pitanjima roditeljske odgovornosti iz druge države članice EU-a isti je kao postupak za izvršenje nacionalnih odluka. Za više informacija vidjeti prethodno pitanje.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Pravni lijek (žalba) protiv sudske odluke podnosi se sudu koji je donio odluku. O pravnom lijeku odlučuje viši sud.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U postupcima u vezi s pitanjima roditeljske odgovornosti primjenjivo pravo utvrđuje se u skladu s Haškom konvencijom od 19. listopada 1996. o nadležnosti, primjenjivom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece. Nad Konvencijom iz 1996. prevladava bilo koji bilateralni međunarodni sporazum koji obvezuje Češku Republiku u odnosu na druge države, osim u slučaju izjave iz članka 52. stavka 1. Konvencije iz 1996. (takva je izjava donesena u odnosu na uzajamni bilateralni sporazum između Češke Republike i Poljske, kojim je osigurano prvenstvo Konvencije iz 1996.).

Ova je internetska stranica dio portala Vaša Europa.

Važno nam je vaše mišljenje o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Njemačka

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Pojam „roditeljska odgovornost“ odnosi se na sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb. Roditelji imaju obvezu i pravo skrbiti o svojem djetetu. Roditeljska skrb uključuje skrb o djetetu i upravljanje njegovom imovinom te zastupanje djeteta; stoga je pravo na donošenje odluka u ime djeteta u načelu povezano s **roditeljskom skrbi**. Roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Kao što je već objašnjeno pod pitanjem br. 1, pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta.

Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi u načelu je moguće ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

ako su roditelji u trenutku rođenja djeteta u braku

ako roditelji sklope brak nakon rođenja djeteta

ako roditelji izjave da žele zajednički skrbiti o djetetu (izjave o roditeljskoj skrbi)

ako obiteljski sud (*Familiengericht*) roditeljima dodijeli pravo na zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi nad djetetom.

Izjave o roditeljskoj skrbi moraju se ovjeriti u odgovarajućem pravnom obliku. To se može učiniti u Uredu za dobrobit mladih (*Jugendamt*), kod javnog bilježnika ili, u određenim okolnostima, u diplomatskim predstavništvima u inozemstvu. Ako roditelji ne podnesu izjavu o roditeljskoj skrbi i ako nisu sklopili brak, pravo na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi nad djetetom dodijelit će se majci. Međutim, obiteljski sud na zahtjev jednog od roditelja može roditeljima dodijeliti pravo na zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi ako je to u najboljem interesu djeteta. Smatra se da je zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi u najboljem interesu djeteta ako drugi roditelj ne iznese nikakav razlog da se ono ne dodijeli te ako ne postoji nikakav drugi očiti razlog.

U njemačkom se pravu pretpostavlja da je općenito u najboljem interesu djeteta imati kontakt s obama roditeljima te se stoga jamči pravo djeteta na kontakt s roditeljima. Osim toga, oba roditelja imaju pravo i obvezu održavanja kontakta sa svojim djetetom.

Pravom na kontakt prije svega se roditeljima daje pravo na redovito viđanje djeteta i razgovor s njim. Osim izravnog kontakta, ono uključuje i kontakt putem pošte i telefona.

Općenito je obveza obaju roditelja osigurati uzdržavanje djeteta. Roditelji mogu sami odabrati način na koji će uzdržavati svoju djecu. Na primjer, mogu odabrati uzdržavanje u naravi, uglavnom u roditeljskom domu (smještaj, hrana, odjeća itd.).

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na roditeljsku skrb.

Ako o djetetu ne skrbe njegovi roditelji, na primjer zato što su mrtvi ili zato što nemaju pravo zastupati dijete u pitanjima povezanima s djetetom ili njegovom imovinom zbog toga što im je, na primjer, oduzeto pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi, obiteljski sud djetetu dodjeljuje zakonskog skrbnika.

Ako roditelji nisu u mogućnosti osigurati određene elemente roditeljske skrbi, obiteljski će sud djetetu dodijeliti pružatelja skrbi u pogledu tih elemenata (članak 1909. Građanskog zakonika (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB)).

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na roditeljsku skrb.

Ako se roditelji koji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb rastanu, oni će i dalje zajednički ostvarivati roditeljsku skrb nad djetetom, bez obzira na to jesu li u braku. Međutim, obiteljski sud može na zahtjev jednog od roditelja dodijeliti pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi samo jednom roditelju. Takav će se zahtjev odobriti ako se drugi roditelj s njime slaže, osim ako se dijete koje je starije od 14 godina protiviti zahtjevu, ili ako se procijeni da je oduzimanje prava na zajedničko ostvarivanje skrbi i dodjeljivanje prava na samostalno ostvarivanje skrbi jednom roditelju u najboljem interesu djeteta. Čak se i u slučaju razvoda braka takve odluke donose samo na zahtjev jednog od roditelja, osim ako je ugrožena dobrobit djeteta.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na roditeljsku skrb i kontakt.

Roditelji općenito odlučuju o načinu na koji će zajednički ostvarivati roditeljsku skrb nad djetetom i ne postoje pravni zahtjevi u pogledu oblika roditeljske skrbi. Međutim, pravno obvezujuća izmjena načina na koje je uređeno ostvarivanje roditeljske skrbi nije moguća isključivo na temelju dogovora, već o njoj odluku mora donijeti obiteljski sud. Ako roditelji žive odvojeno, Ured za dobrobit mladih može im pomoći u sastavljanju plana o roditeljskoj skrbi koji je prihvatljiv objema stranama. Na tom se planu mogu temeljiti sudske odluke o roditeljskoj skrbi. Ako se roditelji slažu da bi jednom od roditelja trebalo dodijeliti pravo na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi, oni mogu od obiteljskog suda zatražiti prijenos prava na ostvarivanje roditeljske skrbi.

Roditelji se mogu dogovoriti i o tome kako upravljati pravima na kontakt, s obzirom na to da ne postoje nikakvi zahtjevi. Ako se dogovor roditelja zabilježi u okviru sudske nagodbe i sud ga odobri, ta je nagodba jednakovrijedna obvezujućoj sudskoj odluci te je, prema potrebi, izvršiva.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako roditelji ne uspiju sami riješiti svoje sukobe, mogu se obratiti Uredu za dobrobit mladih ili volonterskoj službi za potporu dobrobiti mladih (*Freie Jugendhilfe*). Oni pružaju savjete roditeljima i pomažu im prevladati probleme. Baza podataka svih takvih službi za potporu može se pronaći na sljedećoj poveznici: <http://www.dajeb.de>. Mirenje isto tako može pomoći roditeljima da spor riješe na miran način. Više informacija o obiteljskom mirenju možete pronaći na <http://www.bafm-mediation.de/>.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Ovisno o zahtjevu ili prijedlogu, sudac može u okviru postupka odlučivati o svim pitanjima povezanima s roditeljskom skrbi (uključujući predaju djeteta), kontaktom i uzdržavanjem djeteta. Sudac mora nastojati riješiti sukobe na način prihvatljiv objema strankama u svim fazama postupka. Ako se roditelji ne slažu u pogledu određenog pitanja povezanog s roditeljskom skrbi koje je važno za dijete, sud isto tako može jednom od roditelja dodijeliti ovlast za samostalno donošenje odluka u tom pogledu (*Alleinentscheidungsbefugnis*).

Ako je dobrobit djeteta ugrožena, sud isto tako može, u bilo kojem trenutku i po službenoj dužnosti, naložiti poduzimanje bilo kakvih mjera potrebnih za sprječavanje rizika povezanih s dobrobiti djeteta.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na roditeljsku skrb i kontakt.

Kad je riječ o roditeljskoj skrbi, odgovor na to pitanje u načelu je potvrđan. Roditelj koji ne ostvaruje roditeljsku skrb nema pravo biti uključen u donošenje odluka. Međutim, ima pravo na kontakt i može zahtijevati informacije o osobnom stanju djeteta od drugog roditelja, pod uvjetom da je zahtjev zakonit.

Međutim, dok dijete boravi kod roditelja koji nad njime ne ostvaruje roditeljsku skrb, na temelju suglasnosti roditelja koji ostvaruje roditeljsku skrb ili na temelju sudske odluke (npr. u kontekstu ostvarivanja prava na kontakt), taj roditelj može samostalno odlučivati o pitanjima povezanima sa skrbi za dijete (npr. o pitanju hrane).

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na **roditeljsku skrb**.

Ako roditelji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb nad djetetom i žive zajedno, moraju pronaći obostrano prihvatljiva rješenja za sva pitanja povezana s roditeljskom skrbi. Međutim, ako roditelji žive odvojeno, to moraju učiniti samo kad je riječ o pitanjima koja su izrazito važna za dijete. Kad je riječ o pitanjima svakodnevnih skrbi, roditelj s kojim dijete živi ima pravo samostalno donositi odluke.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na **roditeljsku skrb i kontakt**.

Obiteljski sudovi (odjeli lokalnih sudova (*Amtsgerichte*)) u većini su slučajeva nadležni za postupke povezane s roditeljskom skrbi i kontaktom. Ako je potrebno podnijeti zahtjev za pokretanje postupka, na primjer kad je riječ o postupcima za dodjelu prava na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi u slučaju kada roditelji žive odvojeno, za podnošenje takvog zahtjeva mora se navesti osnova. Potrebno je dostaviti činjenice i dokaze na kojima se temelji predmet i priložiti dokumentaciju na koju se upućuje. U zahtjevu bi se trebalo navesti i jesu li stranke već pokušale problem riješiti mirenjem ili nekim drugim izvansudskim postupkom rješavanja sukoba. Pravno zastupanje potrebno je samo u iznimnim slučajevima, npr. kad je riječ o zahtjevima koji se podnose u okviru postupka razvoda braka. Ako pravno zastupanje nije obvezno, zahtjev se može podnijeti izravno nadležnom sudu. U tu su svrhu u okviru lokalnih sudova uspostavljeni sudski uredi (*Rechtsantragstellen*) u kojima se mogu službeno zabilježiti zahtjevi i druge izjave.

Ako roditelji u trenutku djetetova rođenja nisu u braku, izjava o roditeljskoj skrbi (u slučaju zajedničkog ostvarivanja roditeljske skrbi) može se ovjeriti kod službenika odgovornog za dokumentaciju u Uredu za dobrobit mladih (*Jugendamt*), kod javnog bilježnika ili, u određenim okolnostima, u diplomatskim predstavništvima u inozemstvu.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Načelo „istrage po službenoj dužnosti“ (*Amtsermittlungsprinzip*) primjenjuje se u postupcima povezanima s roditeljskom skrbi i pravom na kontakt. U skladu s tim načelom sud mora po službenoj dužnosti istražiti sve relevantne činjenice i ne obvezuju ga argumenti stranaka.

U hitnim slučajevima sud može izdati privremenu mjeru ako je to opravdano i hitno potrebno. Ako je ugrožena dobrobit djeteta, sud mora utvrditi je li potrebno izdati privremenu mjeru, čak i kad nije bilo zahtjeva jedne od stranaka. Ako spor nije moguće riješiti na uzajamno prihvatljiv način i u roku utvrđenom u postupku koji se odnosi na pravo na kontakt, sud mora raspraviti o pitanju privremene mjere s roditeljima djeteta i Uredom za dobrobit mladih.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Građani koji s obzirom na svoje osobno i financijsko stanje nisu u mogućnosti pokriti troškove postupka ili su u mogućnosti pokriti samo dio troškova ili platiti samo u obrocima mogu dobiti pravnu pomoć u okviru postupaka, uključujući one koji se vode pred obiteljskim sudom. Preduvjet za dobivanje pravne pomoći jest taj da tužba koja se namjerava podnijeti ili odgovor na tužbu imaju dovoljno izgleda za uspjeh i da se ne doimaju neozbiljnima. Na taj se način ljudima koji imaju manje financijskih sredstava omogućuje pristup pravosuđu. U okviru pružanja pravne pomoći država će, ovisno o prihodima kojima osoba koja ima pravo na pravnu pomoć raspolaže, pokriti dio sudskih troškova te osobe, a ako je toj osobi dodijeljen odvjetnik, pokrit će i troškove odvjetničkih naknada, u cijelosti ili djelomično.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na **roditeljsku skrb i kontakt**.

Moguće je podnijeti žalbu protiv odluka o roditeljskoj skrbi / kontaktu. Nije važno je li odluka donesena u okviru zasebnog postupka ili kao dio postupka povezanog s razvodom braka. Žalbe se mogu podnijeti u oba slučaja.

Žalba se mora podnijeti u roku od jednog mjeseca od objave odluke u pisanom obliku. Protiv privremenih mjera koje se odnose na roditeljsku skrb može se podnijeti žalba samo ako su one izdane na temelju usmene rasprave. Takve se žalbe moraju podnijeti u roku od dva tjedna. Mjere koje se ne izdaju na temelju usmene rasprave konačne su. Protiv privremenih mjera koje se odnose na pravo na kontakt isto se tako ne može podnijeti žalba, neovisno o pitanju usmene rasprave. Međutim, u tim je slučajevima moguće pokrenuti postupak o meritumu. Treba imati na umu da privremene mjere postaju nevažeće kada druge odluke koje se odnose na isto pitanje počnu proizvoditi učinke.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na **roditeljsku skrb i kontakt**.

U slučaju kršenja naloga za izvršenje koji se odnosi na predaju osobe ili uređivanje ostvarivanja prava na kontakt, sud može odgovornoj stranci izreći novčanu kaznu i, ako je nije u mogućnosti naplatiti, kaznu zatvora. Pod određenim uvjetima kazna zatvora može se izreći i izravno. U odluci kojom se nalaže predaja osobe ili uređivanje ostvarivanja prava na kontakt navode se posljedice kršenja naloga za izvršenje. Najveća novčana kazna za jednu osobu iznosi 25 000 EUR, a najveća kazna zatvora šest mjeseci. Još jedno moguće sredstvo izvršenja jest nalog da se u odnosu na odgovornu stranku upotrijebi prisila. Nije dopušteno upotrijebiti prisilu u odnosu na dijete ako je dijete potrebno predati radi ostvarivanja prava na kontakt. Upotreba prisile u odnosu na dijete dopuštena je samo ako je to u najboljem interesu djeteta i ako nije moguće osigurati izvršenje obveze blažim sredstvima.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na **roditeljsku skrb i kontakt**.

Odluke o roditeljskoj skrbi i kontaktu koje se izdaju u drugim državama članicama EU-a (osim Danske) u Njemačkoj se priznaju na temelju Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 (Uredba Bruxelles II.a) te stoga za tu svrhu nije potreban poseban postupak. Međutim, zahtjev za priznavanje takvih odluka u Njemačkoj moguće je podnijeti i nadležnom obiteljskom sudu. To se priznanje odnosi na sve stranke.

Prije nego što se odluka o roditeljskoj skrbi donesena u drugoj državi članici može izvršiti u Njemačkoj mora se podnijeti zahtjev za proglašenje izvršivosti, kako je utvrđeno u Uredbi Bruxelles II.a, tj. izvršenje te odluke u Njemačkoj mora se odobriti. Zahtjev se mora podnijeti lokalnom obiteljskom sudu u mjestu

sjedišta višeg regionalnog suda (*Oberlandesgericht*). Zahtjevu za proglašenje izvršivosti trebali bi se priložiti preslika odluke i potvrda suda u državi članici podrijetla upotrebom standardnog obrasca iz Priloga II. Uredbi. Podnositelje zahtjeva ne mora zastupati odvjetnik. Međutim, podnositelji zahtjeva koji žive u drugoj državi članici moraju imenovati ovlaštenog zastupnika u svrhu primanja pismena u Njemačkoj. Obiteljski sud donijet će odluku bez prethodne usmene rasprave. Tajnik suda izdat će nalog za izvršenje na temelju te odluke. Žalbe protiv odluke obiteljskog suda mogu se podnijeti višem regionalnom sudu. Žalbe protiv odluke višeg regionalnog suda mogu se podnijeti Saveznom vrhovnom sudu (*Bundesgerichtshof*) ako to dopusti viši regionalni sud. Od više od 650 obiteljskih sudova u Njemačkoj samo su 22 odgovorna za zahtjeve za priznanje i zahtjeve za proglašenje izvršivosti. Njihove adrese mogu se pronaći na sljedećim poveznicama: <http://www.bundesjustizamt.de/sorgerecht> – *Zuständige Gerichte* (na njemačkom jeziku) i <http://www.bundesjustizamt.de/custody-conflicts> – *Competent German courts* (na engleskom jeziku).

Treba napomenuti da se određene odluke država članica o pravima na kontakt i predaji djece koja su nezakonito odvedena ili zadržana mogu priznati i izvršiti u Njemačkoj bez potrebe za zahtjevom za proglašenje izvršivosti i bez mogućnosti osporavanja tog priznanja. Bez obzira na to, u takvim slučajevima nositelji roditeljske odgovornosti isto tako mogu podnijeti službeni zahtjev za proglašenje izvršivosti takvih odluka putem njemačkih sudova.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na **roditeljsku skrb i kontakt**.

Dvadeset dva suda navedena u odgovoru na pitanje br. 15 imaju posebnu nadležnost i u tim pitanjima. Zahtjevi za nepriznavanje odluke o roditeljskoj skrbi moraju se podnijeti obiteljskom sudu u mjestu sjedišta višeg regionalnog suda u čijoj je nadležnosti područje u kojem tuženik ili dijete na koje ta odluka utječe imaju uobičajeno boravište. U nedostatku toga, nadležan je obiteljski sud u čijoj je nadležnosti interes za nepriznavanje ili potreba za roditeljskom skrbi; u drugim slučajevima nadležan je Obiteljski sud Pankow/Weißensee. Pokretanje takvog postupka u pravilu dovodi do toga da se nadležnost za sva pitanja povezana s dotičnim djetetom koncentrirana na jedno mjesto, tj. do toga da jedan sud može odlučivati o svim pitanjima povezanim s tim djetetom. Međutim, te se odluke (o priznavanju ili nepriznavanju) primjenjuju samo u državi članici u kojoj su donesene. Bez obzira na to, postupak za utvrđivanje nepriznavanja i dalje se može provesti u Njemačkoj, barem kao mjera predostrožnosti.

Kad je riječ o tom postupku, odredbe kojima se uređuje odobrenje izvršenja primjenjuju se na odgovarajući način u postupcima pred prvostupanjskim sudom i u žalbenim postupcima.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Pojam „roditeljska odgovornost“ obuhvaća sva prava i obveze koje roditelji imaju u odnosu na dijete. Važan je dio roditeljske odgovornosti roditeljska skrb; roditeljska odgovornost uključuje i kontakt s djetetom i obvezu uzdržavanja djeteta (vidjeti objašnjenja pod pitanjem br. 1). Sljedeća se objašnjenja odnose na **roditeljsku skrb i kontakt**.

Potrebno je razlikovati pitanja mjerodavnog prava od pitanja nadležnosti. Pravosudna i upravna tijela u mjestu u kojem dijete ima uobičajeno boravište obično imaju nadležnost u pitanjima roditeljske skrbi i kontakta (članak 8. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 i članak 5. Haške konvencije o zaštiti djece). Međutim, državljanstvo je nevažno. Mjerodavno pravo isto se tako temelji na Haškoj konvenciji o zaštiti djece. Osim toga, na temelju te konvencije i u skladu sa zakonom, na dodjelu, oduzimanje i ostvarivanje prava na roditeljsku skrb i kontakt u načelu se primjenjuju zakoni države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište. Ostvarivanje roditeljske skrbi koja proizlazi iz zakona države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište u načelu ne prestaje ako se promijeni mjesto djetetova boravka. Ako njemačka pravosudna i upravna tijela koja su nadležna na temelju mjesta djetetova boravka donesu odredbe o roditeljskoj skrbi i kontaktu, te se odredbe uređuju njemačkim pravom.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Estonija

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljska odgovornost odnosi se na skrbništvo nad maloljetnim djetetom, što uključuje obvezu i pravo roditelja da skrbi o djetetu. Roditeljska odgovornost uključuje pravo na pružanje skrbi osobi djeteta (*skrb o osobi*), pravo na upravljanje imovinom djeteta (*skrb o imovini*) i pravo na donošenje odluka o pitanjima povezanim s djetetom. Skrb o imovini uključuje pravo i obvezu upravljanja imovinom djeteta, kao i zastupanja djeteta. To ne dovodi u pitanje pravo djeteta da samostalno upravlja svojom imovinom u slučajevima predviđenima zakonom.

Roditelj ima ovlast za donošenje odluka povezanih s njegovim maloljetnim djetetom, koja se sastoji od prava na odlučivanje o svakodnevnim pitanjima (obično povezanim s brigom) koja se odnose na dijete. U pravilu odlučivanje o svakodnevnim pitanjima znači donošenje uobičajenih odluka koje je potrebno često donositi i koje nemaju trajan učinak na razvoj djeteta. Osim ovlasti za donošenje odluka, roditelj koji ima skrbništvo ima i pravo na zastupanje svojeg maloljetnog djeteta. Roditelji koji imaju zajedničko skrbništvo imaju zajedničko pravo na zastupanje.

Roditelji imaju pravo na kontakt s djecom, što uključuje obvezu i pravo oba roditelja da održavaju izravan kontakt sa svojom djecom. Pravo roditelja na kontakt s djecom ne ovisi o postojanju skrbništva. Roditelji isto tako imaju obvezu uzdržavanja svoje maloljetne djece.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Uzajamna prava i obveze roditelja i djece proizlaze iz srodstva, koje se utvrđuje u skladu s postupkom propisanim zakonom. Žena koja rodi dijete majka je tog djeteta. Muškarac koji je začeo dijete otac je tog djeteta. Smatra se da je dijete začeo muškarac koji je u braku s majkom djeteta u vrijeme rođenja tog djeteta, koji je priznao očinstvo ili čije je očinstvo utvrdio sud.

Roditelji koji su u braku imaju zajedničku roditeljsku odgovornost, tj. zajedničko skrbništvo nad svojom djecom. Ako u vrijeme rođenja djeteta njegovi roditelji nisu u braku, oni imaju zajedničku roditeljsku odgovornost, osim ako su pri podnošenju izjave namjere povezane s priznavanjem očinstva ili majčinstva izrazili želju da se roditeljska odgovornost prepusti jednom roditelju.

Ako ni jedan roditelj maloljetnog djeteta nema pravo na zastupanje ili ako nije moguće utvrditi roditeljstvo djeteta, djetetu se dodjeljuje zakonski skrbnik. U tom slučaju zakonski skrbnik ima skrbništvo nad djetetom. Obveza je zakonskog skrbnika osigurati odgoj i razvoj djeteta te zaštitu njegovih osobnih i imovinskih interesa.

Pravni skrbnik može biti odrasla fizička osoba s punom pravnom i poslovnom sposobnošću (npr. srodnik djeteta ili treća strana) ili pravna osoba (trgovačko društvo ili lokalna uprava). Pravna osoba imenuje se kao zakonski skrbnik ako nije moguće pronaći odgovarajuću fizičku osobu ili ako je roditelj u oporuci ili ugovoru o nasljeđivanju izričito naveo da bi kao pravnog skrbnika trebalo imenovati pravnu osobu. Pravna osoba obvezna je osobama koje su pod njezinim skrbništvom sustavno tražiti skrbnike koji su fizičke osobe i pružati savjete i osposobljavanje takvim skrbnicima.

Do imenovanja zakonskog skrbnika dužnosti skrbnika privremeno izvršava ruralna općina ili gradska uprava mjesta boravka djeteta koje je uneseno u registar stanovništva, pod uvjetom da su ispunjeni preduvjeti za uspostavu skrbništva. Pri izvršavanju dužnosti skrbnika ruralna općina ili gradska uprava imaju prava i obveze zakonskog skrbnika.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele izvršavati roditeljsku odgovornost nad svojim djetetom, mogu dati suglasnost za davanje djeteta na posvojenje.

Suglasnost roditelja za davanje djeteta na posvojenje neće početi proizvoditi učinke prije nego što prođe osam tjedana od rođenja djeteta, a zahtjev za posvojenje ne može se predati sudu prije nego što suglasnost roditelja počne proizvoditi učinke. Uz suglasnost roditelja, dijete se može dati na skrb osobu koja ga želi posvojiti prije nego što suglasnost roditelja počne proizvoditi učinke.

Ako ni jedan roditelj maloljetnog djeteta nema pravo na zastupanje ili ako nije moguće utvrditi roditeljstvo djeteta, sud odlučuje o imenovanju zakonskog skrbnika po službenoj dužnosti ili na temelju zahtjeva ruralne općine ili gradske uprave ili zainteresirane osobe.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako su roditelji razvedeni ili rastavljeni, moraju odlučiti kako riješiti daljnja pitanja povezana sa skrbništvom. Roditelji koji imaju skrbništvo mogu se dogovoriti o rješenjima za ostvarivanje svojeg zajedničkog prava na zastupanje. Međutim, uvjeti skrbništva, uključujući prestanak zajedničkog skrbništva, mogu se mijenjati jedino sudskim putem.

Svaki roditelj ima pravo zatražiti od suda, u postupku koji se pokreće na temelju zahtjeva, da se skrbništvo nad djetetom djelomično ili u potpunosti prenese na njega. Sud može odlučivati i u sporu o skrbništvu u okviru sudskog postupka ako se to zatraži u vezi s razvodom braka ili plaćanjem doplatka za uzdržavanje.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Roditelji koji imaju skrbništvo mogu se slobodno dogovarati o izvršavanju zajedničkog skrbništva. Međutim, uvjete skrbništva, uključujući prestanak zajedničkog skrbništva, moguće je mijenjati jedino sudskim putem. O pitanjima povezanima sa skrbništvom odlučuje sud i te su odluke pravno obvezujuće. Kad odlučuju o pitanjima povezanima s djecom, sudovi se prije svega vode najboljim interesima djeteta i uzimaju u obzir sve okolnosti i legitimni interes relevantnih osoba. Sporovi o skrbništvu obuhvaćeni su obiteljskim pravom i vode se pred sudovima na temelju zahtjeva te sudovi o njima odlučuju izdavanjem sudskog naloga. Kako bi utvrdio svoja prava u odnosu na dijete, roditelj mora sudu podnijeti zahtjev.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Roditelji koji imaju skrbništvo mogu se slobodno dogovarati o izvršavanju zajedničkog skrbništva. Međutim, uvjete skrbništva, uključujući prestanak zajedničkog skrbništva, moguće je mijenjati jedino sudskim putem. Kako bi uspjeli postići dogovor, roditelji mogu upotrijebiti usluge obiteljskog mirenja. Lokalna uprava može ih uputiti na odgovarajuće pružatelje usluga. Na primjer, roditelji se o postupku za kontakt s djetetom mogu dogovoriti sami ili s pomoću obiteljskog izmiritelja, ali ako se sporazum prekrši, moraju se obratiti sudu kako bi dobili nalog o izvršenju (tj. sudski nalog).

Kad je riječ o utvrđivanju postupka za kontakt s djetetom, sudovi mogu djelovati kao tijela za mirenje u sudskim postupcima, pri čemu nastoje pomoći roditeljima da postignu sporazum o kontaktu s djetetom. Sudovi saslušavaju stranke što je prije moguće i skreću im pozornost na mogućnost da se za pomoć obrate obiteljskom savjetniku, posebno kad je riječ o postizanju sporazuma u pogledu skrbi o djetetu i odgovornosti za njega. Sud može obustaviti postupak koji se odnosi na dijete ako obustava neće dovesti do odgode kojom se ugrožavaju najbolji interesi djeteta i ako su dotične stranke spremne ići na savjetovanje izvan suda ili ako bi se, prema mišljenju suda, spor zbog drugih razloga mogao riješiti postizanjem sporazuma između stranaka.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Nadležnost sudova uključuje pitanja povezana s pravom roditelja na kontakt s djecom, promjene skrbništva, ponovnu uspostavu skrbništva, obvezu plaćanja doplatka za uzdržavanje i promjene u iznosu doplatka za uzdržavanje na zahtjev roditelja.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Uzajamna prava i obveze roditelja i djece proizlaze iz roditeljstva djece, što znači da roditelj čiji je dijete potomak ima obvezu skrbiti se o djetetu. Uzajamna prava i obveze roditelja i djeteta ovise o tome tko ima skrbništvo nad djetetom, tj. ako samo jedan roditelj ima skrbništvo nad djetetom, taj roditelj ima pravo odlučiti o svim pitanjima povezanima s djetetom bez prethodnog savjetovanja s drugim roditeljem.

Roditelj može imati isključivo skrbništvo nad djetetom od rođenja djeteta, na primjer u slučajevima kad su pri podnošenju izjave namjere povezane s priznavanjem očinstva roditelji izrazili želju da se roditeljska odgovornost prepusti jednom roditelju. Na primjer, roditelj može dobiti isključivo skrbništvo u sljedeća tri slučaja.

Roditelj može dobiti isključivo skrbništvo ako zatraži od suda, u postupku koji se pokreće na temelju zahtjeva, da se skrbništvo nad djetetom djelomično ili u potpunosti prenese na njega. Roditelj će obično zatražiti isključivo skrbništvo u slučaju kad roditelji koji imaju zajedničko skrbništvo trajno žive odvojeno ili ako zbog nekog drugog razloga više ne žele imati zajedničko skrbništvo.

Roditelj može sam izvršavati skrbništvo i u slučajevima kad roditelji imaju zajedničko skrbništvo, ali je skrbništvo jednog od roditelja obustavljeno. Ako je isključivo skrbništvo nad djetetom koje je dodijeljeno roditelju na temelju zakona ili sudske presude obustavljeno i nema razloga očekivati da će razlozi za obustavu prestati postojati, sud skrbništvo dodjeljuje drugom roditelju ako je to u skladu s najboljim interesima djeteta.

Isto tako, sud će dodijeliti skrbništvo drugom roditelju ako je roditelj koji ima isključivo skrbništvo preminuo ili ako mu je oduzeto skrbništvo, osim ako se time ugrožavaju najbolji interesi djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Ako imaju zajedničko skrbništvo, roditelji izvršavaju zajedničko skrbništvo u odnosu na svoje dijete i ispunjavaju obvezu skrbi na temelju vlastite odgovornosti i jednoglasno, imajući na umu cjelokupnu dobrobit djeteta. Roditelji koji imaju zajedničko skrbništvo imaju i zajedničko pravo na zastupanje.

Ako roditelji koji imaju zajedničko skrbništvo ne uspiju postići dogovor u pogledu pitanja važnog za dijete, sud može, na zahtjev roditelja, dodijeliti ovlasti za donošenje odluka samo jednom roditelju. U slučaju prijenosa ovlasti za donošenje odluka, sud može ograničiti izvršavanje ovlasti za donošenje odluka ili odrediti dodatne obveze roditelju koji ostvaruje to pravo.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

O sporovima povezanim sa skrbništvom odlučuju pokrajinski sudovi. Kad je riječ o sporu povezanom sa skrbništvom, podnositelj zahtjeva mora pokrajinskom sudu podnijeti zahtjev za donošenje odluke o određenom pitanju u okviru postupka koji se pokreće na temelju zahtjeva. Zahtjev se mora podnijeti pokrajinskom sudu u mjestu boravka djeteta.

Zahtjev mora sadržavati naziv suda, osobne podatke podnositelja zahtjeva, dotične osobe i njihove djece, kao i izričitu molbu podnositelja zahtjeva. Osim toga, u zahtjevu moraju biti navedene činjenice, a podnositelj zahtjeva mora navesti i predstaviti dokaze koje ima na raspolaganju. Zahtjev mora potpisati podnositelj zahtjeva ili njegov zastupnik. U slučaju kad zahtjev potpisuje zastupnik, mora mu se priložiti punomoć ili neka druga isprava kojom se potvrđuje ovlast zastupanja.

Zahtjev i dokumentarni dokazi moraju se sudu podnijeti u pisanom obliku i na estonskom jeziku. Ako zahtjev, molba, pritužba ili prigovor koje je sudu podnio sudionik u postupku nisu na estonskom jeziku, sud će od osobe koja ih je podnijela zahtijevati prijevod dokumentacije do datuma koji je odredio sud.

O pitanjima koja uključuju određivanje prava roditelja u odnosu na dijete i uvjete kontakta s djetetom, tj. pitanja povezana sa skrbništvom, može se odlučivati u okviru sudskog postupka ako se to zatraži u vezi s razvodom braka ili plaćanjem doplatka za uzdržavanje.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

O pitanjima povezanim sa skrbništvom sudovi odlučuju u skladu s odredbama o sudskim postupcima, uzimajući u obzir utvrđene specifičnosti postupka koji se pokreće na temelju zahtjeva (vidjeti Zakon o parničnom postupku [1]).

Kad je riječ o hitnom postupku, sud može donijeti odluku samo o zahtjevu za doplatku za uzdržavanje koji treba platiti roditelj koji živi odvojeno od svojeg maloljetnog djeteta. O pitanjima povezanim sa skrbništvom ne može se odlučivati u okviru pojednostavnjenog postupka. Međutim, o pitanjima povezanim sa skrbništvom odlučuje se u okviru postupka koji se pokreće na temelju zahtjeva te se stoga taj postupak razlikuje od uobičajenog. Kad je riječ o postupku koji se pokreće na temelju zahtjeva, sud provjerava činjenice i sam prikuplja potrebne dokaze, osim ako je zakonom predviđeno drukčije. Sud nije ograničen zahtjevima ili činjenicama koje su predstavile stranke u postupku niti njihovim procjenama činjenica, osim ako je zakonom predviđeno drukčije. Isto tako, zahtjevi u pogledu zapisnika s rasprava i dostave dokumentacije manje su strogi. Kad je riječ o pitanjima povezanim sa skrbništvom, sudovi mogu odrediti i mjere kojima se uređuje izvršavanje skrbništva ili kontakt s djetetom tijekom postupka ili mjere kojima se osigurava usklađenost s postignutim sporazumima u budućnosti.

Sud može odrediti mjere predostrožnosti ili privremene mjere ako postoji vjerojatnost da bi bez određivanja tih mjera bilo teško ili nemoguće izvršiti sudsku presudu. Kad je riječ o postupcima iz područja obiteljskog prava koji se pokreću na temelju zahtjeva, privremene mjere može odrediti svaki sud u okviru čije se mjesne nadležnosti mjere moraju provoditi. Takve mjere uključuju, na primjer, predaju djeteta drugom roditelju ili ispunjavanje pravne obveze uzdržavanja djeteta; među ostalim, sud može naložiti tuženiku da plati doplatku za uzdržavanje tijekom trajanja postupka ili da pruži jamstva da će ispuniti obvezu plaćanja.

[1] Zakon o parničnom postupku (RT I 2005., 26, 197; RT I, 21. 6. 2014., 58). Na internetu: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolide>.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Ako sud zaključi da fizička osoba zbog svoje financijske situacije nije u mogućnosti platiti troškove postupka, može tu osobu djelomično ili u potpunosti osloboditi plaćanja troškova pravne pomoći ili državne pristojbe.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Presuda donesena u postupku koji se pokreće na temelju zahtjeva sudski je nalog na koji se primjenjuju odredbe o sudskim nalozima donesenima u okviru postupka, osim ako je zakonom predviđeno drukčije. Moguće je podnijeti žalbu protiv sudskog naloga povezanog sa skrbništvom u skladu s općim odredbama kojima se uređuje žalbeni postupak, ako podnositelj žalbe smatra da se presuda prvostupanjskog suda temelji na povredi zakonske odredbe (na primjer, ako je prvostupanjski sud nepravilno primijenio zakonsku odredbu materijalnog prava ili postupovnog prava). Zbog prethodno navedenih razloga, žalba u kasacijskom postupku može se podnijeti i Vrhovnom sudu.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

O pitanjima povezanim sa skrbništvom sudovi odlučuju u okviru postupka koji se pokreću na temelju zahtjeva. Kad je riječ o postupku u području obiteljskog prava koji se pokreće na temelju zahtjeva, sud izdaje sudski nalog koji je izvršiv od onog trenutka kad počne proizvoditi učinke, osim ako je zakonom predviđeno drukčije. Sudski nalog izdan u postupku koji se pokreće na temelju zahtjeva nalog je za izvršenje. U slučaju da dužnik dobrovoljno ne ispunji obveze koje su mu određene sudskim nalozom povezanim sa skrbništvom, nalog će se izvršiti u okviru postupka izvršenja na temelju zahtjeva koji podnosi tužitelj. U tu svrhu tužitelj mora podnijeti zahtjev sudskom izvršitelju u čijoj je mjesnoj nadležnosti mjesto u kojem dužnik ima boravište ili sjedište ili mjesto u kojem se nalazi imovina dužnika. Kad je riječ o pitanju koje se odnosi na kontakt s djetetom, sudski izvršitelj će u okviru postupka izvršenja surađivati s predstavnikom lokalne uprave mjesta boravišta djeteta, ili, iznimno, mjesta boravišta dužnika, koji posjeduje stručna znanja u pogledu interakcije s djecom. Ako je to potrebno, sudski izvršitelj može predložiti lokalnoj upravi da privremeno smjesti dijete u socijalnu ustanovu. Ako dužnik onemogućava obvezno izvršenje, može mu se izreći novčana kazna.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

U skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, sudska odluka donesena u državi članici priznaje se u drugim državama članicama bez potrebe bilo kakvog posebnog postupka. Uredba se primjenjuje u svim državama članicama Europske unije osim u Danskoj.

Sudska odluka o izvršavanju roditeljske odgovornosti nad djetetom, koja je donesena u državi članici i koja je u toj državi članici postala izvršiva te je dostavljena, izvršiva je i u drugoj državi članici ako je u toj državi članici, na zahtjev bilo koje zainteresirane strane, proglašena izvršivom. U tu svrhu, zahtjev za izdavanje potvrde izvršivosti mora se podnijeti sudu.

Sudovi kojima bi se trebali podnijeti zahtjevi mogu se pronaći [ovdje](#).

Stranka koja nastoji osporiti priznavanje ili koja zahtijeva izdavanje potvrde izvršivosti mora dostaviti:

- presliku sudske odluke koja ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti; i
- potvrdu koja se odnosi na sudske odluke o roditeljskoj odgovornosti.

Navedeni je obrazac dostupan [ovdje](#).

Sudska odluka koja se odnosi na roditeljsku odgovornost ne priznaje se:

- ako je takvo priznavanje očito u suprotnosti s javnim redom u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje, uzimajući u obzir interes djeteta;

(b) ako je donesena, osim u žurnome predmetu, a da pri tome djetetu nije omogućeno saslušanje, kršeći pri tome temeljna postupovna načela države članice u kojoj se zahtijeva priznavanje;

(c) ako je donesena u odsustvu osobe, a osobi koja se nije pojavila pred sudom nije dostavljeno pismeno o pokretanju postupka ili jednakovrijedno pismeno pravodobno da bi mogla pripremiti svoju obranu, osim ako je utvrđeno da je ta osoba nedvosmisleno prihvatila sudsku odluku;

(d) na zahtjev bilo koje osobe koja smatra da sudska odluka zadire u njezinu roditeljsku odgovornost, ako je donesena bez saslušanja te osobe;

(e) ako je nepomirljiva s kasnijom sudskom odlukom koja se odnosi na roditeljsku odgovornost donesenu u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje;

(f) ako je nepomirljiva s kasnijom sudskom odlukom koja se odnosi na roditeljsku odgovornost, donesenu u drugoj državi članici ili državi nečlanici u kojoj dijete ima uobičajeno boravište, ako ta kasnija sudska odluka ispunjava uvjete potrebne za njezino priznavanje u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje;

ili

(g) ako nije poštovan postupak propisan člankom 56. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Sudovi kojima bi se trebali podnijeti zahtjevi mogu se pronaći [ovdje](#).

Stranka koja nastoji osporiti priznavanje ili koja zahtijeva izdavanje potvrde izvršivosti mora dostaviti:

(a) presliku sudske odluke koja ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti; i

(b) potvrdu koja se odnosi na sudske odluke o roditeljskoj odgovornosti iz članka 39. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003.

Navedeni je obrazac dostupan [ovdje](#).

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U skladu s estonskim Zakonom o međunarodnom privatnom pravu [1], odnosi između djeteta i njegovih roditelja uređeni su pravom države u kojoj dijete ima boravište.

Osim toga, Haška konvencija iz 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece primjenjuje se među državama potpisnicama Konvencije.

Određivanje mjerodavnog prava isto tako može ovisiti o sporazumima o pravnoj pomoći. Republika Estonija sklopila je sporazume o pravnoj pomoći sa sljedećim državama:

Sporazum o pravnoj pomoći i pravnim odnosima između Republike Estonije, Republike Litve i Republike Latvije (1993.)

Sporazum o pravnoj pomoći i pravnim odnosima u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima između Republike Estonije i Ruske Federacije (1993.)

Sporazum o pravnoj pomoći i pravnim odnosima u građanskim i kaznenim stvarima između Republike Estonije i Ukrajine (1995.)

Sporazum o pravnoj pomoći i pravnim odnosima u građanskim, radnopravnim i kaznenim stvarima između Republike Estonije i Republike Poljske (1999.)

Budući da su sve strane u sporazumima o pravnoj pomoći sklopljenima s Litvom, Latvijom i Poljskom isto tako potpisnice Haške konvencije iz 1996., strane su odlučile da će pri određivanju mjerodavnog prava primjenjivati odredbe Konvencije.

[1] Zakon o međunarodnom privatnom pravu (RT I 2002., 35, 217). Na internetu: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513112013009/consolide>.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Irska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Pravni pojam „roditeljska odgovornost”, koji se u Irskoj naziva „skrbništvo”, odnosi se na posjedovanje svih prava i obveza povezanih s djetetom koje proizlaze iz prava ili pravnog sporazuma ili koje je dodijelio sud. Nositelj roditeljske odgovornosti posjeduje pravo na skrbništvo i pravo kontakta, među ostalim pravima koja se odnose na dobrobit djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji koji su u braku u načelu imaju zajedničku roditeljsku odgovornost nad svojim djetetom. Ako roditelji nisu u braku, u pravilu je majka nositelj roditeljske odgovornosti, ali biološki otac djeteta može se imenovati skrbnikom na temelju dogovora između roditelja ili odluke suda.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Da. Preko svoje Agencije za djecu i obitelj (TUSLA) Uprava za zdravstvene usluge može se obratiti okružnom sudu u svrhu dobivanja naloga za skrb koji su obvezni za djecu mlađu od 18 godina. U iznimnim okolnostima, sud može imenovati skrbnika u svrhu izvršavanja roditeljske odgovornosti ako roditelj ne može ili ne želi to činiti. Oporučni skrbnik može se imenovati nakon smrti roditelja ako je taj roditelj putem oporuke ili dodatka oporuci odabrao skrbnika, ili ga može imenovati sud. Ako roditelj nije odabrao skrbnika, Uprava za zdravstvene usluge može se preko svoje Agencije za djecu i obitelj (TUSLA) obratiti okružnom sudu u svrhu dobivanja naloga koji su obvezni za djecu mlađu od 18 godina ako im je roditelj preminuo ili nije sposoban skrbiti o djetetu.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako se roditelji djeteta razvedu ili „rastanu“, o uvjetima skrbništva i kontakta može se odlučiti na temelju dogovora između roditelja. Ako roditelji ne mogu postići sporazum, mogu se obratiti sudu i od suca dobiti naloge povezane sa skrbništvom ili kontaktom. Kada su oba roditelja skrbnici djeteta, na tu činjenicu ne utječu razvod ni rastava. Međutim, sud može oduzeti skrbništvo ocu djeteta koji nije u braku s majkom djeteta u vrlo iznimnim okolnostima i samo kada je to potrebno s obzirom na dobrobit djeteta.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Roditelji koji sklope sporazum u pogledu pitanja roditeljske odgovornosti obvezni su predstaviti taj sporazum pred sudom kako bi dobili sudski nalog u kojem se odražava taj sporazum i koji ga čini pravno obvezujućim. Sud se mora uvjeriti da su bilo kakvim sporazumom na odgovarajući način zaštićena prava djeteta i može odbiti izdati nalog ako nije uvjeren da roditelji, ili jedan od njih, izvršavaju svoje obveze u odnosu na dijete. Takvim se sporazumom ne može prekinuti status skrbnika bilo kojeg roditelja.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Strane imaju pravo na pristup metodama za rješavanje sukoba koje nisu pravne prirode, kao što su posredovanje ili savjetovanje.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac može odlučivati o svim pitanjima povezanim s dobrobiti djeteta, uključujući, među ostalim, pitanja povezana sa skrbništvom, skrbi i kontaktom. Vidjeti prethodno navedeno u pitanjima br. 4 i 5 – sud ne može oduzeti skrbništvo roditeljima koji su u braku ni biološkoj majci, ali može postaviti uvjete za izvršavanje roditeljske odgovornosti.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ne. Iako roditelj koji ima isključivo skrbništvo nad djetetom ima ovlasti za odlučivanje o svakodnevnoj skrbi za dijete i odgoju djeteta, roditelj koji je skrbnik, ali ne skrbi svakodnevno o djetetu, ima pravo na to da se drugi roditelj s njim savjetuje o svim pitanjima povezanim s dobrobiti djeteta, uključujući, među ostalim, o tome gdje bi se dijete trebalo obrazovati i gdje bi trebalo živjeti.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Zajedničko skrbništvo dodjeljuje se roditeljima ako između njih ne postoji izrazito neprijateljstvo i omogućuje im da zajednički donose odluke o važnim pitanjima povezanim s dobrobiti djeteta i onima o svakodnevnoj skrbi za dijete. To ne znači da oba roditelja imaju pravo na jednaku količinu vremena s djetetom, već se time osigurava da oba roditelja imaju jednake dužnosti i obveze u odnosu na dijete.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Stranke koje žele podnijeti zahtjev povezan s roditeljskom odgovornošću u pravilu ga podnose okružnom sudu. Međutim, kad je riječ o određenim zahtjevima koji prate bračne sporove, može biti potrebno obratiti se regionalnom sudu ili Vrhovnom sudu. Vrhovni sud ima isključivu nadležnost u pogledu pitanja povezanih s otmicom djece.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Da. Moguće je obratiti se sudu jednostranim (*ex parte*) zahtjevom, tj. bez obavješćivanja druge stranke, ako bi obavješćivanje tuženika na uobičajen način dovelo do okolnosti koje bi izložile dijete riziku.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da. Pravna pomoć dobiva se putem sustava za pravnu pomoć u građanskim stvarima. U okviru tog sustava pomoć se dodjeljuje na temelju provjere imovinskog stanja.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da. Moguće je podnijeti žalbu protiv odluke prvostupanjskog suda, tj. suda pred kojim je postupak pokrenut. Međutim, u pravilu nije moguće podnijeti žalbu protiv odluke bilo kojeg žalbenog suda.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Osobe koje nastoje osigurati izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti trebale bi provjeriti pravila odgovarajućih sudova ili ustanova. Osim kad je riječ o jednostranim (*ex parte*) zahtjevima, tuženika je potrebno obavijestiti o namjeri pokretanja bilo kakvog postupka u cilju osiguravanja izvršenja presude.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Vidjeti odgovor na pitanje br. 14.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Vrhovnom sudu, koji ima potpunu i prvostupanjsku nadležnost.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Zakonom o zaštiti djece (*Haškoj konvenciji*) iz 2000. daje se pravna snaga *Haškoj konvenciji o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece* iz 1996. koja se primjenjuje u tom području. Nadalje, *Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (Uredba Bruxelles II.a)* isto se tako primjenjuje u tom području.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Grčka

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljska odgovornost pravo je i obveza roditelja. Ona obuhvaća skrb o maloljetnoj osobi, upravljanje djetetovom imovinom i zastupanje djeteta u bilo kojem pitanju, transakciji ili sporu koji se odnosi na dijete ili djetetovu imovinu. Roditeljskom odgovornošću stoga se osigurava zaštita osobnih i imovinskih prava maloljetne osobe.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljsku odgovornost zajednički izvršavaju oba roditelja. Sve odluke roditelja u vezi s izvršavanjem roditeljske odgovornosti moraju se donositi vodeći računa o interesima djeteta.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako jedan od roditelja ne može izvršavati roditeljsku odgovornost, iz praktičnih (npr. hospitalizacija, zatvor) ili pravnih razloga (pravna nesposobnost), taj roditelj i dalje je nositelj prava, a roditeljsku odgovornost izvršava drugi roditelj.

Ako nijedan roditelj ne može izvršavati roditeljsku odgovornost, maloljetnom djetetu dodjeljuje se skrbnik. Roditelji zadržavaju roditeljsku odgovornost, samo kao nositelji prava, ali je ne mogu izvršavati

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

U slučaju razvoda ili rastave, i ako su oba roditelja živa, pitanje roditeljske odgovornosti rješava sud. Roditeljska odgovornost može se dodijeliti jednom roditelju ili oboma roditeljima, ako su oba roditelja suglasna i istovremeno utvrde mjesto prebivališta djeteta. Sud može odlučiti drugačije i posebno može podijeliti izvršavanje roditeljske odgovornosti između roditelja ili ga povjeriti trećoj osobi.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Ako sud mora utvrditi ostvarivanje roditeljske odgovornosti, kao u slučaju razvoda ili rastave, on uzima u obzir postojeće sporazume između roditelja, ali takvi sporazumi nisu obavezujući za sud. Na sporazume te vrste ne primjenjuju se posebne formalnosti, pod uvjetom da su zakonski dostavljeni na znanje sudu. Uobičajeni je postupak dostaviti dokument koji su sastavile zainteresirane stranke i u kojem je utvrđen njihov dogovor. To je izričito predviđeno zakonom u slučaju sporazumnog razvoda braka roditelja maloljetne djece i u tom se slučaju sudu mora dostaviti pisani sporazum između roditelja u kojem se utvrđuje skrbništvo nad djecom.

U svim ostalim pogledima, roditelji se mogu neformalno dogovoriti o izvršavanju roditeljske odgovornosti bez ispunjavanja formalnosti ili provedbe formalnog postupka za podjelu odgovornosti u praksi pri čemu jedan aspekt izvršava jedan roditelj, a drugi aspekt drugi roditelj: na primjer, jedan roditelj može imati skrbništvo nad djetetom, a drugi može upravljati imovinom maloljetnika i zastupati njegove ili njezine interese.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako roditelji ne mogu postići dogovor o pitanju roditeljske odgovornosti, a donošenje odluke je u djetetovom najboljem interesu, o tome će pitanju odlučiti sud. Mirenje je alternativni način rješavanja sporova.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Ako se roditelji ne slažu o određenom pitanju u pogledu izvršavanja svoje roditeljske odgovornosti i obrate se sudu, sud može odlučiti samo o tome pitanju. To može biti bilo koje pitanje koje je nastalo tijekom izvršavanja roditeljske odgovornosti i koje je uzrok neslaganja između roditelja od kojih svaki zadržava svoje mišljenje, tako da je njegovo rješenje u najboljem interesu djeteta. Ono može biti objektivno ozbiljno, npr. odabir imena, pristanak za operaciju i slično, ili može biti pitanje koje nema veliku objektivnu važnost, ali koje roditelji smatraju dovoljno važnim za obraćanje sudu.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Da, u načelu, ako je pitanje u okviru skrbništva nad djetetom koje je dodijeljeno jednom roditelju. Roditelji uvijek mogu odlučiti da neće prihvatiti rješenje suda kojim se isključivo skrbništvo dodjeljuje jednom roditelju: čak i nakon što je sud donio sudsku odluku, oni se mogu dogovoriti da će primijeniti drugačije rješenje kojim se drugom roditelju daje uloga u skrbi o djetetu pod uvjetom, naravno, da je to rješenje u najboljem interesu djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

To znači da roditelji moraju zajednički donijeti odluku o skrbi o djetetu.

10 Kojem se sudu ili tijelu treba obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Nadležni sud uvijek je sudac pojedinac prvog stupnja (*μονομελής πρωτοδικείο*). Zahtjevi se podnose sudu koji ima mjesnu nadležnost i moraju se uručiti tuženiku. Sudu je potrebno dostaviti i dokumente koji služe kao osnova za zahtjev.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sudac pojedinac prvostupanjskog suda odlučuje u skladu s posebnim postupkom propisanom u članku 681. točkama (b) i (c) Zakona o parničnom postupku. Postupak je oblikovan po uzoru na postupke za radne sporove, u skladu s ubrzanim postupkom. U prvom redu zbog osobnog karaktera sporova radi ostvarivanja roditeljske odgovornosti, on primjenjuje određene odredbe iz bračnih sporova i pravila za neparničnu nadležnost u vezi s istražnim dijelom i izvođenjem dokaza po nahođenju suda. Međutim, kada su sporovi koji se odnose na ostvarivanje roditeljske odgovornosti povezani s bračnim sporovima iz članka 592. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (npr. razvod i poništaj braka) ili sporovi iz članka 614. stavka 1. Zakona (npr. utvrđivanje očinstva), sud mora primijeniti postupak iz članaka 598. – 612. i 616. – 622. Zakona. Hitni postupci mogu se rješavati privremenim mjerama (*ασφαλιστικά μέτρα*) i privremenim odlukama (*προσωρινή διαταγή*).

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, pod određenim uvjetima koji se primjenjuju na pravnu pomoć.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Sudska odluka o roditeljskoj odgovornosti može se ukinuti ili izmijeniti ako su se promijenile okolnosti na temelju kojih je sud donio odluku. U protivnom se sudska odluka o roditeljskoj odgovornosti može osporiti redovnim pravnim lijekovima (žalba o činjenicama i pravu (*έφεση*), žalba samo na temelju pravnih pitanja (*kasacija, αναίρεση*), zahtjev za ukidanje (*ανακοπή ερημοδικίας*), preispitivanje (*αναψηλάφηση*)), u skladu s uobičajenim zahtjevima.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudska odluka koja se odnosi na roditeljsku odgovornost izvršava se u skladu s člankom 950. Zakona o parničnom postupku ako se njome određuje i obveza, odnosno, ako se ne rješava samo pitanje roditeljske odgovornosti ili skrbništva nad maloljetnim djetetom ili kontakata s djetetom već se nalaže predaja ili vraćanje djeteta ili se utvrđuju načini ostvarivanja kontakata ili se strankama zabranjuje da poduzimaju protivne mjere. Posebno ako se (a) sudskom odlukom kojom se nalaže predaja djeteta zahtijeva od roditelja kod kojeg se dijete nalazi da postupi u skladu sa sudskom odlukom te, ako ne postupi u skladu sa

sudskom odlukom, u istoj odluci može biti predviđeno automatsko određivanje financijske kazne u iznosu do 50 000 EUR koja će se platiti podnositelju zahtjeva koji traži predaju ili vraćanje djeteta ili pritvora u trajanju do godine dana ili obje kazne zajedno (neizravno izvršenje (*έμμεση εκτέλεση*)); i (b) ako je onemogućen osobni kontakt roditelja s djetetom, u sudskoj odluci o kontaktu može se osobi koja sprječava taj kontakt zaprijetiti financijskom kaznom ili pritvorom (komplementarno izvršenje (*αναπληρωματική εκτέλεση*)).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Sudske odluke o roditeljskoj odgovornosti donesene u drugim državama članicama grčka upravna tijela automatski priznaju bez dodatnih formalnosti. Grčki sudovi nadležni su odlučivati o valjanosti strane sudske odluke ili o zahtjevu za priznanje strane odluke bez prethodnog ispitivanja nadležnosti države članice podrijetla. Kada se priznavanje traži u Grčkoj, grčki sudovi mogu odbiti priznati odluku o roditeljskoj odgovornosti u sljedećim slučajevima: (a) protivna je nacionalnoj javnoj politici uzimajući u obzir najbolje interese djeteta ili (b) nespojiva je s kasnijom sudskom odlukom koja se odnosi na roditeljsku odgovornost donesenu na grčkim sudovima. Nadalje, ako su, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003, na temelju mjesta djetetova boravišta nadležni grčki sudovi, kao sudovi države članice u kojoj se traži priznanje, oni mogu o pitanju roditeljske odgovornosti za dijete odlučiti drugačije donoseći odluku kasnije u predmetu bez prethodnog ispitivanja nadležnosti države članice podrijetla i obvezujuće prirode njezine odluke (primjerice je li protiv nje dopuštena žalba).

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Nadležni sud u opisanim slučajevima jest sudac pojedinac na prvostupanjskom sudu koji rješava predmet na temelju postupka koji se primjenjuje na takvu vrstu spora.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Odnosi između roditelja i djeteta uređeni su sljedećim pravom prema redu prvenstva: (1) pravom države posljednjeg zajedničkog državljanstva; (2) pravom u mjestu posljednjeg zajedničkog uobičajenog boravišta; (3) pravom države čije državljanstvo ima dijete.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [es](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Sljedeći jezici već su prevedeni.

Roditeljska odgovornost - Španjolska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U španjolskom se pravu roditeljska odgovornost obično naziva „patria potestad” (roditeljska nadležnost). Sastoji se od prava i dužnosti pojedinaca, obično roditelja, ili pravnih osoba kojima je zakonom ili sudskom odlukom povjeren zaštitna maloljetnika i njegove imovine.

Roditeljska odgovornost uvijek se mora izvršavati u korist djece u skladu s njihovim osobnostima i poštujući njihov tjelesni i psihološki integritet. Ona uključuje sljedeće dužnosti i ovlasti:

1. brigu o djeci, boravak s djecom, hranjenje djece, odgoj djece i osiguranje da dobiju sveobuhvatno obrazovanje.
2. zastupanje djece i upravljanje njihovom imovinom.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji imaju roditeljsku odgovornost za maloljetnike.

U slučaju rastave, razvoda, razdvajanja ili prestanka zajedničkog života roditelja, sva prava i dužnosti za donošenje odluke o maloljetnicima u odnosu na njihove osobe i imovinu pripadaju obama roditeljima, osim u iznimnim okolnostima.

Ako roditelji žive odvojeno, roditeljsku odgovornost izvršava roditelj s kojim dijete živi. Međutim, na temelju obrazloženog zahtjeva drugog roditelja, sud može u interesu djeteta tome roditelju povjeriti izvršavanje roditeljske odgovornosti zajedno s drugim roditeljem ili može između majke i oca podijeliti funkcije svojstvene izvršavanju roditeljske odgovornosti.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Prema španjolskom pravu, ako roditelji ne izvršavaju dužnosti zaštite propisane zakonom o skrbi o maloljetnicima ili ih ne izvršavaju na odgovarajući način, za izvršavanje roditeljske odgovornosti nad maloljetnicima mogu se imenovati drugi srodnici, osobe ili institucije.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

U slučaju razvoda ili rastave roditelja, roditeljska odgovornost može se utvrditi na sljedeće načine:

na zahtjev oba roditelja sporazumom o uređenju (*convenio regulado*) koji moraju odobriti sudovi, sudskom odlukom, u parničnom postupku.

Roditeljsku odgovornost, kao instituciju za zaštitu maloljetnika, imaju oba roditelja.

Rješenja za skrb o maloljetnicima i skrbništvo nad njima mogu se sažeti na sljedeći način:

oddjela skrbništva samo jednom roditelju: to je najčešće rješenje u postupcima rastave, sporazumnog razvoda ili bračnim parnicama; za roditelja koji nema skrbništvo moraju se utvrditi mehanizmi posjećivanja,

zajedničko skrbništvo, što znači da djeca naizmjenice borave s jednim ili drugim roditeljem,

iznimno, ovisno o okolnostima i ako je to u interesu maloljetnika, može se donijeti sudska odluka kojom se skrb o djetetu i skrbništvo dodjeljuju trećoj osobi, na prijedlog samih roditelja ili na temelju izravne odluke suda.

U slučajevima kada je za skrb o maloljetniku odgovorno javno tijelo, ta se situacija održava i skrbništvo se ne dodjeljuje niti jednom od roditelja.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Osobe koje postignu dogovor o pitanjima roditeljske odgovornosti moraju dostaviti potpisani sporazum o uređenju roditeljske odgovornosti u kojem su sadržane sve dogovorene točke. U njemu mora, pored ostalih mjera, posebno biti uređeno sljedeće:

skrb i skrbništvo nad maloljetnikom,
pravo posjećivanja za roditelje,
izvršavanje roditeljske odgovornosti,
uporaba roditeljskog doma,
naknada za uzdržavanje maloljetnika.

Sporazum o uređenju roditeljske odgovornosti podnosi se zajedno sa zahtjevom odgovarajućem prvostupanjskom sudu. Taj sporazum roditelji moraju potvrditi na sudu koji, nakon saslušanja maloljetnika, ako su dovoljno stari, i državnog odvjetnika, ocjenjuje sporazum.

Sudac će odobriti sporazume između roditelja koji su doneseni radi uređivanja posljedica poništaja, rastave ili razvoda braka ako nisu štetni za djecu. Ako stranke predlože rješenje za posjećivanje i komunikaciju između bake i djedova i njihovih unuka, sud ih može odobriti nakon provođenja rasprave s bakama i djedovima u kojoj su oni dali svoju suglasnost.

Odbacivanje sporazuma mora se izvršiti obrazloženom odlukom. U tom slučaju bračni partneri, prema potrebi, sudu podnose novi prijedlog na odobrenje.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Obiteljsko mirenje najbolja je alternativna mjera sudskoj odluci za postizanje sporazuma između stranaka.

Da bi bili izvršivi, doneseni sporazumi moraju uvijek biti odobreni sudskom odlukom.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac u sudskoj odluci uvijek mora odlučiti o sljedećim pitanjima u interesu maloljetne djece, pritom, ako je moguće, izbjegavajući razdvajanje braće i sestara, i nakon što je saslušao djecu ako su pravno sposobna:

o sudskim mjerama u vezi sa skrbništvom i skrbi koji se dodjeljuju jednom ili oba roditelja i o obrazovanju,

o posjećivanju djeteta navodeći vrijeme, način i mjesto kada roditelji mogu komunicirati djetetom i s njime provoditi vrijeme,

iznimno, ta će prava posjećivanja morati biti ograničena ili obustavljena u slučaju ozbiljnih okolnosti ili ako jedan od roditelja ozbiljno ili učestalo propušta izvršavati svoje dužnosti,

o dodjeli roditeljske odgovornosti i, ako je potrebno i primjereno za djecu, o tome da će jedan roditelj potpuno ili djelomično izvršavati roditeljsku odgovornost, uključujući lišavanje te odgovornosti,

o uzdržavanju koje će plaćati svaki roditelj radi zadovoljavanja djetetovih potreba uzimajući u obzir gospodarske okolnosti i o donošenju mjera koje su nužne za osiguranje učinkovitosti uzdržavanja,

o davanju na korištenje obiteljskog doma i predmeta koji se uobičajeno koriste u slučajevima kada nema suglasnosti među roditeljima, pri čemu se prednost daje bračnom drugu koji ima skrbništvo nad maloljetnom djecom.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

U načelu oba roditelja dijele roditeljsku odgovornost. Oba roditelja stoga imaju ovlasti odlučivati o svim pitanjima koja se odnose na maloljetnika i rješavati sva pitanja, čak i ako je skrbništvo dodijeljeno samo jednom od njih.

Ako se roditelji ne slažu oko odluke koja se može donijeti ili koja bi trebala biti donesena u vezi s maloljetnim djetetom, na primjer u vezi s pitanjima školovanja i obrazovanja kao što je izbor škole ili slobodnih aktivnosti, zdravstvene skrbi kod odabira liječnika, osobnih pitanja kao što je izbor imena ili vjerskog obrazovanja ili izbor mjesta ili države u kojoj će maloljetnici živjeti i slično i kada se pokazalo da je uzajamni dogovor nemoguć, jedan od roditelja može od suda zatražiti rješavanje spora.

Nakon saslušanja oba roditelja i djeteta, ako ono ima sposobnost prosuđivanja, sud će dodijeliti ovlasti donošenja odluka ocu ili majci. U slučaju neslaganja ili nekog drugog uzroka kojim se ozbiljno ugrožava izvršavanje roditeljske odgovornosti, sudac može u potpunosti ili djelomično dodijeliti ovlasti odlučivanja jednom od roditelja ili ih podijeliti među njima. Sve te mjere mogu se donijeti na najduže dvije godine.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

U slučajevima kada je skrbništvo nad maloljetnikom dodijeljeno i jednom i drugom roditelju, u praksi svaki od roditelja naizmjenice skrbi o maloljetniku određeno vrijeme, koje se obično podudara s školskim razdobljima, kao što su semestri ili godine.

Blagdani se dijele među roditeljima.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Nadležni sud u sudskim postupcima za rastavu ili sporazumni razvod braka jest prvostupanjski sud koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi posljednji bračni dom, ili dom jednog od podnositelja zahtjeva.

Nadležni sud za bračne parnice jest prvostupanjski sud u mjestu zajedničkog doma, a ako bračni drugovi imaju boravište u mjestima gdje nadležnost imaju različiti sudovi, tužitelj može odabrati između suda u mjestu posljednjeg bračnog doma ili u mjestu gdje tuženik ima boravište.

U postupcima koji se odnose isključivo na skrb, skrbništvo i uzdržavanje maloljetne djece, a roditelji nisu u braku, nadležan je prvostupanjski sud u mjestu posljednjeg zajedničkog boravišta roditelja. Ako žive u različitim sudskim jurisdikcijama, tužitelj može izabrati između suda u mjestu boravišta tuženika ili suda u mjestu boravišta maloljetnika.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

U tim se slučajevima primjenjuju sljedeći postupci:

u slučajevima kada postoji suglasnost među strankama, sporazumni postupak utvrđen člankom 777. Zakona o parničnom postupku za rastavu, razvod i donošenje konačnih mjera o skrbi, skrbništvu i uzdržavanju maloljetne djece, ako roditelji nisu u braku,

ako među strankama ne postoji suglasnost, parnični postupak u skladu s člancima 770. i 774. Zakona o parničnom postupku, koji se primjenjuje i na obiteljske postupke i postupke o maloljetnicima, kada roditelji nisu u braku.

U hitnim slučajevima može se zatražiti donošenje mjera u skladu sa sljedećim postupcima:

privremene mjere prije podnošenja zahtjeva za poništaj, rastavu, razvod ili u postupcima koji se odnose na skrb i skrbništvo nad maloljetnom djecom i uzdržavanje. Na to se primjenjuju članci 771. do 772. Zakona o parničnom postupku.

Izričito je predviđeno da, ako nema osnove za hitno djelovanje, mogu biti primijenjene mjere donesene u prvoj odluci, s neposrednim učinkom.

Privremene mjere koje proizlaze iz prihvaćanja zahtjeva za pokretanje bračnog spora ili postupka koji se odnosi na maloljetnike, kao u prethodnim slučajevima. To je predviđeno u članku 773. Zakona o parničnom postupku.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Moguće je dobiti punu ili djelomičnu pravnu pomoć pod uvjetom da je dostavljen dokaz da su ispunjeni uvjeti za pravo na pravnu pomoć, u skladu sa Zakonom o pravnoj pomoći. (Vidi „Pravna pomoć – Španjolska”).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da bi se moglo znati protiv kojih je odluka dopuštena žalba, treba razlikovati između svih mogućih odluka koje se odnose na pitanja roditeljske odgovornosti, odnosno između sljedećih:

protiv svih odluka donesenih u parničnom postupku dopuštena je žalba pokrajinskom sudu,

protiv odluka donesenih u postupku za sporazumni razvod također je dopuštena žalba pokrajinskom sudu ako je dogovorena mjera koja se razlikuje od uvjeta iz sporazuma o uređivanju.

U zakonu nije predviđen pravni lijek protiv odluka o prethodnim ili privremenim mjerama ili o odlukama o ostvarivanju roditeljske odgovornosti.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Ako se sudske odluke o roditeljskoj odgovornosti ne izvršavaju dobrovoljno, može se podnijeti zahtjev prvostupanjskom sudu koji je donio odluku tražeći izvršenje mjere ili mjera koje nisu ispunjene.

Treba navesti odluku čije se izvršenje traži i osobu protiv koje se traži izvršenje te odluke.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Odluke o izvršavanju roditeljske odgovornosti u bračnim sporovima u vezi s djetetom donesene u jednoj državi članici koje su izvršive u predmetnoj državi članici i koje su prijavljene, priznaju se u Španjolskoj na zahtjev bilo koje zainteresirane stranke bez potrebe za provođenjem posebnog postupka u skladu sa odredbama Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću.

Izvršenje se traži podnošenjem zahtjeva za izvršenje sudu u mjestu boravišta maloljetnika ili u mjestu u kojem se zahtijeva izvršenje. Zahtjevu mora biti priložena preslika sudske odluke čije se izvršenje zahtijeva koja ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti u skladu sa standardnim obrascem iz Priloga V. Obvezno je zastupanje odvjetnika ili sudskog zastupnika.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Ako želi u Španjolskoj osporiti priznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koja je donesena u drugoj državi članici, predmetna stranka mora podnijeti zahtjev prvostupanjskom sudu kojem je podnesen zahtjev za priznavanje i tvrditi da postoje razlozi za nepriznavanje utvrđeni u Uredbi 2201/2003.

Osnove za podnošenje zahtjeva sljedeće su:

odluka je očito u suprotnosti s javnim redom, vodeći računa o najboljim interesima djeteta,

dijete nije imalo priliku izjasniti se (osim u hitnim slučajevima),

odluka je donesena u odsutnosti i nije dostavljeno ili prijavljeno pismeno o pokretanju postupka, osim ako je dokazano da je odluka prihvaćena ako strana koja osporava priznavanje i tvrdi da se odlukom ugrožava izvršavanje roditeljske odgovornosti nije saslušana,

ako je nespojiva s drugom naknadno donesenom odlukom.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Primjenjuje se pravo primjenjivo u maloljetnikovu uobičajenom mjestu boravišta, u skladu s Haškom konvencijom o zaštiti djece iz 1996.

Ova je internetska stranica dio portala Vaša Europa.

Važno nam je vaše mišljenje o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 11/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Francuska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljska odgovornost u Francuskoj definira se kao skup prava i obveza kojima se štiti interes djeteta.

Ona pripada roditeljima sve dok dijete ne postane punoljetno ili se ne počne samo uzdržavati.

Roditelji su obvezni štiti sigurnost, zdravlje i moralne vrijednosti djeteta, odgajati dijete i omogućiti njegov razvoj, poštujući pritom njegovu individualnost.

Odgovorni su za zasnivanje uobičajenog boravišta djeteta, posebno ako prekinu odnos. Djetetu moraju osigurati smještaj, a ako nisu u mogućnosti to učiniti, moraju se pobrinuti da mu smještaj osigura treća strana.

Majke i očevi imaju pravo i obvezu nadzirati svoje dijete te moraju skrbiti o njemu i pobrinuti se da su ispunjene njegove svakodnevne potrebe. Mogu nadzirati druženja djeteta s trećim stranama te mu čak zabraniti druženja koja nisu u skladu s njegovom dobi. Moraju poštovati pravo djeteta na ostvarivanje osobnog odnosa sa svojom bakom i djedom.

Roditelji imaju odgovornost osigurati odgoj i obrazovanje svojeg djeteta. To obuhvaća školovanje, strukovno osposobljavanje, etičnost i građanski odgoj.

Odgovorni su za izbor vjerske pripadnosti djeteta, poštujući pritom njegovu individualnost. Odlučuju o mogućem liječenju djeteta.

Budući da izvršavaju roditeljsku odgovornost, majke i očevi ujedno su zakonski zastupnici djeteta i u tom svojstvu zastupaju dijete u svim građanskim stvarima i upravljaju njegovom imovinom.

Neovisno o tome izvršava li roditeljsku odgovornost, svaki roditelj mora pridonositi uzdržavanju i odgoju i obrazovanju svojeg djeteta u skladu sa svojim mogućnostima i potrebama djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljsku odgovornost imaju oba roditelja u jednakoj mjeri. Pojam očinske vlasti (*puissance paternelle*) u Francuskoj je ukinut 1970.

Nositelj roditeljske odgovornosti razlikuje se od izvršitelja roditeljske odgovornosti. Roditelji mogu biti nositelji roditeljske odgovornosti, a da je pritom ne izvršavaju.

U načelu roditelji zajednički izvršavaju roditeljsku odgovornost, osim u slučajevima priznanja očinstva zakašnjelog više od godinu dana nakon rođenja djeteta (u tom slučaju zajedničko izvršavanje roditeljske odgovornosti bit će moguće samo uz zajedničku izjavu koja se podnosi sudu ili odluku suca obiteljskog suda (*juge aux affaires familiales*)). Prema tome, majka može samostalno izvršavati roditeljsku odgovornost, ali u načelu roditeljsku odgovornost roditelji izvršavaju zajednički.

Očevi i majke koji zajednički izvršavaju roditeljsku odgovornost nad djetetom moraju zajednički donositi odluke o svim važnim pitanjima koja utječu na dijete (preseljenje, prelazak u drugu školu, kirurški zahvati itd.).

Roditelji koji su nositelji roditeljske odgovornosti, ali ne i izvršitelji, i dalje moraju biti obaviješteni o važnim odlukama drugog roditelja kako bi mogli ostvarivati svoje pravo i izvršavati svoju obvezu u pogledu „nadzora“. Mora ih se obavijestiti o tome kako bi po potrebi mogli upozoriti socijalnu službu ili sud u slučaju ozbiljnih problema. Oni su i dalje obvezni pridonositi uzdržavanju i odgoju i obrazovanju djeteta, te je stoga moguće da će morati plaćati uzdržavanje djeteta. Sud može donijeti odluku o tome hoće li se roditeljska odgovornost izvršavati zajednički ili će pripadati isključivo jednom roditelju.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelji privremeno nisu u mogućnosti skrbiti za dijete, dijete mogu povjeriti trećoj strani. Isto tako mogu sudu podnijeti zahtjev za prijenos prava izvršavanja roditeljske odgovornosti na tu treću stranu. Takav prijenos smatrat će se dobrovoljnim.

Ako roditelji ugrožavaju svoje dijete, obiteljski sud kojem se obrate oba roditelja ili jedan od roditelja, osoba kojoj je dijete povjereno, skrbnik maloljetnika ili sâm maloljetnik, ili javni tužitelj može naložiti smještaj djeteta i povjeriti ga na skrb trećoj strani ili službi za zaštitu djece (*Aide Sociale à l'Enfance*) u nadležnosti predsjednika regionalnog vijeća (*Conseil départemental*).

Opće je pravilo da ako su roditelji očigledno nezainteresirani ili nesposobni za izvršavanje svoje roditeljske odgovornosti u potpunosti ili djelomično, pojedinac, ustanova ili služba za zaštitu djece kojoj je dijete povjereno ili član obitelji može pokrenuti postupak pred sudom kako bi se na njega u potpunosti ili dijelom prenijelo pravo izvršavanja roditeljske odgovornosti. To se ponekad naziva prisilni prijenos prava izvršavanja roditeljske odgovornosti.

Roditeljima kojima je izrečena zaštitna mjera (npr. skrbništvo ili odgajateljstvo) nije nužno oduzeto pravo izvršavanja roditeljske odgovornosti. U određenim je okolnostima, ako su ispunjeni odgovarajući uvjeti, pravo izvršavanja roditeljske odgovornosti ili skrbništva ipak moguće prenijeti ako je to u skladu s dobrobiti djeteta.

Ako roditelji umru ili im se oduzme pravo izvršavanja roditeljske odgovornosti (posebno ako je roditelj odsutan ili nije u mogućnosti izraziti svoje želje), dijete se stavlja pod skrbništvo. Imenuje se obiteljsko vijeće u sastavu od najmanje četiriju osoba koje su odabrane uzimajući u obzir najbolji interes djeteta, a među članovima tog vijeća odabire se skrbnik i pomoćni skrbnik. Obavljanje poslova skrbništva nadzire sudac obiteljskog suda, koji djeluje kao sudac za skrbnike maloljetnika.

Roditeljska odgovornost funkcija je javnog poretka. Riječ je o neotuđivu pravu. Roditelji je se ne mogu odreći.

Kad je riječ o izvršavanju roditeljske odgovornosti, oni mogu izraziti određene zahtjeve ili odlučiti da će isključivo jedan od roditelja izvršavati roditeljsku odgovornost, no to mora biti u skladu s interesima djeteta.

Osim ako nije drukčije dogovoreno, o izvršavanju roditeljske odgovornosti odluku donosi sud. Prijenos prava izvršavanja roditeljske odgovornosti na treću stranu uvijek podliježe nadzoru suda.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Prekidanje odnosa između roditelja ne utječe na pravila o prijenosu prava izvršavanja roditeljske odgovornosti. Oba roditelja moraju nastaviti skrbiti o djetetu i zajednički donositi odluke u interesu djeteta.

Ako roditelji ne mogu postići dogovor, sudac obiteljskog suda odlučit će o uređenju izvršavanja roditeljske odgovornosti u brakorazvodnom postupku ili postupku koji se odnosi na izvršavanje roditeljske odgovornosti, uzimajući u obzir sljedeće:

1. način na koji su roditelji uobičajeno postupali i moguće druge dogovore koje su prije postigli
2. mišljenja maloljetnog djeteta iznesena pred sudom
3. sposobnost svakog od roditelja da obavlja svoje dužnosti i poštuje prava drugog roditelja
4. ishod vještačenja, posebno uzimajući u obzir dob djeteta
5. informacije dobivene u okviru istraga ili protuistraga koje provode socijalne službe
6. tjelesni ili psihološki pritisak ili nasilje jednog roditelja nad drugim.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Roditelji mogu postići dogovor o svim mjerama koje se provode u skladu s interesima djeteta i samostalno ili uz pomoć miritelja i/ili svojih odvjetnika sastaviti roditeljski sporazum.

Potom od suca obiteljskog suda mogu zatražiti da odobri sporazum kojim se uređuje izvršavanje roditeljske odgovornosti te utvrđuje doprinos uzdržavanju i odgoju i obrazovanju djeteta, pri čemu sporazum postaje izvršiv.

Sudac ne može mijenjati sporazum, a odobrit će ga samo ako smatra da se sporazumom primjereno štite interesi djeteta ili ako su roditelji dobrovoljno dali svoj pristanak. Sudac može donijeti odluku bez održavanja rasprave.

Kad je riječ o sporazumnom razvodu, dva roditelja i njihovi odvjetnici mogu izvršavanje roditeljske odgovornosti urediti i u okviru sporazuma o razvodu braka. Sporazum potpisuju oba bračna druga i njihovi odvjetnici nakon razdoblja razmišljanja u trajanju od najmanje 15 dana, a izvornik sporazuma podnosi se javnom bilježniku, pri čemu sporazum postaje izvršiv.

Stoga, osim u slučaju sporazumnog razvoda kojim se uz pomoć odvjetnika sastavlja akt čiji se izvornik podnosi javnom bilježniku, da bi sporazum koji roditelji sklapaju o uređenju izvršavanja roditeljske odgovornosti postao izvršiv, potrebna je intervencija suca.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako roditelji ne mogu postići dogovor, a ne žele se obratiti sudu, mogu na vlastitu inicijativu sudjelovati u postupku obiteljskog mirenja.

Cilj je obiteljskog mirenja ponovno uspostaviti komunikaciju između dvaju roditelja u svrhu postizanja dogovora, uzimajući u obzir potrebe svakog od roditelja i, posebno, potrebe djeteta. Njime se pruža prilika za raspravu s ciljem rješavanja spora, pri čemu se promiče uzajamno razumijevanje i povjerenje te pronalazak praktičnih rješenja za uređenje obiteljskih odnosa i financijska pitanja. Ako ne postignu dogovor, roditelji se mogu obratiti sudu, a u slučaju da se postigne dogovor, može ga potvrditi sudac ili se može obuhvatiti sporazumom o sporazumnom razvodu braka.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Za odlučivanje o izvršavanju roditeljske odgovornosti nadležni su suci obiteljskog suda.

Mogu dodijeliti pravo izvršavanja roditeljske odgovornosti isključivo jednom od roditelja ili odlučiti da oba roditelja zajednički izvršavaju roditeljsku odgovornost.

Ako roditelji ne mogu postići dogovor, sudac može odobriti da jedan od roditelja donese *ad hoc* odluku, koju bi u načelu trebala donijeti oba roditelja, na primjer odluku o djetetovu preseljenju, prelasku u drugu školu ili kirurškom zahvatu.

Suci obiteljskog suda isto tako mogu maloljetnom djetetu zabraniti napuštanje države ako nije pribavljena suglasnost obaju roditelja, posebno ako postoji rizik da će jedan od roditelja otići s djetetom u inozemstvo bez namjere da se vrati, čime se krše prava drugog roditelja.

O zasnivanju uobičajenog boravišta djeteta, na adresi stanovanja jednog od roditelja ili obaju roditelja ako žive odvojeno, obično odlučuje sudac. Ako se odredi da će uobičajeno boravište djeteta biti na adresi stanovanja jednog od roditelja, sudac isto tako utvrđuje pravo drugog roditelja na kontakt s djetetom i smještaj ili na kontakt s djetetom samo tijekom dana.

Ako je dijete ugroženo, sudac može odlučiti da će se roditelj koji ostvaruje pravo na kontakt i dijete sastajati na unaprijed dogovorenom mjestu, tj. neutralnom sastajalištu pod nadzorom stručne osobe. Obično je riječ o posebno uređenim uvjetima i prisustvu socijalnih radnika i psihologa.

Suci obiteljskog suda nadležni su i za utvrđivanje iznosa doprinosa uzdržavanju i odgoju i obrazovanju djeteta koji plaća stranka koja nije zadužena za svakodnevnu skrb o djetetu. Obično je riječ o mjesečnoj naknadi za uzdržavanje koju jedan roditelj plaća drugom roditelju.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ako sudac odredi da će uobičajeno boravište djeteta biti kod jednog od roditelja, osim ako nije drukčije odlučeno, drugi roditelj nastavlja izvršavati roditeljsku odgovornost zajedno s roditeljem koji ima skrbništvo, čak i ako dijete ne posjećuje drugog roditelja na njegovoj adresi stanovanja. Oba roditelja moraju i dalje zajednički donositi sve važne odluke. Ako ne mogu postići dogovor, moraju se obratiti sudu. Sudac može pravo na izvršavanje roditeljske odgovornosti dodijeliti samo jednom od roditelja ako je to u interesu djeteta. Takva odluka može se donijeti ako je jedan od roditelja nesposoban za izvršavanje te odgovornosti, nezainteresiran, nedostupan ili nepopustljiv u slučajevima u kojima je u interesu djeteta da se odluka donese bez odgode.

Roditelj kojemu je oduzeto pravo na izvršavanje roditeljske odgovornosti zadržava pravo nadziranja odgoja djeteta te ga je potrebno obavijestiti o važnim odlukama koje utječu na dijete.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Pojam „skrbništva nad djetetom” (*garde de l'enfant*) ukinut je u francuskom obiteljskom pravu 1987.

Pojam „zajedničkog skrbništva” (*garde conjointe*) u francuskom pravu može se tumačiti u širem smislu, kao zajedničko izvršavanje roditeljske odgovornosti, ili u užem smislu, kao zasnivanje boravišta djeteta koje se izmjenjuje između adresa stanovanja svakog od roditelja (to se ponekad naziva naizmjenično skrbništvo, iako se takav pojam smatra pravno netočnim – pojam koji bi se trebao upotrebljavati jest „naizmjenično boravište”).

Roditelji u načelu zajednički izvršavaju roditeljsku odgovornost bez potrebe za donošenjem sudskih odluka. U francuskom je pravu utvrđeno načelo zajedničkog roditeljstva. To znači da svaki od roditelja sudjeluje u životu svojeg djeteta u jednakoj mjeri te mu pruža potrebnu svakodnevnu skrb.

Zajedničko izvršavanje roditeljske odgovornosti podrazumijeva da roditelji zajednički donose sve važne odluke koje utječu na dijete.

Dijete može boraviti s roditeljima i naizmjenično, po jedan tjedan kod svakog roditelja. To podrazumijeva da roditelji žive blizu jedan drugomu i da održavaju dobru komunikaciju. Naizmjenično boravište ne podrazumijeva nužno podjednako provođenje vremena s djetetom.

Roditelji često zajednički izvršavaju roditeljsku odgovornost, ali je uobičajeno boravište djeteta zasnovano kod jednog od roditelja, dok drugi roditelj ostvaruje pravo na kontakt s djetetom i smještaj.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Suci obiteljskog suda nadležni su za odlučivanje u predmetima povezanim s roditeljskom odgovornošću, koji se sudu mogu uputiti na temelju zahtjeva koji oba roditelja ili jedan od roditelja podnose sudskom tajniku, ili na temelju poziva sudskog izvršitelja.

Riječ je o usmenom postupku i nije obvezno da stranke zastupa odvjetnik, ali one imaju mogućnost da im pomaže ili da ih zastupa odvjetnik.

Zahtjev mora sadržavati prezime, ime i adresu stranaka ili, ako je primjenjivo, zadnju poznatu adresu tuženika. U njemu se navodi predmet zahtjeva i ukratko opisuje razlog podnošenja zahtjeva. U zahtjevu se mora navesti datum te ga mora potpisati podnositelj zahtjeva ili njegov odvjetnik.

Roditelj koji predmet upućuje sudu mora podnijeti sljedeće:

- cjelovitu presliku rodnog lista svakog djeteta na koje se zahtjev odnosi
- prethodnu sudsku odluku, ako postoji
- presliku osobne isprave roditelja
- potvrdu o adresi stanovanja (npr. račun za stanarinu, račun za električnu struju)

i, ovisno o vrsti zahtjeva, presliku svojeg zadnjeg poreznog rješenja, zadnje prijave poreza, zadnje tri platne liste, potvrdu o primljenoj naknadi iz socijalnog osiguranja itd.

Pitanje izvršavanja roditeljske odgovornosti može se urediti i u okviru brakorazvodnog postupka. Kad je riječ o sporazumnom razvodu, roditelji moraju postići dogovor u pogledu svih pitanja. Svakog od njih mora zastupati odvjetnik. Nakon razdoblja razmišljanja izvornik sporazuma o razvodu podnosi se javnom bilježniku, pri čemu sporazum postaje izvršiv. Ako dijete zatraži da ga se sasluša, o razvodu će odlučivati sud, a dijete će saslušati sudac ili osoba koju imenuje sudac.

Druge vrste razvoda odobrava sud. Odvjetničko je zastupanje nužno.

Maloljetnike je potrebno saslušati u svim predmetima ako imaju sposobnost rasuđivanja.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Ako se postupak pred sudom pokreće na temelju podnesenog zahtjeva (*requête*), sudski tajnik u roku od 15 dana od primitka zahtjeva poziva tuženika na raspravu preporučenom poštom s potvrdom o primitku.

Međutim, ako se u zahtjevu navodi da je adresa stanovanja tuženika njegova zadnja poznata adresa, sudski tajnik pozvat će tužitelja na osobnu dostavu.

Sudski tajnik na bilo koji način obavještava tužitelja o mjestu, datumu i vremenu održavanja rasprave.

Sudac obiteljskog suda o pitanjima roditeljske odgovornosti može odlučivati i u okviru brakorazvodnog postupka (vidjeti „Razvod braka”).

U hitnim slučajevima suci obiteljskog suda djeluju u svojstvu sudaca u postupku privremene pravne zaštite (*juge des référés*). Postupak privremene pravne zaštite pred sudom se može pokrenuti sudskim pozivom (*assignation*). Sudac ispituje predmet uz sudjelovanje obiju stranaka na raspravi i donosi odluku u obliku naloga koja ne čini pravomoćnu odluku o meritumu. Postupkom privremene pravne zaštite sucima se omogućuje da odrede privremene mjere dok još nije donesena odluka o meritumu. Stoga se podnošenjem zahtjeva za pokretanje postupka privremene pravne zaštite strankama omogućuje da zaštite svoju prava.

U okviru postupka privremene pravne zaštite sudac obiteljskog suda može naložiti bilo koju mjeru na koju se ne podnese ozbiljan prigovor ili koja je opravdana postojanjem spora. Budući da je isključivo riječ o privremenim mjerama, taj se postupak rijetko primjenjuje.

U postupcima čija je žurnost opravdana suci obiteljskog suda kojima je podnesen zahtjev mogu dopustiti izdavanje poziva na raspravu koja će se održati u kratkom roku. U tom slučaju sudac donosi odluku o meritumu, ali je vremenski okvir kraći. Taj je način postupanja vrlo čest.

Predmeti se sucima obiteljskog suda mogu uputiti i u okviru ubrzanog postupka o meritumu (*procédure accélérée au fond*) i to u određenim okolnostima utvrđenima zakonom (u obiteljskopравnim stvarima to se odnosi na nezakonito odvođenje djeteta). Postupak se pokreće sudskim pozivom, a sudac odmah donosi odluku o meritumu. U takvim slučajevima nije potrebno podnijeti dokaze o postojanju žurnosti. Sama priroda postupka nalaže da se datum mora utvrditi bez odgode.

U predmetima povezanim s nasiljem u obitelji suda obiteljskog suda moguće se obratiti i kako bi hitno izdao nalog za zaštitu u skladu s člankom 515-9 i dalje Građanskog zakonika (*Code civil*). Sudac u tom slučaju mora donijeti odluku u roku od šest dana od utvrđivanja datuma na koji će se održati rasprava (Zakon od 28. prosinca 2019.). Tom se mjerom pruža zaštita bračnim drugovima ili bivšim bračnim drugovima koji su žrtve tjelesnog ili duševnog zlostavljanja na način da se zabranjuje uspostavljanje bilo kakvog kontakta između zlostavljača i žrtve, a prema potrebi i između nasilnog bračnog druga ili bivšeg bračnog druga i djece. U nalogu za zaštitu sudac utvrđuje i mjere o izvršavanju roditeljske odgovornosti nad djetetom. Konkretno, sudac može odlučiti da će zlostavljeni roditelj biti isključivo odgovoran za izvršavanje roditeljske odgovornosti, može nasilnom roditelju oduzeti pravo na kontakt s djetetom i smještaj ili odobriti pravo na ograničeni kontakt s djetetom koji će se ostvariti na unaprijed dogovorenom mjestu.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Sudske troškove (odvjetničke naknade, naknade za sudske izvršitelje, istrage koje provode socijalne službe itd.) u određenim slučajevima snosi francuska država. Osobi se pravna pomoć dodjeljuje na temelju njezine imovine. Pomoć može obuhvaćati cjelokupni iznos sudskih troškova ili njegov dio, ovisno o prihodima podnositelja zahtjeva i broju uzdržavanih osoba. Zahtjev se podnosi uredu za pravnu pomoć na sudu koji odlučuje u predmetu.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Na odluku suca obiteljskog suda moguće je podnijeti žalbu u roku od mjesec dana, uz iznimku odluka koje se navode u članku 481-1 Zakona o parničnom postupku (*Code de procédure civile*) (ubrzan postupak o meritumu koji se odnosi na nezakonito odvođenje djeteta), na koje je moguće podnijeti žalbu u roku od 15 dana.

Na naloge koje izdaje sudac obiteljskog suda moguće je podnijeti žalbu u roku od 15 dana (postupak privremene pravne zaštite, nalog za zaštitu).

Žalba se podnosi u pisanom obliku te je obvezno zastupanje po odvjetniku. O žalbi odlučuje žalbeni sud (*Cour d'appel*).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Odluke o roditeljskoj odgovornosti koje donosi sudac obiteljskog suda automatski su izvršive.

U slučaju nepostupanja u skladu s odlukom o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sudac obiteljskog suda, na primjer ako jedan od roditelja ostvaruje pravo na kontakt s djetetom i smještaj, a drugi roditelj ga sprječava u ostvarivanju tog prava, moguće je podnijeti pritužbu javnom tužitelju (*procureur de la République*) na sudu koji je nadležan u mjestu prebivališta djeteta. Sprječavanje roditelja u ostvarivanju prava na kontakt s djetetom i smještaj smatra se kaznenim djelom zadržavanja maloljetnika, zbog kojeg se može izreći kazna zatvora u trajanju od jedne godine i novčana kazna u iznosu od 15 000 EUR. Sudac obiteljskog suda može uz mjere izreći i periodičnu novčanu kaznu. Sudac može, čak i po službenoj dužnosti, izreći periodičnu novčanu kaznu kako bi osigurao izvršenje svoje odluke. Ako je to potrebno zbog okolnosti, sudac može periodičnu novčanu kaznu dodati odluci koju donese drugi sudac ili dogovoru roditelja koji se bilježi u okviru sporazuma o sporazumnom razvodu braka.

Ako roditelj, ozbiljno ili više puta, namjerno ometa izvršenje odluke, sporazuma o sporazumnom razvodu braka u obliku privatne isprave koju supotpisuju odvjetnici, pri čemu se izvornik podnosi javnom bilježniku, ili odobrenog sporazuma kojim se uređuje izvršavanje roditeljske odgovornosti, sudac obiteljskog suda može naložiti tom roditelju da plati novčanu kaznu u građanskom postupku u iznosu do 10 000 EUR.

Konačno, na zahtjev dotičnog suca obiteljskog suda ili roditelja, javni tužitelj može, u iznimnim slučajevima, zatražiti pomoć policije kako bi se osiguralo izvršenje odluke suca, sporazuma o sporazumnom razvodu braka ili odobrenog sporazuma kojim se uređuje izvršavanje roditeljske odgovornosti, na primjer u pogledu ostvarivanja prava na kontakt s djetetom i smještaj.

Stoga se ovisno o okolnostima zahtjev treba podnijeti javnom tužitelju ili suda obiteljskog suda koji je donio odluku.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Odluke o roditeljskoj odgovornosti koje donese sud u određenoj državi članici priznaju se i izvršive su u Francuskoj bez potrebe za pokretanjem delibacijskog postupka.

Međutim, nisu nužno sve odluke o roditeljskoj odgovornosti odmah izvršive, već samo one povezane s pravom na kontakt s djetetom i predajom djeteta.

Potrebno je podnijeti potvrde o sudskim odlukama predviđene Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (Uredba Bruxelles II.a). Kad je riječ o drugim odlukama o roditeljskoj odgovornosti, potrebna je potvrda izvršivosti koja se izdaje na temelju relevantne prethodno navedene potvrde.

Zahtjevi za priznavanje ili utvrđivanje izvršivosti stranog naloga za izvršenje na državnom području Francuske, u skladu s Uredbom Bruxelles II.a, u Francuskoj se podnose predsjedniku redovnog suda (*tribunal judiciaire*) ili njegovu zamjeniku (članak 509-2 Zakona o parničnom postupku). Pri podnošenju zahtjeva suda nije potrebno pravno zastupanje.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Na temelju članka 21. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 2201/2003 „svaka zainteresirana stranka može [...] zatražiti donošenje odluke o priznavanju ili nepriznavanju sudske odluke”.

Zahtjev kojim se traži donošenje presude o nepriznavanju odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici EU-a u Francuskoj se podnosi predsjedniku redovnog suda (*tribunal judiciaire*) ili njegovu zamjeniku.

Zahtjevi se prihvaćaju samo zbog sljedećih razloga:

- nepoštovanje javnog poretka države članice u kojoj se traži priznavanje, uzimajući u obzir najbolji interes djeteta
- nesaslušanje djeteta, uz pretpostavku da je saslušanje temeljno načelo postupka u državi članici u kojoj se traži priznavanje; nepoštovanje prava obrane
- prepreka izvršavanju roditeljske odgovornosti
- neusklađenost s kasnijom presudom donesenom u državi u kojoj se traži priznavanje ili u drugoj državi članici ili trećoj zemlji kada se tom presudom ispunjavaju uvjeti potrebni za priznavanje u državi članici u kojoj se ono traži
- nepostupanje u skladu s postupkom smještaja.

Na odluku predsjednika redovnog suda može se podnijeti žalba.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U slučaju postupka s međunarodnim elementom (jedna od stranaka ili dijete ima boravište u inozemstvu, strano državljanstvo) prvo je potrebno utvrditi je li francuski sud nadležan.

Nadležnost francuskih sudova

U skladu s člankom 8. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003., ako dijete ima uobičajeno boravište u Francuskoj, za odlučivanje o zahtjevima povezanim s roditeljskom odgovornošću nadležni su francuski sudovi.

U skladu s člankom 12. stavkom 1. te uredbe, ako su francuski sudovi nadležni za odlučivanje o zahtjevu za razvod, oni su nadležni i za odlučivanje o zahtjevima povezanim s roditeljskom odgovornošću ako bračni drugovi zajednički izvršavaju roditeljsku odgovornost te su izričito prihvatili nadležnost francuskih sudova i to je u najboljem interesu djeteta.

U skladu s člankom 12. stavkom 3. te uredbe, sudovi države članice nadležni su i za roditeljsku odgovornost u postupcima, osim onih iz članka 12. stavka 1., ako postoji bitna veza djeteta i te države članice, posebno zbog činjenice da jedan od nositelja roditeljske odgovornosti ima uobičajeno boravište u toj državi članici ili da je dijete državljanin te države članice, a nadležnost sudova izričito su ili na neki drugi nedvosmislen način prihvatile sve stranke u postupku u trenutku pokretanja postupka pred sudom i to je u najboljem interesu djeteta.

Može se i proširiti nadležnost sudova u prethodnom uobičajenom boravištu djeteta ako se dijete preselilo u drugu državu članicu prije manje od tri mjeseca, a spor se odnosi na izmjenu prava na kontakt s djetetom.

Konačno, u skladu s člankom 13. te uredbe, ako se ne može utvrditi uobičajeno boravište djeteta, a nadležnost se ne može utvrditi na temelju članka 12., nadležni će biti francuski sudovi ako se dijete nalazi na francuskom državnom području i ne može se utvrditi njegovo uobičajeno boravište (djeca izbjeglice ili raseljena djeca).

U određenim okolnostima može se primijeniti i drugi međunarodni sporazum ili francusko međunarodno privatno pravo, što će dovesti do toga da francuski sudovi prihvate nadležnost.

Mjerodavno pravo

U pogledu tog pitanja Francuska primjenjuje članak 15. Haške konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, primjenjivom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece. Stoga sudovi koji su nadležni za odlučivanje o roditeljskoj odgovornosti primjenjuju vlastito pravo osim ako se predmetnom konvencijom utvrđuje drukčije.

U skladu s tim, ako su francuski sudovi nadležni u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, primjenjivat će francusko pravo (*lex fori*).

Kao iznimka od toga, pravo koje je usko povezano s predmetnom situacijom primjenjivat će se ako je to potrebno kako bi se osigurala zaštita maloljetnika.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 10/08/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Hrvatska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljsku skrb čine odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i promicanja djetetovih osobnih i imovinskih prava te dobiti. Roditeljsku skrb roditelji su dužni ostvarivati u skladu s djetetovim razvojnim potrebama i mogućnostima. Roditelj se ne može odreći prava na roditeljsku skrb. Roditelji su dužni o pojedinačnim sadržajima roditeljske skrbi razgovarati i sporazumijevati se s djetetom u skladu s njegovom dobi i zrelošću.

U sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost zaštite osobnih prava djeteta na zdravlje, razvoj, njegu i zaštitu; odgoj i obrazovanje; ostvarivanje osobnih odnosa i određivanje mjesta stanovanja te pravo i dužnost upravljanja djetetovom imovinom. Također u sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost zastupanja djetetovih osobnih i imovinskih prava i interesa.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji imaju pravo i dužnost ravnopravno, zajednički i sporazumno ostvarivati roditeljsku skrb. Kad roditelji trajno ne žive zajedno, dužni su ostvarivanje roditeljske skrbi sporazumno urediti planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi može biti uređeno i odlukom suda koja se temelji na sporazumu roditelja o svim bitnim pitanjima iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Roditelji su dužni prilikom zajedničkog ostvarivanja roditeljske skrbi sporna pitanja pokušati riješiti sporazumno.

Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb potpuno, djelomice ili u odnosu na odlučivanje o određenom bitnom pitanju u vezi s djetetom uz istodobno ograničavanje drugog roditelja na ostvarivanje roditeljske skrbi u tom dijelu samo na temelju sudske odluke u skladu s djetetovom dobrobiti.

Roditelj nastavlja samostalno ostvarivati roditeljsku skrb bez sudske odluke ako je drugi roditelj umro ili je proglašen umrlim, a roditelji su prije smrti jednoga od njih roditeljsku skrb ostvarivali zajednički. Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb na temelju sudske odluke ako roditelji nisu postigli plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sporazum tijekom sudskog postupka, pri čemu je sud dužan posebno voditi računa koji je od roditelja spreman na suradnju i sporazum o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

U slučajevima kad je roditelj djeteta maloljetna osoba ili osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu u kojem nije u stanju ostvarivati roditeljsku skrb nastupa mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka. Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi, svakodnevnu skrb o djetetu može ostvarivati prethodno navedeni roditelj samostalno ili zajedno s drugim roditeljem djeteta ili skrbnikom djeteta imenovanim sukladno odredbama Obiteljskog zakona o imenovanju skrbnika djetetu. Gore navedeni roditelj ne može zastupati dijete, a ako je lišen poslovne sposobnosti, ne može ga zastupati u dijelu u kojem je lišen poslovne sposobnosti. Dijete zastupa drugi roditelj ili skrbnik djeteta koji je dužan poštovati mišljenje roditelja.

U slučaju neslaganja roditelja djeteta međusobno ili roditelja i skrbnika djeteta oko zastupanja djeteta u vezi s odlukama koje su bitne za dijete sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili skrbnika donijeti rješenje kojim će odrediti tko će zastupati dijete u toj stvari.

Sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje o mirovanju ostvarivanja roditeljske skrbi (mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih prepreka) ako je roditelj odsutan i nepoznatog boravišta ili spriječen iz objektivnih razloga dulje vrijeme ostvarivati roditeljsku skrb. Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog gore navedenih razloga, roditelj nema pravo na njezino ostvarivanje. Dok traje takvo mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi, roditeljsku skrb ostvaruje drugi roditelj samostalno ili se dijete stavlja pod skrbništvo sukladno odredbama Obiteljskog zakona. Sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja kojem miruje ostvarivanje roditeljske skrbi ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje o prestanku mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka kad prestanu postojati razlozi zbog kojih je određeno mirovanje roditeljske skrbi.

Ako roditelji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb i jedan od njih umre, drugi roditelj nastavlja samostalno ostvarivati roditeljsku skrb. Ako roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb umre, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, drugog roditelja ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje kojim će povjeriti ostvarivanje roditeljske skrbi drugom roditelju, ako je to u skladu s dobrobiti djeteta. U slučaju smrti oba roditelja, centar za socijalnu skrb će dijete staviti pod skrbništvo. Roditelj koji ostvaruje roditeljsku skrb može za života u oporuci ili u obliku javnobilježničke isprave (anticipirana naredba) imenovati osobu za koju smatra da bi se u slučaju njegove smrti najbolje skrbila o djetetu. Kad se u slučaju smrti roditelja djetetu imenuje skrbnik, uzima se u obzir volja roditelja i mišljenje djeteta, osim ako se procijeni da to ne bi bilo u skladu s djetetovom dobrobiti.

Sukladno članku 224. Obiteljskog zakona, pod skrbništvo će se staviti dijete čiji su roditelji umrli, nestali, nepoznati ili su najmanje mjesec dana nepoznatog boravišta; lišeni prava na roditeljsku skrb; lišeni poslovne sposobnosti u dijelu koji ih onemogućava u ostvarivanju roditeljske skrbi nisu povjerili osobi koja ispunjava uvjete za skrbnika ili su dali pristanak na posvojenje. Sukladno članku 225. Obiteljskog zakona, centar za socijalnu skrb donosi rješenje o stavljanju djeteta pod skrbništvo i imenuje mu skrbnika. Dijete se rješenjem centra za socijalnu skrb povjerava na svakodnevnu skrb skrbniku, drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji, domu za djecu ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, ako drukčije nije propisano Obiteljskim zakonom.

Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta određuju se na temelju stručne procjene ako se utvrdi da je došlo do povrede djetetovih prava i dobrobiti ili da su prava, dobrobit i razvoj djeteta ugroženi. Prava djeteta smatraju se ugroženima ako je skrb o djetetu neodgovarajuća ili ako dijete ima psihosocijalne poteškoće koje se očituju kroz ponašanje, emocionalne, školske i druge probleme u djetetovu odrastanju ili ako postoji vjerojatnost da će do toga doći. Centar za socijalnu skrb može radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta odrediti: 1. žurnu mjeru izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji; 2. upozorenje na pogreške i propuste u ostvarivanju roditeljske skrbi; 3. mjeru stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu i 4. mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu. Sud može radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta odrediti: 1. Privremeno povjeravanje djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi; 2. Zabranu približavanja djetetu; 3. Oduzimanje prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi; 4. Povjeravanje djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi i 5. Lišenje prava na roditeljsku skrb. Obiteljski zakon sadrži odredbe o privremenom smještaju djeteta, privremenom povjeravanju skrbi o djetetu i te oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i dr. u okviru mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Pitanje roditeljske odgovornosti može se urediti planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sudskom odlukom.

Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi je pisani sporazum roditelja o načinu ostvarivanja zajedničke roditeljske skrbi u okolnostima u kojima roditelji djeteta trajne ne žive u obiteljskoj zajednici. Planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi mora se detaljno urediti: 1. mjesto i adresa djetetova stanovanja, 2. vrijeme koje će dijete provoditi sa svakim od roditelja, 3. način razmjene informacija u vezi s davanjem suglasnosti pri donošenju odluka bitnih za dijete te razmjene važnih informacija u vezi s djetetom, 4. visinu uzdržavanja kao obvezu roditelja kod kojega dijete ne stanuje i 5. način na koji će se rješavati buduća sporna pitanja. Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi roditelji mogu sastaviti samostalno, u postupku obveznog savjetovanja, kao i u postupku obiteljske medijacije.

Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili ga je sud odbio odobriti, svaki roditelj ili dijete mogu podnijeti tužbu radi rješavanja pitanja s kojim će roditeljem dijete stanovati, načinu ostvarivanja roditeljske skrbi, osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem te uzdržavanju djeteta. U postupku kojim se odlučuje s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud nije vezan zahtjevima stranaka. Sud može odluku o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o načinu ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem i o ostvarivanju roditeljske skrbi donijeti na temelju sporazuma roditelja ako smatra da je taj sporazum u skladu s dobrobiti djeteta.

Sud će odlučiti po službenoj dužnosti s kojim će roditeljem dijete stanovati, o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa djeteta s roditeljem te uzdržavanju djeteta: odlukom kojom se utvrđuje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi te u drugim slučajevima razdvojenog života roditelja ili odlukom o utvrđivanju ili osporavanju majčinstva ili očinstva kada je donošenje ove odluke, s obzirom na ishod parnice i okolnosti slučaja, moguće i potrebno.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Kako bi stekao svojstvo ovršne isprave, plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se podnijeti sudu u izvanparničnom postupku radi provjere sadržaja te odobravanja sukladno odredbama Obiteljskog zakona. Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se mijenjati u skladu s dobi i zrelošću djeteta ili ako to zahtijevaju bitno promijenjene okolnosti te podnijeti sudu u izvanparničnom postupku radi provjere sadržaja i odobravanja izmijenjenog plana.

Sud može odluku o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o načinu ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem i o ostvarivanju roditeljske skrbi donijeti na temelju sporazuma roditelja ako smatra da je taj sporazum u skladu s dobrobiti djeteta. Ako roditelji sporazumno odluče ostvarivati zajedničku roditeljsku skrb, sporazum mora uređivati sva bitna pitanja iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Što se tiče pravnih lijekova i izmjene odluke, odluka suda donesena na temelju sporazuma roditelja o ostvarivanju zajedničke roditeljske skrbi izjednačena je s planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi koji je odobrio sud. Odluka o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ne mora biti obrazložena ako je donesena na temelju prethodno navedenog sporazuma roditelja o ostvarivanju zajedničke roditeljske skrbi.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, centar za socijalnu skrb će ih savjetovati da pokušaju postići sporazum u postupku obiteljske medijacije, osim u zakonom propisanim slučajevima u kojima se ne provodi medijacija. Ako se roditelji koji se namjeravaju razvesti nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, centar za socijalnu skrb će ih upozoriti da će sud u postupku radi razvoda braka pokrenutog tužbom jednog od bračnih drugova po službenoj dužnosti: 1. donijeti odluku s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi, o ostvarivanju osobnih odnosa s drugim roditeljem i o uzdržavanju djeteta; 2. omogućiti djetetu izražavanje mišljenja sukladno Obiteljskom zakonu i 3. djetetu imenovati posebnog skrbnika sukladno odredbama Obiteljskog zakona.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sukladno članku 413. Obiteljskog zakona, sud će odlučiti po službenoj dužnosti s kojim će roditeljem dijete stanovati, o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa djeteta s roditeljem te uzdržavanju djeteta odlukom kojom se utvrđuje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi te u drugim slučajevima razdvojenog života roditelja ili odlukom o utvrđivanju ili osporavanju majčinstva ili očinstva kada je donošenje ove odluke, s obzirom na ishod parnice i okolnosti slučaja, moguće i potrebno. Sud može odlukom ograničiti ili zabraniti ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem, odrediti da se osobni odnosi s djetetom ostvaruju pod nadzorom stručne osobe, 3. izreći mjeru za zaštitu prava i dobrobiti djeteta kad je to prema okolnostima slučaja potrebno i odlučiti o ostvarivanju osobnih odnosa s maćehom ili očuhom ako su u trenutku prestanka bračne zajednice živjeli zajedno i brinuli se o djetetu.

Sukladno članku 417. Obiteljskog zakona, u postupcima u kojima se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud je dužan upozoriti roditelje da je ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem od posebne važnosti za djetetovu dobrobit, poticati roditelje na postizanje sporazuma i sudjelovanje u postupku obiteljske medijacije, osim u slučajevima obiteljskog nasilja i, ako izostane sporazum, voditi računa da mjesto na kojem će se ostvarivati osobni odnosi djeteta s roditeljem bude prikladno za dijete, uzimajući u obzir istodobno stvarne prostorne i vremenske mogućnosti roditelja koji ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom. Odluka suda mora sadržati detaljne podatke o načinu, vremenu i mjestu preuzimanja, odnosno povratka djeteta, a po potrebi i troškovima ostvarivanja osobnih odnosa roditelja s djetetom. Sud će u obrazloženje odluke unijeti pisano upozorenje o pravnim posljedicama nepoštivanja obveze omogućavanja ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem (mogućnost izricanja novčane kazne, mogućnost izricanja zatvorske kazne, mogućnost promjene odluke s kojim će roditeljem dijete stanovati).

Sukladno članku 418. Obiteljskog zakona, sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava provedba odluke ako posumnja da bi roditelj s kojim dijete stanuje odbijao postupati u skladu s odlukom o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem, i to: 1. odrediti osobu koja će pomagati pri provedbi odluke ili sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem i 2. odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu od strane roditelja s kojim dijete stanuje. Kad određuje ove mjere, sud posebno vodi računa o prijašnjem ponašanju roditelja s kojim dijete stanuje.

Sukladno članku 419. Obiteljskog zakona, sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava povratak djeteta ili zapriječuje protupravno odvođenje djeteta od strane roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom (odrediti obvezu predaje putovnice roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom za vrijeme ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom sudu koji je mjeru odredio, odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu od strane roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom, odrediti zabranu otuđenja ili opterećenja imovinskih prava roditelji koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom uz zabilježbu zabrane u javne upisnike, odrediti obvezu roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose da se redovito javlja zajedno s djetetom ovlaštenom tijelu kao što je centar za socijalnu skrb u mjestu gdje se osobni odnosi ostvaruju, odrediti mjesto gdje se osobni odnosi imaju ostvarivati, zabraniti odlazak djeteta iz države u kojoj se osobi odnosi imaju ostvarivati te odrediti registraciju zabrane u državnom ili prekograničnom informacijskom sustavu. Kada određuje ove mjere, sud mora posebno voditi računa o prijašnjem ponašanju roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom.

Sukladno članku 421., odluka o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ne mora biti obrazložena ako je donesena na temelju sporazuma roditelja sukladno odredbama Obiteljskog zakona ili ako je odluka bila usmeno objavljena u nazočnosti svih stranaka i sve su se stranke odrekle pravnih lijekova.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Sukladno članku 99. Obiteljskog zakona jedan roditelj samostalno zastupa dijete u onim područjima roditeljske skrbi u kojima je drugi roditelj prema odredbama Obiteljskog zakona ili na temelju odluke suda ograničen.

Prema odredbi članka 105. jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb potpuno, djelomice ili u odnosu na odlučivanje o određenom bitnom pitanju u vezi s djetetom uz istodobno ograničavanje drugog roditelja na ostvarivanje roditeljske skrbi u tom dijelu samo na temelju sudske odluke u skladu s djetetovom dobrobiti. Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb bez sudske odluke ako je drugi roditelj umro ili je proglašen umrlim, a roditelji su prije smrti jednoga od njih roditeljsku skrb ostvarivali zajednički. Kad sud donosi odluku o samostalnom ostvarivanju roditeljske skrbi, odredit će hoće li roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb sam zastupati dijete u bitnim osobnim pravima ili uz suglasnost drugog roditelja sukladno članku 100. Obiteljskog zakona (zastupanje u bitnim osobnim pravima djeteta – promjena djetetova osobnog imena, promjena prebivališta odnosno boravišta djeteta i izbor ili promjena vjerske pripadnosti).

Sukladno članku 110. Obiteljskog zakona, roditelji, bez obzira na to ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, imaju pravo samostalno donositi svakodnevne odluke u vezi s djetetom za vrijeme kad se dijete nalazi kod jednoga od njih. U hitnim slučajevima, kad prijeti neposredna opasnost za dijete, svaki od roditelja ima pravo, bez suglasnosti drugog roditelja donijeti odluke o poduzimanju nužnih radnji u skladu s djetetovom dobrobiti i o tome u najkraćem mogućem roku obavijestiti drugog roditelja.

Roditelji su dužni, bez obzira na to ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, međusobno razmjenjivati informacije o očuvanju djetetova zdravlja i dosljednosti u odgoju te informacije u vezi sa školskim i izvanškolskim obvezama djeteta. Razmjena informacija mora biti jasna, brza i usmjerena isključivo na dijete.

Roditelji ne smiju dužnost suradnje koristiti radi kontrole drugog roditelja.

Osim navedenog, roditelj kojemu je ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi, sukladno članku 112. Obiteljskog zakona ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom te pravo na donošenje svakodnevnih odluka u vezi s djetetom i odluka o poduzimanju nužnih radnji u slučaju neposredne opasnosti te pravo na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta. Ova prava mogu biti ograničena ili oduzeta samo odlukom suda ako je to nužno radi zaštite djetetove dobrobiti. Roditelj koji ne ostvaruje roditeljsku skrb nad djetetom ima pravo zahtijevati od drugog roditelja informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta, ako za to ima opravdani pravni interes i u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti s djetetovom dobrobiti. U slučaju spora, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja donijeti rješenje radi zaštite dobrobiti djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Sukladno članku 108. Obiteljskog zakona, kad roditelji ostvaruju zajedničku roditeljsku skrb, odluke koje su bitne za dijete, kao i suglasnosti dužni su donijeti, odnosno dati sporazumno. Odluke koje su bitne za dijete odnose se na zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta i zastupanje u vezi s vrjednijom imovinom i imovinskim pravima djeteta. Odluke koje su bitne za dijete mogu biti i druge odluke koje mogu znatno utjecati na život djeteta kao što je ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom bliskim osobama, izvanredni medicinski postupci ili liječenje te izbor škole za koje odluke se smatra da je drugi roditelj dao svoju suglasnost. Iznimno, ako se radi o neodgodivoj medicinskoj intervenciji, primjenjuju se odredbe posebnog propisa kojim se uređuje zaštita prava pacijenata. Članak 100. Obiteljskog zakona sadrži odredbe o zastupanju u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta (promjena djetetova osobnog imena, promjena prebivališta odnosno boravišta djeteta, izbor ili promjena vjerske pripadnosti). Zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta valjano je ako roditelj koji zastupa dijete ima pisanu suglasnost drugog roditelja koji ima pravo zastupati dijete. U zakonom propisanim slučajevima suglasnost nije potrebna, ako je roditelj s kojim dijete stanuje pribavio suglasnost centra za socijalnu skrb. Ako roditelj koji zastupa dijete ne može pribaviti pisanu suglasnost, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete radi zaštite dobrobiti djeteta.

Članak 101. Obiteljskog zakona sadrži odredbe o zastupanju u vezi s vrjednijom imovinom odnosno imovinskim pravima djeteta.

Sukladno članku 109. Obiteljskog zakona, kada se roditelji koji imaju pravo zastupati dijete ne mogu sporazumjeti u vezi s odlukama koje su bitne za dijete, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete. Ako se bitne odluke odnose na osobna prava djeteta, prije pokretanja izvanparničnog postupka, roditelji su dužni sudjelovati u postupku obveznog savjetovanja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Prijedlog ili tužba podnosi se mjesno nadležnom općinskom sudu.

Sukladno članku 34. Zakona o parničnom postupku, općinski sudovi uvijek sude u prvom stupnju u sporovima: o postojanju ili nepostojanju braka, poništenju i rastavi braka; o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili majčinstva; o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti i o roditeljskoj skrbi, ako se istodobno odlučuje o rastavi braka, postojanju ili nepostojanju braka i poništenju braka.

Sukladno Obiteljskom zakonu, prije pokretanja postupka radi razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete i prije pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom provodi se obvezno savjetovanje. Na obvezno savjetovanje prije pokretanja postupka radi uređenja ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom u slučaju prestanka životne zajednice njegovih roditelja primjenjuju se na odgovarajući način odredbe Obiteljskog zakona o obveznom savjetovanju prije pokretanja postupka radi razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete. Zakonom su propisani slučajevi u kojima se ne provodi obvezno savjetovanje. Obvezno savjetovanje pokreće se na zahtjev stranke, a podnosi se centru za socijalnu skrb u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik. Obvezno savjetovanje provodi stručni tim centra za socijalnu skrb nadležnog prema mjestu djetetova prebivališta, odnosno boravišta ili prema mjestu zadnjeg zajedničkog prebivališta bračnih ili izvanbračnih drugova. U obveznom savjetovanju sudjeluju članovi obitelji osobno i bez punomoćnika. Po okončanju obveznog savjetovanja centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti izvješće, koje vrijedi šest mjeseci od dana kad je okončano obvezno savjetovanje.

Obavezan je prvi sastanak obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka.

Ovisno o vrsti postupka koji se pokreće (bračni spor; spor radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva; spor o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem odnosno postupak radi sporazumnog razvoda braka; odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi), potrebno je, uz drugu dokumentaciju, priložiti izvješće o obveznom savjetovanju/dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije/plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi. Dokumentacija koja je potrebna ovisi vrsti postupka koji se pokreće.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

U svim postupcima u obiteljsko-pravnim stvarima u vezi s djetetom nadležna tijela moraju postupati žurno uz istodobnu zaštitu djetetove dobrobiti.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da. Besplatna pravna pomoć uređena je Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine br. 143/2013).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da. Protiv presude donesene u prvom stupnju stranke mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostave prijepisa presude, ako u Zakonu o parničnom postupku nije određen drugi rok. Protiv odluke donesene u prvom stupnju, u posebnim izvanparničnim postupcima uređenim Obiteljskim zakonom, dopuštena je žalba, ako Zakonom nije drukčije određeno. Žalba se podnosi u roku od petnaest dana od dana dostave rješenja.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Potrebno je obratiti se mjesno nadležnom općinskom sudu. Ovršni postupak provodi se po odredbama Ovršnog zakona, s tim da Obiteljski zakon sadrži posebne odredbe o ovrsi radi predaje djeteta te ovrsi radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom (čl. 509.-525. Obiteljskog zakona).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Potrebno je pokrenuti postupak radi priznanja strane sudske odluke, sukladno Zakonu o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 8/01).

Od 1. srpnja 2013. godine u Republici Hrvatskoj u primjeni je Uredba Vijeća br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000. U pogledu priznanja i proglašenja izvršivosti odluka o roditeljskoj odgovornosti, na odgovarajući način primjenjuje se Poglavlje III. predmetne Uredbe.

Zahtjev za priznanje/nepriznanje odnosno zahtjev za proglašenje izvršivosti te prijedlog za ovrhu podnose se mjesno nadležnom općinskom sudu.

Prijedlog za ovrhu podnosi se mjesno nadležnom općinskom sudu.

U postupcima priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka primjenjuju se odredbe Uredbe Vijeća br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000, Ovršnog zakona, Obiteljskog zakona i dr.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Žalba se podnosi općinskom sudu. O žalbi odlučuje županijski sud.

U postupku povodom žalbe primjenjuju se odredbe Uredbe Vijeća br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 te Zakona o parničnom postupku.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Sukladno članku 40. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima za odnose između roditelja i djece mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani. Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj svi oni imaju prebivalište. Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, a nemaju prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo Republike Hrvatske ako je dijete ili koji od roditelja državljanin Republike Hrvatske. Za odnose između roditelja i djece što nisu predviđeni gore navedenim odredbama mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete.

U Republici Hrvatskoj od 1. siječnja 2010. godine u primjeni je Konvencija o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i o mjerama za zaštitu djece, Hag, 1996.

Za daljnje informacije vidjeti:

Obiteljski zakon (Narodne novine br. 103/15)

Ovršni zakon (Narodne novine br. 112/12, 25/13, 93/14)

Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 88/01)

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine br. 143/2013)

Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 u području nadležnosti, priznanja i izvršenja sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom skrbi (Narodne novine br. 127/2013)

Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000.

Ova je internetska stranica dio portala **Vaša Europa**.

Važno nam je vaše **mišljenje** o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Italija

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U talijanskom pravu pojam „roditeljsko pravo“ (*potestà genitoriale*) zamijenjen je pojmom „roditeljska odgovornost“ (*responsabilità genitoriale*) zakonom kojim se reformira roditeljstvo (Zakon br. 219/2012) i Zakonodavnom uredbom br. 154/2013 čije su odredbe stupile na snagu 7. veljače 2014.

Roditeljska odgovornost obveza je uzdržavanja, odgajanja i obrazovanja djeteta te pružanja moralne potpore djetetu, uzimajući u obzir njegove sposobnosti, sklonosti i težnje.

Djeca imaju pravo na održavanje stabilnog i trajnog odnosa s oba roditelja, kao i pravo da se oba roditelja o njima skrbe, odgajaju ih i obrazuju i pružaju moralnu podršku te pravo na održavanje dobrih odnosa s precima i srođnicima obaju roditelja.

Djeca i sama imaju obveze: poštovati svoje roditelje i pomoći u očuvanju obitelji dokle god su njezin dio.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljska odgovornost proizlazi iz zakona u slučaju kad su roditelji u zajedničkom braku. U tom slučaju oba roditelja imaju roditeljsku odgovornost u odnosu na svoju djecu.

Ako roditelji nisu međusobno u braku, roditeljsku odgovornost ima roditelj koji prizna dijete. Ako oba roditelja priznaju dijete, oba roditelja imaju i izvršavaju roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete, kao da su u zajedničkom braku. Ako roditelji nisu u zajedničkom braku i ne priznaju dijete istodobno, drugi roditelj ne može priznati dijete bez suglasnosti roditelja koji ga je već priznao.

Roditeljsku odgovornost roditelji moraju izvršavati zajedničkim dogovorom, uzimajući u obzir sposobnosti, sklonosti i težnje djeteta. Konkretno, zajedničkim dogovorom roditelji moraju utvrditi uobičajeno boravište djeteta.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako dijete privremeno nema prikladno obiteljsko okruženje, poduzimaju se mjere da dijete privremeno udomi druga obitelj.

Osim toga, ako roditelji ne pokažu dostatnu sposobnost da brinu o odgoju svoje djece, na primjer ako su u izrazito konfliktom odnosu, sudovi često dodjeljuju skrbništvo socijalnoj službi u mjestu boravišta obitelji. To obično uključuje ograničenja u pogledu izvršavanja roditeljske odgovornosti: obično donošenje odluka koje se odnose na zdravlje, odgoj i obrazovanje djeteta preuzima socijalna služba u mjestu boravišta obitelji. U takvim slučajevima dijete često nastavlja živjeti sa svojim roditeljima ili s jednim od njih. U ozbiljnijim slučajevima sud nalaže odvođenje djeteta iz obiteljskog doma.

Ako roditelj prekrši ili zanemari svoje obveze ili zlorabiti svoje ovlasti u odnosu na dijete te iz toga proizađe ozbiljna šteta za dijete, sud može naložiti da se tom roditelju oduzme roditeljska odgovornost.

Ako su oba roditelja mrtva, ako je roditeljima oduzeta roditeljska odgovornost ili ako zbog nekog drugog razloga nisu u mogućnosti izvršavati roditeljske obveze, djetetu se dodjeljuje skrbnik. Skrbnik brine o djetetu, zastupa ga u građanskim postupcima i upravlja njegovom imovinom.

Građanskim zakonom predviđena je i mogućnost da sud imenuje posebnog skrbnika kad roditelji koji zajednički izvršavaju roditeljsku odgovornost ne mogu ili ne žele, ili kad roditelj koji ima isključivu roditeljsku odgovornost ne može ili ne želi, poduzimati radnje u interesu djeteta, osim onih obuhvaćenih svakodnevnim izvršavanjem odgovornosti. U takvim slučajevima posebni skrbnik ima ovlasti za poduzimanje tih konkretnih radnji.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Roditeljska odgovornost obaju roditelja ne završava rastavom, razvodom, prestankom građanskih učinaka, poništenjem i proglašenjem nevaljanosti braka. Uobičajeni je oblik skrbništva, prikladan za osiguravanje zajedničkog roditeljstva, zajedničko skrbništvo u okviru kojeg oba roditelja izvršavaju roditeljsku odgovornost.

Odluke od najvećeg interesa za djecu, koje se odnose na obrazovanje, odgoj, zdravlje i izbor uobičajenog boravišta djeteta, donose se uzajamnim dogovorom roditelja uzimajući u obzir najbolje interese djeteta, kao i njegove sposobnosti, prirodne sklonosti i težnje. Suprotno tomu, kad je riječ o svakodnevnim pitanjima, roditelji mogu odvojeno izvršavati svoje roditeljske odgovornosti (članak 337.b Građanskog zakonika).

Zajedničko skrbništvo ne podrazumijeva da dijete dijeli vrijeme koje provodi s roditeljima na dva jednaka dijela. U pravilu se u rješenju o rastavi ili razvodu braka utvrđuje s kojim će roditeljem dijete živjeti u zajedničkom kućanstvu, tj. trajno živjeti, i određuju uvjeti pod kojima roditelj koji ne živi u zajedničkom kućanstvu može provoditi vrijeme s djetetom. Moguće je vrijeme koje djeca provode živjeti sa svakim roditeljem raspodijeliti na jednake dijelove ako roditelji žive jedan blizu drugoga i imaju sličan način života te pod uvjetom da takvo rješenje nema negativan utjecaj na društveni život ili obrazovanje djeteta. Međutim, ako se zajedničkim skrbništvom ne odgovara na najbolje interese djeteta, sudac obrazloženom odlukom može dodijeliti isključivo skrbništvo jednom roditelju (članak 337.c Građanskog zakonika).

Isključivo skrbništvo najčešće se dodjeljuje u sljedećim slučajevima: 1. ako jedan roditelj predstavlja rizik za fizičku i psihičku dobrobit djeteta (roditelj koji je nasilan, roditelj koji je kažnjavan za teška kaznena djela, roditelj koji je ovisnik o drogama ili alkoholu); 2. ako jedan roditelj nije sposoban pružiti moralnu i materijalnu potporu djetetu ili koji nije pokazao nikakav interes za dijete; 3. ako jedan roditelj pred djetetom omalovažava drugog roditelja i 4. ako je neprijateljstvo između roditelja toliko izraženo da bi moglo poremetiti djetetovu ravnotežu i psihofizički razvoj.

U slučaju isključivog skrbništva, roditeljsku odgovornost izvršava samo roditelj koji ima skrbništvo, ali sve odluke od najvećeg interesa za dijete roditelji moraju donijeti zajedno, osim ako je određeno drukčije zbog posebno ozbiljnih okolnosti, kao što je nasilničko ili zlostavljivačko ponašanje (članak 337.c Građanskog zakonika).

Roditelj koji ne izvršava roditeljsku odgovornost ima pravo i obvezu nadzirati obrazovanje, odgoj i životne uvjete djeteta (članak 316. posljednji stavak).

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Sporazum roditelja o tome kako namjeravaju izvršavati roditeljsku odgovornost nakon rastave mora se podnijeti mjesno nadležnom sudu, koji će zatim procijeniti jamče li se sporazumom prava i dobrobit djece. Ako da, sud će ga odobriti.

Ako se bračni par koji ima maloljetnu djecu želi rastati ili razvesti, a postigao je sporazum u pogledu skrbništva nad djecom i izvršavanja roditeljske odgovornosti, može odabrati jedno od sljedeća dva rješenja:

(a) može podnijeti sudu zajednički zahtjev za odobrenje sporazuma;

(b) može pristupiti „pregovaranju s pomoću odvjetnika” (članak 6. Zakonodavne uredbe br. [132/2014](#)): riječ je o sporazumu kojim se stranke obvezuju na suradnju u dobroj vjeri i na pošten način kako bi mirno riješile spor povezan s njihovom rastavom i skrbništvom nad djecom.

Ako par ima maloljetnu djecu (ili punoljetnu djecu s nesposobnošću ili teškim invaliditetom ili koja nisu ekonomski neovisna), sporazum postignut u okviru pregovora s pomoću odvjetnika mora se u roku od deset dana proslijediti javnom tužitelju na nadležni sud, koji će odobriti sporazum ako smatra da se njime odgovara na najbolje interese djeteta. Međutim, ako javni tužitelj ocijeni da se sporazumom ne odgovara na najbolje interese djeteta, on će ga u roku od pet dana proslijediti predsjedniku suda, koji će odrediti datum, unutar predstojećih 30 dana, na koji se stranke trebaju pojaviti pred sudom te će djelovati bez odgode.

Kad se sporazum odobri, on se smatra jednakovrijednim sudskom nalogu izdanom u pogledu rastave ili razvoda.

Ako roditelji nisu u braku, moguće je odabrati samo prvo rješenje (tj. podnijeti sudu zahtjev za odobrenje sporazuma).

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

U svrhu rješavanja problema povezanih s izvršavanjem roditeljske odgovornosti, roditelji se mogu obratiti obiteljskom izmiritelju. Cilj posredovanja nije postići pomirenje para, već omogućiti postizanje sporazuma o uvjetima za izvršavanje roditeljske odgovornosti, čime se izbjegava i ublažava bilo kakav oblik sukoba. Međutim, bilo kakva zajednički postignuta rješenja moraju se podnijeti sudu kako bi on ocijenio poštuju li se njima interesi djeteta.

Ako se spor ne riješi, pokreće se postupak pred sudom nadležnim za rastave, razvode i skrbništvo nad djecom.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Potrebno je razlikovati dva scenarija.

(a) Ako se roditelji ne slažu u pogledu izrazito važnih pitanja, mogu pokrenuti spor pred sudom. U takvim slučajevima, sud prije svega predlaže rješenja kojim se najbolje odgovara na interese djeteta i obiteljske zajednice. Ako se spor ne riješi, sud ovlasti za odlučivanje o konkretnom pitanju dodjeljuje roditelju za kojeg smatra da je vjerojatnije da će poštovati interese djeteta.

(b) Roditelji mogu pred sudovima pokrenuti postupak kojim traže donošenje odluke o skrbništvu nad djecom i smještaju djece (obično kad se roditelji rastaju).

U tom slučaju sud odlučuje o:

skrbništvu nad djecom, pri čemu uglavnom odabire zajedničko skrbništvo (tj. oba roditelja),

vremenu i uvjetima boravka sa svakim roditeljem,

iznosu naknade za uzdržavanje i općenito doprinosu svakog roditelja troškovima koji proizlaze iz skrbi o djeci, njihova obrazovanja i odgoja.

Budući da se najvažnije odluke donose zajedničkim dogovorom čak i u slučaju rastave ili razvoda roditelja, ako se roditelji ne slažu u pogledu bilo kojeg pojedinačnog pitanja, mogu pred sudom pokrenuti spor kako je objašnjeno u točki (a).

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Roditelj kojem je dodijeljeno isključivo skrbništvo nad djecom ima pravo na isključivo izvršavanje roditeljske odgovornosti, osim ako sud naloži drukčije. Taj roditelj posebno može neovisno donositi i odluke koje se ne odnose na svakodnevna pitanja.

Međutim, čak i kad je jednom roditelju dodijeljeno isključivo skrbništvo, odluke koje se odnose na najbolje interese djece (one povezane s njihovim obrazovanjem, odgojem i zdravljem) roditelji moraju zajednički donijeti, osim ako je odlukom o skrbništvu predviđeno drukčije.

Suci obično odlučuju da pristanak roditelja koji nema skrbništvo nije potreban kad je taj roditelj odsutan, nezainteresiran, nedostupan ili ako je u prošlosti pokazivao nasilničko ili zlostavljачko ponašanje.

Roditelj koji nema skrbništvo nad djecom ima pravo i obvezu nadzirati njihovo obrazovanje, odgoj i životne uvjete te se može obratiti sudu ako smatra da su donesene odluke suprotne interesima djece.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Ako se roditeljima dodijeli zajedničko skrbništvo, roditeljsku odgovornost izvršavaju oba roditelja i moraju se dogovoriti oko toga kakvu budućnost žele za svoju djecu te moraju zajedno donositi odluke koje se odnose na obrazovanje, odgoj, zdravlje i izbor uobičajenog boravišta djece, pri čemu moraju uzeti u obzir najbolje interese djece. Kad je riječ samo o odlukama o svakodnevnim pitanjima, roditelji u pravilu odvojeno izvršavaju roditeljsku odgovornost tijekom razdoblja kada djeca žive s njima.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Redovni sud (*Tribunale ordinario*) nadležan je za sve postupke koji se odnose na skrbništvo nad djecom i za sva povezana pitanja koja se odnose na roditeljsku odgovornost.

Ako se spor odnosi na oduzimanje ili ograničenje roditeljske odgovornosti ili na njezinu ponovnu uspostavu, bez elemenata koji se odnose na skrbništvo nad djecom, nadležan je sud za maloljetnike (*Tribunale per i minorenni*).

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Ako pitanje koje je povezano sa skrbništvom i izvršavanjem roditeljske odgovornosti nad djecom rođenom u braku čini dio spora povezanog s rastavom ili razvodom braka, postupak se provodi kako je navedeno u odjeljku [Razvod braka](#).

Mjere koje se odnose na skrbništvo i izvršavanje roditeljske odgovornosti nad djecom koja nisu rođena u braku donosi sud na zatvorenoj sjednici nakon što je zatražio sažetak informacija i saslušao javnog tužitelja i roditelje. Kad je riječ o hitnom slučaju, sud može odrediti privremene mjere u interesu djeteta.

U oba slučaja sudac može odrediti hitne privremene mjere radi zaštite djece. Postupci se razlikuju ovisno o tome odnose li se na djecu parova koji nisu u braku ili na djecu parova koji jesu u braku, ali redovni sudovi nadležni su u oba slučaja.

U svim postupcima koji uključuju djecu, sudac će saslušati dijete ako je ono staro najmanje 12 godina ili u svakom slučaju ako je sposobno rasuđivati.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Pravna pomoć može se dobiti za pokrivanje troškova postupaka koji se odnose na rastavu, razvod, skrbništvo nad djecom ili postupaka koji se odnose na oduzimanje ili ograničenje roditeljske odgovornosti.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Žalbe protiv odluka o roditeljskoj odgovornosti mogu se podnijeti žalbenom sudu (*Corte d'Appello* – drugostupanjski sud).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Odluke suda o roditeljskoj odgovornosti izvršive su.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici EU-a odvija se automatski. Međutim, u skladu s Uredbom (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003., svaka zainteresirana strana može zatražiti donošenje presude o priznavanju ili nepriznavanju sudske odluke.

Kako bi se odluka izvršila, zainteresirana strana mora podnijeti zahtjev za izvršenje mjesno nadležnom žalbenom sudu. Nakon što se odluka proglašila izvršivom, ona se izvršava u skladu s istim uvjetima koji bi bili primjenjivi da je odluka donesena u toj državi članici.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Nadležno pravosudno tijelo je mjesno nadležni žalbeni sud (u odnosu na mjesto u kojem se izvršava odluka, u skladu s nacionalnim pravilima). Sudski postupak vodi se u obliku parničnog postupka i završava donošenjem deklaratorne presude protiv koje se može podnijeti žalba u kasacijskom postupku (*ricorso per cassazione*).

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

S obzirom na to da je Italija ratificirala Hašku konvenciju iz 1996., primjenjuju se odredbe te konvencije. Stoga se dodjela i prestanak roditeljske odgovornosti, izvršavanje roditeljske odgovornosti i oduzimanje ili ograničenje roditeljske odgovornosti uređuju pravom države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verzije ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Cipar

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Pojam „roditeljska odgovornost” obuhvaća davanje imena djetetu, skrb za dijete, upravljanje njegovom imovinom i zastupanje djeteta u svim pitanjima ili pravnim poslovima koji se odnose na dijete ili njegovu imovinu. U praksi obuhvaća sva pitanja važna za dijete (kao fizičku osobu) i njegovu imovinu. Roditeljska odgovornost dužnost je i pravo roditelja koji zajednički izvršavaju tu odgovornost. Ta se odgovornost mora izvršavati uzimajući u obzir interese djeteta (članak 6. Zakona 216/1990).

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljsku odgovornost nad djetetom izvršavaju oba roditelja.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Da, u takvim slučajevima Sud može dodijeliti skrbnika s roditeljskom odgovornošću (članak 18. stavak 2. Zakona o odnosima roditelja i djece, Zakon 216/1990).

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Kad je riječ o razvodu, poništenju braka ili proglašenju braka ništavim, pitanje roditeljske odgovornosti utvrđuje sud koji roditeljsku odgovornost može dodijeliti jednom roditelju ili obama roditeljima ili trećoj osobi (članci 14. i 15. Zakona 216/1990). Ako sud dodjeli roditeljsku odgovornost samo jednom roditelju, može odlučiti i o pravu drugog roditelja na kontakt s djetetom uzimajući u obzir interes djeteta (članak 17. Zakona 216/1990).

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Sud mora izdati odluku o dogovoru kako bi postao pravno obvezujući.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Trenutačno ne postoje drugi načini rješavanja spora osim sudskog postupka.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac može urediti sva pitanja o djetetu, uključujući roditeljsku odgovornost, pravo na kontakt, obrazovanje, zdravlje, upravljanje imovinom, ime, uzdržavanje, putovanje u inozemstvo i otmicu.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ne, zato što postoje pitanja, kao što je upravljanje djetetovom imovinom, koja nisu obuhvaćena „skrbnju” u užem smislu.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

U praksi, zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi znači da roditelji moraju zajedno odlučivati o pitanjima koja se odnose na njihovo dijete. To obično znači da će dijete boraviti podjednako s oba roditelja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Nadležni je sud obiteljski sud u okrugu u kojem maloljetna osoba ima uobičajeno boravište. Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva za pokretanje postupka bez izjave pod prisegom. Popratna dokumentacija nije potrebna u ovoj fazi.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Zahtjev se dostavlja drugoj strani koju se traži da se pojavi pred sudom na datum naveden u zahtjevu kako bi izrazila svoje stajalište. U predmetima u koje je uključeno dijete ne postoji hitni postupak osim u slučaju otmice. Prema tome, zbog njihove prirode, sudovi vode računa o tome da prednost daju takvim predmetima. Isto tako, članak 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i članak 30. Ustava Republike Cipra primjenjuju se na sve navedene postupke. U predmetnim odredbama navodi se da svi postupci pred sudom moraju završiti u razumnoj roku.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, pod uvjetom da ispunjujete kriterije utvrđene zakonom i da ste dobili sudsku odluku o tom pitanju na temelju Zakona 165(I)/2002.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da. Moguće je podnijeti žalbu žalbenom obiteljskom sudu.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sud nadležan za izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti sud je koji je izdao tu odluku. Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva na temelju poziva suda bez izjave putem obrasca I. vrste iz Postupovne uredbe 2/90.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Trebate registrirati zahtjev za priznavanje i izvršenje u skladu s člankom 21. stavkom 3. Uredbe (EZ) br. 2201/2003. Zahtjev biste trebali registrirati na obiteljskom sudu u okrugu u kojem boravi dijete ili zastupnik djeteta ako dijete boravi u inozemstvu.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Nadležni je sud obiteljski sud u okrugu u kojem boravi dijete ili zastupnik djeteta ako dijete boravi u inozemstvu.

Kad se prethodno navedeni zahtjev dostavi zastupniku, zastupnik ima pravo pojaviti se pred sudom i registrirati obranu kako je navedeno u Zakonu 121(I)/2000. Ti su postupci obuhvaćeni područjem primjene Uredbe (EZ) br. 2201/2003.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Primjenjuje se pravo Republike Cipra, konkretno Zakon 216/1990. Ako nijedna stranka ne boravi u Cipru, u Zakonu 216/1990 navodi se da obiteljski sudovi Cipra nisu nadležni za suđenje u tom predmetu.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Latvija

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

O djetetu skrbe roditelji dok ne postane punoljetno.

Roditeljska skrb pravo je i obveza roditelja da skrbe o djetetu i njegovoj imovini te ga zastupaju u pogledu njegovih osobnih i imovinskih odnosa.

Skrb o djetetu znači briga o djetetu, nadzor nad njime i pravo određivanja njegova boravišta.

Briga o djetetu znači uzdržavanje djeteta, tj. osiguravanje hrane, odjeće, stambenog prostora i zdravstvene zaštite, njege te obrazovanja i odgoja (osiguravanje mentalnog i tjelesnog razvoja, uzimanje u obzir njegove osobnosti, njegovih sposobnosti i interesa koliko je moguće te pripremanje djeteta za društveno koristan rad).

Nadzor nad djetetom podrazumijeva brigu o sigurnosti djeteta i zaštitu od opasnosti koju bi mogle predstavljati treće strane. Pravo određivanja boravišta djeteta podrazumijeva geografski odabir boravišta i odabir stambenog prostora.

Briga o imovini djeteta znači održavanje i upotrebu imovine djeteta radi njezina očuvanja i povećanja njezine vrijednosti.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji koji žive zajedno zajednički ostvaruju roditeljsku skrb. Ako su roditelji rastavljeni, i dalje zajednički ostvaruju roditeljsku skrb. Brigu o djetetu i nadzor nad djetetom vodi roditelj s kojim dijete živi. Roditelji zajednički donose odluke koje mogu znatno utjecati na razvoj djeteta.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako su zdravlje ili život djeteta ugroženi krivnjom roditelja (zbog namjernih postupaka roditelja ili zanemarivanja) ili roditelj zloupotrebjava svoja prava ili ne brine o djetetu niti ga nadzire te time ugrožava njegov tjelesni, mentalni ili moralni razvoj, sud roditelju može oduzeti pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi.

Ako jednom roditelju oduzme roditeljsku skrb, sud drugom roditelju dodjeljuje pravo na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi. Ako taj drugi roditelj ne može skrbiti o djetetu na odgovarajući način te je dijete izloženo opasnosti ili ako je obama roditeljima oduzeta roditeljska skrb, sud obiteljskom sudu nalaže da se za dijete osigura skrb izvan njegove obitelji.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako su roditelji rastavljeni, i dalje zajednički ostvaruju roditeljsku skrb. Brigu o djetetu i nadzor nad djetetom vodi roditelj s kojim dijete živi. Roditelji zajednički donose odluke koje mogu znatno utjecati na razvoj djeteta. Neslaganja među roditeljima rješavaju se na obiteljskom sudu, osim ako je zakonom propisano drukčije. Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi završava dodjeljivanjem prava na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi jednom roditelju na temelju dogovora između roditelja ili sudske odluke.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Ako roditelji postignu dogovor o pitanju roditeljske odgovornosti i izvrše ga dobrovoljno, nije potrebno dobiti odobrenje bilo kakvog tijela ili suda.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

U slučaju spora, neslaganja rješava obiteljski sud. Ako obiteljski sud ne može riješiti neslaganja među roditeljima ili presuda obiteljskog suda nije izvršena, roditelji podnose zahtjev okrugu (ili gradskom okrugu) sudu.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Ako roditelji podnose zahtjev sudu, traže zajedničko ili samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi. Osim toga, sudac prema potrebi odlučuje o pitanjima uzdržavanja, boravišta itd. Roditelj s pravom na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi vodi skrb o djetetu, što uključuje pravo djelovanja u djetetovo ime

kad je riječ o njegovim osobnim i imovinskim odnosima i pravo određivanja djetetova boravišta. Oba roditelja imaju obvezu i pravo održavati osobni odnos i izravan kontakt s djetetom. Ta se odredba primjenjuje i ako je dijete odvojeno od obitelji ili ne živi s jednim ili oba roditelja. Roditelj koji ne živi s djetetom ima pravo primati informacije o djetetu, a posebno informacije o njegovu razvoju, zdravlju, akademskim postignućima, interesima i životnim uvjetima. Spor o roditeljskoj skrbi potrebno je riješiti uzimajući u obzir interese i mišljenje djeteta, ako ga dijete može izraziti.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb nad djetetom ima prava i obveze koja proizlaze iz tog instituta. Roditelji imaju obvezu održavati svoje dijete u skladu sa svojim mogućnostima i financijskom situacijom. Tu obvezu imaju otac i majka sve dok se dijete ne može samo održavati.

Obveza uzdržavanja djeteta ne prestaje ako je dijete odvojeno od obitelji ili ne živi s jednim od roditelja.

Pri odlučivanju o dodjeli prava na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi sudovi uzimaju u obzir okolnosti predmeta, tj. s kojim roditeljem dijete živi u trenutku podnošenja zahtjeva i koji roditelj svakodnevno vodi skrb o djetetu. Dijete ima pravo održavati osobni odnos i izravan kontakt s oba roditelja (pravo na kontakt). Svaki roditelj ima obvezu i pravo održavati osobni odnos i izravan kontakt s djetetom. Roditelj koji ne živi s djetetom ima pravo primati informacije o djetetu, posebno informacije o njegovu razvoju, zdravlju, akademskim postignućima, interesima i životnim uvjetima. Dodjeljivanje prava na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi jednom roditelju ne podrazumijeva oduzimanje prava na skrb drugom roditelju.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Ako oba roditelja zajednički ostvaruju roditeljsku skrb nad djecom, oba roditelja mogu djelovati u ime svoje djece u njihovim osobnim i imovinskim odnosima. Roditelji donose zajedničku odluku o svim pitanjima u pogledu razvoja djeteta.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Zahtjevi u pogledu prava na skrb i prava na kontakt podnose se sudu u mjestu boravišta djeteta. Registrirano boravište roditelja djeteta smatra se boravištem djeteta u zahtjevima u pogledu prava na skrb i prava na kontakt. Ako se registrirana mjesta boravišta djetetovih roditelja nalaze u različitim upravnim područjima, boravištem djeteta smatra se registrirano boravište roditelja s kojim dijete živi. Ako roditelji djeteta ili dijete nemaju registrirano boravište, boravištem djeteta smatra se boravište roditelja.

Tužbu bi trebalo podnijeti u skladu s člankom 128. Zakona o parničnom postupku. Članak 129. Zakona o parničnom postupku primjenjuje se na dokumente koji se prilažu tužbi.

Tužbi možete priložiti i mišljenje obiteljskog suda o tom pitanju.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sudski postupci u građanskopravnim predmetima uređeni su odredbama latvijskog Zakona o parničnom postupku. Sud preko reda razmatra predmete koji se odnose na zaštitu prava i interesa djeteta. Sud traži mišljenje obiteljskog suda o pitanjima dodjele roditeljske skrbi, brige o djetetu i postupku ostvarivanja prava na kontakt te poziva zastupnika da sudjeluje u sudskoj raspravi i sazna mišljenje djeteta ako ga dijete može izraziti s obzirom na svoju dob i razinu zrelosti.

Zasjedanja na kojima sud razmatra građanskopravne predmete javna su, osim, na primjer, kad je riječ o predmetima u pogledu prava na skrb ili prava na kontakt. Isto tako, sud može proglasiti zasjedanje ili dio zasjedanja zatvorenim ako to zatraže sudionici predmeta jer je to u interesu maloljetne osobe ili po vlastitom nahođenju.

Stranke imaju pravo sudu podnijeti obrazloženi zahtjev za brže razmatranje predmeta. Sud zatim razmatra obrazloženi zahtjev.

Ako jedna od stranaka to zatraži, u sudskoj presudi može biti navedeno da su presude ili dijelovi presude o uzdržavanju djeteta i presude ili dijelovi presude u predmetima u pogledu prava na skrb i prava na kontakt odmah izvršivi.

Ako jedna od stranaka to zatraži, sud donosi presudu kojom se privremeno utvrđuje uzdržavanje djeteta do donošenja presude.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Osobe s niskim dohotkom ili potrebite osobe kojima je dodijeljen takav status na temelju postupka utvrđenog zakonodavstvom i osobe koje se nenadano nađu u takvom položaju i financijskoj situaciji koja im onemogućuje da štite svoja prava (zbog prirodne katastrofe, okolnosti više sile ili drugih okolnosti izvan njihove kontrole) ili o njima u potpunosti skrbi država ili općina (dalje u tekstu „posebna situacija“) imaju pravo zatražiti financijsku potporu za pravnu pomoć. Ako osoba podnese obrazloženi zahtjev, sud ili sudac razmatraju financijsku situaciju pojedinca te ga djelomično ili u potpunosti oslobađaju uplaćivanja pravnih troškova u državni proračun i obustavljaju naloženo uplaćivanje sudskih troškova u državni proračun ili ih dijele na obroke.

U skladu sa Zakonom o parničnom postupku, podnositelji se zahtjeva izuzimaju od plaćanja sudskih troškova u državni proračun kad je riječ o zahtjevima koji se odnose na naplatu uzdržavanja za dijete.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Protiv presude možete se žaliti u općem postupku, tj. možete podnijeti žalbu (Regionalnom sudu) ili kasacijsku tužbu (Vrhovnom sudu).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudske presude izvršavaju se nakon što stupe na snagu ili odmah ako su proglašene neposredno izvršivima.

Sudske presude izvršava zaprisegnuti sudski izvršitelj.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Latvijski sudovi priznaju i izvršavaju presude stranih sudova.

Presude stranih sudova priznaju se i izvršavaju u skladu s postupcima utvrđenima Zakonom o parničnom postupku i Uredbom Vijeća br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000.

Zahtjev za proglašenje izvršivosti dostavlja se na razmatranje okružnom (ili gradskom okružnom) sudu u mjestu stalnog boravišta osobe protiv koje se izvršenje traži ili u mjestu stalnog boravišta djeteta na koje se izvršenje odnosi. Presudu o proglašenju izvršivosti ili presudu kojom se odbija proglašenje izvršivosti donosi sudac prema vlastitom nahođenju na temelju podnesenog zahtjeva i priloženih dokumenata u roku od 10 dana od dana kad je zahtjev podnesen bez pozivanja stranaka.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Kad je riječ o priznavanju odluke stranog suda, dodatnu žalbu na presudu prvostupanjskog suda možete podnijeti okružnom sudu, a protiv presude okružnog suda o dodatnoj žalbi možete se žaliti Senatu tako da podnesete pojedinačni prigovor.

Sudionik predmeta čije je boravište ili prebivalište u Latviji može podnijeti pojedinačni prigovor u roku od 30 dana od datuma izdavanja primjerka presude, dok sudionik predmeta čije boravište ili prebivalište nije u Latviji može podnijeti takav prigovor u roku od 60 dana od datuma izdavanja primjerka presude.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Latvija je obvezana Haškom konvencijom od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece te bilateralnim sporazumima o pravnoj pomoći koje je Republika Latvija sklopila s Ruskom Federacijom, Ukrajinom, Republikom Bjelarus, Republikom Uzbekistanom, Kirgiskom Republikom i Republikom Moldovom.

Ova je internetska stranica dio portala Vaša Europa.

Važno nam je vaše mišljenje o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Litva

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Prava i dužnosti između djece i roditelja uređeni su odredbama dijela IV. knjige III. Građanskog zakonika Republike Litve (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, dalje u tekstu „Građanski zakonik”). Člankom 3.155. Građanskog zakonika propisano je da o djeci skrbe njihovi roditelji dok ne postanu punoljetna ili samostalna. Roditelji imaju pravo i dužnost odgovajati i učiti svoju djecu da budu poštena, brinuti o njihovu zdravlju te, uzimajući u obzir njihovo tjelesno i mentalno stanje, stvarati povoljne uvjete za potpun i skladan razvoj svoje djece kako bi ih pripremili na samostalan život u društvu. U poglavlju XI. knjige III. Građanskog zakonika utvrđuju se prava i dužnosti roditelja u pogledu svoje djece, a u poglavlju XII. propisana su imovinska prava i dužnosti između roditelja i djece.

U članku 3.227. stavku 2. Građanskog zakonika navodi se da se na temelju zakona i posvojitelji smatraju roditeljima djeteta od dana stupanja na snagu sudske presude o posvajanju, osim u iznimnim slučajevima iz članka 3.222. stavka 4. Građanskog zakonika.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Člankom 3.156. Građanskog zakonika propisano je da otac i majka imaju jednaka prava i dužnosti u pogledu svoje djece. Roditelji imaju jednaka prava i dužnosti u pogledu svoje djece neovisno o tome je li dijete rođeno u braku ili izvan braka, nakon razvoda braka ili poništenja braka ili rastave.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelji nisu u stanju ili ne žele izvršavati roditeljsku odgovornost u pogledu svoje djece, umjesto njih može se odrediti druga osoba. U tu se svrhu Građanskim zakonikom uspostavljaju pravni instituti skrbništva i starateljstva nad maloljetnicima. Osnovna pravila kojima se uređuje stavljanje djeteta pod privremeno i stalno skrbništvo/starateljstvo utvrđena su člancima 3.254. i 3.257.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako se roditelji razvedu, buduća roditeljska odgovornost određuje se na temelju vrste razvoda braka.

U slučaju sporazumnog razvoda braka, bračni su drugovi obvezni sudu dostaviti dogovor o posljedicama razvrgnuća braka (odvajanje imovine, plaćanje uzdržavanja za djecu itd.). Člankom 3.53. stavkom 3. Građanskog zakonika propisano je da pri donošenju rješenja o razvodu braka sud odobrava dogovor o posljedicama razvrgnuća braka bračnih drugova kojim se uređuje plaćanje uzdržavanja maloljetne djece i međusobnog uzdržavanja, boravište njihove maloljetne djece, sudjelovanje bračnih drugova u obrazovanju svoje djece i drugim imovinskim pravima i dužnostima. Sadržaj dogovora uključuje se u rješenje o razvodu braka. Ako dođe do značajnih promjena okolnosti (bolest ili nesposobnost za rad jednog od prijašnjih bračnih drugova itd.), prijašnji bračni drugovi ili jedan od prijašnjih bračnih drugova može podnijeti predstavku sudu kako bi se izmijenili uvjeti njihova sporazuma o posljedicama razvrgnuća braka. Ako je brak razvrgnut na temelju zahtjeva jednog od bračnih drugova, u zahtjevu predloženom sudu mora biti naveden i način na koji će podnositelj zahtjeva izvršavati svoje obveze prema drugom bračnom drugu i njihovoj maloljetnoj djeci. Pri odobrenju razvoda braka sud mora riješiti pitanja o boravištu i uzdržavanju maloljetne djece, uzdržavanju jednog od bračnih drugova i razdvajanju bračne stečevine, osim u slučajevima u kojima je imovina podijeljena na temelju međusobnog dogovora između bračnih drugova koji je ovjerio javni bilježnik (članak 3.59. Građanskog zakonika).

Razvod braka koji se temelji na krivnji oba bračna druga ima jednake posljedice kao i sporazumni razvod braka (članci od 3.51. do 3.54. Građanskog zakonika). Postupci razvoda koji se temelje na krivnji jednog od supružnika *mutatis mutandis* podliježu članku 3.59. Građanskog zakonika.

Kad je riječ o rastavi, jedan od bračnih drugova može sudu predati zahtjev za utvrđivanje odvojenog mjesta stanovanja ako više ne može podnositi suživot s bračnim drugom ili je suživot postao nemoguć ili bi ozbiljno mogao dovesti u pitanje interese maloljetne djece zbog posebnih okolnosti koje možda ne ovise o drugom bračnom drugu ili ako bračni drugovi više ne žele živjeti zajedno. Pri odobrenju zakonske rastave, sud određuje bračnog druga s kojim će dijete živjeti i rješava pitanja koja se odnose na uzdržavanje djece i sudjelovanje rastavljenog oca (ili rastavljene majke) u obrazovanju djeteta. Bračni drugovi mogu zajedno podnijeti zahtjev za odobrenje njihove rastave ako su postigli dogovor o posljedicama svoje rastave u pogledu boravišta, uzdržavanja i obrazovanja svoje maloljetne djece, podjele imovine i međusobnog uzdržavanja. Ako su bračni drugovi postigli dogovor o posljedicama svoje rastave, sud će ga odobriti pod uvjetom da je u skladu s javnim poretkom i ne narušava prava i legitiman interes njihove maloljetne djece ili jednog od bračnih drugova. Nakon što odobri sporazum, sud ga uključuje u presudu o zakonskoj rastavi.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Ako roditelji žive zajedno, uvjeti i oblik uzdržavanja određuju se njihovim uzajamnim dogovorom. Ne postoji poseban model za takav dogovor ili postupak za njegovo utvrđivanje. Člankom 3.193. Građanskog zakonika propisano je da u slučaju sporazumnog razvoda braka (članak 3.51. Građanskog zakonika) ili rastave (članak 3.73. Građanskog zakonika) bračni drugovi sklapaju sporazum kojim se utvrđuju njihove međusobne dužnosti u pogledu uzdržavanja njihove maloljetne djece, kao i sredstva za uzdržavanje te iznos i oblik takvog uzdržavanja. Sporazum mora odobriti sud (članak 3.53. Građanskog zakonika). Roditelji maloljetne djece mogu sklopiti sporazum o uzdržavanju svoje djece i ako se njihov razvod braka temelji na drugim razlozima. Ako se jedan od roditelja ne pridržava sporazuma o uzdržavanju svoje maloljetne djece koji je odobrio sud, drugi roditelj stječe pravo podnijeti sudu zahtjev za izdavanje naloga za izvršenje.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Roditeljima su kao oblik alternativnog načina rješavanja neslaganja bez odlaska na sud dostupne usluge mirenja. Sudsko mirenje dostupno je na svim redovnim sudovima. Sudsko je mirenje besplatno. Sudsko mirenje jeftiniji je i brži način rješavanja sporova. Potrebno je napomenuti da se sudskim mirenjem jamči povjerljivost i da se svaka stranka može povući iz mirenja bez obrazloženja. Sudac (vijeće) koji odlučuje o građanskom predmetu ili bilo koja stranka u sporu može uputiti spor na sudsko mirenje. Više informacija o mirenju i popis izmiritelja možete pronaći na [internetnim stranicama litavskih sudova](#).

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Ako se roditelji obrate sudu, sudac može odlučiti o svim pitanjima o njihovom djetetu, uključujući boravište, pravo roditelja na kontakt/posjećivanje, uzdržavanje maloljetne djece i sva druga pitanja navedena u zahtjevu podnesenom sudu.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Člankom 3.156. Građanskog zakonika propisano je da otac i majka imaju jednaka prava i dužnosti u pogledu svoje djece. To je primjenjivo neovisno o tome je li dijete rođeno u braku ili izvan njega, nakon razvoda braka ili poništenja braka ili rastave. Roditelji imaju pravo i dužnost odgajati svoju djecu, biti odgovorni za njihovo obrazovanje i razvoj, brinuti se o njihovom zdravlju te ih duhovno i moralno usmjeravati. Pri izvršavanju tih dužnosti, prava roditelja imaju prednost pred pravima drugih osoba. Roditelji moraju stvoriti uvjete u kojima njihova djeca mogu pohađati obrazovne ustanove sve dok ne napune dob propisanu zakonom.

Pravo jednog roditelja na samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi može se utvrditi smo u slučajevima u kojima je roditeljsko pravo drugog roditelja ograničeno. Ako roditelji (otac ili majka) ne ispunjavaju svoje dužnosti u pogledu odgoja svoje djece, zloupotrebljavaju svoje roditeljsko pravo, okrutno se odnose prema djeci, svojim nemoralnim ponašanjem loše utječu na djecu ili se ne brinu o svojoj djeci, sud može donijeti presudu o privremenom ili trajnom ograničenju njihova roditeljskog prava (oca ili majke). Pri donošenju takve presude sud uzima u obzir posebne okolnosti na kojima se temelji zahtjev za ograničenje roditeljskog prava. Međutim, roditelji zadržavaju pravo na kontakt s djetetom, osim ako je to u suprotnosti s interesima djeteta. Kad je riječ o slučajevima u kojima je roditeljsko pravo trajno ograničeno, dijete može biti posvojeno bez izričitog pristanka roditelja.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Roditelji uzajamnim dogovorom odlučuju o svim pitanjima u pogledu obrazovanja svoje djece i o drugim pitanjima povezanim s roditeljskom odgovornošću. Ako se ne slažu, sud rješava sve sporove.

Otac, majka ili roditelji (skrbnicu/staratelji) djeteta koji su maloljetni roditelji bez pravne sposobnosti mogu podnijeti zahtjev sudu u pogledu roditeljskog kontakta s djetetom ili sudjelovanja u obrazovanju djeteta. Sud utvrđuje uvjete roditeljskog kontakta rastavljenog oca ili rastavljene majke s djetetom uzimajući u obzir djetetove interese kako bi se rastavljenom ocu ili rastavljenoj majci omogućila najveća razina sudjelovanja u obrazovanju djeteta. Minimalan kontakt s djetetom može se naložiti samo u slučajevima u kojima stalni maksimalni kontakt nije u interesu djeteta.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Ako osoba želi podnijeti zahtjev u pogledu roditeljske odgovornosti, mora ga podnijeti okružnom sudu. Formalnosti koje se moraju poštovati i dokumenti koji se moraju priložiti zahtjevu ovise o uvjetima utvrđenima u zahtjevu te pravima i dužnostima koje se pobijaju ili se moraju riješiti ili odrediti (u pogledu toga što roditeljska odgovornost uključuje).

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Glavni sporovi i pitanja u pogledu roditeljske odgovornosti razmatraju se u skladu s pojednostavnjenim postupkom.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Dostupnost besplatne pravne pomoći uređena je odredbama Zakona o pravnoj pomoći koju jamči država (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*). Mogućnost dobivanja pravne pomoći koju jamči država ovisi o financijskoj situaciji osobe koja je traži.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, u skladu s općim pravilima parničnog postupka žalbu protiv takve odluke moguće je podnijeti višem sudu.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudsku odluku izvršavaju sudski izvršitelji.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću primjenjuje se bez posebnog postupka priznavanjem presude koju je donio sud druge države članice EU-a u Litvi. Ta je uredba primjenjiva u svim državama članicama EU-a, osim u Danskoj.

Presude o pravu na kontakt i presude kojima sudovi država članica EU-a nalažu predaju djeteta podliježu izvršavanju u skladu s pravilima utvrđenima u dijelu VI. Zakona o parničnom postupku Republike Litve (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*, dalje u tekstu „Zakon o parničnom postupku“). Zahtjeve za preuzimanje nadležnosti od suda strane države i zahtjeve za prijenos nadležnosti sudu strane države iz članka 15. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 (i članka 8. i 9. Haške konvencije od 19. listopada 1996.) razmatra Žalbeni sud Litve (*Lietuvos apeliacinis teismas*).

Ti se zahtjevi razmatraju u skladu s postupkom utvrđenim u poglavlju 39. Zakona o parničnom postupku pod uvjetom da Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 nije drukčije propisano. Takvi zahtjevi ne podliježu plaćanju sudskih pristojbi.

Zahtjevi podneseni Žalbenom sudu Litve moraju ispunjavati opće zahtjeve za postupovne dokumente (članak 111. Zakona o parničnom postupku). U skladu s člankom 15. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 zahtjev i svi popratni dodaci moraju se podnijeti na jeziku države ili im je potrebno priložiti prijevod na litavski jezik. Ako podnositelj zahtjeva ima boravište izvan Republike Litve i nije mu dodijeljen zastupnik u predmetu ili osoba ovlaštena za primanje postupovnih dokumenata koja ima boravište/sjedište u Republici Litvi (članak 805. Zakona o parničnom postupku), u zahtjevu mora biti navedena adresa u Republici Litvi ili adresa telekomunikacijskoga terminalnog uređaja na koju će postupovni dokumenti biti dostavljeni podnositelju zahtjeva. Međutim, ti se zahtjevi ne primjenjuju na zahtjeve koje sud strane države podnese Žalbenom sudu Litve.

Prema potrebi, Žalbeni sud Litve može naložiti Državnoj službi za zaštitu prava djeteta i posvojenje pri Ministarstvu socijalne sigurnosti i rada Republike Litve (*Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*) da dostavi mišljenje o svrsishodnosti preuzimanja ili prenošenja nadležnosti. Žalbeni sud Litve određuje rok u kojem to mišljenje mora biti dostavljeno.

Žalbeni sud Litve mora razmotriti zahtjev najkasnije u roku od šest tjedana od datuma na koji je sud primio zahtjev.

Nakon razmatranja zahtjeva o preuzimanju nadležnosti od suda strane države i donošenja odluke o odobrenju zahtjeva, Žalbeni sud Litve, uzimajući u obzir okolnosti predmeta, imenovat će litavski sud koji će biti nadležan za razmatranje tog predmeta u Litvi. Postupci pokrenuti na sudu strane države prenose se na nadležni litavski sud kako bi se razmotrio meritum predmeta. U tom slučaju, odredbe iz članka 35. Zakona o parničnom postupku primjenjuju se *mutatis mutandis*, a provedba postupka nastavlja se na nadležnom litavskom sudu. Prema potrebi, nadležni litavski sud utvrđuje položaj stranaka u postupku i poduzima mjere za uklanjanje svih nedostataka koji utječu na postupovne dokumente.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Žalba se mora podnijeti Vrhovnom sudu Litve (*Lietuvos Aukščiausiasis Teismas*). Razmatrat će se kao žalba u kasacijskom postupku u skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Pravo mjerodavno za odnose između roditelja i djece utvrđeno je člankom 1.32. Građanskog zakonika. Osobni i imovinski odnosi između roditelja i djece uređeni su pravom države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište. Ako nijedan roditelj nema uobičajeno boravište u državi uobičajenog boravišta djeteta, ali su dijete i oba roditelja građani iste države, mjerodavno je pravo države čiji su svi građani.

Kad je riječ o pitanjima u pogledu roditeljske odgovornosti, nadležni se sud određuje u skladu s Haškom konvencijom od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece.

Pravo mjerodavno za zaštitu djece i maloljetnika, skrbništva i starateljstva nad njima određeno je u skladu s Haškom konvencijom od 5. listopada 1961. o ovlastima tijela i mjerodavnom pravu s obzirom na zaštitu maloljetnika.

Obveze uzdržavanja (alimentacija) unutar obitelji uređene su Haškom konvencijom od 2. listopada 1973. o pravu mjerodavnom za obveze uzdržavanja.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Luksemburg

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Kad je riječ o terminologiji, u Luksemburgu se pojmu „roditeljsko pravo” daje prednost pred pojmom „roditeljska odgovornost”. Tim su pojmom obuhvaćena sva prava i obveze koja su na temelju zakona dodijeljena roditeljima u pogledu osobe i imovine njihove uzdržavane maloljetne djece kako bi ispunili svoje dužnosti zaštite, odgoja i uzdržavanja svoje djece.

Oba roditelja imaju roditeljsko pravo kako bi zaštitili sigurnost, zdravlje i moral svoje djece, osigurali im odgoj i omogućili razvoj u skladu s njihovom osobnošću. Roditelji imaju pravo i obvezu nadzirati uzdržavanje i odgoj djeteta. Roditeljsko pravo nije apsolutno ni diskrecijsko pravo roditelja: mora se izvršavati u najboljem interesu djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

U načelu, ako je utvrđeno srodstvo s oba roditelja, oni zajednički izvršavaju roditeljsko pravo neovisno o tome jesu li u braku, žive li u registriranom partnerstvu, jesu li rastavljeni ili razvedeni. Ako s jednim od roditelja nije utvrđeno srodstvo ili je jedan od roditelja preminuo, odsutan je ili ne može izraziti svoje želje, drugi roditelj sam izvršava roditeljsko pravo.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako nastupi smrt roditelja ili roditelji ne mogu uzdržavati svoju djecu, djeci mora biti dodijeljen skrbnik (*tuteur*). Posljednji nadživjeli roditelj može odabrati skrbnika. Ako skrbnik nije odabran, dodjeljuje ga službeno obiteljsko vijeće (*conseil de famille*) ili, ako ono to ne učini, obiteljski sudac (*juge aux affaires familiales*).

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

U načelu, rastavom ili razvodom braka roditelja ne mijenjaju se dogovori u pogledu izvršavanja roditeljskog prava, koje oba roditelja zajednički nastavljaju izvršavati. Nakon rastave moraju nastaviti zajedno donositi sve važne odluke o životu djeteta. Kad je riječ o trećim osobama koje postupaju u dobroj vjeri, smatra se da svaki roditelj izvršava uobičajene postupke povezane s roditeljskim pravom nad djetetom uz suglasnost drugog roditelja.

Sud može izvršavanje roditeljskog prava povjeriti samo jednom roditelju samo kad je to u najboljem interesu djeteta. U tom slučaju roditelj koji preuzima roditeljsko pravo samostalno donosi odluke u pogledu djeteta. Međutim, drugi roditelj neovisno o tome zadržava pravo da ga se obavijesti o uzdržavanju i odgoju djeteta te da nadzire uzdržavanje i odgoj djeteta. Osim u slučaju iznimki zbog ozbiljnih razloga, drugi roditelj ima pravo na kontakt s djetetom i na to da dijete s njime boravi.

U iznimnim okolnostima, sud može odlučiti smjestiti dijete kod treće osobe koja će nad njime izvršavati roditeljsko pravo.

Ako je dijete, uz suglasnost roditelja, smješteno kod treće osobe, roditeljsko pravo i dalje izvršavaju roditelji. Međutim, osoba kod koje je dijete smješteno izvršava sve uobičajene radnje koje se odnose na nadzor i odgoj djeteta. Sud može privremeno smjestiti dijete kod treće osobe i odlučiti da ta treća osoba mora podnijeti zahtjev za skrbništvo.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Svaki dogovor između roditelja o pitanju roditeljskog prava pravno je obvezujući samo ako ga je odobrio nadležni sud.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Roditelji mogu iskoristiti obiteljsko mirenje.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Obiteljski sudac može odlučiti o sljedećim pitanjima:

o zahtjevima koji se odnose na izvršavanje roditeljskog prava, osim o zahtjevima koji se odnose na oduzimanje roditeljskog prava: to uključuje dogovore u pogledu izvršavanja zajedničkog roditeljskog prava, neovisno o tome jesu li roditelji u braku, rastavljeni ili razvedeni. Sud će izvršavanje roditeljskog prava povjeriti samo jednom roditelju samo kad je to u najboljem interesu djeteta

o izvršavanju prava na kontakt s djetetom roditelja kojem je oduzeto roditeljsko pravo i prava da dijete s njime boravi: to se pravo može odbiti samo zbog ozbiljnih razloga

o pravu djeteta na održavanje kontakta sa srodnicima u uzlaznoj liniji: to se pravo može zanemariti samo ako je to u najboljem interesu djeteta. U tom slučaju sud odlučuje o tome na koji će način dijete kontaktirati sa srodnikom

o pravu drugih osoba na kontakt s djetetom i pravu da dijete s njima boravi, bez obzira na to jesu li srodnici: sud takvo pravo dodjeljuje u iznimnim okolnostima

o obvezi sudjelovanja u uzdržavanju i odgoju djeteta dok roditelji žive zajedno: ako su roditelji rastavljeni, ta se obveza može izvršavati u obliku plaćanja alimentacije koja se određuje u skladu s potrebama djeteta i mogućnostima svakog roditelja da pridonese uzdržavanju. Takva se obveza može nastaviti i nakon što dijete postane punoljetno ako se ono ne može samo uzdržavati.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

U načelu, rastavom ili razvodom braka roditelja ne mijenjaju se dogovori u pogledu izvršavanja roditeljskog prava, koje oba roditelja zajednički nastavljaju izvršavati. Moraju nastaviti zajedno donositi sve važne odluke povezane sa životom djeteta (uzdržavanje, odgoj, obrazovanje itd.).

Sud će izvršavanje roditeljskog prava povjeriti samo jednom roditelju samo kad je to u najboljem interesu djeteta. U tom slučaju roditelj koji preuzima roditeljsko pravo samostalno donosi odluke u pogledu djeteta. Međutim, drugi roditelj neovisno o tome zadržava pravo da ga se obavijesti o uzdržavanju i odgoju djeteta te da nadzire uzdržavanje i odgoj djeteta. Osim u slučaju iznimki zbog ozbiljnih razloga, drugi roditelj ima pravo na kontakt s djetetom i na to da dijete s njime boravi. Stoga, ako su roditelji rastavljeni, svaki od njih mora održavati osobni odnos s djetetom i poštovati odnos djeteta s drugim roditeljem. Ako roditelj kojem je oduzeto roditeljsko pravo smatra da ga roditelj koji ima to pravo ne upotrebljava u interesu djeteta, može to pitanje uputiti nadležnom sudu kako bi sud riješio spor. U tom slučaju sud može, prema potrebi, roditeljsko pravo dodijeliti drugoj osobi ili promijeniti uvjete pod kojima se ono izvršava.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Ako se roditelji rastanu, zajedničko izvršavanje roditeljskog prava podrazumijeva postojanje širokog razumijevanja i suglasnosti kako bi se osigurala stalna i konstruktivna suradnja roditelja u pogledu donošenja odluka koje se odnose na izvršavanje roditeljskog prava te uzdržavanje i odgoj djeteta. Pri donošenju odluka obiteljski sudac uvijek uzima u obzir najbolji interes djeteta.

10 Kojem se sudu ili tijelu treba obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Podnositelj zahtjeva to pitanje može uputiti obiteljskom sudu podnošenjem zahtjeva okružnom sudu (*tribunal d'arrondissement*). U zahtjevu se moraju navesti datum i svrha podnošenja zahtjeva, prezimena, imena i adrese stranaka te njihovi datumi i mjesta rođenja. Ako podnositelj zahtjeva ne živi u Luksemburgu, u zahtjevu se mora navesti adresa za dostavu pismena u mjestu stanovanja. Stranke ne mora zastupati odvjetnik. Pisarnica suda (*greffe*) poziva stranke u roku od 15 dana, osim ako se rok produžuje zbog udaljenosti kako je predviđeno Novim zakonom o parničnom postupku (*Nouveau Code de procédure civile*).

Odstupajući od općeg pravila, o zahtjevima za potpuno ili djelomično oduzimanje roditeljskog prava ne odlučuje obiteljski sudac, nego je za takve zahtjeve nadležan okružni sud koji odlučuje u građanskim stvarima. Takve zahtjeve javni tužitelj treba podnijeti okružnom sudu prema mjestu prebivališta (*domicile*) ili boravišta (*résidence*) jednog od roditelja. Ako roditelji nemaju poznato prebivalište ili boravište u zemlji, zahtjev se podnosi sudu nadležnom prema okrugu u kojem se nalaze djeca. Ako se sva djeca ne nalaze u istom okrugu, zahtjev se podnosi okružnom sudu u okrugu Luxembourg (a ne u okrugu Diekirch). Javni tužitelj provodi istragu obiteljske situacije maloljetne osobe i moralnih vrijednosti njegovih roditelja. Sud poziva roditelje da mu podnesu primjedbe i prigovore koje smatraju primjerenima. U zahtjevu za oduzimanje roditeljskog prava navode se činjenice te mu se prilažu popratni dokumenti. Sudski službenik (*greffier*) obavješćuje roditelje ili srodnike u uzlaznoj liniji protiv kojih je podnesen zahtjev i poziva ih da se pojave pred sudom. Ne mora ih zastupati odvjetnik. Sud u svakom slučaju po službenoj dužnosti ili ako stranka to zatraži može donijeti bilo koje privremene mjere koje smatra poželjnima za izvršavanje roditeljskog prava nad djetetom. Sud može i opozvati ili promijeniti navedene mjere. Ako roditelj ili skrbnik želi ponovno steći prava koja su mu oduzeta, mora podnijeti zahtjev sudu nadležnom prema mjestu prebivališta ili boravišta osobe kojoj su ta prava povjerena.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Tužbe se obiteljskom sudu podnose tako da jedan od roditelja ili maloljetnik koji je sposoban oblikovati vlastito mišljenje podnese zahtjev okružnom sudu u skladu s člankom 1007.-50. Novog zakona o parničnom postupku. Stranke ne mora zastupati odvjetnik, osim ako se zahtjev podnosi u postupku razvoda braka zbog nepovratnog raspada braka ili zakonske rastave. U tim slučajevima stranke mora zastupati odvjetnik s pravom zastupanja pred sudom (*avocat à la Cour*).

Zahtjev je potrebno podnijeti na običnom papiru službeniku okružnog suda s mjesnom nadležnošću. To su:

sud nadležan prema mjestu prebivališta obitelji;

ako roditelji ne žive zajedno, a zajednički izvršavaju roditeljsko pravo, sud nadležan prema mjestu prebivališta roditelja s kojim maloljetna djeca uobičajeno borave ili sud prema mjestu prebivališta roditelja koji sam izvršava roditeljsko pravo;

u drugim slučajevima, sud nadležan prema mjestu u kojem boravi osoba koja nije pokrenula postupak.

U slučaju zajedničkog zahtjeva nadležan je sud prema mjestu prebivališta jedne ili druge stranke, ovisno o njihovoj odluci. Za više pojedinosti vidjeti članak 1007.-2. Novog zakona o parničnom postupku.

Ako se zahtjev podnosi u postupku razvoda braka zbog nepovratnog raspada braka ili zakonske rastave, mjesno nadležan sud je sud nadležan prema mjestu zajedničkog prebivališta bračnih drugova ili, ako ga nemaju, prema mjestu prebivališta bračnog druga protiv kojeg se podnosi zahtjev.

Rasprave povezane sa zahtjevima za određivanje ili promjenu osobe koja izvršava roditeljsko pravo te pravo na kontakt s djetetom i pravo da dijete s njome boravi održavaju se u roku od jednog mjeseca nakon sudskog poziva.

Saslušanja pred obiteljskim sudom nisu javna, nego se provode bez održavanja rasprave. U načelu, sudac sam donosi odluku, ali može spor uputiti vijeću nekoliko sudaca ako je predmet posebno složen. Obiteljski sudac odlučuje i o zahtjevima za privremene mjere.

Obiteljski sudac osobno saslušava svaku stranku i mora ih pokušati pomiriti. Može predložiti mjeru mirenja. Može naložiti istragu obiteljske situacije (*enquête sociale*) ili provesti druge mjere istrage. Kad obiteljski sudac odlučuje o dogovorima u pogledu izvršavanja roditeljskog prava, u obzir može uzeti, među ostalim, prijašnju praksu roditelja, prethodno postignute dogovore, osjećaje koje je izrazilo dijete, mogućnosti roditelja da ispunjavaju svoje dužnosti i međusobno se poštuju te ishod provedene istrage ili ispitivanja.

Kad je riječ o zahtjevu za plaćanje alimentacije ili zahtjevu za doprinos uzdržavanju i odgoju djeteta, obiteljski sudac može naložiti strankama, čak i trećim osobama, da dostave informacije ili računovodstvene knjige ili dokumente kojima se utvrđuje iznos njihova dohotka, dugova ili dobiti.

Žalba protiv odluke obiteljskog suda mora se podnijeti u roku od 40 dana. Zahtjev kojim se podnosi žalba mora potpisati odvjetnik s pravom zastupanja pred sudom.

Ako obiteljski sudac već odlučuje o zahtjevu u pogledu merituma predmeta i odluku je potrebno hitno donijeti, što je u zahtjevu obrazloženo na pravilan način, zahtjev kojim se traže privremene mjere (*mesures provisoires*) može se podnijeti u iznimnom skraćenom postupku (*en référé exceptionnel*). Zahtjev za privremene mjere mora se podnijeti službeniku okružnog suda koji je nadležan za odlučivanje o meritumu predmeta. Stranke ne mora zastupati odvjetnik.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Osobe čiji se dohodak ne smatra dostatnim u skladu s luksemburškim pravom mogu dobiti pravnu pomoć (*assistance judiciaire*). Kako bi dobile tu pomoć, moraju ispuniti upitnik koji mogu dobiti u Središnjoj službi za socijalnu pomoć (*Service central d'assistance sociale*) i poslati ga predsjedniku odvjetničke komore (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*) nadležnom za to područje, koji će donijeti odluku.

Pravna pomoć obuhvaća sve troškove podnošenja zahtjeva, postupka ili radnji za koje se dodjeljuje. Konkretno, obuhvaća biljege i naknade za registraciju; troškove pisarnice, odvjetničke naknade, troškove i naknade sudskih izvršitelja, javnobilježničke troškove i naknade, troškove i naknade tehničara, troškove svjedoka, troškove i naknade prevoditelja i sudskih tumača; troškove potvrda o stranom pravu (*certificats de coutume*); putne troškove; biljege i naknade povezane s formalnostima upisa, hipoteke i zaloga te, prema potrebi, troškove objave u novinama.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Žalba protiv odluke o roditeljskom pravu može se podnijeti Žalbenom sudu (*Cour d'appel*). U načelu, rok za podnošenje žalbe iznosi 40 dana. Međutim, rok je 15 dana kad je riječ o žalbi protiv odluke obiteljskog suca koji odlučuje o privremenim mjerama u postupku razvoda braka zbog nepovratnog raspada braka, u postupku zakonske rastave ili u iznimnom skraćenom postupku.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Obiteljski sudac koji je odredio raspored prema kojem dijete živi sa svakim roditeljem ili je potvrdio pravo roditelja ili čak treće osobe na kontakt s djetetom može odluci naknadno dodati mjere izvršenja. Sudac određuje prirodu tih mjera i način njihove provedbe uzimajući u obzir najbolji interes djeteta. Može uspostaviti naplatu periodične novčane kazne kako bi osigurao da se odluka poštuje.

Luksemburškim pravom predviđeno je nekoliko načina izvršenja odluke o roditeljskom pravu u slučaju sustavnog odbijanja postupanja u skladu s odlukom. Prvo, postoje građanskopravne sankcije, odnosno periodične novčane kazne (*astreinte*), koje određuje obiteljski sudac kako bi osigurao da roditelj koji ne postupa u skladu s odlukom ispuni svoju obvezu. Tužba kojom se zahtijeva primjena periodičnih novčanih kazni mora se podnijeti okružnom sudu nadležnom prema mjestu boravišta djeteta.

Ako jedan od roditelja višekratno ne poštuje sudske odluke o pravu na kontakt s djetetom i pravu da dijete s njime boravi ili naizmjenično boravi, obiteljski sudac može predložiti obiteljsko mirenje. Ako se nepoštovanje nastavi, sud na zahtjev roditelja kojemu je nanesena šteta može roditeljsko pravo ili pravo na kontakt s djetetom i pravo da dijete s njime boravi dodijeliti drugom roditelju.

Drugo, postoje kaznenopravne sankcije ako roditelj ne preda dijete. Ured javnog tužitelja može pokrenuti postupak na vlastitu inicijativu ili kao odgovor na kaznenu prijavu žrtve. Okružni sud, koji ima nadležnost kaznenog suda, određuje kaznenopravne sankcije i, prema potrebi, naknadu za žrtvu. Stranke ne mora zastupati odvjetnik.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

U skladu s [Uredbom Vijeća \(EZ\) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003.](#) o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000 („Uredba Bruxelles II.a”), bilo koja presuda o roditeljskom pravu koju donese sud druge države članice Europske unije (osim Danske) u Luksemburgu se u načelu priznaje primjenom prava. Drugim riječima, takve presude priznat će se bez posebnih postupaka.

Međutim, presuda koju je donio sud druge države članice EU-a o izvršavanju roditeljskog prava u pogledu djeteta obiju dotičnih strana, koja je izvršiva u toj državi i koja je dostavljena ili o kojoj je stranka obaviještena, izvršit će se u Luksemburgu tek nakon što bude, na zahtjev bilo koje zainteresirane stranke, proglašena izvršivom u Luksemburgu. Zahtjev za proglašenje izvršivosti predsjedavajućem sudu okružnog suda mora dostaviti odvjetnik. Žalba protiv odluke predsjedavajućeg suca okružnog suda može se podnijeti Žalbenom sudu. Kasacijska žalba protiv odluke Žalbenog suda može se podnijeti Kasacijskom sudu (*Cour de cassation*).

Trebalo bi napomenuti da presude povezane s pravom na kontakt s djetetom i s vraćanjem djeteta mogu, pod određenim uvjetima, biti priznate i izvršene bez postupka opisanog u prethodnom odlomku.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

U skladu s Uredbom Bruxelles II.a svaka zainteresirana stranka može zahtijevati od predsjedavajućeg suca okružnog suda da ne prizna odluku o roditeljskom pravu koju je donio sud druge države članice EU-a. Stranku mora zastupati odvjetnik s pravom zastupanja pred sudom.

Priznavanje se može odbiti samo na temelju sljedećeg:

u očitoj je suprotnosti s javnim poretkom

dijete nije saslušano

nije se poštovalo pravo na obranu

bilo bi nepomirljivo s presudom u povezanom postupku.

Svaka stranka može Žalbenom sudu podnijeti žalbu protiv odluke predsjedavajućeg suca okružnog suda. Žalba protiv odluke Žalbenog suda može se podnijeti Kasacijskom sudu.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Pitanje o tome koje će pravo sud primijeniti razlikuje se od pitanja o tome koji su sudovi nadležni. Sudovi nadležni za pitanja roditeljskog prava sudovi su nadležni prema mjestu uobičajenog boravišta djeteta: članak 8. Uredbe Bruxelles II.a i članak 5. Haške konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece. Mjerodavno pravo utvrđeno je navedenom Haškom konvencijom. Državljanstvo djeteta nije važno. Nadležnost za poduzimanje mjera za zaštitu osobe djeteta i njegove imovine imaju tijela države ugovornice u kojoj dijete ima uobičajeno boravište, pri čemu je tijelo u Luksemburgu obiteljski sud. Izvršavanje roditeljskog prava uređeno je pravom države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište ili, ako se uobičajeno boravište djeteta promjeni, pravom države u kojoj dijete ima novo uobičajeno boravište.

Dodatne informacije

[L'autorité parentale au Grand-Duché de Luxembourg](#) (Brošura)

[Legilux](#)

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Mađarska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U praktičnom smislu, roditeljska odgovornost (roditeljska skrb) uključuje davanje imena maloljetnom djetetu, skrb o djetetu i odgoj djeteta, određivanje njegova boravišta, upravljanje njegovom imovinom, prava i obveze u pogledu njegova pravnog zastupanja i pravo dodjele skrbnika ili oduzimanja skrbništva.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Ako roditelji ne mogu postići dogovor, a odredbom tijela za skrbništvo ili suda nije propisano suprotno, roditelji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb neovisno o tome žive li zajedno.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Skrbništvo je u Mađarskoj zakonska mjera kojom se osigurava skrb i zastupanje maloljetnih osoba te upravljanje njihovom imovinom preko skrbnika kojeg im u odsustvu roditelja s pravom na ostvarivanje roditeljske skrbi dodjeljuje tijelo za skrbništvo. Bilo tko može prijaviti potrebu za dodjeljivanjem skrbnika tijelu za skrbništvo. Bliski srodnik maloljetnog djeteta ili osoba pod čijom je skrbi dijete obvezno je obavijestiti tijelo za skrbništvo, kao što je sud ili drugo tijelo, o potrebi za dodjeljivanjem skrbnika.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako roditelji ne mogu postići dogovor, a odredbom tijela za skrbništvo ili suda nije propisano suprotno, roditelji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb čak i ako više ne žive zajedno. Rastavljeni roditelji mogu se dogovoriti o podjeli prava i obveza roditeljske odgovornosti, ali svojem djetetu moraju osigurati uravnotežen način života (stalna promjena smještaja djeteta nije moguća, na primjer, ako je udaljenost između mjesta stanovanja roditelja prevelika, što bi za dijete predstavljalo preveliko opterećenje). Dogovor između roditelja odobrava sud. Ako roditelji ne mogu postići dogovor o pitanjima prava i obveza roditeljske skrbi, sud odlučuje o tome kojem će roditelju dodijeliti pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi. Pri donošenju odluke, sud procjenjuje koji roditelj može osigurati bolji tjelesni, mentalni i moralni razvoj djeteta.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Ako se brak raskida na temelju zajedničke izjave volje bračnih drugova za raskid braka i namjere raskida braka podnesene sudu u pisanom obliku, zahtjev uključuje dogovor roditelja u pogledu pitanja skrbi. Sud odobrava dogovor pravomoćnom presudom u postupku razvoda jer se brak ne može raskinuti sporazumno bez takvog dogovora.

Kad je riječ o raskidu braka, sud prema potrebi mora donijeti odluku u pogledu roditeljske skrbi, čak i ako u tu svrhu nije podnesen zahtjev. Ako zahtjev nije podnesen, presuda prvostupanjskog suda postaje pravomoćna tek 15 dana nakon isteka roka za podnošenje žalbe.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Prije nego što pokrenu postupak razvoda braka ili tijekom postupka, dobrovoljno ili na inicijativu suda, bračni drugovi mogu pokušati postići sporazumni dogovor u pogledu svih sporova povezanih s njihovim odnosom ili raskidom braka, kao što su pitanja roditeljske odgovornosti, tako da pristupe **mirenju**. Dogovor postignut mirenjem mogu sastaviti kako bi se uključio u postupak donošenja sudske nagodbe. Kako bi osigurao da se roditeljska odgovornost izvršava na odgovarajući način i uz potrebnu suradnju roditelja, sud i/ili tijelo za skrbništvo tijekom svojeg postupka može (na zahtjev ili na vlastitu inicijativu u pitanjima povezanim s njegovom nadležnošću) naložiti roditeljima da sudjeluju u mirenju kako bi se postigla odgovarajuća suradnja između roditelja s pravom na ostvarivanje roditeljske skrbi i roditelja koji ne živi s djetetom u cilju osiguravanja prava roditelja koji ne živi s djetetom.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

U slučaju spora, nakon što sasluša oba roditelja i, u opravdanim slučajevima, dijete, sud odlučuje o tome kojem će roditelju dodijeliti roditeljsku skrb. Sud može odlučiti dodijeliti punu roditeljsku skrb jednom roditelju ili podijeliti prava i obveze roditeljske skrbi među roditeljima. Sud može dodijeliti pravo izvršavanja određenih zadaća u pogledu skrbi i odgoja djeteta roditelju koji ne živi s djetetom ili, u iznimnim slučajevima, pravo potpunog ili djelomičnog upravljanja imovinom djeteta te djelovanja u svojstvu pravnog zastupnika u pitanjima njegove imovine. Ako je to u interesu djeteta, sud može ograničiti ili ukinuti pravo odlučivanja o temeljnim pitanjima koja utječu na budućnost djeteta. Međutim, sud ne može dodijeliti pravo na zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi jer se ona može ostvariti samo međusobnim dogovorom roditelja koji sud može odobriti.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ne. Ako sud dodijeli roditeljsku skrb jednom roditelju, roditelj koji ne živi sa svojim djetetom može i dalje izvršavati svoja prava roditeljske odgovornosti u pogledu temeljnih pitanja koja utječu na budućnost djeteta. Temeljnim se pitanjima smatraju davanje i promjena imena maloljetnog djeteta, određivanje boravišta djeteta ako se razlikuje od boravišta roditelja, **određivanje boravišta djeteta u inozemstvu u cilju dugotrajnog boravka ili preseljenja**, promjena državljanstva djeteta te odabir škole i zanimanja djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Sud ne može naložiti zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi, nego može samo odobriti dogovor između roditelja u tu svrhu u postupku rješavanja bračnog spora, uzimajući u obzir interese djeteta. Da bi dobili takvo odobrenje, rastavljeni roditelji moraju osigurati uravnotežen način života za svoje dijete pri zajedničkom ostvarivanju roditeljske skrbi. Ako sud to ne smatra izvedivim, može odbiti odobrenje takvog dogovora. Međutim, u situacijama koje zahtijevaju poduzimanje hitnih mjera, jedan roditelj može samostalno odlučivati te o tome bez odlaganja mora obavijestiti drugog roditelja (na primjer kad je riječ o hitnoj liječničkoj intervenciji).

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Kad je riječ o pitanjima roditeljske skrbi, možete se obratiti tijelu za skrbništvo ili sudu, ovisno o tome radi li se o sporu između roditelja u pogledu zajedničkog ostvarivanja roditeljske skrbi ili sud treba odlučiti o pitanju skrbi.

Tužbu je potrebno podnijeti sudu nadležnom prema mjestu boravišta optuženika (ili ako ono ne postoji, sudu nadležnom prema mjestu prebivališta optuženika) ili sudu nadležnom prema mjestu posljednjeg poznatog zajedničkog boravišta bračnih drugova.

Tužbu je potrebno podnijeti u obliku pisanog zahtjeva nadležnom sudu. Pročitajte i temu [Kako postupiti?](#) kako biste saznali više o pokretanju postupka i sadržaju zahtjeva. Osim općih informacija, u pitanjima u pogledu roditeljske odgovornosti potrebno je navesti i pojedinosti o sklapanju braka i o rođenju djece koja su rođena u braku i još su živa te priložiti i rodne listove djece.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sudski postupak za postizanje dogovora u pogledu prava na roditeljsku skrb i smještaja djeteta kod treće osobe

Ako rastavljeni roditelji nisu postigli dogovor, sud na zahtjev ili na vlastitu inicijativu odlučuje o tome kojem će roditelju dodijeliti roditeljsku skrb. Pri donošenju odluke sud uzima u obzir interese djeteta i procjenjuje koji roditelj djetetu može osigurati bolji tjelesni, mentalni i moralni razvoj.

Pravni postupak određivanja osobe koja izvršava roditeljsku odgovornost, ostvaruje roditeljsku skrb ili pravni postupak kojim se mijenjaju pojedinačna prava na ostvarivanje roditeljske skrbi, određuje smještaj djeteta kod treće osobe ili mijenja takav smještaj može pokrenuti roditelj ili tijelo za skrbništvo. Tužbu mora podnijeti jedan roditelj protiv drugoga ili tijelo za skrbništvo protiv oba roditelja. Tužba u pogledu promjene smještaja djeteta kod treće osobe mora se podnijeti protiv osobe kod koje je dijete smješteno.

Sud mora saslušati oba roditelja tijekom postupka i, u opravdanim slučajevima ili ako to zatraži dijete, mora saslušati i dijete. Ako je dijete starije od 14 godina, sud može odlučiti o roditeljskoj skrbi nad djetetom i o njegovu smještaju samo uz njegov pristanak, osim ako izbor djeteta ugrožava njegov razvoj. Sud može obvezati roditelje da pristupe mirenju kako bi osigurao da se roditeljska odgovornost izvršava na odgovarajući način i da roditelji surađuju u za to potrebnoj mjeri.

Postupak tijela za skrbništvo u sporu povezanom sa zajedničkim ostvarivanjem roditeljske skrbi

Ako roditelji ne mogu postići dogovor o pitanjima u pogledu zajedničkog ostvarivanja roditeljske skrbi (neovisno o tome žive li zajedno), bilo koji roditelj može zatražiti da tijelo za skrbništvo donese odluku, osim o pitanjima u pogledu slobode savjesti i vjeroispovijesti.

Ako rastavljeni roditelji koji imaju pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi postignu dogovor o međusobnoj podjeli povezanih prava i obveza ili o tome da će jedan od njih u budućnosti ostvarivati roditeljsku skrb, tijelo za skrbništvo unosi takav dogovor u zapisnik ako oni to zatraže. U zapisnik se mora unijeti i dogovor o tome koji će roditelj odgajati dijete te činjenica da će zajednički ostvarivati roditeljsku skrb u pogledu temeljnih pitanja koja utječu na budućnost djeteta, osim ako sud odluči drukčije.

Roditelji moraju biti obaviješteni o tome da mogu promijeniti taj dogovor i da dogovor nema jednaku težinu kao odluka suda donesena u postupku rješavanja bračnog spora ili postupku nagodbe o roditeljskoj skrbi.

U postupku rješavanja bračnog spora sud na vlastitu inicijativu donosi privremenu odluku o pitanjima smještaja maloljetnog djeteta i njegova mjesta boravišta, neovisno o tome boravi li dijete s jednim od roditelja ili trećom osobom, produljenja ili ograničenja prava na roditeljsku skrb ili kontakta između bilo kojeg roditelja i djeteta.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Pogledajte temu [Kako postupiti?](#) kako biste saznali više o ovom pitanju.

U postupcima oduzimanja ili ponovne uspostave roditeljske skrbi i postupcima u pogledu smještaja i premještaja djeteta ili prava na kontakt, strankama se dodjeljuje *pravo na odgodu plaćanja*, neovisno o njihovom dohotku i financijskoj situaciji. Pravo na odgodu plaćanja znači da predujam svih pristojbi i drugih troškova nastalih tijekom postupka umjesto stranaka plaća država, ali stranka koja izgubi spor nakon postupka mora vratiti predujam svih plaćenih troškova koji je dobila od države.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, postupci u pogledu roditeljske skrbi podliježu podnošenju žalbe u skladu s općim pravilima. Žalbu može podnijeti roditelj ili dijete. Rok za podnošenje žalbe iznosi 15 dana od datuma dostavljanja odluke.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Kako bi se izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti, *prvostupanjski sud* ili, u slučaju odluke stranog suda (sudska nagodba) potvrđene u skladu s člankom 42. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000 (Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003), nalog za izvršenje izdaje *okružni sud koji djeluje u mjestu sjedišta regionalnog suda uobičajenog boravišta djeteta ili osobe koja podliježe izvršenju odluke* ili Središnji okružni sud u Budimu (*Budai Központi Kerületi Bíróság*) koji djeluje u Budimpešti.

Kada se sudska odluka (dogovor koji je odobrio sud) u pogledu predaje i smještaja djeteta izvršava, sud, utvrđujući odgovarajući rok, poziva osobu na koju se odluka odnosi da dobrovoljno ispuni svoju obvezu, a ako u tome ne uspije, sud nalaže predaju djeteta uz pomoć policije.

Dijete mora biti predano osobi koja je zatražila izvršenje ili, ako takva osoba ne postoji, zastupniku djeteta kojeg je odobrilo tijelo za skrbništvo ili tijelo za skrbništvo. Nakon predaje djeteta, osoba obvezna predati dijete mora obavijestiti osobu koja preuzima dijete o zdravstvenom stanju tog djeteta i bilo kojoj drugoj okolnosti koja bi mogla ugroziti njegov život ili tjelesni integritet kad ta okolnost ne bi bila poznata osobi koja preuzima dijete.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Sudovi u Mađarskoj priznaju odluke o roditeljskoj odgovornosti donesene u državama članicama bez posebnog postupka. Sadržaj odluke nije moguće preispitati ni u kojim okolnostima.

Međutim, svaka zainteresirana stranka može nadležnom sudu podnijeti zahtjev za priznavanje odluke.

Izvršenje

Odluka o izvršenju roditeljske odgovornosti donesena u državi članici, koja je izvršiva u predmetnoj državi članici i koja je dostavljena, bit će izvršena u Mađarskoj ako je proglašena izvršivom u Mađarskoj i ako to bilo koja zainteresirana stranka zatraži.

Sud ili tijelo nadležno u državi članici u kojoj je odluka donesena izdaje potvrdu u skladu s člankom 42. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 ako to zatraži bilo koja zainteresirana stranka.

Okružni sud koji djeluje u mjestu sjedišta regionalnog suda uobičajenog boravišta djeteta ili osobe koja podliježe izvršenju odluke ili Središnji okružni sud u Budimu izdaje nalog za izvršenje na temelju odluke stranog suda (sudska nagodba) u koju je uključena takva potvrda.

Odluka stranog suda izvršiva je ako je, ovisno o njezinoj prirodi, u skladu sa sljedećim: riječ je o presudi suda kojom se utvrđuje postojanje povrede u građanskom postupku, u kaznenom je postupku dio sudske presude kojom se utvrđuje postojanje povrede u povezanom imovinsko-pravnom zahtjevu, dio je dogovora koji je odobrio sud.

Na temelju naloga za izvršenje, postupak izvršenja vodi se u skladu s mađarskim zakonodavstvom o izvršenju.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Sudovi u Mađarskoj priznaju odluke donesene u državama članicama bez posebnog postupka. Sadržaj odluke nije moguće preispitati ni u kojim okolnostima. Međutim, svaka zainteresirana stranka može nadležnom sudu podnijeti zahtjev za priznavanje odluke.

Svaka stranka može podnijeti tužbu protiv odluke o zahtjevu o proglašenju izvršivosti.

Žalba mora biti riješena u skladu s pravilima kojima se uređuje sudski postupak.

Žalbe protiv proglašenja izvršivosti moraju se podnijeti u roku od jednog mjeseca nakon dostavljanja proglašenja. Ako stranka protiv koje se izvršenje zahtijeva ima uobičajeno boravište u drugoj državi članici (izvan Mađarske), rok za podnošenje žalbe iznosi dva mjeseca od datuma osobne dostave ili dostave na adresu boravišta. Taj se rok može produljiti zbog udaljenosti.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Mađarska je potpisnica *Haške konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece*, koja sadržava pravila o mjerodavnom pravu, kao što ih sadržavaju i određeni bilateralni ugovori o uzajamnoj pomoći. Na temelju mađarskog nacionalnog prava, personalnim pravom primjenjivim na dijete uređuje se odnos između roditelja i djeteta na temelju obiteljskog prava, a posebno davanje imena, smještaj, skrb i zakonsko zastupanje djeteta te upravljanje imovinom djeteta, uz izuzetak obveza uzdržavanja. Kad je riječ o obiteljskom statusu djeteta i odnosu djeteta s roditeljima na temelju obiteljskog prava, mađarsko se pravo mora primijeniti na dijete koje je mađarski državljanin ili živi u Mađarskoj (uz izuzetak obveza uzdržavanja) ako je to u najboljem interesu djeteta.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 15/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Malta

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Pojmom su obuhvaćene sve dužnosti i obveze roditelja prema maloljetniku, u skladu s malteškim Građanskim zakonikom, poglavljem 16. Zakona Malte.

Pojmom „roditeljska odgovornost”, koji se u malteškom zakonodavstvu naziva „roditeljska prava”, obuhvaćeni su skrbništvo i kontakt, odluke o pitanjima kao što su mjesto boravka, putovanja, obveze uzdržavanja, obrazovanje, važnije odluke koje se odnose na zdravlje i upravljanje imovinom koja pripada djeci.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Biološki roditelj ili, u slučaju posvojenja, posvojitelj nakon dovršetka postupka posvojenja. Nadalje, samohrana majka ima roditeljsku odgovornost, osim ako otac registrira rođenje zajedno s djetetovom majkom.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Kad se u pogledu djeteta izda nalog za skrb ili sudski nalog, za skrb i skrbništvo nadležan je ministar u skladu sa Zakonom o djeci i mladima (nalozi za skrb), poglavljem 285. Zakona Malte.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

U slučaju razvoda ili rastave određuje se sudskom odlukom ili se dogovara u postupku mirenja. Može se odrediti i pravno obvezujućom izvršnom ispravom koju stranke potpisuju u prisutnosti javnog bilježnika.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Ako se takav sporazum sklapa izvan postupka za rastavu, mora se ratificirati na sudu i dostaviti u javni registar kako bi bio pravno obvezujući. S druge strane, ako se sporazum o roditeljskoj odgovornosti sklapa tijekom postupka za rastavu ili razvod, podnosi se sudu pred kojim se vodi postupak te se donosi sudska odluka kojom se odobrava ili ne odobrava taj sporazum.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Drugi je način u tim slučajevima postupak mirenja. Ako roditelji ne postignu sporazum ni tijekom tog postupka, postupak se pokreće pred Građanskim sudom (Obiteljskim odjelom).

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac može odlučiti o svim važnijim odlukama koje se smatraju relevantnima za dobrobit djeteta, na primjer, o boravištu djeteta, o tome koji će roditelj imati skrbništvo, o pravima na posjet i kontakt te o obvezi plaćanja uzdržavanja za dijete.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Sud rijetko dodjeljuje potpunu skrb i skrbništvo jednom roditelju, ali to ovisi o svakom pojedinom slučaju. Uzimajući to u obzir, ako sud dodijeli potpunu skrb i skrbništvo jednom roditelju, o nekim se pitanjima i dalje treba raspraviti uz pristanak drugog roditelja, posebno o pitanjima koja se odnose na kontakt s maloljetnikom i njegovo odvođenje u treću zemlju, što bi izravno uključivalo prava na kontakt roditelja koji nema skrbništvo.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

To znači da oba roditelja raspravljaju i donose odluke u pogledu djeteta zajednički. To ne bi uključivalo svakodnevne aktivnosti, nego samo važnije odluke koje uključuju pitanja mjesta boravišta, obrazovanja i zdravlja. U članku 136. stavku 3. [Građanskog zakonika](#) upućuje se na postupke izvanrednog upravljanja, pri čemu je za njih potreban pristanak obaju roditelja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Ako mirenje nije bilo uspješno, zahtjev se podnosi Građanskom sudu (Obiteljskom odjelu). Ne postoji službeni popis potrebnih dokumenata te se, stoga, zahtjevu mogu priložiti svi relevantni dokumenti i potvrde, posebno oni kojima se dokazuju roditeljska prava, uključujući sve sporazume o skrbi i skrbništvu ili donesene odluke.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Saslušanje o zahtjevu određuje se za određeni datum. Tijekom rasprave o predmetu sudac saslušava stranke i druge svjedoke koje su stranke pozvale. Sud može imenovati i socijalne radnike i psihologe radi sastavljanja izvješća o djetetu, ako smatra da je to potrebno. Izvješće sastavljaju stručnjaci koje je sud imenovao nakon savjetovanja s roditeljima, djetetom i drugim stručnjacima koji su nekako povezani s predmetom. Hitni postupci pokreću se ako stranka koja podnosi zahtjev navede dostatne valjane razloge za žurnost. Ako je to u interesu maloljetnika, donosi se privremena odluka o pitanju za koje je potrebna žurnost, kao što su sprječavanje odlaska, skrb i skrbništvo itd.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, može se zatražiti pravna pomoć, no podnositelj zahtjeva mora proći provjeru imovinskog stanja u skladu s trećom knjigom glavom X. Zakonika o organizaciji i parničnom postupku ([poglavlje 12. Zakona Malte](#)). Dodatni podaci o pravnoj pomoći nalaze se u [dijelu o pravnoj pomoći](#).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Žalba se može podnijeti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog materijalnog prava, odnosno, na primjer, ako jednoj stranci nije dano pravo na pozivanje svjedoka, a da pritom sud nije dao valjan razlog. U tim slučajevima žalba se može podnijeti Žalbenom sudu.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Odluka Građanskog suda (Obiteljskog odjela) automatski je izvršna, no ako jedan od roditelja ne poštuje tu odluku, roditelj kojem su ograničena roditeljska prava može podnijeti prijavu policiji koja će zatim pokrenuti kazneni postupak pred Magistratskim sudom kako bi se odluka izvršila i izrekla novčana kazna (*multa*) i/ili kazna zatvora. Nadalje, Građanskom sudu (Obiteljskom odjelu) može se podnijeti zahtjev kojim se traži izmjena sudske odluke.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Potrebno je primijeniti postupak koji je utvrđen u Uredbi (EZ) br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (Bruxelles II.a), odnosno nadležni sudac ispunjava potvrdu koja se zajedno s presudom suda i zahtjevom za priznavanje i izvršenje te odluke dostavlja Građanskom sudu (Obiteljskom odjelu). Moraju se navesti sve adrese za potrebe dostavljanja obavijesti. Svi se dokumenti trebaju prevesti na malteški ili engleski.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Prigovor se može podnijeti istom sudu i u odnosu na odluke za koje je podnesen zahtjev za izvršenje i priznavanje. Prigovor treba sadržavati razloge zbog kojih bi trebalo uskratiti priznavanje i izvršenje te se to čini u odgovoru na zahtjev.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Mjerodavno je pravo Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Nizozemska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Pojam „roditeljska odgovornost” znači pravo u odnosu na dijete te odgovornost za odgoj tog djeteta i skrb o njemu.

U članku 247. knjige 1. Građanskog zakonika (*Burgerlijk Wetboek*) o tome je propisano sljedeće:

1. *Roditeljska prava uključuju dužnost i pravo roditelja da skrbe za maloljetno dijete i da ga odgajaju.*
2. *„Skrb i odgoj” uključuju brigu i preuzimanje odgovornosti za mentalnu i fizičku dobrobit i sigurnost djeteta te promicanje razvoja djetetove osobnosti. Roditelji ne smiju primjenjivati mentalno ili fizičko nasilje ili drugo ponižavajuće postupanje u okviru skrbi za dijete i njegova odgoja.*
3. *Roditeljska odgovornost uključuje obvezu roditelja da promiče razvoj veze djeteta s drugim roditeljem.*
4. *Dijete nad kojim roditelji izvršavaju zajedničko skrbništvo ima pravo na jednaku skrb i odgoj obaju roditelja i nakon prestanka braka, osim smrću, nakon zakonske rastave ili prestanka životnog partnerstva, osim smrću, ili nakon prekida zajedničkog života, ako je stavljena napomena iz članka 252. stavka 1.*
5. *U cilju provedbe stavka 4. roditelji mogu u sporazumu ili planu o roditeljskoj skrbi uzeti u obzir praktične prepreke koje mogu nastati u vezi s prestankom braka, osim smrću, nakon zakonske rastave ili prekida životnog partnerstva, osim smrću, ili prekidom zajedničkog života ako je stavljena napomena iz članka 252. stavka 1., ali samo ako i dok postoji relevantna prepreka.*

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji imaju pravo skrbi i odgoja djeteta, kao i odgovornost za skrb i odgoj djeteta. Međutim, postoje iznimke od tog pravila.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelji ne žele ili ne mogu izvršavati roditeljsko pravo ili odgovornost, sud može roditeljsko pravo prenijeti na drugu osobu.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Nakon razvoda oba roditelja zadržavaju roditeljsko pravo u odnosu na svoju djecu. Oboje su odgovorni za skrb za djecu i njihov odgoj. Međutim, postoje iznimke od tog pravila. U nekim slučajevima sud može, na zahtjev, skrbništvo dodijeliti jednom roditelju. Roditeljstvo (koje prema definiciji nije jednako roditeljskom pravu) i povezana prava i dužnosti mogu se isto tako različito urediti u planu o roditeljskoj skrbi koji se sastavlja u slučaju razvoda.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

U slučaju razvoda dogovoreno se utvrđuje u planu o roditeljskoj skrbi koji pregledava sud. Sud proglašava razvod.

Vidjeti i: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan>

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Za rješavanje sporova u pogledu roditeljstva moguće je mirenje.

7 Ako roditelji izadu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudskom odlukom obuhvaćeni su svi elementi plana o roditeljskoj skrbi, uključujući skrbništvo, podjelu zadaća u pogledu skrbi za dijete i njegov odgoj te glavno mjesto boravka djeteta.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ne. Roditelj koji ima skrbništvo nad djetetom obavezan je roditelja koji nema skrbništvo obavješćivati o važnim pitanjima u pogledu osobe [HM-B1] i imovine djeteta te se s potonjim roditeljem savjetovati o odlukama koje se odnose na dijete. Međutim, konačnu odluku donosi roditelj koji ima skrbništvo.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

To znači da oba roditelja imaju jednaka prava i dužnosti kao i roditelj koji ima skrbništvo (vidjeti pitanje br. 1) ako su u planu o roditeljskoj skrbi roditelji dogovorili drukčiju podjelu zadaća u pogledu skrbi za dijete i njegova odgoja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Za dobivanje skrbi nad djetetom zahtjev se mora podnijeti sudu koji je nadležan za mjesto boravka djeteta. Dokumenti koje treba podnijeti ovise o situaciji roditelja i djeteta. Informacije o potrebnim dokumentima nalaze se u [Pravilima postupka \(Procesreglement\)](#), Skrbništvo i kontakt (*Gezag en omgang*). U tom pogledu može pomoći odvjetnik.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Ne postoje posebni postupci za navedene situacije. Da, mogući su postupci radi određivanja privremenih mjera.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, moguća je pravna pomoć, iako to ovisi o određenim uvjetima. [Dodatne informacije](#) o tome nalaze se na internetskim stranicama Vijeća za pravnu pomoć (*Raad voor Rechtsbijstand*).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, žalbe se mogu podnijeti žalbenom sudu (*gerechtshof*).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

U tom se slučaju primjenjuje redovni sudski postupak.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Načelno nije potrebno poduzimati nikakve mjere. To se događa automatski ako je država članica stranka Uredbe Bruxelles II.a. Uredba se primjenjuje u svim državama članicama Europske unije osim u Danskoj.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Žalbe se moraju podnijeti sudu u zemlji u kojoj je odluka donesena.

Kad je riječ o žalbi u obiteljskim stvarima, u Nizozemskoj je potrebna pomoć odvjetnika. Odvjetnik žalbu može podnijeti u [pisarnici](#) žalbenog suda. Nakon što sud donese odluku u obiteljskom predmetu, odvjetnik žalbu može podnijeti u roku od tri mjeseca. Žalbeni sud strogo primjenjuje taj rok. Datum na koji je pisarnica zaprimila zahtjev za podnošenje žalbe službeni je datum podnošenja žalbe.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Nizozemski sudovi primjenjuju samo nizozemsko pravo.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevođe je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Austrija

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Skrbništvo (roditeljska odgovornost) dužnost je i pravo roditelja. Među ostalim, to uključuje skrb o djetetu i njegov odgoj, upravljanje djetetovom imovinom i zastupanje djeteta (članak 158. austrijskog Građanskog zakonika – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*).

U skladu s člankom 160. austrijskog Građanskog zakonika skrb o djetetu prvenstveno znači briga za njegovu fizičku dobrobit i zdravlje te izravni nadzor djeteta, dok odgoj djeteta posebno uključuje osiguravanje fizičkog, mentalnog, emocionalnog i moralnog razvoja djeteta te promicanje djetetovih talenata, sposobnosti, sklonosti i razvojnog potencijala te njegovo školovanje / strukovno osposobljavanje. Skrb uključuje i liječenje djeteta, a odgoj djeteta uključuje i

donošenje odluke o djetetovu mjestu boravka (članak 162. austrijskog Građanskog zakonika) te stoga i, na primjer, donošenje odluka o putovanju u stranu zemlju, odabir škola te odabir ili promjenu djetetove vjere. Pravo roditelja na odgoj djeteta podrazumijeva i pravo na davanje imena djetetu.

Upravljanje djetetovom imovinom uključuje, na primjer, uzdržavanje djeteta (određivanje, izmjenu, primitak, naplatu i upotrebu uzdržavanja). U članku 164. austrijskog Građanskog zakonika navodi se da su roditelji obvezni upravljati djetetovom imovinom „uz pažnju dobrih roditelja”.

„Pravno zastupanje” djeteta definira se kao pravo i obveza obavljanja pravnih radnji u ime djeteta. To uključuje zastupanje djeteta u predmetima u kojima se prava ili obveze izravno dodjeljuju djetetu ili davanje pristanka u ime djeteta. Pravno zastupanje može se odnositi na skrb za dijete i njegov odgoj te upravljanje djetetovom imovinom u „vanjskom” smislu (npr. sklapanje ugovora o liječenju s liječnikom, pristanak na terapijsko liječenje djeteta) za razliku od stvarnog obavljanja tih zadaća „interno” (npr. davanje lijekova, promjena dječjih pelena, praćenje pisanja domaće zadaće). Pravno zastupanje primjenjuje se i izvan tih područja (u doslovnom smislu tog pojma), kao što je promjena djetetova imena ili državljanstva, podnošenje zahtjeva za priznavanje izvanbračnog očinstva te ostvarivanje djetetovih osobnih prava.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

U pravilu, ako je dijete rođeno u braku ili ako su roditelji sklopili brak nakon djetetova rođenja, oba će roditelja imati skrbništvo nad djetetom (članak 177. stavak 1. austrijskog Građanskog zakonika). Ako je dijete rođeno izvan braka, po zakonu će samo majka imati skrbništvo nad djetetom (članak 177. stavak 2. prva rečenica austrijskog Građanskog zakonika).

U članku 177. stavku 2. drugoj rečenici austrijskog Građanskog zakonika navodi se da roditelji koji nisu sklopili brak mogu, nakon što ih se obavijesti o pravnim posljedicama i ako skrbništvo već nije određeno na sudu, osobno pred matičarom izjaviti da su oboje odgovorni za skrbništvo nad djetetom. Ako roditelji ne žive u jednom kućanstvu, moraju se dogovoriti tko će biti djetetov primarni skrbnik. Umjesto toga, roditelji mogu pred sudom sklopiti sporazum ili ga dostaviti sudu (članak 177. stavak 3. austrijskog Građanskog zakonika). Sud može isto tako skrbništvo dodijeliti oboma roditeljima (članak 180. stavak 2. austrijskog Građanskog zakonika).

Zajedničko skrbništvo može se oduzeti samo sudskom odlukom. Sud zatim mora nastojati postići sporazumno rješenje. Ako to ne uspije, sud će skrbništvo dodijeliti jednom roditelju ili ponovno oboma roditeljima (članak 180. austrijskog Građanskog zakonika). Ako sud dodijeli zajedničko skrbništvo, mora odrediti i u kojem će kućanstvu dijete primati primarnu skrb. U tim će odlukama sud uvijek dati prednost najboljem interesu djeteta.

Ako se skrbništvo dodijeli samo jednom roditelju, drugi će dobiti pravo na osobni kontakt s djetetom te prava na informiranje, izražavanje i zastupanje, kako su utvrđena u članku 189. austrijskog Građanskog zakonika.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako ni jedan roditelj ne može izvršavati skrbništvo, sud mora odlučiti kojem bi djedu i baki (ili jednom od njih) ili kojim udomiteljima (ili udomitelju) trebalo dodijeliti skrbništvo nad djetetom. Ako djedu i baki ili udomiteljima treba dodijeliti skrbništvo, par će općenito imati prednost pred bakom ili djedom ili jednim udomiteljem, osim ako to nije u najboljem interesu djeteta. Ako ni jedan roditelj ne može pružati određeni aspekt skrbi, to će se primijeniti na odgovarajući način. Dobrobit djeteta uvijek je glavni kriterij za dodjelu skrbništva.

Ako roditelj koji ima isključivo skrbništvo ne može izvršavati skrbništvo, sud mora odlučiti treba li drugom roditelju, djedu i baki (ili jednom od njih) ili udomiteljima (ili udomitelju) dodijeliti potpuno ili djelomično skrbništvo. Drugi će roditelj imati prednost pred djedom i bakom te udomiteljima dok god može jamčiti dobrobit djeteta.

Ako ne postoje roditelji, djedovi i bake ili udomitelji kojima se može dodijeliti skrbništvo nad djetetom, ono se može dodijeliti drugoj primjerenoj osobi (članak 204. austrijskog Građanskog zakonika). Dobrobit djeteta odlučujući je čimbenik pri odabiru te osobe; moraju se uzeti u obzir i želje djeteta i roditelja (članak 205. stavak 1. austrijskog Građanskog zakonika). Najprije treba razmotriti srodnike pa druge osobe bliske djetetu te, konačno, druge primjerene osobe, kao što su organizacije za dobrobit djece ili mladih (članak 209. austrijskog Građanskog zakonika).

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Zajedničko skrbništvo primjenjuje se i nakon razvoda ili poništenja braka. Međutim, ako roditelji žele zadržati zajedničko skrbništvo kao i prije, u razumnom roku sudu moraju dostaviti sporazum u kojem se navodi s kojim će roditeljem dijete primarno boraviti. Sud mora odobriti taj sporazum ako je on u najboljem interesu djeteta. Međutim, roditelji ne smiju dijeliti skrbništvo tako da je, na primjer, jedan roditelj isključivo odgovoran za skrb za dijete i njegov odgoj, dok drugi isključivo upravlja djetetovom imovinom i zastupa dijete; roditelj s kojim dijete primarno boravi uvijek mora imati potpuno skrbništvo. Ako se taj sporazum ne podnese u razumnom roku nakon prestanka braka, ili ako on nije u najboljem interesu djeteta, sud mora, ako se dogovor ne može sporazumno postići i ako je to potrebno nakon mirenja, donijeti odluku o tome koji će roditelj imati isključivo skrbništvo nad djetetom u budućnosti.

Roditelji mogu odrediti i da bi nakon prestanka braka samo jedan roditelj trebao zadržati skrbništvo nad djetetom. Sporazum u kojem se navodi s kojim će roditeljem dijete primarno boraviti očito nije potreban u takvim slučajevima. To se ne primjenjuje samo na slučajeve prestanka braka, nego i na slučajeve u kojima su roditelji djeteta još u braku, ali trajno žive odvojeno. U tim će slučajevima sud donijeti odluku samo na zahtjev jednog od roditelja.

Prethodne informacije o skrbništvu nakon prestanka braka roditelja primjenjuju se i na slučajeve rastave životnih partnera. Roditeljima djeteta rođenog izvan braka sud stoga može dodijeliti zajedničko skrbništvo ako je zajedničko kućanstvo raskinuto ili čak ako takvo kućanstvo nikad nije postojalo, pod uvjetom da postoji sporazum o boravištu koji je u najboljem interesu djeteta.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Vidjeti pitanje br. 4.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Roditelji se mogu obratiti službama za dobrobit djece ili mladih (obiteljsko savjetovanje) ili privatnim organizacijama kako bi se s njima savjetovali. Umjesto toga, roditelji mogu upotrebljavati usluge mirenja, bračnog savjetovanja ili savjetovanja za roditelje ili se obratiti drugim savjetodavnim službama.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Samo sudac skrbničkog suda (*Pflegschaftsgericht*) može službeno pokrenuti i razmatrati postupak koji se odnosi na skrbništvo i prava na kontakt. Ako postoji znatan rizik za dobrobit djeteta, moraju se obavijestiti službe za dobrobit djece i mladih. Ako je dijete u neposrednoj opasnosti, one mogu poduzeti odgovarajuće mjere, uključujući oduzimanje skrbništva u najtežim slučajevima.

O uzdržavanju djeteta može se odlučivati samo na zahtjev djetetova pravnog zastupnika ili punoljetne uzdržavane osobe; sud o tome ne može odlučivati na vlastitu inicijativu. Uzdržavanje djeteta mora se zatražiti u okviru izvanparničnog postupka (*Außerstreitverfahren*). To se primjenjuje i na punoljetnu djecu. Za to su nadležni sudski službenici (*Rechtspfleger*).

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Roditelj koji nema skrbništvo ima pravo na pravodobno dobivanje informacija o važnim stvarima koje utječu na dijete i planiranim mjerama za koje je potrebno zajedničko zastupanje na sudu u slučaju zajedničkog skrbništva (članak 167. stavci 2. i 3. austrijskog Građanskog zakonika) od osobe koja ima skrbništvo, kao i na davanje primjedbi na te informacije (pravo na informiranje i izražavanje). Primjedbe bi trebalo uzeti u obzir ako su izražene želje više u

interesu djeteta. Ta se prava primjenjuju i na manje važna pitanja (pod uvjetom da se ne radi o običnim svakodnevnim stvarima) ako, unatoč spremnosti roditelja koji nema skrbništvo, taj roditelj nema redoviti izravni kontakt s djetetom, na primjer, jer okolnosti to ne dopuštaju ili jer dijete odbija kontakt (članak 189. stavak 3. austrijskog Građanskog zakonika).

Ako roditelj koji ima skrbništvo neprekidno krši te obveze, sud može odgovarajuće privremene mjere izreći na zahtjev i, ako je ugrožena dobrobit djeteta, na vlastitu inicijativu (članak 189. stavak 4. austrijskog Građanskog zakonika). Sud može, na primjer, izdati posebne naloge roditelju koji ne poštuje obveze ili roditelja koji nema skrbništvo ovlastiti da sam ishodi informacije od liječnika ili škole. Ako je djetetova dobrobit ugrožena zbog ponašanja roditelja koji ima skrbništvo, ono se može djelomično ili potpuno oduzeti u skladu s člankom 181. austrijskog Građanskog zakonika.

Sud može ograničiti ili ukinuti pravo na informiranje i izražavanje ako se time ozbiljno ugrožava djetetova dobrobit. Isto se primjenjuje ako predmetni roditelj zloupotrebljava ta prava ili ih ostvaruje na način koji je neprihvatljiv drugom roditelju. Ona mogu prestati postojati i ako sam roditelj odbija kontakt s djetetom bez obrazloženja (članak 189. stavak 2. austrijskog Građanskog zakonika).

Skrbništvo se uvijek mora izvršavati tako da se poštuju najbolji interesi djeteta. Pri određivanju najboljih interesa djeteta potrebno je uzeti u obzir djetetovu osobnost i potrebe, posebno njegove talente, sposobnosti, sklonosti i razvojni potencijal te životne uvjete roditelja.

Sve osobe koje imaju skrbništvo (roditelji, bake i djedovi, udomitelji, ostali) i osobe koje imaju druga prava i obveze u pogledu djeteta (npr. prava na kontakt) moraju se, u cilju zaštite dobrobiti djeteta, suzdržati od svega čime bi se mogao narušiti odnos djeteta s drugim osobama koje imaju prava i obveze u pogledu tog djeteta ili čime bi se tim osobama otežalo obavljanje njihovih dužnosti (zahtjevi u pogledu dobrog ponašanja (*Wohilverhaltensgebot*), članak 159. austrijskog Građanskog zakonika).

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Načelo samostalnog zastupanja primjenjuje se na pravno zastupanje, tj. svaki roditelj ima pravo i obvezu sam zastupati dijete. Stoga su pravne radnje koje poduzme jedan roditelj i dalje valjane, čak i ako se drugi roditelj ne slaže s tim (članak 167. stavak 1. austrijskog Građanskog zakonika). Sporazum obaju roditelja ovlaštenih za zastupanje djeteta potreban je samo u slučajevima navedenima u članku 167. stavku 2. austrijskog Građanskog zakonika (npr. pri promjeni imena ili prezimena djeteta, odabiru ili promjeni djetetove vjere, prelasku djeteta na vanjsku skrb itd.).

Odobrenje drugog roditelja ovlaštenog za zastupanje djeteta i pristanak suda potrebni su kad se dijete zastupa ili se pristanak daje u ime djeteta u imovinskopравnim predmetima koji nisu dio uobičajenog poslovanja (članak 167. stavak 3. austrijskog Građanskog zakonika). To, na primjer, uključuje prodaju ili terećenje imovine, odricanje od prava na nasljeđivanje, bezuvjetno prihvaćanje ili odbacivanje nasljedstva te prihvaćanje darova s terećima.

U parničnom postupku svaki je roditelj ovlašten samostalno zastupati dijete. Ako se roditelji ne mogu dogovoriti ili sud nije imenovao ni jednog od njih ili treću stranu kao djetetova zastupnika, zastupnik će biti roditelj koji izvrši prvu postupovnu radnju (*Verfahrenshandlung*) (članak 169. austrijskog Građanskog zakonika). Roditelji moraju poštovati zahtjeve u pogledu dobrog ponašanja (vidjeti pitanje br. 9).

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

U skladu s člankom 109. Zakona o sudskoj nadležnosti (*Jurisdiktionsnorm* – JN) nadležni je sud okružni sud (*Bezirksgericht*) u okrugu u kojem dijete ima uobičajeno boravište ili, ako nema takvo boravište u Austriji, u kojem ima (stvarno) boravište. Ako dijete nema boravište u Austriji, nadležan je sud u okrugu u kojem pravni zastupnik ima uobičajeno boravište. Ako ne postoji takvo boravište u Austriji, nadležan je sud u okrugu u kojem jedan roditelj ima uobičajeno boravište; u ostalim slučajevima nadležan je Okružni sud u središtu Beča (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). Uobičajeno boravište razlikuje se od (običajnog) boravišta u tome što je to uobičajeno mjesto boravka tijekom određenog, kontinuiranog razdoblja (otprilike šest mjeseci).

Zahtjevi za prijenos isključivog skrbništva ili sudjelovanja u skrbništvu mogu se dostaviti u pisanom obliku poštom ili osobno okružnom sudu u uredovno vrijeme (*Amtstage*), koje je najmanje jednom tjedno, obično utorkom ujutro. Stranke ne mora zastupati odvjetnik. Međutim, ako žele da ih se zastupa, može ih zastupati samo odvjetnik („relativni zahtjev u pogledu pravnog zastupanja“ (*relative Anwaltpflicht*) na temelju članka 101. stavka 1. Zakona o izvanparničnom postupku).

Zahtjev mora sadržavati opis predmeta, imena, prezimena i adrese podnositelja zahtjeva i njegova zastupnika te, ako je potrebno, imena i adrese drugih stranaka koje su mu poznate, te, u predmetima koji se odnose na osobna stanja, i datum i mjesto rođenja te državljanstvo stranaka (članak 10. stavak 3. Zakona o izvanparničnom postupku).

Ako je oblik ili sadržaj zahtjeva netočan ili nepotpun tako da su daljnje postupovne radnje nemoguće, sud ga ne smije odmah odbaciti ili odbiti, nego najprije treba zatražiti ispravak (članak 10. stavak 4. Zakona o izvanparničnom postupku).

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

U tim se predmetima primjenjuje izvanparnični postupak, u skladu sa Zakonom o izvanparničnom postupku.

U skladu s najboljim interesima djeteta sud mora dodijeliti ili oduzeti skrbništvo i pravo na osobni kontakt, posebno u svrhu održavanja pouzdanog kontakta i uspostavljanja pravne jasnoće, te ponekad to mora učiniti privremeno u okviru hitnog postupka. To može biti nužno, posebno nakon prestanka braka roditelja ili postojanja zajedničkog kućanstva (članak 180. stavak 1. točka 1. austrijskog Građanskog zakonika). Ta je odluka privremeno obvezujuća i izvršiva, osim ako sud odluči drukčije.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

U skladu s člancima od 63. do 73. Zakonika o parničnom postupku (*Zivilprozessordnung* – ZPO) pravna pomoć dodjeljuje se u parničnom postupku na zahtjev ako stranka ne može podmiriti troškove postupka, a da se pritom ne nađe ispod nužne razine egzistencije. U skladu s člankom 7. stavkom 1. Zakona o izvanparničnom postupku te se odredbe na odgovarajući način moraju primjenjivati u izvanparničnim postupcima (kao što je postupak u pogledu uzdržavanja djeteta).

U apstraktnom smislu nužna razina egzistencije nalazi se između statističkog prosječnog dohotka zaposlene osobe i egzistencijalnog minimuma. Smatra se da je stranka ugrožena ako njezina obitelj koja ima pravo na uzdržavanje i ona ne bi mogle voditi ni skroman život, uzimajući u obzir iskoristivu imovinu ili mogućnost akumuliranja štednje tijekom duljeg postupka. Može se dodijeliti i djelomična pravna pomoć.

Pravna pomoć odobrit će se samo ako se ne čini da je planirana pravna radnja ili obrana očito beznačajna ili uzaludna. Pravna pomoć može se dodijeliti fizičkim i pravnim osobama. Državljanstvo stranke nije važno.

Pravna pomoć posebno uključuje privremeno izuzeće od plaćanja sudskih pristojbi, naknada za svjedoke, vještake, sudske tumače te plaćanja putnih troškova stranke ako se mora osobno pojaviti pred sudom. Ako na temelju zakona stranku mora zastupati odvjetnik (kao u sporovima koji uključuju vrijednosti veće od 5 000 EUR ili u postupcima pred regionalnim sudovima (*Landesgerichte*)) ili ako se to čini potrebnim zbog okolnosti predmeta, stranci će se privremeno besplatno dodijeliti austrijski odvjetnik. Odvjetnik će stranci prije postupka pružiti pravni savjet u cilju rješavanja spora izvan suda.

Člankom 71. Zakonika o parničnom postupku propisano je da će sve stranke koje primaju pravnu pomoć morati platiti djelomičan ili ukupan iznos od kojeg su privremeno bile izuzete i koji još nije plaćen. Nadalje, morat će platiti utvrđenu naknadu za odvjetnika koji im je dodijeljen ako i čim to mogu učiniti, a da pritom ne riskiraju nužnu razinu egzistencije. Obveza plaćanja ne može se više nametati nakon isteka razdoblja od tri godine od zaključenja postupka. Kako bi provjerio jesu li ispunjeni uvjeti za plaćanje, sud može od stranke zatražiti da u odgovarajućem roku dostavi novu imovinsku karticu (*Vermögensbekenntnis*) zajedno s razumnim dokazima.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Protiv odluka prvostupanjskog suda o roditeljskoj odgovornosti može se podnijeti žalba (članak 45. Zakona o izvanparničnom postupku). Žalba se može podnijeti u roku od 14 dana od datuma dostave pisanog primjerka odluke (članak 46. stavak 1. Zakona o izvanparničnom postupku). U pravilu o žalbi odlučuje drugostupanjski sud.

U određenim slučajevima žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog materijalnog prava (*Revisionsrekurs*) može se podnijeti Vrhovnom sudu (*Oberster Gerichtshof*) protiv odluke koju je žalbeni sud (*Rekursgericht*) izdao u okviru žalbenog postupka (vidi članak 62. Zakona o izvanparničnom postupku). Te su žalbe dopuštene samo ako se njima rješava pravno pitanje od znatne važnosti za očuvanje pravnog jedinstva, sigurnosti ili razvoja. Međutim, u nekim stvarima, kao što su pitanja pravne pomoći, troškova i pristojbi, te žalbe nisu dopuštene. Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog materijalnog prava može se podnijeti u roku od 14 dana od datuma dostave odluke žalbenog suda (članak 65. stavak 1. Zakona o izvanparničnom postupku). Žalbu mora potpisati odvjetnik ili javni bilježnik (članak 65. stavak 3. točka 5. Zakona o izvanparničnom postupku).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Na temelju članka 110. stavka 2. Zakona o izvanparničnom postupku odluke se ne mogu izvršiti u skladu sa Zakonom o izvršenju (*Exekutionsordnung*). U skladu s člankom 79. stavkom 2. Zakona o izvanparničnom postupku sud mora odgovarajuće obvezujuće mjere naložiti na temelju zahtjeva ili na vlastitu inicijativu. Te mjere uključuju kazne, zatvor do godine dana, obvezno prisustvovanje, provjeru dokumenata, informacija i druge pokretne imovine te imenovanje povjerenika koji moraju poduzeti razumne radnje na trošak i rizik osobe koja ne poštuje obveze. Odluke o osobnom kontaktu moraju se izvršiti i protiv volje roditelja koji s djetetom ne živi u zajedničkom kućanstvu. Sud može izvršiti odluke o skrbištvu i primjenom primjerene izravne sile.

U skladu s člankom 110. stavkom 3. Zakona o izvanparničnom postupku sud se može, na vlastitu inicijativu, suzdržati od izvršenja ako i dok god se time ugrožava dobrobit djeteta. Uz to, kada sud izvršava odluke o skrbištvu koje je donio ili odobrio, sud može zatražiti pomoć službi za dobrobit djece i mladih ili obiteljskog suda, posebno u pogledu privremene skrbi o djetetu, ako je to potrebno kako bi se osigurala njegova dobrobit. Međutim, samo pravosudna tijela mogu primijeniti izravnu silu u cilju izvršenja sudskih odluka. Mogu zatražiti pomoć policije.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

U skladu s člankom 21. Uredbe Bruxelles II.a za priznavanje odluka iz drugih država članica nije potreban nikakav poseban postupak.

Postupak za potvrdu odluke koju je donio strani sud (delibacijski postupak) potreban je za izvršenje odluka o skrbištvu (članak 28. i dalje Uredbe Bruxelles II. a); na temelju članka 30. Uredbe državama članicama ostavljeno je da same uredbe pojedini postupka. U Austriji je to uređeno člancima od 112. do 116. Zakona o izvanparničnom postupku.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Zahtjevi za nepriznavanje odluke o skrbištvu donesene u drugoj državi članici (članak 21. stavak 3. Uredbe Bruxelles II.a), kao i delibacijski postupak, u nadležnosti su okružnog suda u okrugu u kojem dijete ima uobičajeno boravište ili, ako nema takvo boravište, u kojem ima boravište u Austriji. Ako dijete nema boravište u Austriji, nadležan je sud u okrugu u kojem pravni zastupnik ima uobičajeno boravište ili, ako nema takvo boravište u Austriji, i dok god je riječ o djetetu, sud u okrugu u kojem jedan od roditelja ima uobičajeno boravište. U ostalim slučajevima nadležan će biti Okružni sud u središtu Beča (članak 109.a Zakona o sudskoj nadležnosti u vezi s člankom 109. tog Zakona).

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Ako se na temelju Uredbe Bruxelles II.a ili Haške konvencije iz 1996. o zaštiti djece smatra da su nadležni austrijski sudovi, prvenstveno će se primjenjivati austrijsko pravo.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Poljska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Poljski Zakonik o obitelji i skrbištvu ne sadržava definiciju roditeljske odgovornosti. U poljskoj pravnoj literaturi smatra se da roditeljska odgovornost obuhvaća skup obveza i prava roditelja u odnosu na dijete za potrebe pružanja odgovarajuće skrbi za dijete i njegovu imovinu.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Oba roditelja imaju roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete. Ako je jedan roditelj preminuo ili nema punu pravnu sposobnost, drugi je roditelj nositelj roditeljske odgovornosti. Isto vrijedi u slučaju suspenzije roditeljske odgovornosti bilo kojeg roditelja.

Roditeljska odgovornost može se i ograničiti odlukom suda. U tim okolnostima drugi roditelj ima pravo izvršavati roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete u opsegu u kojem je to navedeno u sudskoj odluci.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelji ne mogu izvršavati roditeljsku odgovornost, sudu nadležnom za pitanja skrbištva (*sąd opiekuńczy*) ili drugom javnom tijelu mogu podnijeti zahtjev za stavljanje djeteta pod udomiteljsku skrb. U iznimno hitnim slučajevima, na zahtjev ili uz suglasnost djetetovih roditelja, dijete se može smjestiti u udomiteljsku obitelj na temelju sporazuma između načelnika okruga (*starosta*) i udomiteljske obitelji ili osoba koje vode obiteljski udomiteljski dom (*rodzinny dom dziecka*).

Ako roditelji ne žele izvršavati roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete, mogu dati suglasnost za njegovo posvajanje. Na temelju poljskog prava postoje tri oblika posvajanja: potpuno, potpuno i neopozivo (poznato i kao „puno posvajanje”) i nepotpuno.

Ako roditelji koji propisno izvršavaju roditeljsku odgovornost ugrožavaju interese djeteta, njihova roditeljska odgovornost može se ograničiti odlukom suda nadležnog za pitanja skrbništva te se dijete može smjestiti u udomiteljsku obitelj, obiteljski udomiteljski dom, udomiteljsku ustanovu, centar za skrb i liječenje, centar za njegu ili u terapijski rehabilitacijski centar.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Pri donošenju presude o razvodu, zakonskoj rastavi ili poništaju braka poljski sud obavezan je riješiti pitanje roditeljske odgovornosti u odnosu na dijete, osim ako u konkretnom slučaju nema nadležnost u pogledu roditeljske odgovornosti. Pri rješavanju pitanja roditeljske odgovornosti poljski sud može uzeti u obzir pisani sporazum između bračnih drugova o načinu izvršavanja roditeljske odgovornosti, pod uvjetom da je taj sporazum u najboljem interesu djeteta.

Ako roditelji ne postignu dogovor, sud može, uzimajući u obzir pravo djeteta da ga odgajaju oba roditelja:

1. donijeti odluku o zajedničkom izvršavanju roditeljske odgovornosti

2. dodijeliti roditeljsku odgovornost jednom roditelju te roditeljsku odgovornost drugog roditelja ograničiti na konkretne obveze i prava u pogledu djeteta.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Zakonom nije propisan oblik takvog sporazuma između roditelja. Međutim, trebalo bi napomenuti da sporazum između roditelja koji se odnosi na način izvršavanja roditeljske odgovornosti nema pravni učinak i u tom se pogledu može smatrati samo osnovom za presudu suda. Sporazum se može postići i mirenjem. U tom se slučaju sastavlja u pisanom obliku te ga potpisuju oba roditelja i izmiritelj. Kako bi bila pravno obavezujuća, nagodbu mora odobriti sud.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Roditeljima može pomoći izmiritelj. Usluge mirenja pružaju se na temelju sporazuma o mirenju ili odluke suda kojom se roditelje upućuje na mirenje.

Sporazum se može sklopiti i pristankom jednog roditelja na mirenje ako je to zatražio drugi roditelj. Međutim, nagodba postignuta pred izmiriteljem nema pravnu snagu sudske nagodbe dok je ne odobri sud.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Roditelji se sudu u Poljskoj nadležnoj za pitanja skrbništva mogu obratiti za različita pitanja u pogledu roditeljske odgovornosti u odnosu na dijete, kao što su sljedeća:

1. način na koji se roditeljska odgovornost i prava na kontakt s djetetom trebaju izvršavati ako roditeljsku odgovornost dijele oba roditelja koji žive odvojeno

2. rješavanje spora o važnim pitanjima u pogledu djeteta ako se roditelji ne mogu dogovoriti o načinu rješavanja tih pitanja, uključujući određivanje mjesta boravišta, odabir škole, odabir imena i prezimena, odluke o liječenju, putovanju u inozemstvo itd.

3. pravni poslovi između djeteta i roditelja ako ti pravni poslovi nadilaze uobičajeno upravljanje djetetovom imovinom.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Da. Ako je sud izvršavanje roditeljske odgovornosti povjerio samo jednom od roditelja, taj roditelj slobodno može odlučivati o svim pitanjima koja se odnose na dijete i ne mora se savjetovati s drugim roditeljem niti dobiti njegovu suglasnost.

Sud nadležan za pitanja skrbništva može roditelju oduzeti roditeljsku odgovornost ako se ona ne može izvršavati zbog trajne prepreke, ako je roditelj zloupotrebjava ili ako grubo zanemaruje svoje obveze u odnosu na dijete.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Odobranje zajedničkog skrbništva roditeljima znači da oni mogu i moraju izvršavati jednaka prava i obveze prema djetetu. To, među ostalim, znači da će roditelji zajednički odlučiti o važnim pitanjima u pogledu djeteta ili će o njima odlučiti sud nadležan za pitanja skrbništva ako oni ne mogu postići dogovor.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Predmete koji se odnose na roditeljsku odgovornost razmatraju odjeli za obitelj i maloljetnike okružnih sudova (*sądy rejonowe*) (sudovi nadležni za pitanja skrbništva) koji su nadležni za mjesto boravišta djeteta. Ako ne postoji ta osnova, nadležan je Okružni sud glavnoga grada Varšave.

Zahtjev se mora podnijeti zajedno s djetetovim rodnim listom, vjenčanim listom roditelja (ako su u braku) i drugim ispravama kojima se potkrjepljuje zahtjev, kao što su liječničke potvrde, školske svjedočbe, obrazovne procjene itd.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Predmeti koji se odnose na roditeljsku odgovornost razmatraju se u okviru izvanparničnog postupka, koji je manje formalan od parničnog postupka.

Osim toga, na zahtjev stranke u postupku sud nadležan za pitanja skrbništva može odobriti privremenu mjeru na način koji smatra primjerenim u konkretnim okolnostima. Odluke u tom pogledu postaju konačne i izvršive čim se izdaju.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Stranke u postupku za određivanje roditeljske odgovornosti obvezne su platiti pristojbe i troškove predviđene Zakonom o sudskim troškovima u građanskim predmetima. Međutim, na temelju članka 102. stavka 1. Zakona stranka u sudskom postupku može zatražiti izuzeće od sudskih troškova podnošenjem izjave da ne može snositi te troškove, a da to njoj ili njezinoj obitelji ne prouzroči poteškoće. Zahtjevu za izuzeće od sudskih troškova trebalo bi priložiti izjavu u kojoj se detaljno opisuju obiteljsko stanje, imovina, dohodak i životni uvjeti podnositelja zahtjeva. Sud može stranku u postupku djelomično izuzeti od sudskih troškova ako ta stranka može platiti samo dio tih troškova (članak 101. stavak 1.).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da. Protiv svake odluke može se podnijeti žalba višem sudu. Protiv presuda o roditeljskoj odgovornosti koje je donio okružni sud (*sąd rejonowy*) može se podnijeti žalba na regionalnom sudu (*sąd okręgowy*). Protiv presuda o roditeljskoj odgovornosti koje je donio regionalni sud (*sąd okręgowy*) u postupku za razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka može se podnijeti žalba na žalbenom sudu (*sąd apelacyjny*).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudski izvršitelj u predmetima koji se odnose na predaju djeteta sudski je skrbnik (*kurator sądowy*). Ako se ne poštuje sudska presuda kojom se nalaže predaja djeteta, osoba koja ima pravo na predaju djeteta trebala bi od suda koji je izdao tu odluku zatražiti da naloži obvezno oduzimanje djeteta koje će izvršiti sudski skrbnik. Ako se ne zna gdje se nalazi osoba na koju se odnosi roditeljska odgovornost, sud provodi istragu kako bi se utvrdilo gdje se ona nalazi. Sud izdaje nalog sudskom skrbniku u obliku odluke koja se može donijeti na zatvorenoj sjednici. Protiv te odluke ne može se uložiti žalba. Sudski skrbnik određuje datum oduzimanja djeteta i o tome obavješćuje osobu koja ima pravo na dijete. Sudski skrbnik djeteta može oduzeti bilo kojoj osobi kod koje djetete boravi. U tu svrhu sudski skrbnik može zatražiti pomoć policijskih službenika, psihologa itd.

U Zakoniku o parničnom postupku predviđen je drukčiji postupak u pogledu presuda o pravu na kontakt. U tom slučaju, na zahtjev osobe koja ima pravo na kontakt s djetetom, sud nadležan za pitanja skrbništva zaprijetit će osobi koja ima skrbništvo i koja ne poštuje obveze koje proizlaze iz presude ili nagodbe u pogledu kontakta s djetetom izdavanjem naloga kojim će zatražiti plaćanje određenog iznosa osobi koja ima pravo na kontakt za svaku povredu obveze. Ako osoba koja ima pravo na kontakt s djetetom ili osoba kojoj je zabranjen kontakt prekrši obvezu uvedenu odlukom, sud nadležan za pitanja skrbništva zaprijetit će toj osobi nalogom u skladu s kojim će određeni iznos morati platiti osobi koja ima skrbništvo nad djetetom. Ako osoba kojoj je sud nadležan za

pitanja skrbništva naložio plaćanje i dalje ne ispunjava svoju obvezu, sud nadležan za skrbništvo naložit će toj osobi plaćanje dospjelog iznosa, koji se utvrđuje u skladu s brojem povreda.

Izvršiva presuda ili nagodba u pogledu kontakta s djetetom mora se priložiti prethodno navedenom zahtjevu.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Relevantne primjenjive odredbe one su iz poglavlja III. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću. U pravilu se takve presude priznaju i izvršavaju bez ikakvog dodatnog postupka. Međutim, moguće je regionalnom sudu podnijeti zahtjev za priznavanje i izvršenje. Regionalni sud nadležan je i za ispitivanje zahtjeva za proglašenje izvršivosti. U oba bi slučaja zahtjev trebao biti u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na postupovne akte, što znači da u njemu posebno treba navesti zahtjev, činjenice kojima se opravdava taj zahtjev i informaciju o tome jesu li stranke pokušale mirenje.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Zahtjev za nepriznavanje sudske odluke koju je donio sud države članice EU-a trebalo bi podnijeti regionalnom sudu koji bi bio zemljopisno nadležan za razmatranje predmeta riješenog presudom stranog suda ili regionalnom sudu regije u kojoj se nalazi zemljopisno nadležan okružni sud ili, ako takvi sudovi ne postoje, Regionalnom sudu u Varšavi (*Sąd Okręgowy w Warszawie*). Protiv odluke o priznavanju koju je donio regionalni sud može se podnijeti žalba (*zażalenie*), a protiv odluke žalbenog suda može se podnijeti kasacijska žalba (*skarga kasacyjna*). Moguće je isto tako zatražiti ponovno otvaranje postupka koji je zaključen pravomoćnom odlukom o priznavanju i proglašenju nezakonitosti pravomoćne odluke donesene u tom pogledu. U tom se slučaju primjenjuje izvanparnični postupak.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Mjerodavno pravo u stvarima koje se odnose na roditeljsku odgovornost i pravo na kontakt utvrđeno je Konvencijom o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece sastavljenom u Den Haagu 19. listopada 1996. ili bilateralnim sporazumima kojih je Poljska stranka. Ako nijedan od tih instrumenata nije primjenjiv, primjenjuju se odredbe međunarodnog privatnog prava. Ako se djetetovo uobičajeno boravište promijeni u boravište u zemlji koja nije stranka Konvencije, od tog se trenutka pravom te zemlje uređuju sve naredne promjene uvjeta primjene mjera donesenih u zemlji djetetova prethodnog uobičajenog boravišta.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Portugal

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Značenje roditeljske odgovornosti i njezino trajanje

Roditeljska odgovornost znači ovlasti i dužnosti koje su roditeljima dodijeljene u pogledu njihove djece. Roditeljska odgovornost za djecu postoji do njihove punoljetnosti ili emancipacije. Djeca postaju punoljetna kada navršše 18 godina. Maloljetnici koji su navršili 16 godina mogu se emancipirati sklapanjem braka.

Prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti

Roditeljska odgovornost uključuje sljedeće ovlasti i dužnosti roditelja u pogledu njihove djece (članci od 1877. do 1920.-C Građanskog zakonika):

obrazovanje djece pružanjem općeg i strukovnog osposobljavanja, posebno kada je riječ o djeci s fizičkim i mentalnim oštećenjima

promicanje fizičkog i mentalnog razvoja djece, u okviru mogućnosti roditelja

pružanje potpore djeci i pokrivanje izdataka za njihovu sigurnost, zdravlje i obrazovanje

zastupanje djece

upravljanje imovinom djece na jednak način kao vlastitom imovinom

skrbništvo nad djecom i određivanje boravišta djece

osiguravanje povratka djece, uz obraćanje javnom tijelu ako je potrebno, ako napuste roditeljski dom ili ih se odvede iz njega

odlučivanje o vjerskom odgoju djece u dobi do 16 godina

ovisno o zrelosti djece, uzimanje u obzir njihova mišljenja o važnim obiteljskim pitanjima i prihvaćanje njihove samostalnosti u organiziranju vlastitog života.

S druge strane:

Djeca su obvezna slušati svoje roditelje.

Djeca ne smiju napustiti roditeljski dom, ili dom koji su im roditelji namijenili, niti ih se može odvesti iz njega.

Roditelji nisu obvezni djeci pružati financijsku potporu ili pokrivati troškove njihove sigurnosti, zdravlja i obrazovanja u mjeri u kojoj djeca te troškove mogu sama pokrivati iz prihoda od svojeg rada ili drugog dohotka.

Roditelji se mogu koristiti dohotkom svojeg djeteta kako bi pokrili izdatke za pružanje potpore tom djetetu, njegovu sigurnost, zdravlje i obrazovanje te, u razumnim granicama, za druge potrebe obiteljskog života.

Roditelji nisu obvezni kao upravitelji jamčiti za imovinu svojeg djeteta, osim ako to uključuje vrijednosne papire i ako sud to smatra potrebnim uzimajući u obzir vrijednost imovine.

Sljedeće je opravdano u iznimnim okolnostima:

upravljanje ili raspolaganje imovinom koju je dijete starije od 16 godina steklo svojim radom

pravni poslovi koji su specifični za svakodnevn život maloljetnika i koji, u okviru njihove prirodne sposobnosti, uključuju samo rashode ili raspolaganje imovinom manje vrijednosti

pravni poslovi koji se odnose na zanimanje, struku ili djelatnost koju je maloljetnik ovlašten obavljati, ili oni koji se obavljaju pri izvršavanju tog zanimanja, te struke ili djelatnosti.

(Za postupke koji se odnose na zanimanje, struku ili djelatnost maloljetnika i za postupke koji se vrše pri obavljanju tog zanimanja, te struke ili djelatnosti, prihvatljiva je samo imovina kojom maloljetnik slobodno raspolaže).

Imovina u vlasništvu roditelja:

Roditelji su vlasnici imovine koju je maloljetnik koji živi u njihovu kućanstvu stekao radom za svoje roditelje te koristeći se sredstvima ili kapitalom koji pripada roditeljima.

Roditelji djetetu moraju dati dio stečene imovine ili mu na drugi način nadoknaditi njegov rad, međutim, na sudu se ne može zahtijevati izvršenje te dužnosti.

Dohodak od djetetove imovine:

Roditelji se mogu koristiti dohodkom svojeg djeteta kako bi pokrili izdatke za pružanje potpore tom djetetu, njegovu sigurnost, zdravlje i obrazovanje te, u razumnim granicama, za druge potrebe obiteljskog života.

Ako samo jedan od roditelja vrši roditeljsku odgovornost, samo se on može koristiti djetetovim dohodkom, pod uvjetima dopuštenima zakonom.

Donator ili oporučitelj ne može isključiti upotrebu prihoda od imovine koju dijete može legitimno steći oporučivanjem (nužni dio ostavine).

Ograničenja roditeljske odgovornosti

Roditelji ne upravljaju:

imovinom djeteta koja proizlazi iz nasljeđivanja iz kojeg su roditelji isključeni zbog nedostojnosti ili lišenja nasljedstva

imovinom koju je dijete steklo doniranjem ili nasljeđivanjem protivno volji roditelja

imovinom koja je djetetu ostavljena ili donirana, ako je roditeljima izrečeno isključenje u pogledu upravljanja

imovinom koju je dijete starije od 16 godina steklo svojim radom.

Kao djetetovi zastupnici, roditelji bez odobrenja suda ne smiju:

prenijeti ili teretiti imovinu, osim u slučaju prijenosa uz naknadu stvari podložnih gubitku ili pogoršanju (to ograničenje ne uključuje upotrebu novca ili kapitala maloljetnika pri stjecanju imovine)

glasati na glavnim skupštinama društava u raspravama u kojima se zahtijeva njihov prestanak

steći komercijalni ili industrijski poslovni nastan ili se nastaviti koristiti imovinom koju je dijete naslijedilo ili koja mu je donirana

ulagati u društvo kao javno trgovačko ili komanditno društvo

sklapati devizne obveze ili obveze koje proizlaze iz prava prenosivog indosamentom

jamčiti za dugove drugih ili ih preuzeti

sklapati kreditne linije

sklapati obveze koje se moraju izvršiti nakon punoljetnosti djeteta

ustupiti kreditna prava

odreći se nasljedstva ili ostavštine

prihvatiti nasljedstvo, donaciju ili ostavštinu uz trošak ili pristati na izvansudsku podjelu

dati u najam imovinu na razdoblje dulje od šest godina

na sudu prihvatiti ili zatražiti podjelu imovine u nepodjeljivom suvlasništvu ili likvidaciju ili podjelu imovine društva

pregovarati o poslu ili sklopiti arbitražne sporazume o postupcima iz prethodnih stavaka ili pregovarati o aranžmanu s vjerovnicima.

Bez odobrenja suda roditelji ne smiju:

izravno ili preko posrednika, čak i na javnoj dražbi, uzeti u najam ili steći imovinu ili prava djeteta za koja postoji roditeljska odgovornost

preuzeti kredite ili druga prava u pogledu djece, osim u slučajevima zakonske subrogacije, nabave u postupku inventure ili podjele koju je odobrio sud.

Prekid upravljanja

Čim dijete postane punoljetno ili se emancipira, roditelji mu moraju prenijeti svu imovinu koja mu pripada.

Kada roditeljska odgovornost ili upravljanje prestane zbog drugih razloga, imovina se mora prenijeti pravnom zastupniku djeteta.

Pokretna imovina mora se vratiti u stanju u kojem je pronađena. Ako ona ne postoji, roditelji moraju platiti njezinu vrijednost, osim ako ju je dijete potrošilo u okviru uobičajene upotrebe ili se pokvarila zbog razloga koji se ne mogu pripisati roditeljima.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditeljska odgovornost u braku

Roditeljsku odgovornost u braku snose oba roditelja.

Roditelji sporazumno snose roditeljsku odgovornost. Ako ne postoji dogovor o posebno važnim pitanjima, bilo koji roditelj može podnijeti žalbu sudu koji će pokušati s mirenjem.

Ako mirenje iz prethodnog stavka nije moguće, sud će saslušati dijete prije donošenja odluke, osim ako se to ne preporučuje zbog ozbiljnih okolnosti.

Postupci jednog od roditelja

Ako bilo koji od roditelja postupa u okviru svojih roditeljskih odgovornosti, pretpostavlja se da postupa u dogovoru s drugim roditeljem, osim ako se zakonom izričito zahtijeva pristanak obaju roditelja ili ako je postupak izrazito važan.

Izostanak dogovora nije izvršiv prema trećoj strani koja postupa u dobroj vjeri.

Treća strana mora odbiti intervenirati u postupak jednog od roditelja u slučajevima u kojima se dogovor ne može pretpostaviti ili kada je jedan roditelj svjestan da se drugi protivni.

Roditeljska odgovornost koju zajednički izvršavaju djetetov jedini roditelj i njegov bračni drug ili registrirani partner

Ako je roditeljstvo utvrđeno samo u odnosu na jednog roditelja, roditeljska odgovornost može se sudskom odlukom dodijeliti bračnom drugu ili registriranom partneru tog roditelja, koji je onda zajedno izvršavaju.

Zajedničko izvršavanje roditeljske odgovornosti u tom slučaju ovisi o zahtjevu koji podnose roditelj i njegov bračni drug ili registrirani partner.

Kad god je to moguće, sud mora saslušati maloljetnika.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Da, kako slijedi:

Ako jedan ili nijedan roditelj ne može izvršavati roditeljsku odgovornost

Ako jedan od roditelja ne može izvršavati roditeljsku odgovornost zbog odsutnosti, nesposobnosti ili druge smetnje koju utvrdi sud, odgovornost mora snositi drugi roditelj. Ako drugi roditelj to ne može učiniti zbog sudske odluke, odgovornost moraju snositi sljedeće osobe prema redoslijedu prvenstva (članak 1903. Građanskog zakonika):

bračni drug ili životni partner bilo kojeg roditelja
netko iz obitelji bilo kojeg roditelja.

Ta se pravila primjenjuju *mutatis mutandis* i ako je roditeljstvo utvrđeno samo u odnosu na jednog od roditelja.

Smrt roditelja

Nakon smrti jednog od roditelja roditeljsku odgovornost snosi drugi, preživjeli roditelj.

Slučajevi u kojima se maloljetniku određuje obvezni skrbnik (članak 1921. Građanskog zakonika):

ako su roditelji preminuli

ako je roditeljima izrečena zabrana izvršavanja roditeljske odgovornosti u pogledu upravljanja djetetom

ako je roditeljima izrečena zabrana izvršavanja roditeljskih prava više od šest mjeseci

ako su roditelji nepoznati.

Napomena: *Zabrana izvršavanja roditeljske odgovornosti može se odnositi samo na skrbništvo nad samim djetetom ili na upravljanje njegovom imovinom, ili može obuhvatiti oba aspekta.*

Slučajevi u kojima je uspostavljen sustav upravljanja djetetovom imovinom (članak 1921. Građanskog zakonika):

ako je roditeljima izrečeno isključenje, zabrana ili obustava u pogledu upravljanja cjelokupnom imovinom maloljetnika ili njezinim dijelom na temelju drugog prava, ili ako upravitelj nije imenovan

kada subjekt nadležan za imenovanje skrbnika upravljanje imovinom maloljetnika u cijelosti ili djelomično povjeri drugoj osobi.

Skrbništvo i upravljanje imovinom na vlastitu inicijativu suda

Kad god se neka od prethodno navedenih situacija, koje čine osnovu za uspostavljanje skrbništva ili upravljanje imovinom, primjenjuje na maloljetnika, sud mora, na vlastitu inicijativu, uspostaviti skrbništvo ili sustav za upravljanje imovinom.

Sva upravna ili sudska tijela, ili službenici matičnog ureda koji su pri izvršavanju svojih dužnosti saznali za te situacije, moraju o tome obavijestiti nadležni sud.

Kako se izvršava skrbništvo i upravljanje djetetovom imovinom?

Skrbništvo izvršavaju skrbnik i obiteljsko vijeće. Skrbnik ima ista prava i obveze kao roditelji, iako uz izmjene i ograničenja utvrđena zakonom (članci od 1927. do 1950. Građanskog zakonika).

Imovinom upravlja jedan upravitelj ili više njih te obiteljsko vijeće, ako je uspostavljeno skrbništvo.

Skrbništvo i upravljanje imovinom izvršavaju se pod nadzorom suda.

Sud je odgovoran za potvrđivanje ili imenovanje skrbnika, upravitelja imovine i članova obiteljskog vijeća.

Tko može biti skrbnik?

Roditelji mogu imenovati skrbnika svojoj djeci kojeg mora potvrditi sud. Ako roditelji nisu imenovali skrbnika, ili imenovanje nije potvrđeno, sud je obavezan imenovati skrbnika nakon saslušanja obiteljskog vijeća.

Prije imenovanja skrbnika sud mora saslušati maloljetnika.

Sud mora odabrati skrbnika među sljedećim osobama:

srođnicima ili članovima obitelji maloljetnika

osobama koje de facto skrbe za maloljetnika ili koje mu pružaju skrb

osobama koje su dokazale privrženost djetetu.

Tko ne može biti skrbnik?

Sljedeće osobe ne mogu biti skrbnici (članak 1933. Građanskog zakonika):

maloljetnici koji nisu emancipirani

osobe koje su proglašene mentalno nesposobnima, čak i ako im nije dodijeljen skrbnik zbog ograničenja ostvarivanja njihovih osobnih prava

osobe lošeg ponašanja ili osobe čiji izvor prihoda nije poznat

osobe kojima je izrečena zabrana ili potpuna ili djelomična obustava izvršavanja roditeljske odgovornosti

osobe kojima je oduzeto ili obustavljeno drugo skrbništvo ili članstvo u obiteljskom vijeću zbog neispunjavanja obveza

osobe koje su razvedene ili zakonski rastavljene od osoba i imovine zbog vlastite krivnje

osobe koje su podnijele tužbu koja je u tijeku protiv maloljetnika ili njegovih roditelja ili koje su imale takvu tužbu u posljednjih pet godina

osobe čiji su roditelji, djeca ili bračni drugovi podnijeli tužbu koja je u tijeku protiv maloljetnika ili njegovih roditelja ili koje su imale takvu tužbu u posljednjih pet godina

osobe koje su osobni neprijatelji maloljetnika ili njegovih roditelja

osobe kojima su to zabranili majka ili otac maloljetnika, pod istim uvjetima pod kojima bi imenovali skrbnika

službenici suda ili ureda državnog odvjetnika (*Ministerio Público*) koji obavljaju funkcije u okrugu u kojem se nalazi djetetova registrirana adresa ili njegova imovina

punoljetne osobe pod skrbništvom, osobe u stečaju i osobe kojima je izrečena zabrana ili obustava izvršavanja roditeljske odgovornosti ili osobe kojima je oduzeto skrbništvo u pogledu upravljanja imovinom mogu se imenovati skrbnicima pod uvjetom da su nadležne samo za skrbništvo nad maloljetnikom kao pojedincem.

Tko može biti upravitelj?

Prethodno navedena pravila za imenovanje skrbnika, i zabranu izvršavanja te uloge, primjenjuju se i na upravitelja, osim ako je drukčije posebno predviđeno zakonom.

Sljedeće osobe ne mogu biti skrbnici (članak 1970. Građanskog zakonika):

osobe u stečaju i osobe kojima je izrečena zabrana ili obustava izvršavanja roditeljske odgovornosti ili osobe kojima je oduzeto skrbništvo u pogledu upravljanja imovinom

osobe koje su kao počinitelji ili pomagači osuđene za kaznena djela krađe, razbojništva, prijevare, zloupotrebe povjerenja, prijevare stečajem ili insolventnošću te kaznena djela protiv imovine općenito.

Dodjela roditeljske odgovornosti zbog de facto nesposobnosti roditelja za izvršavanje roditeljske odgovornosti

Ako su roditelji de facto nesposobni izvršavati roditeljsku odgovornost, ured državnog odvjetnika mora poduzeti mjere potrebne za zaštitu maloljetnika te, u tu svrhu, može imenovati osobu koja, u ime maloljetnika, može sklapati pravne poslove koji su hitni ili očito u korist tog maloljetnika.

Ograničenja izvršavanja roditeljske odgovornosti u situacijama u kojima postoji opasnost za maloljetnika i koje ne uključuju zabranu izvršavanja roditeljske odgovornosti

Kad postoji rizik za sigurnost, zdravlje, moralni odgoj ili obrazovanje maloljetnika, ali ne u tolikoj mjeri da je potrebna zabrana izvršavanja roditeljske odgovornosti, sud može, na temelju zahtjeva ureda državnog odvjetnika ili druge osobe, poduzeti odgovarajuće mjere kako bi zaštitio tog maloljetnika (članak 1918. Građanskog zakonika).

U članku 35. Zakona o zaštiti djece i mladih u rizičnoj situaciji, odobrenog Zakonom br. 147/99 od 1. rujna 1999., utvrđene su mjere skrbi i zaštite maloljetnika u rizičnim situacijama:

- zajednička podrška roditelja
- zajednička podrška ostalih članova obitelji
- povjeravanje osobi dobrog ugleda
- pružanje podrške za samostalan život
- udomiteljska skrb
- skrb u domu

povjeravanje osobi koja je odabrana za usvajanje, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi u cilju usvajanja.

Kad postoji pristanak roditelja i nema protivljenja maloljetnika, odbori za zaštitu djece i mladih (*comissões de protecção de crianças e jovens*) mogu primijeniti prethodno navedene mjere zaštite i pomoći djeci, bez intervencije suda, osim posljednje navedene mjere (povjeravanje u cilju usvajanja), koju može primijeniti samo sud.

Odbori za zaštitu djece i mladih financijski su samostalne, službene nesudske ustanove koje nastoje promicati prava djece i mladih te spriječiti ili zaustaviti situacije koje mogu utjecati na njihovu sigurnost, zdravlje, odgoj, obrazovanje ili razvoj u cijelosti.

Kad sud ili odbor za zaštitu djece i mladih donese jednu od prethodno navedenih mjera, roditelji i dalje izvršavaju roditeljsku odgovornost u pogledu svega što nije u suprotnosti s tom mjerom.

Ako je maloljetnik povjeren trećoj osobi, obrazovnoj ustanovi ili ustanovi za pružanje skrbi, uspostaviti će se sustav posjeta roditelja, osim ako to, u iznimnim slučajevima, nije u djetetovu interesu.

Važeća verzija Zakona o zaštiti djece i mladih u rizičnoj situaciji dostupna je na http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=545&tabela=leis.

Ograničenja izvršavanja roditeljske odgovornosti u situacijama u kojima postoji opasnost za imovinu maloljetnika i koje ne uključuju zabranu izvršavanja roditeljske odgovornosti

Kad se zbog lošeg upravljanja roditelja imovinom djeteta ugrožava ta imovina, ali nije riječ o zabrani izvršavanja roditeljske odgovornosti, sud može, na temelju zahtjeva ureda državnog odvjetnika ili nekog srodnika, naložiti poduzimanje mjera koje smatra primjerenima.

Uzimajući u obzir vrijednost imovine, sud može od roditelja posebno zatražiti sljedeće:

- podnošenje računa
- informacije o upravljanju imovinom djeteta i njezinu stanju
- i, kad te mjere nisu dostatne: pružanje jamstva.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Izvršavanje roditeljske odgovornosti u slučaju razvoda, zakonske rastave, proglašenja nevaljanosti ili poništenja braka uređuje se u skladu sa sljedećim načelima (članak 1906. Građanskog zakonika):

Roditeljsku odgovornost za pitanja koja su od osobite važnosti za život djeteta zajednički snose oba roditelja u skladu s uvjetima braka, osim u slučajevima očite žurnosti, kad bilo koji roditelj može djelovati samostalno te o tome u najkraćem mogućem roku obavješćuje drugog roditelja.

Ako se utvrdi da je zajedničko izvršavanje roditeljske odgovornosti u pogledu pitanja koja su od osobite važnosti za život djeteta suprotno interesima djeteta, sud je, na temelju obrazložene odluke, obvezan odrediti da tu odgovornost izvršava jedan od roditelja.

Roditeljsku odgovornost koja se odnosi na djetetove svakodnevne aktivnosti snosi roditelj s kojim dijete uobičajeno boravi ili roditelj s kojim ono privremeno stanuje, međutim, pri izvršavanju svojih odgovornosti potonji ne bi smio djelovati suprotno najrelevantnijim odgojnim smjernicama koje je utvrdio roditelj s kojim dijete uobičajeno boravi.

Roditelj koji je odgovoran za izvršavanje roditeljske odgovornosti koja se odnosi na svakodnevne aktivnosti može sam izvršavati tu odgovornost ili je prenijeti na drugu osobu.

Sud će utvrditi boravište djeteta i prava na posjet u skladu s djetetovim interesima, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, odnosno sve dogovore roditelja i spremnost koju je svaki od njih iskazao za promicanje normalnih odnosa djeteta s drugim roditeljem.

Roditelj koji u cijelosti ili djelomično ne izvršava roditeljsku odgovornost ima pravo biti obaviješten o načinu izvršavanja te odgovornosti, posebno u pogledu obrazovanja i životnih uvjeta djeteta.

Sud će uvijek donijeti odluku u skladu s djetetovim interesima, uključujući održavanje bliskog odnosa s oba roditelja, promicanje i prihvaćanje dogovorâ ili donošenje odluka kojima se promiču brojne prilike za kontakt s oba roditelja i njihova međusobna podjela odgovornosti.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Kako bi sporazum o roditeljskoj odgovornosti bio pravno obvezujući, mora ga odobriti sud ili matičar, u jednom od oblika navedenih u odgovorima na pitanja br. 6 i 10.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Stranke mogu alternativne načine rješavanja spora primijeniti prije zahtjeva za intervenciju suda ili tijekom sudskog postupka.

Mirenje prije intervencije suda

Načelo dobrovoljnog mirenja

Prije pokretanja postupka pred sudom roditelji mogu upotrijebiti usluge javnog ili privatnog obiteljskog mirenja kako bi postigli sporazum o roditeljskoj odgovornosti.

Mirenje je u Portugalu dobrovoljno. Stranke u obiteljskom sporu koji se odnosi na djecu mogu upotrijebiti usluge javnog ili privatnog obiteljskog mirenja prije podnošenja tužbe. Nakon podnošenja tužbe sud stranke može uputiti i na mirenje, ali ga ne može nametnuti ako one na to ne pristanu ili ako se protive.

Obveza odobrenja sporazuma

Nakon što postignu sporazum koji je rezultat mirenja, stranke moraju, ovisno o slučaju, sudu ili matičaru podnijeti zahtjev za njegovo odobrenje kako bi on postao obvezujući i izvršiv.

Za postupanja u obiteljskim stvarima koje su u nadležnosti matičara potrebna je prethodna suglasnost stranaka; u suprotnom su u nadležnosti suda.

Matični uredi nadležni su za odobravanje sporazuma o roditeljskoj odgovornosti samo kad se prilaže uz dokument o sporazumnom razvodu ili zakonskoj rastavi. Prije odobrenja kod matičara ured državnog odvjetnika izdaje mišljenje o sporazumu u dijelu koji se odnosi na roditeljsku odgovornost za maloljetno dijete.

Ako se obiteljsko mirenje provodi prije predlaganja mjera i svrha mu je samo postići sporazum o roditeljskoj odgovornosti u odnosu na maloljetnu djecu (a da se pritom sporazum ne prilaže sporazumu o razvodu ili zakonskoj rastavi), odobrenje tog sporazuma stranke moraju zatražiti od nadležnog suda.

Privatno mirenje

Ako stranke pristupe privatnom mirenju, morat će platiti naknadu izmiritelju. Taj iznos, pravila i raspored mirenja utvrđeni su u protokolu za mirenje koji su potpisale stranke i izmiritelj na početku mirenja. Ministarstvo pravosuđa vodi popis izmiritelja iz kojeg stranke mogu odabrati privatnog izmiritelja i koji se nalazi na https://dgpj.justica.gov.pt/Portals/31/GRAL_Media%E7%E3o/Lista-mediadores-privada_18.09.2020.pdf.

Javno mirenje

U cilju upotrebe usluga javnog mirenja stranke bi trebale kontaktirati s Uredom za alternativno rješavanje sporova Glavne uprave za pravosudnu politiku (*Direcção Geral da Política de Justiça*) i zatražiti termin sastanka prije mirenja. To mogu učiniti telefonom, e-poštom ili slanjem elektroničkog obrasca. Tijekom sastanka prije mirenja potpisuje se protokol o mirenju između stranaka i izmiritelja. Utvrđuje se vremensko razdoblje, raspored sastanaka i objašnjavaju postupovna pravila. Trošak javnog obiteljskog mirenja iznosi 50 EUR za svaku stranku, neovisno o broju zakazanih sastanaka. Naknadu od 50 EUR svaka stranka plaća na početku javnog mirenja. Stranke ne plaćaju naknade izmiritelja koji su u javnom sustavu. Njih plaća Glavna uprava za pravosudnu politiku prema propisanim tarifama.

Sastanci u okviru javnog mirenja mogu se održavati u prostorijama Glavne uprave za pravosudnu politiku ili u prostorijama u općini u kojoj stranka ima prebivalište.

U postupku javnog mirenja stranke mogu izabrati izmiritelja s popisa odabranih javnih izmiritelja. Popis javnih izmiritelja nalazi se na prethodno navedenim internetskim stranicama. Ako stranke ne odaberu izmiritelja, Ured za alternativno rješavanje sporova Glavne uprave za pravosudnu politiku određuje jednog od izmiritelja s popisa javnih izmiritelja prema redoslijedu, uzimajući u obzir blizinu području u kojem stranke imaju boravište. To se imenovanje u načelu obavlja elektroničkim putem.

Pravna pomoć

Ako stranke imaju pravo na pravnu pomoć, njome se može pokriti trošak mirenja.

Mirenje i specijalizirana tehnička saslušanja tijekom sudskog postupka

Ako stranke upućuju predmet sudu, pokreće se parnični postupak kojim se uređuje izvršavanje roditeljske odgovornosti i koji sudac započinje zakazivanjem sastanka s roditeljima.

Ako roditelji na tom sastanku ne mogu postići sporazum, sudac će ga odgoditi za najviše dva ili tri mjeseca, ovisno o slučaju, te će roditelje uputiti na mirenje (ako se slože s tom metodom) ili na specijalizirano tehničko saslušanje (koje se roditeljima može naložiti kao obvezno).

Na kraju tog razdoblja suca se obavješćuje o ishodu mirenja ili specijaliziranog tehničkog saslušanja te on određuje datum nastavka sastanka kako bi se sklopio i/ili odobrio sporazum.

Ako na kraju te faze roditelji ne mogu postići sporazum, slijedi faza parničnog postupka te se roditelje obavješćuje da trebaju dostaviti podneske i iznijeti dokaze, nakon čega slijede istražni postupak i presuda.

Više informacija o obiteljskom mirenju možete pronaći na <https://dgpj.justica.gov.pt/Resolucao-de-Litigios/Mediacao>.

7 Ako roditelji izadu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Najprije je važno naglasiti da se u Portugalu, u slučaju razvoda, rastave, poništenja braka i u slučajevima u kojima roditelji nisu sklopili brak niti žive zajedno, odluka o izvršavanju roditeljske odgovornosti uvijek mora donijeti na temelju triju temeljnih aspekata: skrbništva nad maloljetnikom, sustava posjeta i uzdržavanja maloljetnika. Drugim riječima, obveza uzdržavanja maloljetnog djeteta smatra se jednom od roditeljskih odgovornosti i načelno se uređuje zajedno s drugim roditeljskim odgovornostima, iako se u određenim slučajevima tužba može podnijeti samo kako bi se odredili i izmijenili uvjeti u pogledu uzdržavanja djeteta.

Sud može donijeti odluku o sljedećem:

uspostavljanju skrbništva i upravljanju imovinom

imenovanju osobe koja će voditi poslove u ime maloljetnika te, osim toga, imenovanju povjerenika koji dijete na koje se odnosi roditeljska odgovornost zastupa izvan suda

uređivanju izvršenja roditeljske odgovornosti i odlučivanju u predmetima povezanim s time

utvrđivanju uzdržavanja maloljetnika i djece koja su starija od 18 godina ili emancipirana, a koja nastavljaju svoje akademsko ili strukovno obrazovanje pripremi i donošenju presude o izvršenju uzdržavanja

nalogu za predaju djeteta

ovlašćivanju pravnog zastupnika maloljetnika da izvrši određene postupke, potvrdi one koji su izvršeni bez odobrenja i organizira prihvaćanje darova

zaštiti koju roditelji moraju pružiti svojoj maloljetnoj djeci

potpunoj ili djelomičnoj zabrani i utvrđivanju ograničenja u pogledu izvršavanja roditeljske odgovornosti

provođenju provjere majčinstva i očinstva na vlastitu inicijativu

imenu i prezimenima maloljetnog djeteta ako se roditelji ne mogu dogovoriti

uspostavljanju odnosa građanskog skrbništva (*apadrinhamento civil*) i opozivu takvih odluka

uređenju djetetove interakcije s braćom i sestrama te precima

ako je uspostavljeno skrbništvo ili upravljanje imovinom, određivanju naknade za skrbnika ili upravitelja, izuzeću, razrješenju ili uklanjanju skrbnika,

upravitelja ili člana obiteljskog vijeća, zahtjevu za dostavljanje računa i ocjeni računa, odobrenju zamjene zakonske hipoteke, određivanju jačanja i zamjene pruženog jamstva te imenovanju *ad hoc* skrbnika za zastupanje djeteta izvan suda

imenovanju *ad hoc* skrbnika koji maloljetnika zastupa u svim postupcima povezanim sa skrbništvom

jačanju i zamjeni osiguranja koje se pruža maloljetnoj djeci

zahtjevu za dostavljanje računa i ocjeni računa koje roditelji moraju podnijeti.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

U pravilu, ne. Čak i ako se skrbništvo nad maloljetnim djetetom dodijeli samo jednom roditelju, roditeljsku odgovornost u pogledu pitanja koja su od posebne važnosti za život djeteta nose oba roditelja, osim ako se rješenjem utvrdi da roditeljsku odgovornost izvršava samo jedan od njih (članak 1906. Građanskog zakonika).

Kad je riječ o ostalim aspektima ovog pitanja, odgovori su već detaljno navedeni u odgovoru na pitanje br. 4.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

U praksi zajedničko skrbništvo znači da:

roditeljsku odgovornost nose zajedno oba roditelja te oni odlučuju o pitanjima koja se odnose na život djeteta pod istim uvjetima kao i kada su bili u braku dijete može naizmjenično stanovati kod oba roditelja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Postupovne metode podnošenja tužbe koja se odnosi na roditeljsku odgovornost

Postupci u pogledu skrbi i zaštite

Ako se maloljetnik nalazi u situaciji u kojoj je ugrožena njegova sigurnost, zdravlje, moralni odgoj ili obrazovanje te ako je izvršavanje roditeljske odgovornosti ograničeno primjenom jedne od mjera skrbi i zaštite navedenih u odgovoru na pitanje br. 3, pokrenut će se postupak u pogledu skrbi i zaštite, koji će, ovisno o slučaju, biti u nadležnosti odbora za zaštitu djece i mladih ili sudova.

Postupci za određivanje civilnog skrbništva

U ostalim slučajevima navedenima u odgovoru na pitanje br. 7, koje se odnosi na uređenje izvršavanja roditeljske odgovornosti, pokreće se postupak za određivanje civilnog skrbništva, koji je u nadležnosti sudova.

Postupci u nadležnosti matičnih ureda

U slučajevima u kojima postoji sporazum o uređenju izvršavanja roditeljske odgovornosti, bez obzira na to je li on priložen sporazumu o zakonskoj rastavi ili razvodu, predmet se pokreće pred matičnim uredom. Matičar je odgovoran za odobravanje sporazuma o roditeljskoj odgovornosti nakon što dobije mišljenje ureda državnog odvjetnika.

Napomena: Kad se postupak za razvod braka pokreće bez suglasnosti drugog bračnog druga, nadležan je sud te se postupak vodi u obliku posebnog postupka za razvod braka bez suglasnosti drugog bračnog druga. Ako tijekom postupka stranke postignu sporazum, sud taj postupak mijenja u postupak za sporazumni razvod braka i odobrava sporazume, uključujući u pogledu roditeljske odgovornosti ako postoje maloljetna djeca.

Formalnosti i dokumenti koje treba priložiti (ovisno o obliku predmeta i nadležnom tijelu):

Postupak u pogledu skrbi i zaštite pokrenut pred odborom za zaštitu djece i mladih

Postupak započinje primitkom pisane komunikacije ili snimljene usmene komunikacije ili činjenica o kojima odbor ima saznanja.

Visokorizične situacije može prijaviti bilo koja fizička osoba, subjekti nadležni za pitanja djece i mladih, sami maloljetnici, roditelji, pravni zastupnik ili osoba koja ima de facto skrbništvo nad djetetom.

Postupak pred odborom za zaštitu uključuje prikupljanje informacija, upite i ispitivanja potrebna i primjerena za utvrđivanje situacije, razloge za donošenje odluke, primjenu odgovarajuće mjere i njezinu provedbu.

Postupak se organizira na jednostavniji način, pri čemu se postupci i upiti koje provodi ili čiju provedbu zatraži odbor za zaštitu i koji čine osnovu za provedbu postupaka iz prethodnog odlomka bilježe kronološkim redoslijedom.

Odluke donesene u svakom postupku prepisuju se u sažetom obliku, zajedno s njihovim obrazloženjem.

Postupci u pogledu skrbi i zaštite pred sudom

Postupak započinje primitkom početnog zahtjeva koji podnosi ured državnog odvjetnika, roditelji, pravni zastupnik, de facto skrbnici ili dijete starije od 12 godina.

Postupak se sastoji od istrage, sudskog postupka, odlučivanja i izvršenja mjere.

U prvostupanjskom postupku ni jedna stranka nije obvezna imenovati odvjetnika, osim u sljedećim situacijama, u kojima je sud obavezan maloljetniku imenovati odvjetnika: kad su interesi maloljetnika suprotni interesima njegovih roditelja, pravnog zastupnika ili skrbnika; kad maloljetnik to zatraži; u sudskim postupcima u kojima maloljetnika uvijek mora zastupati odvjetnik ili imenovani zastupnik.

Postupak za određivanje civilnog skrbništva

Postupak započinje na inicijativu ureda državnog odvjetnika, djeteta starijeg od 12 godina, predaka, braće i sestara ili pravnog zastupnika maloljetnika.

Ured državnog odvjetnika obavezan je zastupati maloljetnika pred sudom, poduzimati mjere u njegovo ime, zatražiti uređenje roditeljske odgovornosti i braniti najbolje interese djeteta.

Riječ je o postupku dobrovoljne nadležnosti koji započinje podnošenjem zahtjeva sudu i ako postoji prigovor.

Ako se u zakonu ne navodi drukčije, stranke u zahtjevu i prigovoru moraju ponuditi popis svjedoka i zatražiti sve dokaze.

Sud savjetuju multidisciplinarni tehnički timovi.

Dijete ima pravo na saslušanje. U tu svrhu sud, na temelju naloga, ocjenjuje djetetovu mogućnost razumijevanja predmeta te se može osloniti na tehnički savjet.

Tijekom saslušanja sudac saslušava dijete, stranke, članove obitelji i druge osobe koje smatra relevantnima.

Odluke o privremenim mjerama i mjerama predostrožnosti mogu se donijeti u svakoj fazi postupka.

U svakoj fazi postupka sudac može naložiti intervenciju službi za javno ili privatno mirenje, pod uvjetom da stranke pristanu na to.

Točnije, u postupcima kojima se uređuje roditeljska odgovornost organizira se sastanak s roditeljima te, ako roditelji ne postignu sporazum na tom sastanku, sud ih upućuje na mirenje (ako ga prihvate) ili na specijalizirano tehničko saslušanje. Utvrđivanje činjenica, istražni postupak, saslušanje i donošenje rješenja slijede samo ako se ni na jedan od tih načina ne može postići sporazum.

Stranke imaju pravo na pristup informacijama pruženima tijekom tehničkog savjetovanja te drugim dokazima i mišljenjima uključenima u postupak; mogu zatražiti pojašnjenje, dodati druge dokaze ili podnijeti zahtjev da se zatraži dostava informacija. Sudac može odbiti te zahtjeve nalogom protiv kojeg se ne može podnijeti žalba ako smatra da su nepotrebni, da ih je nemoguće ispuniti ili da se time odugovlači postupak.

Saslušanje se uvijek snima.

Sudac mora obrazložiti odluku.

Imenovanje odvjetnika obvezno je samo u fazi žalbenog postupka. Međutim, u prvostupanjskom postupku imenovanje odvjetnika djeteta obvezno je u sljedećim slučajevima: kad su interesi maloljetnika suprotni interesima njegovih roditelja, pravnog zastupnika ili skrbnika; kad dijete koje je dovoljno zrelo to zatraži od suda.

Osim ako je izričito navedeno drukčije, žalbe se mogu podnijeti na konačne ili privremene odluke o primjeni, izmjeni ili prekidi mjera civilnog skrbništva.

Žalbu mogu podnijeti ured državnog odvjetnika, roditelji, pravni zastupnik i osoba koja ima de facto skrbništvo nad djetetom.

Žalbe se obrađuju i o njima se odlučuje kao i u građanskim stvarima, uz rok od 15 dana za dostavu podnesaka i odgovora.

Žalbe imaju isključivo devolutivni učinak, osim ako sud ne odredi drukčije.

Postupci u nadležnosti matičnih ureda

U slučajevima u kojima se sporazum o roditeljskoj odgovornosti prilaže sporazumu o razvodu ili zakonskoj rastavi, moraju se dostaviti sljedeći dokumenti:

Postupak sporazumne zakonske rastave ili razvoda pokreće se na temelju zahtjeva koji bračni drugovi ili njihovi zastupnici potpisuju u matičnom uredu.

Zahtjev se ispituje s obzirom na zajedničku imovinu, sporazum o razvodu, uzdržavanje među bračnim drugovima i podjelu obiteljskog doma, uz sporazum o izvršavanju roditeljske odgovornosti kad postoje maloljetna djeca i kad ta pitanja nisu prethodno uređena na sudu.

Nakon zahtjeva odmah se automatski provjerava baza podataka u matičnom uredu te se u nju unose potrebni dokumenti kako bi se provjerio vjenčani list zainteresiranih strana i sklapanje predbračnog ugovora izjavljeno pred matičarom, osim u slučajevima u kojima se način podjele imovine navodi u vjenčanom listu.

Nakon primitka zahtjeva matičar obavješćuje bračne drugove o postojanju službi za obiteljsko mirenje.

Kad se postigne sporazum o izvršavanju roditeljske odgovornosti u odnosu na maloljetnu djecu, predmet se upućuje uredu državnog odvjetnika pri regionalnom sudu (*tribunal judicial de primeira instância*) koji je nadležan za razmatranje predmeta u području kojem pripada matični ured, tako da odluku o sporazumu može donijeti u roku od 30 dana.

Ako ured državnog odvjetnika zauzme stajalište da se sporazumom ne štite dovoljno interesi maloljetnika, podnositelji zahtjeva mogu ga izmijeniti u skladu s tim ili mogu podnijeti novi sporazum, u kojem će ga slučaju ured državnog odvjetnika ponovno ispitati.

Ako ured državnog odvjetnika zauzme stajalište da se sporazumom primjereno štite interesi maloljetnika, ili ako su bračni drugovi izmijenili sporazum prema uputama ureda državnog odvjetnika, matičar provjerava ispunjenje zakonskih pretpostavki te u tu svrhu može odrediti poduzimanje radnji i dostavljanje svih potrebnih dokaza, a zatim odlučuje o utemeljenosti zahtjeva.

U slučajevima u kojima podnositelji zahtjeva nisu izvršili izmjene prema uputama ureda državnog odvjetnika te se i dalje namjeravaju razvesti, predmet se upućuje sudu u okrugu u kojem se nalazi taj matični ured.

U slučajevima u kojima roditelji, neovisno o tome jesu li u braku, žele urediti izvršavanje roditeljske odgovornosti nad svojom maloljetnom djecom, ili izmijeniti sporazum koji je već odobren, to u svakom trenutku moraju zatražiti u bilo kojem matičnom uredu. U tu bi svrhu trebali uključiti sljedeće dokumente:

zahtjev za uređenje izvršavanja roditeljske odgovornosti

sporazum o izvršavanju roditeljske odgovornosti te o obvezama u odnosu na maloljetnu djecu, koji su potpisala oba roditelja ili njihovi zastupnici.

Matičar pregledava sporazum i roditelje poziva da ga izmijene ako se njime ne štite dovoljno interesi maloljetnika.

Sporazum se zatim upućuje uredu državnog odvjetnika pri regionalnom sudu koji ima stvarnu nadležnost, u području u kojem maloljetnik ima boravište, tako da odluku može donijeti u roku od 30 dana.

Ako ured državnog odvjetnika nema prigovora, predmet se upućuje matičnom uredu te matičar odobrava sporazum.

Odluke o odobrenju imaju jednak učinak kao odluke suda.

Više informacija o nadležnostima matičnih ureda dostupno je na http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=581&tabela=leis.

Subjekti kojima se zainteresirane strane moraju obratiti (ovisno o predmetu, sudovi, odbori za zaštitu djece i mladih te matični uredi):

Jurisdikcija i nadležnost sudova

Sud za obitelj i maloljetnike pri okružnom sudu (*tribunal de comarca*) nadležan je za uređenje roditeljske odgovornosti. U područjima koja nisu u nadležnosti suda za obitelj i maloljetnike nadležan je lokalni građanski sud pri okružnom sudu ili sud opće nadležnosti.

Primjenjuju se sljedeća pravila o nadležnosti:

Nadležan je sud koji se nalazi u mjestu u kojem dijete ima boravište u vrijeme pokretanja postupka.

Ako djetetovo boravište nije poznato, nadležan je sud u mjestu u kojem nositelji roditeljske odgovornosti imaju boravište.

Ako nositelji roditeljske odgovornosti borave u različitim mjestima, nadležnost ima sud koji je nadležan za mjesto u kojem osoba koja izvršava roditeljsku odgovornost ima boravište.

U slučaju zajedničkog izvršavanja roditeljske odgovornosti nadležnost ima sud koji je nadležan u mjestu boravišta osobe s kojom dijete boravi ili, u slučaju zajedničkog skrbništva, sud pred kojim je postupak prvi put pokrenut.

Ako se neki postupci odnose na dvoje djece, koja imaju iste roditelje i borave u različitim okruzima, nadležan je sud pred kojim je postupak prvi put pokrenut.

Ako se neki postupci odnose na više od dvoje djece, koja imaju iste roditelje i borave u različitim okruzima, nadležan je sud u mjestu u kojem većina djece ima boravište.

Ako nakon pokretanja postupka dijete boravi u inozemstvu i portugalski sud ima međunarodnu nadležnost, sud nadležan za razmatranje predmeta i odlučivanje o njemu sud je u mjestu boravišta tužitelja i tuženika.

Kad tužitelj i tuženik borave u inozemstvu i portugalski sud ima međunarodnu nadležnost, predmet razmatra Sud za obitelj i maloljetnike u Lisabonu (*Juízo de Família e Menores de Lisboa*), u sudskom okrugu Lisabona.

Ne dovodeći u pitanje pravila o povezanim postupcima i odredbe posebnog zakona, sve su promjene činjenica koje nastanu nakon pokretanja postupka nevažne.

Jurisdikcija i nadležnost odbora za zaštitu djece i mladih

Odbori za zaštitu djece i mladih nadležni su u stvarima povezanim s postupcima koji se odnose na skrb i zaštitu djece i mladih u rizičnoj situaciji, ako postoji sporazum među roditeljima i maloljetnik se ne protivi. Odbor za zaštitu u mjestu boravišta maloljetnika u vrijeme primitka obavijesti o situaciji nadležan je za poduzimanje mjera skrbi i zaštite.

Primjenjuju se sljedeća pravila o nadležnosti:

Ako boravište djeteta ili mlade osobe nije poznato i ne može se odrediti, nadležan je odbor za zaštitu u mjestu u kojem se dijete nalazi.

Ne dovodeći u pitanje odredbe prethodnih stavaka, odbor za zaštitu u mjestu u kojem se maloljetnik nalazi poduzima korake koje smatra hitnima te mjere potrebne za neposrednu zaštitu djeteta.

Ako nakon podnošenja zahtjeva za nezaštitnu mjeru maloljetnik promijeni boravište na više od tri mjeseca, predmet se upućuje odboru za zaštitu u novom mjestu boravišta.

Provedba mjere skrbi i skrbničke zaštite ne uključuje promjenu boravišta djeteta ili mlade osobe.

Odbor za zaštitu s mjesnom nadležnosti u općini ili okrugu u kojem se dijete ili mlada osoba nalazi pod skrbništvom surađivat će s odborom koji je primijenio mjeru skrbi i zaštite koliko god je potrebno u cilju učinkovitog praćenja primijenjene mjere, kako se zatraži u tu svrhu.

Nadležnost i jurisdikcija matičnih ureda

Ovisno o predmetu, matični uredi nadležni su za odobravanje sporazuma o roditeljskoj odgovornosti, neovisno o tome podnosi li se samostalno ili prilaže uz zahtjev za sporazumni razvod ili zakonsku rastavu.

Ovisno o predmetnoj stvari, matični uredi nadležni su za obradu i odlučivanje u postupcima sporazumnog razvoda ili zakonske rastave, uključujući odobravanje priloženog sporazuma o roditeljskoj odgovornosti.

Pravila o mjesnoj nadležnosti ne primjenjuju se na matične urede. Drugim riječima, stranke se mogu obratiti bilo kojem matičnom uredu.

Nadležnost u povezanim postupcima

Ako se u pogledu istog djeteta zasebno pokrene postupak za određivanje civilnog skrbništva te postupak povezan sa skrbi i zaštitom, uključujući postupak pred odborom za zaštitu djece i mladih, ili postupak za određivanje skrbništva za potrebe obrazovanja, ti se postupci moraju voditi kao spojeni predmet, neovisno o njihovom statusu, a sudac nadležan za razmatranje predmeta bit će sudac pred kojim je postupak prvi put pokrenut.

Odredbе iz prethodnog odlomka ne primjenjuju se na mjere civilnog skrbništva koje se odnose na automatsku provjeru majčinstva ili očinstva ni na mjere koje su u nadležnosti matičnih ureda, kao ni na one koje se odnose na više djece.

U slučaju postupka razvoda ili zakonske rastave, postupci za uređenje izvršavanja roditeljske odgovornosti, osiguranje uzdržavanja i zabranu izvršavanja roditeljske odgovornosti spajaju se s tim postupkom.

Ako se postupak za određivanje civilnog skrbništva odnosi na više djece, može se pokrenuti jedan postupak te se, ako je pokrenuto više postupaka, svi mogu spojiti s postupkom koji je prvi pokrenut, ako je to opravdano zbog obiteljskih odnosa.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Na postupak je već upućeno u odgovoru na pitanje br. 10.

Predmeti koji se odnose na skrb i zaštitu te predmeti koji se odnose na civilno skrbništvo mogu se smatrati hitnim postupcima ako bi kašnjenje moglo negativno utjecati na interese djeteta. U tom se slučaju razmatraju i tijekom ljetne stanke suda.

U svakom slučaju, u hitnim se situacijama mogu primijeniti privremene mjere.

Konkretno su predviđeni sljedeći žurni sudski postupci:

Na zahtjev državnog odvjetništva sud, kad ga se obavijesti o situacijama koje predstavljaju opasnost za život ili fizički ili mentalni integritet maloljetnika, izdaje privremenu odluku u roku od 48 sati, kojom potvrđuje mjere poduzete radi neposredne zaštite djeteta, primjenjujući sve mjere skrbi i zaštite predviđene zakonom ili određujući što je primjereno za budućnost maloljetnika.

U tu svrhu sud provodi skraćene i neophodne istrage te nalaže nužne korake kako bi osigurao izvršenje svojih odluka te može upotrijebiti policijska tijela i osobama koje su odgovorne za poštovanje odluka dopustiti ulazak u svaku kuću tijekom dana.

Uz to, predviđeni su sljedeći hitni izvansudski postupci:

Kad postoji opasnost za život ili fizički ili mentalni integritet maloljetnika i nema pristanka nositelja roditeljske odgovornosti ili osoba koje imaju de facto skrbništvo, svako tijelo nadležno za pitanja djece i mladih, ili odbor za zaštitu djece i mladih, poduzima odgovarajuće mjere radi neposredne zaštite maloljetnika te zahtijeva intervenciju suda ili policije.

Tijelo koje intervenira odmah obavješćuje ured državnog odvjetnika ili, ako to nije moguće, čim postane moguće.

Dok sud ne intervenira, policija odvodi dijete ili mladu osobu od opasnosti u kojoj se nalazi te joj osigurava izvanrednu zaštitu u udomiteljskoj obitelji, u objektima tijela nadležnih za pitanja djece i mladih ili na drugom odgovarajućem mjestu.

Nakon što zaprimi obavijest nekog od prethodnih subjekata, ured državnog odvjetnika odmah od suda zahtijeva da poduzme žurne pravne radnje.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, pravna pomoć dostupna je za postupke pred sudom i matičnim uredom.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, na način koji je već naveden u odgovoru na pitanje br. 10.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Povreda odluke o roditeljskoj odgovornosti

Ako u pogledu djetetove situacije jedan od roditelja ili treća strana kojoj je dijete povjereno ne poštuje dogovor ili odluku, sud može, na vlastitu inicijativu, na zahtjev ureda državnog odvjetnika ili drugog roditelja:

naložiti poduzimanje koraka potrebnih za osiguranje izvršenja

naložiti plaćanje kazne od 20 obračunskih jedinica (vrijednost obračunske jedinice 2020. je iznosila je 102,00 EUR)

nakon što provjeri odgovarajuće pretpostavke, naložiti strani koja ne poštuje odluku da djetetu, roditelju koji je podnio zahtjev ili oboma isplati naknadu.

Ako je sud odobrio sporazum ili je izrekao svoju odluku, zahtjev se razmatra kao predmet spojen s postupkom u kojem je sklopljen sporazum ili donesena odluka, za što se odgovarajućem sudu podnosi prijedlog ako je, u skladu s pravilima o nadležnosti i jurisdikciji, riječ o sudu koji je nadležan za razmatranje povrede.

Nakon što se zahtjev obradi ili priloži postupku, sudac poziva roditelje na sastanak ili, u iznimnim slučajevima, tuženika obavješćuje da se u roku od pet dana treba izjasniti onako kako to smatra primjerenim.

Na sastanku se roditelji mogu dogovoriti o izmjeni utvrđenog izvršavanja roditeljske odgovornosti, uzimajući u obzir interese djeteta.

U slučaju nepoštovanja sustava posjeta, ako tuženik ne prisustvuje sastanku, ne dostavi podneske ili ako su njegovi podnesci očito neutemeljeni, sud može naložiti predaju djeteta kako bi se mogao poštovati sustav posjeta, uz određivanje mjesta na kojem se posjeti trebaju izvršavati u prisutnosti sudskih tehničkih savjetnika.

Tuženika se obavješćuje da mora na utvrđeni način predati dijete jer se u suprotnom izriče kazna.

Ako se sastanak ne sazove ili ako roditelji ne postignu sporazum, sudac stranke upućuje na mirenje (ako se roditelji s tim slažu) ili specijalizirano tehničko saslušanje, a zatim donosi odluku.

Ako se izrečena kazna ne plati u roku od 10 dana, provodi se izvršenje, koje se spaja s odgovarajućim postupkom.

Ti su postupci uređeni pravnim okvirom postupka za određivanje civilnog skrbništva, koji je odobren Zakonom br. 141/2015 od 8. rujna 2015. i dostupan na

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?artigo_id=2428A0048&nid=2428&tabela=leis&pagina=1&ficha=1&so_miolo=&nverso=#artigo.

Izvršenje uzdržavanja

Uzdržavanje se može izvršiti na tri različita načina: prethodno navedenim saslušanjem radi utvrđivanja povrede roditeljske odgovornosti, saslušanjem prije izvršenja radi osiguranja uzdržavanja, kako se navodi u nastavku, ili posebnim izvršenjem uzdržavanja, kako se navodi u nastavku.

Rasprava prije izvršenja radi naplate dospjelog iznosa uzdržavanja (članak 48. pravnog okvira postupka za određivanje civilnog skrbništva)

Kad zakonski obveznik uzdržavanja ne plati dospjele iznose u roku od 10 dana od datuma kad oni postanu naplativi, primjenjuje se sljedeće:

Ako je osoba zaposlenik javnog sektora, odgovarajući iznosi po dospijeću se odbijaju na zahtjev suda upućen njezinu poslodavcu iz javnog sektora.

Ako osoba prima plaću, iznosi će se odbiti od zarade ili plaće, pri čemu će se odgovarajućeg poslodavca obavijestiti da mora provesti te odbitke i preuzeti ulogu depozitara.

Ako osoba prima najamninu, mirovinu, doplatak, provizije, postotke, prihode, nagrade, doprinose ili sličan dohodak, odbitak od tih obroka izvršava se po njihovu dospijeću ili primitku, uz odgovarajuće zapljene ili obavijesti, pri čemu obaviještene osobe preuzimaju ulogu depozitara.

Odbijeni iznosi uključuju i ranije akumulirane iznose uzdržavanja te se izravno plaćaju osobama s pravom na uzdržavanje.

Posebno izvršenje uzdržavanja

Ako se iznos uzdržavanja duguje maloljetnicima, uzdržavana osoba može, s druge strane, pokrenuti poseban postupak radi izvršenja uzdržavanja, kako je predviđeno člankom 933. Zakona o parničnom postupku (*Código de Processo Civil*). Stoga jednim postupkom može u cijelosti naplatiti iznose koji su dospjeli, kasne ili će dospjeti. U postupku radi izvršenja uzdržavana osoba može iskoristiti šira sredstva izvršenja, kao što je zapljena ili zalog prihoda.

U okviru posebnog izvršenja uzdržavanja podnositelj zahtjeva može zatražiti: donošenje presude o dijelu iznosa, plaća ili mirovina koje prima druga strana ili raspodjela prihoda koji pripadaju obvezniku uzdržavanja. Presuda ili zalog provodi se neovisno o zapljeni te mu je svrha pokriti plaćanje zakašnjelih iznosa ili iznosa koji će dospjeti.

Kad podnositelj zahtjeva zatraži donošenje presude o iznosima, plaćama ili mirovinama, tijelu nadležnom za njihovu isplatu ili obradu dostavit će se obavijest da utvrđeni dio treba izravno platiti podnositelju zahtjeva. Utvrđeni iznos mora se svaki mjesec položiti na bankovni račun podnositelja zahtjeva koji broj tog računa mora navesti u početnom zahtjevu.

Ako se u zahtjevu traži zalog prihoda, mora se odrediti imovina na koju se to odnosi te će izvršitelj utvrditi da je razmatrana imovina dostatna za pokriće neplaćenog uzdržavanja i uzdržavanja koje će dospjeti te da se može založiti.

Uzdržavana osoba i dalje može zatražiti zapljenu imovine obveznika uzdržavanja. Zapljena može uključivati pokretnu i nepokretnu imovinu, depozite u bankama, kreditna prava, poslovne nastane ili udjele u trgovačkim društvima.

Ako se zaplijenjena imovina prodaje kako bi se otplatio dug za uzdržavanje, obvezniku uzdržavanja ne bi se smio naložiti povrat viška, osim ako se plaćanje iznosa uzdržavanja koji će dospjeti ne osigura u mjeri koju sudac smatra primjerenom, osim ako se dostavi sredstvo osiguranja ili drugo primjereno jamstvo. Obveznika osiguranja trebalo bi pozvati tek nakon zapljene / presude / zaloga prihoda. Izvršenje ili zapljena ne prekida se zbog protivljenja obveznika uzdržavanja.

U slučaju zahtjeva za izmjenu ili prekid plaćanja uzdržavanja dok traje posebno izvršenje uzdržavanja, zahtjev za izmjenu ili prekid spaja se s izvršenjem.

Važeća verzija Zakona o parničnom postupku dostupna je na http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1959&tabela=leis.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Priznavanje

Odluka o roditeljskoj odgovornosti izdana u drugoj državi članici na koju se primjenjuje Uredba Vijeća br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. (dalje u tekstu „Uredba Bruxelles II.a”) automatski se priznaje. Drugim riječima, za priznavanje odluke nije potreban nikakav poseban postupak.

Za izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti u Portugalu u smislu Uredbe Bruxelles II.a izdane u drugoj državi članici predmetna stranka mora sudu podnijeti zahtjev za proglašenje izvršivosti te odluke.

Međutim, u članku 40. Uredbe Bruxelles II.a predviđena su dva slučaja u kojima zahtjev za proglašenje izvršivosti nije potreban te je potvrda suda podrijetla na temelju Uredbe Bruxelles II.a dovoljna da se presuda donesena u drugoj državi članici izvrši u Portugalu. To se primjenjuje na sljedeće odluke: odluke koje se odnose na prava na posjet i odluke kojima se nalaže povrat djeteta koje je donio nadležni sud nakon odluke da se dijete ne predaje izdane na temelju članka 13. Haške Konvencije iz 1980. o građanskim aspektima međunarodne otmičice djece.

Mjesna nadležnost za zahtjev za proglašenje izvršivosti

Mjesna nadležnost za zahtjev za proglašenje izvršivosti utvrđena je u Uredbi Bruxelles II.a kako slijedi: zahtjev se mora podnijeti sudu u mjestu boravišta obveznika uzdržavanja, ili u mjestu boravišta djeteta kojem se duguje iznos uzdržavanja, ili, ako nema tih poveznica, u mjestu izvršenja.

Zahtjevi i dokumenti koji se moraju priložiti uz zahtjev za proglašenje izvršivosti

Zahtjevi i dokumenti koji se moraju priložiti uz zahtjev za proglašenje izvršivosti utvrđeni su u Uredbi Bruxelles II.a. Ukratko, podnositelj zahtjeva uz zahtjev za proglašenje izvršivosti mora priložiti sljedeće: ovjerenu presliku presude, potvrdu o odluci izdanu primjenom Priloga II. Uredbi Bruxelles II.a, ako je odluka izrečena bez prisutnosti tuženika ili ako je on pobija, dokaz da je tuženik pozvan ili da je nedvosmisleno prihvatio odluku.

Postupak koji se primjenjuje na zahtjev za proglašenje izvršivosti predviđen Uredbom Bruxelles II.a

Postupak podnošenja zahtjeva uređen je pravilima utvrđenima u Uredbi Bruxelles II.a, a svi aspekti koji nisu predviđeni tom Uredbom, internim pravilima portugalskog parničnog postupka.

Stoga iz Uredbe Bruxelles II.a proizlazi da odluci o proglašenju izvršivosti ne prethodi kontradiktorni postupak i da se zahtjev može odbiti samo na temelju jednog od razloga utvrđenih u toj Uredbi. Žalbu na odluku o izvršivosti može podnijeti bilo koja stranka u rokovima utvrđenima u Uredbi Bruxelles II.a.

Portugalski sud može donijeti odluku da je strana presuda djelomično izvršiva, ali ne može preispitati njezin sadržaj.

Primjenjiva portugalska pravila parničnog postupka

Zahtjev za proglašenje izvršivosti mora se dostaviti sudu za obitelj i maloljetnike pri okružnom sudu. Ako ne postoji sud za obitelj i maloljetnike, zahtjev se mora podnijeti lokalnom građanskom sudu pri okružnom sudu ili sudu opće nadležnosti.

Postupak ima oblik uobičajenog deklaratornog postupka, kako je predviđeno portugalskim Zakonom o parničnom postupku (*Código de Processo Civil*), pri čemu su specifikacije utvrđene u Uredbi Bruxelles II.a.

Budući da je žalba uvijek dopuštena, neovisno o vrijednosti, obvezno je imenovanje odvjetnika.

Ured državnog odvjetnika može pokrenuti postupak radi obrane interesa maloljetnika.

U početnom zahtjevu podnositelj zahtjeva mora:

imenovati sud i odgovarajućeg sudca pred kojim se pokreće postupak te utvrditi stranke uz navođenje njihovih imena, adresa ili sjedišta te, ako je moguće, matičnih i poreznih brojeva, zanimanja i mjesta rada

navesti službenu adresu pravnog zastupnika

navesti oblik postupka

utvrditi bitne činjenice koje su razlog za pokretanje postupka te pravne elemente koji su osnova za pokretanje postupka

oblikovati zahtjev

navesti vrijednost zahtjeva

imenovati izvršitelja odgovornog za sudski poziv ili sudskog predstavnika koji je za to nadležan

zatražiti izvođenje dokaza, u tom slučaju zahtjevu se moraju priložiti informacije predviđene Uredbom Bruxelles II.a

priložiti dokument kojim se dokazuje plaćanje dospjelih sudskih pristojbi, ili odobrenje pravne pomoći kao izuzeće od tog plaćanja, uključujući slučajeve u kojima je to odbijeno u državi članici podrijetla.

Početni zahtjev i dokumente pravni zastupnici dostavljaju elektronički s pomoću računalnog sustava koji podržava rad sudova na <https://citus.tribunaisnet.mj.pt/>.

Isti se postupak primjenjuje kad postupak pokreće ured državnog odvjetnika radi obrane interesa maloljetnika. Ured državnog odvjetnika izuzet je od troškova kad postupa u cilju obrane interesa maloljetnika.

Kako bi pristupili računalnom sustavu, odvjetnici, vježbenici i pravni savjetnici moraju se registrirati pri subjektu nadležnom za upravljanje pristupom tom računalnom sustavu.

Kad god sudski postupak ne uključuje imenovanje zastupnika i stranka ne prima pomoć ili kad stranci pomaže zastupnik koji zbog opravdanih razloga postupovne radnje ne može obaviti elektronički, početni zahtjev i dokumenti mogu se podnijeti na jedan od sljedećih načina:

dostavom sudskom službeniku, pri čemu se datumom dostave smatra datum postupovne radnje

slanjem preporučenom poštom, pri čemu datum poštanskog žiga na preporučenoj pošiljci vrijedi kao datum postupovne radnje

dostavom telefaksom, pri čemu se datumom slanja smatra datum postupovne radnje.

Nakon što se zaprima na sudu, početni zahtjev i priloženi dokumenti službeno se upisuju i dostavljaju. Sudac provjerava jesu li zaprimljene sve potrebne informacije i postoje li osnove za odbacivanje, kako je predviđeno Uredbom Bruxelles II.a, te proglašava izvršivost odluke. Stranke se zatim obavješćuju o odluci o izvršivosti.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

U članku 21. Uredbe Bruxelles II.a predviđa se mogućnost da zainteresirana strana u nekoj državi članici podnese zahtjev za nepriznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti izdane u drugoj državi članici.

U tom su slučaju sud kojem stranka treba podnijeti zahtjev u Portugalu i primjenjiva postupovna pravila navedeni u odgovoru na pitanje br. 15, uz sljedeće pojašnjenje: riječ je o uobičajenom postupku za razrješenje od duga. To utječe na pravila o teretu dokazivanja jer na temelju portugalskog prava u postupcima za razrješenje od duga tuženik treba dokazati činjenice na kojima se temelji njegov zahtjev.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Odnosi između roditelja i djece uređeni su:

zajedničkim nacionalnim pravom roditelja

ili, ako ne postoji,

pravom u mjestu zajedničkog uobičajenog boravišta roditelja

ili, ako roditelji uobičajeno borave u različitim državama,

osobnim pravom djeteta.

Osobno pravo je pravo države čiji je osoba državljanin. U slučaju osoba bez državljanstva osobno pravo osobe bez državljanstva pravo je u njezinu mjestu boravišta. Međutim, ako je osoba bez državljanstva maloljetnik ili osoba kojoj je izrečena zabrana, osobno pravo je pravo njezina zakonskog prebivališta.

Napomena:

Informacije sadržane u ovom informativnom članku nisu obvezujuće za kontaktnu točku EJNI-a u građanskim stvarima, sudove ni druge subjekte i tijela.

Potrebno je pregledati i važeće zakonodavstvo. Ono se redovito ažurira ovisno o novim tumačenjima sudske prakse.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

Posljednji put ažurirano: 11/08/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJNI-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Rumunjska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U rumunjskom građanskom zakoniku (*Codul Civil*) upotrebljava se pojam **roditeljske odgovornosti**. **Roditeljska odgovornost** podrazumijeva sva prava i dužnosti u vezi s djetetom i njegovom imovinom. Prava i dužnosti jednako pripadaju obama roditeljima i izvršavaju se u najboljem interesu djeteta.

Roditeljska odgovornost izvršava se dok dijete ne stekne punu pravnu sposobnost.

Roditeljska prava i dužnosti (predviđene u članku 487. – 499. Građanskog zakonika i Zakonom br. 272/2004 (*Legea nr. 272/2004*) o zaštiti i promicanju prava djeteta) u odnosu na djecu uključuju sljedeće:

prava i dužnosti za utvrđivanje i očuvanje identiteta djeteta. Dijete se odmah nakon rođenja upisuje u matičnu evidenciju i ima pravo na ime i državljanstvo.

Roditelji biraju ime i prezime djeteta.

pravo i dužnost odgoja djeteta. Roditelji imaju pravo i dužnost odgajati dijete, skrbiti za zdravlje i tjelesni, psihološki i intelektualni razvoj djeteta, njegovo /njezino obrazovanje, studij i stručno osposobljavanje, u skladu s vlastitim uvjerenjima te karakteristikama i potrebama djeteta.

pravo i dužnost nadzora nad djetetom.

pravo i dužnost pružanja potpore djetetu. Roditelji imaju solidarnu obvezu uzdržavati svoje maloljetno dijete. Roditelji moraju uzdržavati odraslo dijete dok ne završi školovanje, ako pohađa visoko obrazovanje, ali najkasnije do 26. godine.

pravo poduzimati određene odgojne mjere protiv djeteta. Zabranjeno je poduzimati neke mjere, kao što su određeni oblici tjelesnog kažnjavanja, koje bi mogle narušiti tjelesno, psihičko ili emocionalno stanje djeteta.

pravo tražiti vraćanje djeteta od bilo koje osobe kod koje se dijete nalazi, a koja nema na to pravo,

pravo roditelja na ponovno ujedinjenje sa svojim djetetom. To je pravo povezano s pravom djeteta da ne bude odvojeno od svojih roditelja osim zbog iznimnih i privremenih razloga (npr. smještajne mjere).

pravo roditelja na osobni odnos sa svojim djetetom. Osobni odnos s djetetom ostvaruje se primjerice na sljedeće načine: posjećujući dijete u njegovom domu, posjećujući dijete dok je u školi, dijete provodi blagdan sa svakim od roditelja.

pravo odrediti gdje će biti djetetov dom. Maloljetno dijete živi sa svojim roditeljima. Roditelji koji ne žive zajedno dogovaraju se gdje će biti djetetov dom. U slučaju neslaganja između roditelja odlučuje Skrbnički sud (*Instanta de tutelă*).

pravo dati svoj pristanak na zaruke i brak djeteta u slučaju maloljetnika koji su navršili 16 godina; pravo dati suglasnost za posvojenje djeteta,

pravo na žalbu protiv mjera koje su poduzela nadležna tijela u odnosu na dijete i pravo podnositi zahtjeve i poduzimati mjere u vlastito ime i u ime djeteta.

Prava i dužnosti roditelja (u skladu s člancima 500. – 502. Građanskog zakonika) u pogledu djetetove imovine mogu uključivati sljedeće:

upravljanje djetetovom imovinom. Roditelj nema prava nad imovinom djeteta, niti dijete ima pravo nad imovinom roditelja, osim prava na nasljeđivanje i uzdržavanje. Roditelji imaju pravo i dužnost upravljati imovinom svog maloljetnog djeteta i zastupati ga u pravnim građanskim ispravama ili dati suglasnost za te isprave. Kada maloljetnik navrš 14 godina on sam ostvaruje svoja prava i izvršava dužnosti, ali uz suglasnost roditelja i Skrbničkog suda, ako je primjenjivo.

pravo i dužnost zastupati maloljetnika u građanskim ispravama ili dati suglasnost za te isprave. Do 14 godina dijete u građanskim ispravama zastupaju roditelji jer dijete nema pravnu sposobnost. Od 14 do 18 godina dijete samo ostvaruje svoja prava i izvršava dužnosti, ali potrebna je prethodna suglasnost roditelja jer ono ima ograničenu pravnu sposobnost.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Prava i dužnosti jednako pripadaju oboma roditeljima (članak 503. stavak 1. Građanskog zakona): ako su roditelji u braku; nakon razvoda (članak 397. Građanskog zakonika) pripadaju roditelju čije je roditeljstvo utvrđeno ako je dijete rođeno izvan braka i oboma roditeljima ako roditelji žive u registriranom partnerstvu (članak 505. stavak 1. Građanskog zakonika).

(Rastavljeni) roditelji nejednako izvršavaju roditeljsku odgovornost u sljedećim slučajevima: u slučaju prestanka braka razvodom ako Sud smatra da je u interesu djeteta da roditeljsku odgovornost izvršava samo jedan roditelj (članak 398. Građanskog zakonika); u slučaju prestanka braka (članak 305. stavak 2. Građanskog zakonika); ako je dijete rođeno izvan braka, a roditelji ne žive u registriranom partnerstvu (članak 505. stavak 2. Građanskog zakonika). Roditeljsku odgovornost može izvršavati jedan od roditelja u skladu s člankom 507. Građanskog zakonika kada je drugi roditelj umro ili su mu oduzeta roditeljska prava ili mu je izrečena zabrana i slično.

Roditelji djelomično izvršavaju roditeljsku odgovornost kada prava i dužnosti pripadaju trećoj stranci ili instituciji za skrb (članak 399. Građanskog zakonika).

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Roditelj maloljetnika koji je navršio 14 godina ima roditeljska prava i dužnosti samo u odnosu na dijete. Prava i dužnosti u odnosu na imovinu djeteta pripadaju djetetovom skrbniku ili drugoj osobi.

Skrbnništvo nad maloljetnicima utvrđuje se kada su oba roditelja umrla, nepoznata, lišena ostvarivanja roditeljskih prava ili u optužena za kazneno djelo zbog kojeg su im oduzeta roditeljska prava, kada im je izrečena sudska zabrana, nestali su ili su proglašeni mrtvima i ako Sud odluči nakon prestanka posvajanja da je utvrđivanje skrbništva u najboljem interesu maloljetnika.

Skrbnništvo se utvrđuje ako o djetetu ne mogu brinuti oba roditelja nakon što su im oduzeta roditeljska prava.

Iznimno, Skrbnički sud može odlučiti smjestiti dijete kod srodnika ili kod druge obitelji ili osobe, uz njezinu suglasnost, ili u instituciju za skrb.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Nakon razvoda, u načelu, roditeljsku odgovornost imaju oba roditelja ili samo jedan roditelj ako za to postoje opravdani razlozi povezani s najboljim interesom djeteta. Drugi roditelj zadržava pravo praćenja odgoja i obrazovanja djeteta te davanja suglasnosti za posvojenje djeteta.

Iznimno, Skrbnički sud može odlučiti smjestiti dijete kod srodnika ili kod druge obitelji ili osobe, uz njezinu suglasnost, ili u instituciju za skrb. Oni ostvaruju prava i dužnosti roditelja u odnosu na dijete (članak 399. Građanskog zakonika).

Ako je dijete rođeno izvan braka i utvrđeno je roditeljstvo oba roditelja, roditelji izvršavaju roditeljsku odgovornost zajedno i jednako ako žive u registriranom partnerstvu. Ako roditelji djeteta rođenog izvan braka ne žive u registriranom partnerstvu, roditeljsku odgovornost može izvršavati samo jedan roditelj.

Postupak za sporazumni razvod braka vodi se kod javnog bilježnika čak i ako su maloljetna djeca rođena u braku, izvan braka ili posvojena, ili ako su se bračni drugovi dogovorili o svim aspektima u vezi s prezimenom nakon razvoda, izvršavanju roditeljske odgovornosti oba roditelja, utvrđivanju doma djeteta nakon razvoda, načinu za očuvanje osobnih odnosa između rastavljenog roditelja i svakog djeteta te o uspostavi doprinosa svakog roditelja odgoju djeteta, obrazovanju, studiju i stručnom usavršavanju djeteta. Ako je u izvješću socijalne službe navedeno da sporazum roditelja o zajedničkom izvršavanju roditeljske odgovornosti ili utvrđivanju doma djeteta nije u interesu djeteta, javni bilježnik odbacuje zahtjev za razvod i upućuje bračne drugove da pokrenu sudski postupak.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Roditelji se mogu dogovoriti o izvršavanju roditeljske odgovornosti ili o mjerama za zaštitu djeteta uz suglasnost Skrbničkog suda, ako je to u najboljem interesu djeteta (članak 506. Građanskog zakonika).

Stranke mogu doći na sud u bilo kojem trenutku tijekom donošenja sudske odluke, čak i ako nisu pozvane, kako bi zatražile donošenje sudske odluke kojom se ozakonjuje njihov dogovor donošenjem sudske odluke o suglasnosti. Sudska odluka o suglasnosti pravomoćna je i izvršiva.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Mirenje je izborno prije upućivanja Sudu. Tijekom postupka sudska tijela moraju obavijestiti stranke o mogućnosti i prednostima postupka mirenja. Ako se mirenjem ne postigne dogovor, sporna pitanja rješavaju se na sudu.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Vidi odgovor na pitanje 1.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ako sud odluči da će roditeljsku odgovornost izvršavati samo jedan roditelj, taj roditelj može sam odlučivati o pitanjima povezanima s djetetom. Drugi roditelj zadržava pravo praćenja odgoja i obrazovanja djeteta te davanja suglasnosti za posvojenje djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Roditelji zajednički i ravnopravno izvršavaju roditeljsku odgovornost. U odnosu na treće stranke u dobroj vjeri, ako jedan od roditelja izvršava svakodnevne pravne poslove samostalno u cilju ostvarivanja roditeljskih prava ili ispunjenja roditeljskih dužnosti, pretpostavlja se da ima suglasnost drugog roditelja.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Zahtjeve za zaštitu osoba za koje su nadležni skrbnički i obiteljski sud (*okružni sud ili, prema potrebi, sud specijaliziran za maloljetnike i obitelj*) rješava sud nadležan u mjestu u kojem zaštićena osoba ima boravište ili prebivalište (članak 94. Zakona o parničnom postupku (*Codul de Procedură Civilă*)).

Sud u tužiteljevom mjestu prebivališta nadležan je za zahtjeve za utvrđivanje roditeljstva, a sud u mjestu u kojem prebiva tužitelj-uzdržavana osoba nadležan je za zahtjeve u vezi s potraživanjima za uzdržavanje (uključujući dječji doplatka).

Zahtjevu za sudski poziv moraju biti priloženi preslika rodnog lista maloljetnog djeteta, preslika osobne iskaznice, preslika rješenja o razvodu braka, sporazuma o mirenju (ako ga ima) i svi ostali dokumenti koji se smatraju korisnima za rješavanje predmeta. Za zahtjev nisu potrebni biljezi.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sud može poduzimati privremene mjere na temelju naloga predsjednika suda tijekom cijele brakorazvodne parnice (posebni postupak s kraćim rokovima za rješavanje) u cilju utvrđivanja doma maloljetne djece, u vezi s obvezom uzdržavanja, isplaćivanjem dječjeg doplatka i korištenju obiteljskog doma (članak 919. Zakona o parničnom postupku).

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Pravna pomoć može se tražiti u skladu s Hitnom odlukom br. 51/2008 (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) o javnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima koja je odobrena izmjenama Zakona br. 193/2008 (*Legea nr. 193/2008*), kako je naknadno izmijenjen.

Pravna pomoć može se odobravati zasebno ili kumulativno u obliku pomoći odvjetnika, plaćanja vještaka, prevoditelja ili sudskog tumača, plaćanja troškova ovršitelja, kao i za izuzeća, smanjenja, odgode ili kašnjenja u pogledu plaćanja sudskih pristojbi.

Pravu pomoć mogu dobiti osobe čiji je mjesečni neto prihod po članu obitelji u posljednja sva mjeseca prije podnošenja zahtjeva bio manji od 300 RON. Ako je prihod manji od 600 RON, pravna pomoć obuhvaća 50 % troškova. Međutim, utvrđenim uvjetima ne onemogućuju se podnositelji zahtjeva čiji resursi premašuju kvotu da dobiju pravnu pomoć ako dokažu da ne mogu platiti sudske troškove zbog razlike između životnog standarda u državi prebivališta ili uobičajenog boravišta i države suda.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Protiv sudske odluke u vezi s ostvarivanjem roditeljske odgovornosti (dodatna pitanja uz razvod ili glavno pitanje) moguće se žaliti u roku od 30 dana od njezina donošenja ili može biti podvrgnuta sudskom preispitivanju u slučaju sudske odluke o suglasnosti kojom se potvrđuje suglasnost stranaka.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Ako obveznik uzdržavanja ne izvršava svoju obvezu dobrovoljno, uzdržavana osoba mora o tome obavijestiti sudskog ovršitelja. Sudski ovršitelj od suda traži suglasnost za ovrhu. O tome se odlučuje u zatvorenoj raspravi bez pozivanja stranaka.

Ako je zahtjev za ovrhu odobren, sudski ovršitelj šalje nalog i poziv roditelju ili osobi kojoj je dodijeljen maloljetnik u kojem mu priopćuje datum kada mora dovesti maloljetnika da ga preuzme uzdržavana osoba, ili će mu naložiti da dopusti drugom roditelju da ostvaruje svoje pravo na osobni kontakt s maloljetnikom.

Ako obveznik uzdržavanja ne izvršava svoju dužnost, sudski ovršitelj pokrenut će prisilnu ovrhu u nazočnosti predstavnika Uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece i, prema potrebi, u nazočnosti psihologa i policije. Nitko ne smije zastrašivati maloljetnika ili vršiti na njega pritisak da provede ovrhu. Ako obveznik uzdržavanja ne izvrši svoju dužnost, kazna koju je odredio sud traje do ovrhe i sudski ovršitelj obavijestit će tužitelja da pokrene sudski progon. Ako maloljetnik to odbije, sudski ovršitelj poslat će službeno izvješće predstavniku Uprave za socijalnu pomoć i zaštitu djece i nadležni sud naredit će maloljetniku da prođe postupak savjetovanja, koji završava izvješćem psihologa. Ako maloljetnik to odbije nakon ponovnog početka prisilne ovrhe, vjerovnik može tražiti od suda da odredi kaznu.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Na priznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti primjenjuju se odredbe Uredbe (EZ) br. 2201/2003. Zahtjev je upućen sudu u mjestu prebivališta tuženika ili u njegovom mjestu boravišta u Rumunjskoj. Protiv priznavanja moguće je podnijeti žalbu mjesno nadležnom žalbenom sudu (*Curtea de Apel*), ili se može osporiti zahtjevom za sudsko preispitivanje koji se podnosi Visokom kasacijskom sudu (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Ako želi osporiti priznavanje odluke o roditeljskoj odgovornosti, zainteresirana osoba može podnijeti zahtjev sudu u mjestu prebivališta tuženika ili u njegovom mjestu boravišta u Rumunjskoj.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U članku 2611. Građanskog zakonika navedeno je da je pravo koje se primjenjuje na roditeljsku odgovornost i zaštitu djece utvrđeno u Konvenciji o nadležnosti, primjenjivosti prava, priznavanju, izvršenju i suradnji s obzirom na roditeljsku odgovornost i mjere za zaštitu djece koja je donesena u Hagu 19. listopada 1996. i potvrđena Zakonom br. 361/2007.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Slovenija

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljska odgovornost pravni je odnos uređen **obiteljskim pravom**. Odnos nastaje rođenjem djeteta ili utvrđivanjem očinstva i majčinstva. U slovenskom pravnom sustavu djeca rođena izvan braka imaju ista prava i dužnosti kao i djeca rođena u braku. Slovenskim zakonodavstvom uveden je sustav „potpunog posvojenja”, što znači da su posvojena djeca izjednačena s biološkom djecom.

Pravnu osnovu čini **članak 54. Ustava Republike Slovenije (Ustava Republike Slovenije)** u skladu s kojim roditelji imaju pravo i dužnost uzdržavati, školovati i odgajati svoju djecu. To pravo i dužnost mogu biti oduzeti ili ograničeni samo zbog razloga koji su zakonom propisani radi zaštite interesa djeteta. Djeca rođena izvan braka imaju ista prava kao i djeca rođena u braku.

Roditeljska odgovornost čitav je niz prava i dužnosti roditelja da u skladu sa svojim mogućnostima stvore najbolje uvjete za sveobuhvatni razvoj djeteta.

Roditeljsku odgovornost ostvaruju oba roditelja (članak 6. Obiteljskog zakona [*Družinski zakonik*]).

Roditelji moraju zaštititi interese djeteta u svim aktivnostima koje se odnose na dijete i odgajati ga uz poštovanje njegove osobnosti, identiteta i dostojanstva.

Roditelji imaju prednost pred ostalim osobama kad je riječ o skrbi za dijete i postupanju u njegovu interesu. Smatra se da roditelji postupaju u interesu svojeg

djeteta ako, uzimajući u obzir djetetovu osobnost, dob, stupanj razvoja i posebno njegove želje, udovoljavaju djetetovim materijalnim, emocionalnim i psihosocijalnim potrebama tako što pokazuju brigu i odgovornost prema djetetu, pružaju odgovarajuće smjernice i potiču njegov razvoj (članak 7. Obiteljskog zakona).

Roditelji imaju glavnu i jednaku odgovornost za skrb o djetetu i njegov odgoj i razvoj. Njihova su primarna briga interesi djeteta, a država im pomaže u izvršavanju roditeljske odgovornosti.

Roditeljska odgovornost obuhvaća prava i dužnosti roditelja koji se odnose na djetetov život i zdravlje, odgoj, zaštitu, brigu, nadzor i obrazovanje te prava i odgovornosti koji se odnose na zastupanje i uzdržavanje djeteta i upravljanje djetetovom imovinom. Nadležno tijelo može ograničiti ili oduzeti roditeljsku odgovornost jednom ili oba roditelja, pod uvjetima utvrđenima u Obiteljskom zakonu.

Roditelji se dužni brinuti za život i zdravlje djeteta te ga štiti, njegovati, odgajati i nadzirati. Roditelji su dužni djetetu osigurati uvjete za zdrav rast i uravnotežen osobni razvoj, pomoći mu da razvije sposobnost samostalnog života i rada, uzdržavati dijete u skladu s odredbama Obiteljskog zakona i, u skladu s mogućnostima, osigurati da se može školovati i obrazovati u skladu sa svojim sposobnostima, talentima i željama (članci 135., 136. i 137. Obiteljskog zakona).

Dijete ima pravo na kontakt s oba roditelja, a roditelji imaju pravo na kontakt s djetetom (članak 141. Obiteljskog zakona).

Pravna odgovornost roditelja za njihovo dijete utvrđena je člankom 142. Zakona o obveznim odnosima (*Obligacijski zakonik*). Roditelji odgovaraju za štetu koju trećoj osobi prouzroči njihovo dijete mlađe od sedam godina bez obzira na to jesu li odgovorni za prouzročenu štetu. Roditelji odgovaraju za štetu koju trećoj osobi prouzroči njihovo maloljetno dijete starije od sedam godina, osim ako mogu dokazati da nisu odgovorni za prouzročenu štetu.

Zastupanje djeteta u njegovim odnosima s vanjskim svijetom uređeno je člankom 145. Obiteljskog zakona. Dijete zastupaju roditelji ako zakonom nije drukčije propisano (na primjer, ako je dijete smješteno u udomiteljsku obitelj). Ako maloljetnom djetetu treba nešto dostaviti ili priopćiti, to se može dostaviti ili priopćiti bilo kojem roditelju odnosno, ako roditelji ne žive zajedno, roditelju s kojim dijete živi ili roditelju imenovanom u sudskoj nagodbi ili odluci o zajedničkoj skrbi na temelju članka 139. Obiteljskog zakona (članak 145. Obiteljskog zakona).

Imovinom djeteta upravljaju roditelji u interesu djeteta. Roditelji mogu upotrijebiti prihod od imovine svojeg djeteta prije svega za njegovo uzdržavanje, odgoj i obrazovanje te za neposredne potrebe obitelji ako oni sami nemaju dovoljno sredstava (članci 147. i 148. Obiteljskog zakona).

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Roditelji imaju glavnu i jednaku odgovornost za skrb o djetetu i njegov odgoj i razvoj. Njihova su primarna briga interesi djeteta (članak 135. Obiteljskog zakona).

Roditelji svoja roditeljska prava ostvaruju sporazumno u skladu s interesima djeteta. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb (*center za socialno delo*). Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja. Ako roditelji ne žive zajedno i ne ostvaruju zajedničku skrb nad djetetom, o pitanjima koja bitno utječu na razvoj djeteta odlučuju oba roditelja sporazumno i u skladu s interesima djeteta. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb. Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja.

Roditelj koji ostvaruje skrb nad djetetom odlučuje o pitanjima koja se odnose na svakodnevni život djeteta i o njegovu prebivalištu, pod uvjetom da to nema negativne posljedice na pitanja koja bitno utječu na razvoj djeteta.

Sud odlučuje u slučajevima kada se roditelji ne mogu dogovoriti o pitanjima koja bitno utječu na razvoj djeteta.

Kad jedan od roditelja ne može izvršavati roditeljsku odgovornost, drugi je roditelj izvršava samostalno.

Ako jedan od roditelja više nije živ ili je nepoznat ili ako mu je oduzeta roditeljska odgovornost, tu odgovornost izvršava drugi roditelj (članak 151. Obiteljskog zakona).

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Roditelji imaju prednost pred ostalim osobama u pogledu prava i dužnosti zaštite prava i interesa svojeg djeteta. Ako roditelji ne ostvaruju ta prava ili ne ispunjavaju te dužnosti ili ne čine to u interesu djeteta, država poduzima mjere za zaštitu prava i interesa djeteta (dalje u tekstu: mjere za zaštitu interesa djeteta). Mjere za zaštitu interesa djeteta mogu se poduzimati dok dijete ne stekne potpunu poslovnu sposobnost, osim ako je Obiteljskim zakonom drukčije propisano (članak 154. Obiteljskog zakona).

Sud može roditeljima oduzeti dijete i smjestiti ga kod druge osobe, u udomiteljsku obitelj ili u ustanovu ako je dijete ugroženo i ako je oduzimanje jedini način da se interesi djeteta zaštite u dovoljnoj mjeri te ako iz okolnosti slučaja proizlazi da će roditelji nakon određenog vremena moći ponovno preuzeti odgovornost za skrb i odgoj djeteta (članak 174. Obiteljskog zakona).

Sud isto tako može odlučiti smjestiti dijete u ustanovu ako ima psihosocijalne probleme u obliku bihevioralnih, emocionalnih poteškoća, poteškoća u učenju ili drugih poteškoća u razvoju, ako su dijete ili druga djeca u obitelji ugrožena, a moguće je zaštititi interese djeteta ili druge djece u obitelji samo smještanjem djeteta u ustanovu (članak 175. Obiteljskog zakona).

O djetetu se može brinuti posvojitelj. Dijete se može dati na posvajanje samo ako su roditelji nakon rođenja djeteta pristali na posvojenje u centru za socijalnu skrb ili pred sudom. Za dijete koje nije navršilo osam tjedana pristanak se mora ponovo potvrditi nakon što dijete navrší osam tjedana. Ako roditelji ne potvrde svoj pristanak, pristanak nema pravni učinak. Pristanak nije potreban od roditelja kojem je roditeljska odgovornost oduzeta ili koji trajno ne može izraziti svoje želje. Djeca čiji su roditelji nepoznati ili čije je prebivalište nepoznato godinu dana mogu se isto tako dati na posvajanje (članak 218. Obiteljskog zakona). Posvojenjem prestaju prava i dužnosti djeteta u odnosu na njegove roditelje i drugu rodbinu i obrnuto. Ako bračni drug ili izvanbračni partner jednog od djetetovih roditelja posvoji dijete, prava i dužnosti tog djeteta prema tom roditelju i njegovoj rodbini ne prestaju i obrnuto (članak 220. Obiteljskog zakona). Povjeravanje roditeljske odgovornosti srodniku novi je institut uveden Obiteljskim zakonom u vezi sa skrbi o djetetu. Taj institut primjenjiv je samo u odnosu na dijete koje nema živog roditelja. Ako je to u interesu djeteta, sud može roditeljsku odgovornost dodijeliti srodniku koji je spreman preuzeti odgovornost za dijete i ispunjava uvjete za posvojenje utvrđene Obiteljskim zakonom. Obiteljski zakon utvrđuje tko se smatra srodnikom u takvim slučajevima: osoba povezana s djetetom po krvi u ravnoj lozi do drugog stupnja ili u pobočnoj lozi do četvrtog stupnja. Osoba kojoj je dodijeljena roditeljska odgovornost stječe ista prava i dužnosti kao što bi to imali roditelji djeteta i postaje zakonski zastupnik djeteta. Osoba kojoj je dodijeljena roditeljska odgovornost mora uzdržavati dijete. Ako se roditeljska odgovornost povjerava dvojici srodnika koji su u braku ili izvanbračnoj zajednici ili srodniku i njegovu bračnom drugu ili izvanbračnom partneru koji ispunjava uvjete, ta se odgovornost povjerava obojici partnera i ne može se povjeriti samo jednom od njih (članak 231. Obiteljskog zakona).

Sud postavlja skrbnika za dijete koje nema roditelje ili dijete o kojem roditelji ne skrbe i povjerava dijete na skrb tom skrbniku (članak 257. Obiteljskog zakona). Centar za socijalnu skrb ili sud imenuje djetetu posebnog („kolizijskog“) skrbnika (*kolizijski skrbnik*) kada roditelji djeteta izvršavaju roditeljsku odgovornost, ali su njihovi interesi u sukobu ili u slučaju skrbništva kada su interesi djeteta i njegova skrbnika u sukobu (članak 269. Obiteljskog zakona).

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Roditelji koji ne žive zajedno ili namjeravaju živjeti odvojeno moraju postići dogovor o skrbi nad zajedničkom djecom i to učiniti u interesu te djece. Mogu se dogovoriti da će zadržati zajedničku skrb nad svojom djecom, povjeriti skrb jednom od roditelja ili da će neka djeca biti povjerena jednom roditelju, a druga drugom roditelju. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb. Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja. Ako roditelji postignu dogovor o skrbi, mogu predložiti potpisivanje sudske nagodbe. Ako sud utvrdi da dogovor nije u najboljem interesu djeteta, prijedlog se

odbija. Ako roditelji ne postignu dogovor o skrbi, o tome odlučuje sud. Sud isto tako može, po službenoj dužnosti i u skladu s odredbama Obiteljskog zakona, donijeti odluku o drugim mjerama za zaštitu interesa djeteta. Kada donosi odluku o skrbi, sud uvijek odlučuje i o uzdržavanju zajedničke djece roditelja te njihovim kontaktima s roditeljima u skladu s Obiteljskim zakonom. Sud donosi novu odluku o skrbi ako je to potrebno zbog promijenjenih okolnosti ili interesa djeteta (članak 138. Obiteljskog zakona).

Kada sud donese odluku o razvodu braka, isto tako odlučuje o skrbi i uzdržavanju zajedničke djece bračnih drugova i njihovim kontaktima s roditeljima u skladu s ovim zakonom, a prije toga mora utvrditi kako će se zajamčiti najbolji interesi djeteta ili djece (članak 98. Obiteljskog zakona).

Ako roditelji ne žive zajedno i ne ostvaruju zajedničku skrb nad djetetom, o pitanjima koja bitno utječu na razvoj djeteta odlučuju oba roditelja sporazumno i u skladu s interesima djeteta. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb. Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja. Roditelj koji ostvaruje skrb nad djetetom odlučuje o pitanjima koja se odnose na svakodnevni život djeteta i o njegovu prebivalištu, pod uvjetom da to nema negativne posljedice na pitanja koja bitno utječu na razvoj djeteta (članak 151. Obiteljskog zakona).

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Roditelji koji ne žive zajedno ili namjeravaju živjeti odvojeno moraju postići dogovor o skrbi nad zajedničkom djecom i to učiniti u interesu te djece. Mogu se dogovoriti da će zadržati zajedničku skrb nad svojom djecom, povjeriti skrb jednom od roditelja ili da će neka djeca biti povjerena jednom roditelju, a druga drugom roditelju. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb. Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja. Ako roditelji postignu dogovor o skrbi, mogu predložiti potpisivanje sudske nagodbe. Ako sud utvrdi da dogovor nije u najboljem interesu djeteta, prijedlog se odbija. Ako roditelji ne postignu dogovor o skrbi, o tome odlučuje sud (članak 138. Obiteljskog zakona). Sudska nagodba ili sudska odluka o zajedničkoj skrbi mora sadržavati odluku o djetetovu prebivalištu, o tome koji od roditelja preuzima dostavu pošiljaka za dijete i o uzdržavanju djeteta (članak 139. Obiteljskog zakona).

Roditelji koji ne žive zajedno ili namjeravaju živjeti odvojeno te roditelji koji žive zajedno moraju postići dogovor o uzdržavanju zajedničke djece. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb. Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja. Ako roditelji ne postignu dogovor o uzdržavanju zajedničke djece, o tome odlučuje sud (članak 140. Obiteljskog zakona).

Dijete ima pravo na kontakt s oba roditelja, a roditelji imaju pravo na kontakt s djetetom. Kontakt mora osigurati zadovoljenje djetetovih interesa. Roditelj s kojim dijete živi i kojem je povjerena skrb nad djetetom ili druga osoba s kojom dijete živi mora se suzdržati od svih postupaka koji ometaju ili sprečavaju dijete u održavanju kontakta i mora nastojati poticati dijete na prihvaćanje odgovarajućeg stava prema kontaktu s drugim roditeljem ili oba roditelja. Roditelj koji održava kontakt s djetetom mora se suzdržati od svih postupaka koji ometaju kontakt s djetetom, skrb o njemu i odgoj djeteta. Roditelji koji ne žive zajedno ili namjeravaju živjeti odvojeno dužni su postići dogovor o kontaktu. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb. Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja. Ako roditelji postignu dogovor o skrbi, mogu predložiti potpisivanje sudske nagodbe. Ako sud utvrdi da dogovor nije u interesu djeteta, prijedlog se odbija. Ako roditelji ne postignu dogovor o kontaktu, o tome odlučuje sud (članak 141. Obiteljskog zakona).

Dijete ima pravo na kontakt i s drugim osobama koje su članovi obitelji i s kojima ima blizak odnos ako to nije u suprotnosti s interesima djeteta. Smatra se da su takve osobe prije svega djetetovi bake i djedovi, braća i sestre, polubraća i polusestre, bivši udomitelji te bivši ili sadašnji bračni drug ili izvanbračni partner jednog ili drugog roditelja. O kontaktima se dogovaraju djetetovi roditelji, dijete (ako je sposobno razumjeti važnost dogovora) i prethodno navedene osobe. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb. Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja. Opseg i način održavanja kontakta moraju biti u interesu djeteta. Ako se postigne dogovor o kontaktu, roditelji, dijete i prethodno navedene osobe mogu predložiti i potpisivanje sudske nagodbe. Ako sud utvrdi da dogovor nije u interesu djeteta, prijedlog se odbija. Ako roditelji, dijete i osobe iz prvog stavka ovog članka ne mogu postići dogovor, o kontaktu odlučuje sud (članak 142. Obiteljskog zakona).

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Prije nego što predlože da sud odluči o skrbi i uzdržavanju djeteta, djetetovim kontaktima s njima ili drugim osobama ili o pitanjima koja se odnose na izvršavanje roditeljske odgovornosti, a bitno utječu na razvoj djeteta, roditelji sudjeluju u prethodnom postupku savjetovanja u centru za socijalnu skrb, osim ako je jedan od roditelja mentalno nesposoban ili ako jedan od bračnih drugova živi u inozemstvu ili mu je boravište nepoznato.

Kad je riječ o kontaktu s drugom osobom, ta druga osoba i dijete (ako dijete traži kontakt) moraju prisustvovati savjetovanju prije podnošenja prijedloga.

Svrha je prethodnog savjetovanja skrenuti pozornost roditeljima ili toj drugoj osobi na potrebu da se pri uređivanju odnosa s djetetom zaštite njegovi interesi, na pozitivan utjecaj koji sporazumno uređenje odnosa ima na dijete te na svrhu mirenja.

Savjetovanje se mora održati i prije podnošenja prijedloga za novu odluku koja će se donijeti o bilo kojem pitanju navedenom u prvom stavku ovog članka.

Roditelji ili prethodno navedene osobe sudjeluju u postupku prethodnog savjetovanja bez svojih zastupnika. Uz pristanak roditelja ili prethodno navedenih osoba centar za socijalnu skrb može provoditi prethodno savjetovanje uz postupak mirenja. Navedene osobe mogu sudjelovati i u postupku mirenja kod drugih pružatelja usluga (članak 203. Obiteljskog zakona).

Mirenje se može provesti prije, tijekom ili nakon sudskog postupka i može uključivati pomoć u rješavanju osobnih i imovinskih odnosa. Mirenje se prvenstveno provodi prije početka sudskog postupka kako bi se oblikovao prijedlog za sporazumni razvod braka ili prijedlog za sudska nagodbu o skrbi nad djetetom, uzdržavanju i kontaktima s roditeljima ili drugim osobama ili pitanjima roditeljske odgovornosti koja bitno utječu na razvoj djeteta. Mirenje tijekom sudskog postupka provodi se u skladu sa zakonom kojim se uređuje alternativno rješavanje sporova. Čak i ako su se stranke ili sudionici postupka dogovorili da će pokrenuti postupak mirenja, sud može odbiti zahtjev i ne prekinuti sudski postupak ako, u postupku koji uključuje dijete, smatra da prekid postupka ne bi bio u interesu djeteta (članak 205. Obiteljskog zakona).

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sud može odlučiti povjeriti skrb nad djecom jednom od roditelja, donijeti odluku da će neka djeca biti povjerena jednom roditelju, a druga drugom roditelju ili da oba roditelja imaju zajedničku skrb nad djecom. Sud isto tako može, po službenoj dužnosti i u skladu s odredbama Obiteljskog zakona, donijeti odluku o drugim mjerama za zaštitu interesa djeteta. Kada donosi odluku o skrbi, sud uvijek odlučuje i o uzdržavanju zajedničke djece roditelja te njihovim kontaktima s roditeljima u skladu s Obiteljskim zakonom. Sud donosi novu odluku o skrbi ako je to potrebno zbog promijenjenih okolnosti ili interesa djeteta (članci 138. i 139. Obiteljskog zakona).

Sud isto tako odlučuje o uzdržavanju djeteta i o kontaktima (članci 105.a, 106. i 106.a Zakona o braku i obiteljskim odnosima [*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*]).

Pri donošenju odluke o kontaktima sud u prvom redu uzima u obzir interese djeteta. Ako roditelj s kojim dijete živi sprečava kontakt djeteta i drugog roditelja te se kontakt ne može uspostaviti čak ni uz stručnu pomoć centra za socijalnu skrb, sud može oduzeti skrb roditelju koji sprečava kontakt na prijedlog drugog roditelja i povjeriti dijete drugom roditelju ako sud smatra da će drugi roditelj omogućiti kontakt i ako je to jedini način na koji se mogu zaštititi interesi djeteta.

Sud donosi novu odluku o kontaktu roditelja s djetetom ako je to potrebno zbog promijenjenih okolnosti i interesa djeteta (članak 141. Obiteljskog zakona).

Sud može ukinuti ili ograničiti pravo na kontakt kao dio mjere zaštite interesa djeteta (članak 173. Obiteljskog zakona).

Pri odlučivanju o skrbi i uzdržavanju djeteta, kontaktu, izvršavanju roditeljske odgovornosti i povjeravanju roditeljske odgovornosti srodniku sud isto tako uzima u obzir mišljenje djeteta koje je izrazilo samo dijete ili osoba kojoj dijete vjeruje i koju je dijete samo izabralo, pod uvjetom da je dijete sposobno razumjeti značenje i posljedice mišljenja. Sud uzima u obzir mišljenje centra za socijalnu skrb o interesima djeteta kada se takvo mišljenje pribavlja u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvanparnični postupak (članak 143. Obiteljskog zakona).

Pri izračunu iznosa za uzdržavanje djeteta sud mora uzeti u obzir interese djeteta kako bi iznos bio dovoljan za osiguranje njegova uspješnog fizičkog i psihičkog razvoja. Uzdržavanje djeteta mora uključivati troškove djetetovih potreba, posebno troškove stanovanja, hrane, odjeće, obuće, njege i zaštite, obrazovanja, razvoja, rekreacije, rasonode i drugih djetetovih posebnih potreba (članak 190. Obiteljskog zakona).

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ako roditelji ne žive zajedno i ne ostvaruju zajedničku skrb nad djetetom, o pitanjima koja bitno utječu na razvoj djeteta odlučuju oba roditelja sporazumno i u skladu s interesima djeteta. Ako ne mogu sami postići dogovor, u tome im pomaže centar za socijalnu skrb. Roditelji mogu, ako žele, angažirati i usluge izmiritelja. Roditelj koji ostvaruje skrb nad djetetom odlučuje o pitanjima koja se odnose na svakodnevni život djeteta i o njegovu prebivalištu, pod uvjetom da to nema negativne posljedice na pitanja koja bitno utječu na razvoj djeteta. Sud odlučuje u slučajevima kada se roditelji ne mogu dogovoriti o pitanjima koja bitno utječu na razvoj djeteta (članak 151. Obiteljskog zakona).

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

To znači da su oba roditelja jednako odgovorna za odgoj i razvoj djeteta te da oboje moraju nastaviti skrbiti za dijete.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

U tim slučajevima **stvarnu nadležnost** za odlučivanje imaju okružni sudovi (*okružna sodišća*) (članak 10. Zakona o izvanparničnom postupku [*Zakon o nepravdnem postupku*]).

Opću **mjesnu nadležnost** ima sud na čijem području osoba protiv koje je podnesen prijedlog ima stalno boravište ili mjesto poslovnog nastana. Kada sud pokreće postupak po službenoj dužnosti, opću mjesnu nadležnost ima sud na čijem području osoba u vezi s kojom se vodi postupak ima stalno boravište. Ako u postupku sudjeluje samo jedan sudionik, opću mjesnu nadležnost ima sud na području na kojem sudionik ima stalno boravište ili mjesto poslovnog nastana. Ako sudionik nema stalno boravište u Sloveniji, opća mjesna nadležnost određuje se prema mjestu njegova privremenog boravišta. Ako sudionik uz stalno boravište ima i privremeno boravište u drugom mjestu i može se pretpostaviti na temelju okolnosti da će ondje živjeti dulje vrijeme, opću mjesnu nadležnost ima i sud na čijem području sudionik ima privremeno boravište. Ako je sud u Sloveniji nadležan za odlučivanje, a nije moguće utvrditi koji sud u Sloveniji ima opću mjesnu nadležnost, Vrhovni sud Republike Slovenije (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) određuje koji sud ima opću mjesnu nadležnost (članak 11. Zakona o izvanparničnom postupku).

Ako u sporu povezanom sa zakonskim uzdržavanjem to uzdržavanje traži tužitelj, za odlučivanje je nadležan, uz sud opće mjesne nadležnosti, i sud na čijem području tužitelj ima stalno ili privremeno boravište. Ako u sporu povezanom sa zakonskim uzdržavanjem to uzdržavanje traži tužitelj, za odlučivanje je nadležan, uz sud opće mjesne nadležnosti, i sud na čijem području tužitelj ima stalno ili privremeno boravište (članak 50. Zakona o parničnom postupku [*Zakon o pravdnem postupku*]).

Odredbes Zakona o parničnom postupku na odgovarajući se način primjenjuju na izvanparnični postupak, osim ako je zakonom drukčije propisano.

Prijedlog u izvanparničnom postupku mora sadržavati opis odnosa ili situacije o kojima sud odlučuje, činjenice bitne za odluku i dokaze za te činjenice, ostale pojedinosti koje svaki zahtjev mora sadržavati te osobne podatke sudionika, kako je propisano za tužbe u Zakonu o parničnom postupku (članak 23. Zakona o izvanparničnom postupku).

Stranke i drugi sudionici u postupku podnose tužbe, žalbe i ostale podneske **na slovenskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine** koji je u službenoj upotrebi na sudu (članak 104. Zakona o parničnom postupku). Tužba mora sadržavati određeni zahtjev u kojem su navedeni glavni i sporedni tužbeni zahtjevi, činjenice na kojima tužitelj temelji svoju tužbu, dokaze kojima se potkrepljuju te činjenice, ostale informacije koje svaka tužba mora sadržavati i osobne podatke sudionika, kako je utvrđeno Zakonom o parničnom postupku (članak 180. Zakona o parničnom postupku).

Pri podnošenju prijedloga za pokretanje postupka moraju se platiti sudske pristojbe, osim ako je zakonom drukčije propisano (članak 39. Zakona o izvanparničnom postupku).

U skladu sa Zakonom o parničnom postupku podnesak znači tužba, odgovor na tužbu, pravno sredstvo i druge izjave, prijedlozi ili priopćenja koji su dostavljeni izvan postupka. Podnesci moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno za sudsku raspravu. To posebno uključuje sljedeće: naznaku suda, imena i stalno ili privremeno boravište ili mjesto poslovnog nastana stranaka, imena pravnih zastupnika ili punomoćnika, predmet spora i sadržaj izjave. Podnositelj mora potpisati podnesak, osim ako to nije moguće zbog njegova oblika. Izvorni potpis podnositelja zahtjeva njegov je vlastoručni potpis ili njegov elektronički potpis (koji je jednakovrijedan vlastoručnom potpisu). Ako podnositelj podneska ne zna pisati ili se ne može potpisati, na podnesku ostavlja otisak prsta umjesto potpisa. Ako sud sumnja u vjerodostojnost podneska, može donijeti odluku kojom nalaže da se dostavi podnesak ovjeren potpisom. Protiv te odluke ne može se podnijeti žalba. Ako izjava uključuje neki zahtjev, stranka u podnesku mora navesti činjenice na kojima ga temelji i, ako je potrebno, dokaze (članak 105. Zakona o parničnom postupku).

Podnesak je pisani podnesak u fizičkom ili elektroničkom obliku. Pisani podnesak koji je rukom napisan ili tiskan i koji je podnositelj vlastoručno potpisao (podnesak u fizičkom obliku) ili podnesak u elektroničkom obliku potpisan elektroničkim potpisom koji je jednakovrijedan vlastoručnom potpisu (podnesak u elektroničkom obliku). Podnesak u fizičkom obliku dostavlja se poštom, upotrebom komunikacijske tehnologije, izravno predmetnom tijelu ili putem osobe koja se bavi dostavom podnesaka. Podnesak u elektroničkom obliku podnosi se u pravosudnom informacijskom sustavu. Pravosudni informacijski sustav automatski potvrđuje podnositelju da je podnesak zaprimljen. Podnesak se može predati i na propisanom ili drugom gotovom obrascu. Ne dovodeći u pitanje odredbe drugih propisa, obrasci predani u elektroničkom obliku moraju imati isti sadržaj kao obrasci propisani za podneske u fizičkom obliku (članak 105.b Zakona o parničnom postupku).

Ako izjava uključuje neki zahtjev, stranka u podnesku mora navesti činjenice na kojima ga temelji i, ako je potrebno, dokaze.

Podnesci koji se dostavljaju protustranci moraju se podnijeti sudu u onoliko primjeraka koliko zahtijevaju sud i protustranka te u obliku koji sudu omogućava njihovu dostavu. Isto se primjenjuje i na priloge. Podnesci i prilozi koji su podneseni elektronički i koji se moraju poslati protustranci dostavljaju se u jednom primjerku. Sud izrađuje onoliko elektroničkih primjeraka ili fotokopija koliko zahtijeva protustranka. Ako je na protivnoj strani više osoba sa zajedničkim pravnim zastupnikom ili opunomoćenikom, podnesci i prilozi dostavljaju se za sve osobe zajedno u jednom primjerku (članak 106. Zakona o izvanparničnom postupku).

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Sud odlučuje o pitanjima osobnog statusa i obiteljskih odnosa u izvanparničnom postupku (Poglavlje X. Zakona o izvanparničnom postupku).

Prema Obiteljskom zakonu sudski predmeti koji se vode u vezi s odnosima roditelja i djece, posvojenjem, prijenosom roditeljske odgovornosti na srodnike, udomiteljstvom i skrbištvom rješavaju se po hitnom postupku. Okružni sudovi u prvom su stupnju nadležni za odlučivanje o stvarima iz Obiteljskog zakona za koja su prema tom zakonu sudovi nadležni, osim ako je drugim zakonom drukčije propisano (članak 14. Obiteljskog zakona).

Okružni sud odločuje u parničnom postupku, osim ako je zakonom propisano da odločuje u izvanparničnom postupku. Sudovi pitanja uređena Zakonom o braku i obiteljskim odnosima rješavaju po hitnom postupku (članak 10.a Zakona o braku i obiteljskim odnosima).

Obiteljski zakon propisuje da će sud izdati privremenu mjeru u postupcima za zaštitu interesa djeteta ako se dokaže vjerojatnim da su interesi djeteta ugroženi (članak 161. Obiteljskog zakona).

Prema Zakonu o izvanparničnom postupku privremene mjere radi zaštite interesa djeteta pod uvjetima utvrđenima u Obiteljskom zakonu izdaju se u skladu s postupkom utvrđenim u zakonu koji uređuje osiguranje tražbina.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, moguće je dobiti besplatnu pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka. Predsjednik okružnog suda odločuje o dodjeli besplatne pravne pomoći (članak 2. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći [*Zakon o brezplačni pravni pomoči*]).

U skladu s tim zakonom besplatna pravna pomoć može se dodijeliti za pravne savjete, odvjetnika ili druge pravne usluge utvrđene zakonom, za sve oblike sudske zaštite pred sudovima opće nadležnosti i specijaliziranim sudovima u Sloveniji, pred Ustavnim sudom Republike Slovenije (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) i pred svim tijelima, institucijama i osobama u Sloveniji nadležnima za izvansudsko rješavanje sporova te za oslobađanje od plaćanja sudskih troškova (članak 7. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći).

Prema tom zakonu pravo na pravnu pomoć imaju: 1. slovenski državljani, 2. strani državljani sa stalnim ili privremenim boravištem u Sloveniji i osobe bez državljanstva koje zakonito borave u Sloveniji, 3. drugi strani državljani pod uvjetima uzajamnosti ili pod uvjetima i u slučajevima utvrđenima u međunarodnim ugovorima koji su obvezujući za Sloveniju, 4. nevladine organizacije i udruge koje djeluju na neprofitnoj osnovi i u javnom interesu te su upisane u odgovarajući registar u skladu s primjenjivim zakonodavstvom, u sporovima povezanim s izvršavanjem djelatnosti u javnom interesu ili svrhom za koju su osnovane, 5. druge osobe za koje je u zakonu ili međunarodnom ugovoru koji je obvezujući za Sloveniju propisano da imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć (članak 10. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći).

Osoba koja ima pravo na besplatnu pravnu pomoć može je zatražiti u bilo kojoj fazi postupka (npr. na početku izvansudskog ili sudskog postupka i u bilo kojoj fazi postupka koji je već u tijeku). U postupku odlučivanja o zahtjevima za besplatnu pravnu pomoć utvrđuju se financijska situacija podnositelja i drugi uvjeti utvrđeni u tom zakonu (redovna besplatna pravna pomoć) (članak 11. Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, za odlučivanje o žalbi protiv odluke okružnog suda o roditeljskoj odgovornosti nadležan je viši sud (*višje sodišče*) (članak 36. Zakona o izvanparničnom postupku). Žalba se podnosi sudu koji je donio prvostupanjsku odluku u dovoljnom broju primjeraka za sud i protustranku (članak 342. Zakona o parničnom postupku).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Postupak izvršenja utvrđen je Zakonom o izvršenju i osiguranju (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*). Osim ako je drukčije određeno zakonom, stvarnu nadležnost za odobrenje izvršenja ima lokalni sud (*okrajno sodišče*) (članak 5. Zakona o izvršenju i osiguranju).

Za odlučivanje o prijedlogu za izvršenje sudske odluke o skrbi nad djetetom te za samo izvršenje opću mjesnu nadležnost ima sud na čijem području osoba kojoj je dodijeljena skrb ima stalno ili privremeno boravište ili sud na čijem području osoba protiv koje je podnesen prijedlog za izvršenje ima stalno ili privremeno boravište. Za neposredno izvršenje opću mjesnu nadležnost ima i sud na čijem se području nalazi dijete (članak 238.e) (članak 238.a Zakona o izvršenju i osiguranju).

Nalogom za izvršenje određuje se obveza predaje djeteta osobi na koju se odnosi izvršna isprava, osobi o čijoj volji ovisi predaja djeteta te osobi s kojom se dijete nalazi u trenutku izdavanja naloga. U nalogu za izvršenje sud navodi da se obveza predaje djeteta odnosi i na svaku drugu osobu s kojom se dijete nalazi u trenutku izvršenja (članak 238.c Zakona o izvršenju i osiguranju).

Uzimajući u obzir sve okolnosti predmeta te radi zaštite interesa djeteta, sud odločuje hoće li odluku o skrbi nad djetetom izvršiti izricanjem novčane kazne osobi na koju se odnosi nalog za izvršenje ili oduzimanjem djeteta i njegovom predajom osobi kojoj je dodijeljena skrb (članak 238.č Zakona o izvršenju i osiguranju).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Sudska odluka o roditeljskoj odgovornosti priznaje se i izvršava u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003. Sud primjenjuje izvanparnični postupak u skladu s odredbama Zakona o izvanparničnom postupku.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Za odlučivanje o zahtjevu za proglašenje izvršivosti nadležni su okružni sudovi.

Za odlučivanje o pravnom lijeku protiv sudske odluke kojom se proglašava izvršivost nadležan je sud koji je sudsku odluku proglasio izvršivom.

Sud primjenjuje izvanparnični postupak u skladu s odredbama Zakona o izvanparničnom postupku.

Popis okružnih sudova (244 Kb) (244 Kb) (244 Kb)

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U skladu sa Zakonom o međunarodnom privatnom pravu i postupku (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) odnosi između roditelja i djece ocjenjuju se na temelju prava države čiji su državljani. Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj svi imaju stalno boravište. Ako su roditelji i djeca državljani različitih država i nemaju stalno boravište u istoj državi, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete (članak 42.).

Ova je internetska stranica dio portala Vaša Europa.

Važno nam je vaše mišljenje o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Slovačka

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U skladu sa slovačkim Obiteljskim zakonom (Zakon br. 36/2005 o obitelji i o izmjenama određenih zakona) i sudskom praksom, roditeljska odgovornost (tj. prava i obveze roditelja – roditeljska skrb) posebno obuhvaća skrb o djetetu, uzdržavanje i zastupanje djeteta te upravljanje djetetovom imovinom.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Oba roditelja zajednički dijele prava i obveze prema djetetu, bez obzira na to je li dijete rođeno u braku ili izvan braka te žive li roditelji zajedno ili ne (jesu li u braku, rastavljeni ili razvedeni).

Roditelja sud može lišiti roditeljskih prava i obveza (ili mu mogu biti ograničena) u ozbiljnim okolnostima kako je predviđeno u članku 38. stavku 4. Obiteljskog zakona.

Sud može priznati roditeljska prava i obveze maloljetnog roditelja starijeg od 16 godine u pogledu osobne skrbi o maloljetnom djetetu podložno uvjetima iz članka 29. Obiteljskog zakona.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Da. Ako nijedan roditelj maloljetnog djeteta nema punu pravnu sposobnost, ako su njihova roditeljska prava i obveze privremeno ukinuti ili su obje lišeni roditeljskih prava i obveza ili su umrli, sud mora imenovati skrbnika koji će osobno odgojiti maloljetno dijete, zastupati ga i upravljati djetetovom imovinom.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Sud mora odlučiti o dodjeli i ostvarivanju roditeljskih prava i obveza (čak i kada oba roditelja nastave zajednički ostvarivati roditeljska prava i izvršavati obveze) ili može odobriti sporazum između roditelja.

U skladu s člankom 36. stavkom 1. Obiteljskog zakona „roditelji maloljetnog djeteta koji žive odvojeno mogu se dogovoriti o načinu ostvarivanja roditeljskih prava i izvršavanja obveza u bilo kojem trenutku”. Ako roditelji ne postignu dogovor, sud može odrediti kako će se njihova prava i obveze izvršavati, čak i ako nije podnesen zahtjev. Sud posebno mora odlučiti kojem od roditelja će dodijeliti roditeljsku skrb (*osobná starostlivosť* – osobnu skrb) nad maloljetnim djetetom. Na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članaka 24., 25. i 26.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujuć?

Sporazum između roditelja u vezi s njihovim roditeljskim pravima i obvezama mora odobriti sud.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Izvangsudsko rješavanje sporova moguće je mirenjem u skladu sa Zakonom br. 420/2004 o mirenju. Taj se zakon primjenjuje i na sporove koji proizlaze iz odnosa uređenih obiteljskim pravom. Mirenje je izvansudski postupak u kojem predmetne strane prihvaćaju pomoć miritelja za rješavanje sporova koji proizlaze iz njihovog ugovornog ili drugog pravnog odnosa. Svaki sporazum postignut mirenjem mora biti u pisanom obliku i obvezujuć je za stranke u postupku.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sud može, u načelu, odlučiti o svemu osim o dodjeli samostalne roditeljske skrbi (osobne skrbi) jednom roditelju. Jedan roditelj može samostalno ostvarivati roditeljsku skrb nad djetetom samo ako su drugom roditelju oduzeta roditeljska prava i obveze. Međutim, sud će u praksi odlučiti koji će od roditelja imati osobnu skrb nad djetetom, koji će zastupati dijete i koji će upravljati djetetovom imovinom. Sud odlučuje i kako će roditelj koji ne ostvaruje roditeljsku skrb pridonositi uzdržavanju djeteta ili će odobriti dogovor između roditelja o iznosu uzdržavanja.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Pojam „roditeljska odgovornost” ne može se dobro prevesti u kontekstu slovačkog obiteljskog prava. U slovačkom obiteljskom pravu priznat je pojam „roditeljska prava i obveze” koje uvijek dijele oba roditelja (pa stoga jedan roditelj nikad ne može ostvarivati „samostalnu roditeljsku skrb” osim ako je drugi roditelj umro, nema pravnu sposobnost ili su mu oduzeta roditeljska prava i obveze). Treba razlikovati između tih slučajeva i povjeravanja djeteta nekome na „osobnu skrb”. Ako je dijete povjereno na osobnu skrb jednom od roditelja, taj roditelj može odlučivati o svim redovnim pitanjima koja se odnose na svakodnevni život djeteta bez suglasnosti drugog roditelja. Međutim, za važna pitanja u vezi s ostvarivanjem roditeljskih prava i izvršavanjem obveza (upravljanje djetetovom imovinom, selidba djeteta u inozemstvo, državljanstvo, davanje suglasnosti za liječenje, priprema za buduće zanimanje) potrebna je suglasnost drugog roditelja. Ako se roditelji ne mogu dogovoriti, odluku donosi sud na zahtjev jednog od roditelja.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Sud može odlučiti da će roditelji naizmjence izvršavati osobnu skrb (tj. zajedničku roditeljsku skrb) ako su obje sposobni odgajati dijete i zainteresirani su za osobnu skrb o djetetu te ako je taj dogovor u interesu djeteta u cilju boljeg ispunjavanja djetetovih potreba. Ako se najmanje jedan roditelj slaže s tim da osobna skrb o djetetu bude zajednička, sud mora ispitati je li zajednička osobna skrb u interesu djeteta.

Vidjeti sve prethodne odgovore, posebno odgovor na pitanje 8.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Okružni sud u čijem okrugu živi maloljetno dijete nadležan je za primanje zahtjeva u vezi s roditeljskim pravima i obvezama. Nije potrebno izvršiti nikakve formalnosti niti priložiti dokumente jer je to postupak koji sud može pokrenuti po službenoj dužnosti. Podnošenje isprava ovisi o sadržaju zahtjeva. Obično je potreban rodni list djeteta.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Primjenjuje se pojednostavljeni i manje formalan postupak. Postoji mogućnost privremene mjere, koja je u obliku hitnog postupka.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Svi postupci koji se odnose na roditeljska prava i obveze oslobođeni su sudskih pristojbi. Sustav pravne pomoći u Slovačkoj trenutačno je ograničen na oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i besplatne usluge pravnog zastupnika. Pomoć odvjetnika rijetko se traži jer postupci koji se odnose na roditeljska prava i obveze nisu parnični. Međutim, ako osoba ispunjava zakonske uvjete za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi, sud može, po vlastitom nahođenju, toj osobi besplatno osigurati zastupnika, pa i odvjetnika, ako smatra da je zastupanje nužno za zaštitu interesa stranke.

Sud sve stranke koje traže pravnu pomoć odvjetnika i koje ispunjavaju uvjete za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi upućuje u Centar za pravnu pomoć. Sud stranke upoznaje s tom mogućnošću. Sud može odobriti stranci potpuno ili djelomično oslobođenje od plaćanja sudskih troškova ako je to opravdano s obzirom na okolnosti i ako nije riječ o arbitrarnom ili nedvojbeno neosnovanom zahtjevu stranke, ili ometanju pravosuđa. Ako sud ne odluči drugačije, oslobođenje s primjenjuje na cijeli postupak i ima retroaktivni učinak. Međutim, troškovi plaćeni prije donošenja odluke o oslobođenju ne vraćaju se.

Centar za pravnu pomoć pruža pravnu pomoć i sustav sigurnosti fizičkim osobama koje se ne mogu koristiti pravnim uslugama za ostvarivanje i zaštitu svojih prava zbog svoje financijske situacije. Opseg pružanja pravne pomoći uređen je Zakonom br. 327/2005 o pružanju pravne pomoći osobama u nepovoljnom financijskom položaju.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, dopuštena je žalba protiv odluke o roditeljskim pravima i obvezama.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Mjesnu nadležnost za izvršavanje odluka u predmetima koji se odnose na maloljetnike ima sud u čijem okrugu maloljetnik ima boravište, kako je utvrđeno sporazumom roditelja ili drugim pravnim sredstvom. Postupak koji se primjenjuje na izvršenje odluke uređen je Zakonom br. 161/2015 – Kodeks građanskog izvanparničnog postupka. Pojediniosti o izvršenju odluka u predmetima koji se odnose na maloljetnike navedene su u Dekretu br. 207/2016 Ministarstva pravosuđa Slovačke, koji se primjenjuje i na izvršenje odluka iz inozemstva.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Sudske odluke o roditeljskim pravima i obvezama koje je donio sud u drugoj državi članici priznaju se i izvršavaju bez provođenja posebnog postupka u Slovačkoj Republici, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (članak 21. stavak 1.), odnosno, bez potrebe za proglašenjem izvršivosti odluke.

Međutim, zainteresirana stranka može zatražiti proglašenje izvršivosti odluke o roditeljskim pravima i obvezama donesene u drugoj državi članici i tada se primjenjuje postupak iz poglavlja III., odjeljka 2. Uredbe.

Zahtjevi se podnose okružnom sudu u čijem okrugu dijete boravi ili, ako dijete nije rezident, sudu u čijem okrugu dijete trenutačno živi, a ako takvog suda nema, nadležni sud je 1. okružni sud u Bratislavi.

Uz zahtjev za priznavanje odluke ili za proglašenje odluke izvršivom potrebno je priložiti presliku sudske odluke koja ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti te potvrdu o sudskoj odluci koju na zahtjev zainteresirane osobe izdaje predmetni sud podrijetla, odnosno, sud koji je donio odluku o roditeljskim pravima i obvezama.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Žalbe se uvijek podnose okružnom sudu koji je donio izvornu odluku, ali o njima odlučuje regionalni sud. Žalbe protiv priznavanja odluka o roditeljskim pravima i obvezama obrađuju se i o njima se odnosi odluka u skladu sa Kodeksom građanskog izvanparničnog postupka.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Slovački sudovi donosit će odluke u postupcima o roditeljskim pravima i obvezama ako dijete ima uobičajeno boravište u Slovačkoj. Ako dijete ne živi u Slovačkoj, nego tamo ima uobičajeno boravište ili ako roditelji ne žive u Slovačkoj ili su državljani drugih zemalja, odredbe slovačkog prava primjenjuju se u skladu s Haškom konvencijom o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece (ref. br. 344/2002), (poglavlje III. Konvencije).

U Zakonu br. 97/1963 o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu navedeno je da se na odnose između roditelja i djece, uključujući početak ili prestanak roditeljskih prava i obveza primjenjuje pravo države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište. U iznimnim slučajevima, sud može uzeti u obzir pravo druge države ako postoji značajna veza s predmetnom stvari i ako je to nužno za zaštitu djeteta ili njegove imovine. Prava i obveze roditelja koji potječu iz države izvornog uobičajenog boravišta djeteta ostaju na snazi čak i nakon promjene djetetovog uobičajenog boravišta. Ako jedan od roditelja nije imao prava i obveze priznate slovačkim pravom, ta prava i obveze počinju s prijavom uobičajenog boravišta djeteta u Slovačkoj. Na ostvarivanje roditeljskih prava primjenjuje se pravo države u kojoj dijete ima uobičajeno boravište.

Odredbe Zakona o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu primjenjuju se samo ako nema međunarodnog sporazuma ili ako postojeći međunarodni sporazum ne sadržava određene kriterije o sukobu prava za utvrđivanje primjenjivog prava.

Pored Haške konvencije iz 1996., Slovačku obvezuje niz bilateralnih sporazuma koji sadržavaju odredbe o primjenjivom pravu i te odredbe imaju prednost pred odredbama Zakona o međunarodnom privatnom i postupovnom pravu u postupcima o roditeljskim pravima i obvezama. To su sljedeći sporazumi:

Bugarska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Bugarske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Sofija, 25. studenoga 1976., Odluka br. 3/1978)

Hrvatska, Slovenija: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije o uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Beograd, 20. siječnja 1964., Odluka br. 207/1964)

Mađarska: Ugovor između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Mađarske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Bratislava, 28. ožujka 1989., ref. br. 63/1990)

Poljska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Poljske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Varšava, 21. prosinca 1987., Odluka br. 42/1989)

Rumunjska: Sporazum između Čehoslovačke Socijalističke Republike i Narodne Republike Rumunjske o pravnoj pomoći i uređivanju pravnih odnosa u građanskim, obiteljskim i kaznenim stvarima (Prag, 25. listopada 1958., Odluka br. 31/1959)

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

**Your
Europe**

This webpage is part of an EU quality network

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Finska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Nositelj roditeljske odgovornosti dužan je osigurati uravnotežen razvoj i dobrobit djeteta u skladu s njegovim ili njezinim potrebama i željama. Stoga je svrha roditeljske odgovornosti osigurati bliske i tople odnose, posebno između djece i njihovih roditelja.

Djeca se moraju osigurati dobar odgoj i skrb te nadzor i zaštita koji odgovaraju njihovoj dobi i fazi razvoja. Djeca se trebaju podizati u sigurnom i poticajnom okruženju te dobiti obrazovanje koje odgovara njihovim sklonostima i željama.

Djeca se moraju podizati u ozračju razumijevanja, sigurnosti i ljubavi. Ne smije ih se fizički kažnjavati ili na drugi način zlostavljati. Djecu bi trebalo podupirati i poticati kako bi postala samostalne, odgovorne i zrele osobe (Zakon o skrbi nad djetetom i pravu na kontakt 361/1983, članak 1.).

Nositelj roditeljske odgovornosti mora osigurati dobrobit i razvoj djeteta kako je prethodno opisano. U tu svrhu ona ili on ima pravo donositi odluke o skrbi, odgoju i boravištu djeteta te drugim osobnim pitanjima. Pri donošenju odluke treba uzeti u obzir mišljenje djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Ako su roditelji djeteta u braku u trenutku njegova rođenja, oboje imaju roditeljsku odgovornost. Ako roditelji nisu u braku u trenutku rođenja djeteta, roditeljsku odgovornost ima majka. Roditelji se mogu dogovoriti tko ima skrbi nad djetetom u vezi s utvrđivanjem očinstva. Ako jedan od roditelja ima isključivo skrbi nad djetetom te zatim roditelji sklope brak, oba roditelja preuzimaju roditeljsku odgovornost.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Skrbi nad djetetom sud može, pored roditelja ili umjesto njih, uz njihovu suglasnost dodijeliti jednoj ili više osoba. Odluka se mora temeljiti na najboljem interesu djeteta te samo ako, sa stajališta djeteta, postoji uvjerljiv razlog za dodjelu skrbi osobi koja nije roditelj. Ako su oba roditelja umrla, odbor za socijalnu skrb dužan je dijete staviti pod skrbi.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Skrbi i prava na kontakt uvijek se moraju urediti u najboljem interesu djeteta te tako da se u budućnosti ta prava mogu ostvarivati na najbolji mogući način. Roditelji mogu postići sporazum o roditeljskoj odgovornosti. Ako roditelji ne mogu postići sporazum, spor rješava sud.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Sporazum o skrbi nad djetetom sastavlja se u pisanom obliku, a roditelji mogu zatražiti da ga lokalno tijelo za socijalnu skrb potvrdi. Tijelo za socijalnu skrb dužno je osigurati da je sporazum u najboljem interesu djeteta. Sporazum koji je potvrdio odbor za socijalnu skrb valjan je i izvršiv jednako kao i pravomoćna sudska odluka.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako bračni drugovi ne mogu postići sporazum, mogu zatražiti pomoć općinskog službenika socijalne skrbi za zaštitu djece ili obiteljskog izmiritelja. Službenici za zaštitu djece daju smjernice roditeljima i ovlaštene su potvrditi sporazum među njima. Potvrđeni sporazum istovjetan je sudskoj odluci. Obiteljski izmiritelji pomažu roditeljima u rješavanju njihovih sporova pregovorima te mogu pružiti pomoć pri sastavljanju sporazuma. Obiteljski izmiritelji moraju posebnu pažnju posvetiti zaštiti najboljih interesa sve maloljetne djece u obitelji.

Sudovi mogu donositi odluke o skrbi nad djecom, stanovanju, pravima na kontakt i plaćanju uzdržavanja (Zakon o mirenju u građanskim stvarima i potvrđivanju nagodbi na općim sudovima 394/2011, članak 10.). Sudsko je mirenje postupak odvojen od sudskog postupka. Može započeti kad se predmet koji se vodi pred sudom uputi na sudsko mirenje ili na izravni zahtjev stranaka u sporu. Izmiritelj je sudac kojem pomaže stručna osoba, obično psiholog ili socijalni radnik. Potvrđeni sporazum istovjetan je sudskoj odluci. Ako se ne može postići sporazum, predmet se vraća u sudski postupak ili ga sud zaključuje.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudovi mogu donositi odluke o skrbi nad djecom, stanovanju i pravima na kontakt. Ako je potrebno, sud može donijeti odluku o pravima i dužnostima skrbnika te o podjeli dužnosti među skrbnicima. Pri odlučivanju o pravima na kontakt sud mora izdati detaljne odredbe o uvjetima posjećivanja te o tome s kim će dijete živjeti. Obveza plaćanja uzdržavanja može se utvrditi zajedno s utvrđivanjem skrbi.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

U slučaju samo jednog skrbnika, ona ili on donosi sve odluke u vezi sa skrbi za dijete. Međutim, sudska odluka može uključivati odredbe o njegovim pravima i dužnostima, uključujući pravo promjene boravišta djeteta.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Zajednički skrbnici dijele odgovornost za sva pitanja u pogledu djeteta. Ako su skrbnici razdvojeni, svakodnevne odluke u pogledu djeteta donose ovisno o tome s kojim roditeljem dijete živi. Međutim, za važne odluke potrebna je suglasnost oba skrbnika. To, među ostalim, uključuje promjenu djetetove vjeroispovijesti ili boravišta, pitanja koja se odnose na stranu putovnicu, odluke u pogledu obrazovanja te pitanja zdravstvene skrbi ili bolničke njege.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Pisani zahtjev za skrbi ili pravo na kontakt treba podnijeti okružnom sudu (käräjäoikeus) prema mjestu boravišta djeteta. Zahtjev može podnijeti jedan ili oba roditelja, skrbnik ili odbor za socijalnu skrb. U zahtjevu se navode tužba i osnove za tužbu. Moraju se priložiti svi dokumenti koji služe kao dokaz. Zahtjev se mora potpisati i dostaviti okružnom sudu osobno ili preko opunomoćenog zastupnika. Osim toga, zahtjev se može poslati poštom ili telefaksom. Sudski postupak pokreće se nakon što okružni sud zaprimi zahtjev.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

U predmetima skrbi primjenjuje se Zakon o skrbi nad djetetom i pravu na kontakt. U skladu s tim zakonom, pri odlučivanju u predmetu o skrbi ili pravima na kontakt sud mora roditeljima i skrbniku pružiti priliku da budu saslušani. Ako postoje uvjerljivi razlozi koji to čine nužnim za rješavanje predmeta, sud može saslušati dijete. Osim toga, sud obično od odbora za socijalnu skrb dobija izvješće o okolnostima u kojima se nalazi dijete.

Nakon pokretanja postupka sud može izdati privremeni nalog o tome s kim dijete treba živjeti te o pravima na kontakt i povezanim uvjetima. U posebnim okolnostima sud može dodijeliti privremeno skrbi do donošenja pravomoćne odluke. Protiv privremenog sudskog naloga ne može se uložiti žalba. Nalog je valjan sve dok sud ne donese pravomoćnu odluku.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

U predmetima skrbi dostupna je pravna pomoć. Pristup pravnoj pomoći ovisi o osobnim приходima. Dodatne informacije o pravnoj pomoći u Finskoj dostupne su ovdje: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Žalba protiv odluke okružnog suda može se podnijeti žalbenom sudu (hovioikeus).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Odluke o roditeljskoj odgovornosti izvršavaju se u skladu sa Zakonom o izvršenju odluka o skrbništvu nad djetetom i pravu na kontakt 619/1996. Zahtjev za izvršenje treba u pisanom obliku podnijeti okružnom sudu prema mjestu boravišta djeteta ili protivne stranke. Međutim, izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti može se zatražiti od sudskog izvršitelja ako je odluka donesena manje od tri mjeseca ranije. Odluka se mora priložiti zahtjevu.

Nakon primitka zahtjeva i izjave druge stranke, sud obično za rješavanje predmeta zadužuje izmiritelja odbora za socijalnu skrb. Izmiritelj stupa u kontakt s roditeljima te s njima i, ako je moguće, djetetom, raspravlja o tom pitanju. Izmiritelj isto tako nastoji dogovoriti zajednički sastanak s oba roditelja. Nakon toga, izmiritelj izvješćuje sud, koji zatim donosi odluku o predmetu. Sud može naložiti i da se dijete podvrgne liječničkom pregledu.

Ako sud odluči da se odluka o roditeljskoj odgovornosti mora izvršiti, druga stranka je obvezna predati dijete. Ta odluka može uključivati uvjetnu novčanu kaznu. Kao zadnja mogućnost, dijete se može prisilno odvojiti od stranke koja odbija postupiti u skladu s odlukom.

Ako je okružni sud naložio prisilno odvajanje djeteta, postupak mirenja može se nastaviti na zahtjev sudskog izvršitelja.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

 Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 primjenjuje se na priznavanje odluka o roditeljskoj odgovornosti izdanih u drugoj državi članici koje su obuhvaćene područjem primjene Uredbe. Uredba se ne primjenjuje u Danskoj.

U skladu s tom uredbom, sudska odluka o prestanku braka mora se priznati u drugim državama članicama bez posebnog postupka. Međutim, svaka zainteresirana stranka može zatražiti donošenje odluke o priznavanju ili nepriznavanju sudske odluke. U Finskoj se zahtjev za priznavanje podnosi okružnom sudu prema mjestu boravišta djeteta.

Odluke o roditeljskoj odgovornosti izdane u Danskoj i u Švedskoj odluke o roditeljskoj odgovornosti, osim onih izdanih u skladu s prethodno navedenom Uredbom, izvršavaju se na temelju Zakona o priznavanju i izvršenju presuda u građanskim stvarima među nordijskim zemljama iz 1977. (laki yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 588/1977). Nije predviđeno nikakvo posebno priznavanje odluke. Zahtjevi za izvršenje podnose se okružnom sudu.

Sve druge strane odluke o roditeljskoj odgovornosti u Finskoj se priznaju bez posebne potvrde. Međutim, Žalbeni sud u Helsinkiju (Helsingin hovioikeus) može, na temelju zahtjeva, potvrditi priznavanje ili nepriznavanje odluke u Finskoj.

Zahtjev za izvršenje odluke o skrbništvu podnosi se okružnom sudu na čijem području dijete ili protivna stranka ima prebivalište ili boravište (Za više informacija o postupcima izvršenja vidjeti prethodno pitanje 14.)

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Postupak je jednak onom opisanom u pitanju 15.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U postupcima o roditeljskoj odgovornosti koji se vode u Finskoj primjenjuje se finsko zakonodavstvo.

Ova je internetska stranica dio portala **Vaša Europa**.

Važno nam je vaše **mišljenje** o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Švedska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

„Roditeljska odgovornost“ obuhvaća, među ostalim, prava i obveze u pogledu skrbi za djetetova osobna i imovinska prava te uključuje pitanja koja se odnose na skrbništvo nad djetetom, boravište djeteta (s kim dijete živi), kontakt s djetetom te imenovanje drugog skrbnika.

Skrbništvo se odnosi na pravnu odgovornost za osobna prava djeteta. Osoba koja ima skrbništvo ima pravo i obvezu donositi odluke o pitanjima u vezi s djetetom, kao što je gdje će dijete živjeti i koju će školu pohađati. Osoba koja ima skrbništvo dužna je osigurati ispunjenje djetetovih potreba za brigom, sigurnošću i dobrim odgojem. Osoba koja ima skrbništvo nad djetetom dužna je i osigurati nužni nadzor nad djetetom u skladu s njegovom/njezinom dobi, razvojem i drugim okolnostima te mora osigurati da dijete dobiva zadovoljavajuću potporu i obrazovanje. Kako se dijete razvija i raste, osoba koja ima skrbništvo nad djetetom mora sve više uzimati u obzir mišljenja i želje djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

U pravilu skrbništvo imaju roditelji djeteta, ili jedan od njih. Ako su roditelji djeteta u braku u trenutku njegova rođenja, automatski stječu zajedničko skrbništvo nad djetetom. Ako roditelji kasnije stupe u brak, automatski stječu zajedničko skrbništvo stupanjem u brak. Ako roditelji djeteta nisu u braku u trenutku njegova rođenja, skrbništvo nad djetetom ima majka. Međutim, roditelji mogu jednostavno dobiti zajedničko skrbništvo upisom u matične knjige. Osim toga, otac se može obratiti sudu radi dobivanja zajedničkog ili isključivog skrbništva nad djetetom.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

U određenim slučajevima skrbništvo nad djetetom može se prenijeti s oba roditelja djeteta, ili jednog od njih, na posebno imenovanog skrbnika. Takav se prijenos može dogoditi ako je roditelj proglašen krivim za zlostavljanje ili zanemarivanje djeteta ili za propust u skrbi o djetetu na način koji predstavlja stalni rizik za zdravlje ili razvoj djeteta. Do prijenosa može doći i ako jedan ili oba roditelja nisu u stanju ostvarivati skrbništvo nad djetetom.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako se roditelji razvedu, zajedničko skrbništvo nastavlja se bez potrebe da sud donese odluku o tome u vezi s razvodom. Ako jedan od roditelja želi promjenu skrbništva, mora podnijeti zahtjev za prestanak zajedničkog skrbništva.

Ako jedan od roditelja želi promjenu skrbništva, o pitanju skrbništva može odlučiti sud. Ako se roditelji slažu oko promjene, mogu to pitanje riješiti sporazumom bez uplitanja suda. Da bi takav sporazum bio valjan, mora ga odobriti odbor za socijalnu skrb (*sociálnämnd*). Isto se odnosi i na pitanja s kojim bi roditeljem dijete trebalo živjeti te na koji bi način ostvarivalo kontakt s drugim roditeljem.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Sporazum mora biti sastavljen u pisanom obliku s potpisom oba roditelja. Nadalje, mora ga odobriti odbor za socijalnu skrb općine u kojoj je dijete upisano u matične knjige.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Općina je dužna, putem odbora za socijalnu skrb, roditeljima ponuditi stručno mirenje radi postizanja sporazuma o pitanjima koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt. Mirenje je dobrovoljno. Stoga je potrebno da mirenje zajednički zatraže oba roditelja. Ako se roditelji dogovore o pitanjima koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt, mogu potpisati sporazum koji će, nakon što ga odobri odbor za socijalnu skrb, imati jednak učinak kao i sudska presuda. Ako se roditelji obrate sudu, sud ih može uputiti odboru za socijalnu skrb radi provedbe postupka mirenja, ako takvo mirenje nije već provedeno, a sud smatra da postoje uvjeti za postizanje sporazumnih rješenja. Ako su roditelji prošli postupak mirenja, ali nisu postigli sporazum, sud može imenovati nekoga da posreduje između roditelja. U predmetima skrbništva, boravišta i kontakta sud je, kao opće pravilo, dužan raditi na postizanju sporazumnih rješenja.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sud može odlučiti o

skrbništvu (isključivo ili zajedničko skrbništvo)

boravištu djeteta (s kojim bi roditeljem dijete trebalo živjeti ili bi li trebalo živjeti sa svakim roditeljem naizmjenice) i

kontakta (pravo djeteta na kontakt s roditeljem s kojim ne živi).

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Roditelj koji ima isključivo skrbništvo nad djetetom ima pravo samostalno donositi odluke o pitanjima u vezi s djetetom. Osoba koja ima skrbništvo ne treba se savjetovati s drugim roditeljem ili dobiti njegovu/njezino odobrenje u tim pitanjima. Međutim, dijete ima pravo na održavanje kontakta s drugim roditeljem, a osoba koja ima skrbništvo dužna je osigurati ostvarenje tog prava. Osoba koja ima skrbništvo dužna je drugom roditelju pružiti informacije radi olakšavanja kontakta s djetetom.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Zajedničko skrbništvo znači da roditelji moraju zajedno donositi odluke o pitanjima u vezi s djetetom. Početna je točka da se roditelji slažu u svim pitanjima u vezi s djetetom. Međutim, nesuglasice o pitanjima u vezi kontakta s djetetom i njegova boravišta može riješiti sud (vidjeti gore).

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

U pitanjima koja se odnose na skrbništvo, boravište ili kontakt, roditelj može pokrenuti postupak pred okružnim sudom (*tingsrätt*) na čijem području dijete ima prebivalište. Ako nema nadležnog okružnog suda, nadležan je Okružni sud u Stockholmu (*Stockholms tingsrätt*). Pitanja koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt mogu se riješiti i u postupku razvoda.

Zahtjev za izdavanje sudske poziva mora biti u pisanom obliku s potpisom podnositelja ili njegova/njezina zastupnika. Zahtjev mora sadržavati informacije o strankama, glavni zahtjev (tj. o čemu sud treba odlučiti), pozadinu zahtjeva, informacije o dokazima na koje se oslanja podnositelj i koje od njih namjerava dokazati te informacije o okolnostima prema kojima sud ima nadležnost. Zahtjevu se prilažu pisani dokazi na koje se oslanja podnositelj.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Pitanja koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt nediskrecijska su.

Općenito, pitanja koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt moraju se razmotriti po žurnom postupku. Sud može donijeti privremenu odluku o skrbništvu, boravištu ili kontaktu. Privremena odluka može se, na primjer, odnositi na to gdje će dijete živjeti dok je spor u tijeku te se primjenjivati do donošenja pravomoćne odluke.

Iako ne postoji posebni službeni postupak za skraćeno odlučivanje o pitanjima koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt, u svakom se pojedinom predmetu ocjenjuje koliko je određeno pitanje žurno.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

U predmetima koji se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt opće je pravilo da svaka stranka snosi svoje pravne troškove.

Pravna pomoć može se dodijeliti ako su ispunjeni odgovarajući uvjeti.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Žalba protiv presude ili odluke o skrbništvu, boravištu ili kontaktu može se podnijeti žalbenom sudu (*hovrätt*). Međutim, da bi žalbeni sud razmotrio žalbu potrebno je prvo dobiti dopuštenje za ulaganje žalbe.

Žalba protiv presude ili odluke žalbenog suda može se podnijeti Vrhovnom sudu (*Högsta domstolen*). Da bi Vrhovni sud razmotrio žalbu, potrebno je dopuštenje za ulaganje žalbe.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Moguće je izvršenje presuda, odluka ili sporazuma o skrbništvu, boravištu ili kontaktu. Zahtjev za izvršenje podnosi se okružnom sudu prema prebivalištu djeteta. Ako nema nadležnog suda, pitanje izvršenja razmatra Okružni sud u Stockholmu.

Okružni sud može donijeti odluku o različitim mjerama. Prije svega, sud će obično nastojati osigurati dobrovoljnu predaju djeteta. Ako to nije moguće, sud u konačnici može izreći uvjetnu novčanu kaznu ili naložiti oduzimanje djeteta. Izricanje uvjetne novčane kazne znači da osobi kod koje je dijete prijeto plaćanje znatnog novčanog iznosa ako ne preda dijete. Oduzimanje djeteta vrlo je neuobičajena mjera na koju se sud odlučuje samo ako se situacija ne može riješiti na bilo koji drugi način te kako bi se spriječilo nanošenje ozbiljne štete djetetu. Pri izvršenju te mjere, policija oduzima dijete i predaje ga osobi koja ima skrbništvo.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

U određenim se slučajevima primjenjuje Uredba Bruxelles II. U Švedskoj se zahtjevi za proglašenje izvršivosti podnose Žalbenom sudu iz Sveae (*Svea hovrätt*).

U ostalim slučajevima, za države potpisnice Europske konvencije iz 1980. i Haške konvencije iz 1996. primjenjuju se te konvencije. Prema Europskoj konvenciji iz 1980., zahtjevi za izvršenje podnose se okružnom sudu na čijem području dijete ima prebivalište. Prema Haškoj konvenciji iz 1996., zahtjevi za izvršenje podnose se Žalbenom sudu iz Sveae.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Odredbe kojima se uređuje to pitanje nalaze se u Uredbi Bruxelles II.

U slučajevima kada se to pitanje pojavi, može se podnijeti i prigovor da odluka nije primjenjiva ili da nije izvršiva.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U načelu se primjenjuje pravo države u kojoj dijete ima prebivalište.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Engleska i Wales

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljska odgovornost znači sva prava, dužnosti, ovlasti i odgovornosti koje na temelju zakona roditelj djeteta ima u odnosu na to dijete i njegovu imovinu. To se odnosi na sve obveze koje može imati u odnosu na dijete (kao što je obveza uzdržavanja) te sva prava koja, u slučaju smrti djeteta, može imati u odnosu na imovinu djeteta. Na temelju prava Engleske i Walesa smatra se da roditeljska odgovornost ne obuhvaća odluke o tome s kim bi dijete trebalo živjeti i s kim bi dijete trebalo provoditi vrijeme.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Ako su roditelji djeteta u braku ili registriranom partnerstvu, roditeljsku odgovornost imaju i majka i otac (ili drugi ženski roditelj). Majke uvijek imaju roditeljsku odgovornost, a neoženjeni očevi ili drugi ženski roditelj koji nije u braku ili registriranom partnerstvu s majkom djeteta mogu je steći na temelju sporazuma s majkom, sudskog rješenja i upisa rođenja u registar zajedno s majkom djeteta. Maćeha ili očuh može imati roditeljsku odgovornost na temelju sporazuma s roditeljem ili roditeljima djeteta koji imaju roditeljsku odgovornost ili na temelju sudskog rješenja. Osoba koja ima sudsko rješenje u pogledu toga s kim bi i kada dijete trebalo živjeti ima roditeljsku odgovornost u razdoblju trajanja tog rješenja, a ponekad i dulje. Rješenjem o posvojenju roditeljska odgovornost dodjeljuje se bez vremenskog ograničenja, osim ako se opozove. Posebni skrbnici (vidjeti odgovor na pitanje 3. u nastavku) imaju roditeljsku odgovornost za vrijeme trajanja rješenja. Tijelo lokalne samouprave ima roditeljsku odgovornost nad djetetom ako je u odnosu na njega izdano rješenje o skrbi. Osoba koja ima roditeljsku odgovornost na temelju članka 16. Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996. zadržava roditeljsku odgovornost i nakon što dijete stekne uobičajeno boravište u Engleskoj i Walesu; izvršavanje te roditeljske odgovornosti provodi se u skladu s pravom Engleske i Walesa.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Sud može imenovati posebnog skrbnika da izvršava roditeljsku odgovornost ako roditelji ne mogu skrbiti za dijete. Roditelj koji ima roditeljsku odgovornost može imenovati neku osobu djetetovim skrbnikom u slučaju svoje smrti. Lokalno tijelo (tijelo socijalne skrbi) ima roditeljsku odgovornost ako se dijete nalazi u njegovoj skrbi.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Rastava para ne utječe na roditeljsku odgovornost, neovisno o tome jesu li oni bili u braku. Sud može ograničiti izvršavanje roditeljske odgovornosti ako to smatra primjerenim. U nekim slučajevima sud može u potpunosti oduzeti roditeljsku odgovornost (iako je ne može oduzeti roditeljima koji su u braku).

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Taj se sporazum mora sastaviti na obrascu [sporazuma o roditeljskoj odgovornosti](#).

Pojedinosti o adresama sudova mogu se pronaći na internetskim stranicama [Sudske službe Njezina Veličanstva \(Her Majesty's Courts and Tribunals Service \(HMCTS\)\)](#). Obrascu su priložene napomene s uputama. Budući da će sastavljanje sporazuma ozbiljno utjecati na pravni položaj obaju roditelja, preporuča se da potraže pravni savjet prije ispunjavanja obrasca. Ime i adresu pravnog savjetnika (*solicitor*) na potrebnoj lokaciji u Engleskoj i Walesu mogu dobiti od Službe za pronalaženje pravnog savjetnika pri Udruženju pravnika (00 44 (0)20 7242 1222) ili:

na lokalnom obiteljskom sudu

pri [Uredu za savjetovanje građana](#)

u pravnom centru

u lokalnoj knjižnici.

U nekim slučajevima mogu imati i pravo na pravnu pomoć.

Roditelji moraju dostaviti dokaz o identitetu, a njihove potpise mora ovjeriti ovlaštena sudska službenik. Majka bi sa sobom na sud trebala ponijeti dokaz da je majka djeteta te će stoga trebati primjerak cjelovitog rodnog lista djeteta. Trebat će ponijeti i dokaz o identitetu koji sadržava fotografiju i potpis (na primjer, karticu s fotografijom, službenu propusnicu ili putovnicu). Otac će trebati ponijeti dokaz o identitetu koji sadržava fotografiju i potpis (na primjer, karticu s fotografijom, službenu propusnicu ili putovnicu).

Nakon potpisivanja i potvrđivanja treba izraditi dvije preslike obrasca. Izvornik obrasca sporazuma i njegove preslike mogu se odnijeti ili poslati na

The Central Family Court (Središnji obiteljski sud),

First Avenue House,

42-49 High Holborn,

London WC1V 6NP.

Središnji obiteljski sud registrirat će sporazum i zadržati izvornik. Na preslike će se staviti otisak pečata i poslati svakom roditelju na adresu navedenu u sporazumu. Sporazum neće stupiti na snagu sve dok ne bude zaprimljen i registriran na Središnjem obiteljskom sudu. Za upis sporazuma o roditeljskoj odgovornosti ne naplaćuje se pristojba. Ako je riječ o više od jednog djeteta, za svako se dijete mora ispuniti zaseban obrazac.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Usluge mirenja dostupne su kako bi se roditeljima pomoglo da postignu zadovoljavajući dogovor o budućoj roditeljskoj skrbi za dijete. Svaki postignuti sporazum mora se registrirati pri sudu. Registracija je potrebna kako bi sporazum bio valjan i izvršiv.

Više informacija o obiteljskom mirenju može se pronaći na internetskim stranicama [Ministarstva pravosuđa](#).

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac može odlučiti s kim će i kada dijete živjeti. Sudac može odlučiti i s kim će i kada dijete provoditi vrijeme ili imati kontakt. Roditelje se potiče da postignu dogovor o kontaktu s djetetom. Sudovi ne odlučuju o plaćanju naknade za uzdržavanje djece jer o tome, u slučaju da se roditelji ne mogu usuglasiti, odlučuje [Služba za uzdržavanje djece](#). Roditelji se uglavnom dogovore o školi koju će dijete pohađati; ako se ne mogu dogovoriti, o tome odlučuje sudac posebnim rješenjem. Dijete zadržava svoje ime, osim ako sud odluči drukčije. Sud isto tako može spriječiti osobu u izvršavanju dijela roditeljske odgovornosti na temelju rješenja o zabrani određenih radnji. Sud može odlučiti i o trajnom odvođenju iz jurisdikcije i promjeni prezimena (vidjeti pitanje 8.).

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Sud očekuje da roditelji sporazumno donose odluke. Ako oba roditelja imaju roditeljsku odgovornost, roditelj koji ima rješenje u pogledu toga s kim će dijete živjeti mora pribaviti suglasnost roditelja koji ne živi s djetetom (i svake druge osobe koja ima roditeljsku odgovornost) za trajno odvođenje djeteta iz Ujedinjene Kraljevine ili mora imati dopuštenje suda. Roditelj s kojim dijete živi na temelju rješenja može se kretati unutar jurisdikcije (Engleska i Wales). Za promjenu djetetova prezimena potrebna je suglasnost svih osoba koje imaju roditeljsku odgovornost ili dopuštenje suda.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Roditelji će dijeliti pravo na život s djetetom. Dijete će provoditi dio vremena sa svakim roditeljem u skladu sa sudskim rješenjem. Mogu se pojaviti praktični učinci na iznos naknade za uzdržavanje djeteta koju treba platiti.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Zahtjev se može podnijeti obiteljskom sudu na temelju članka 4. [Zakona o djeci iz 1989.](#) Podaci za kontakt sudova mogu se pronaći na internetskim stranicama [Sudske službe Njezina Veličanstva \(Her Majesty's Courts and Tribunals Service\)](#). Na tim internetskim stranicama nalazi se i [obrazac zahtjeva](#). Preslika obrasca zahtjeva mora se poslati svakoj osobi koja ima roditeljsku odgovornost. Dokumenti se podnose kasnije, u skladu s uputama suda.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Postupak je opisan u prethodnom tekstu. Ne postoje hitni postupci za stjecanje roditeljske odgovornosti.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Pravna pomoć može se dobiti samo ako se predoče dokazi o nasilju u obitelji.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da. Protiv odluka okružnog suca o roditeljskoj odgovornosti može se podnijeti žalba regionalnom sudu. Žalbe protiv odluka okružnog suca pri Visokom sudu podnose se sudu Visokog suda.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Roditeljska odgovornost je pravo i ne može se izvršiti samo po sebi. Neostvarivanje roditeljske odgovornosti može se riješiti podnošenjem zahtjeva obiteljskom sudu za odlučivanje o konkretnom spornom pitanju, kao što je obveza uzdržavanja djeteta. Pojednosto o adresama sudova mogu se pronaći [ovdje](#).

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Ako želite izvršiti rješenje o pravu na kontakt ili članku 11. stavku 8. iz druge države članice na temelju Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 (Bruxelles II.a), trebate pribaviti potvrdu propisanu tom uredbom od suda koji je donio odluku i podnijeti zahtjev Glavnom registru na adresu Središnjeg obiteljskog suda radi priznanja ili izvršenja rješenja. Kad je riječ o registraciji, priznavanju ili nepriznavanju drugih rješenja, trebate podnijeti zahtjev Glavnom registru.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Trebali biste se usprotiviti donošenju rješenja na sudu u jurisdikciji podrijetla prije donošenja tog rješenja. Ako je tako predviđeno pravom te države, svakoga tko je zainteresiran za predmet trebalo bi obavijestiti o tome da sud raspravlja o zahtjevu za rješenje. Pravom te države članice utvrđeno je koju radnju možete poduzeti kako biste se usprotivili donošenju rješenja.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Postupak se mora pokrenuti na sudu u jurisdikciji u kojoj se nalazi uobičajeno boravište djeteta.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 10/08/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Sjeverna Irska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost“? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U [Uredbi o djeci \(Sjeverna Irska\) iz 1995.](#) roditeljska odgovornost definirana je kao sva prava, dužnosti, ovlasti i odgovornosti koje roditelj u skladu sa zakonom ima u odnosu na svoje dijete. U Uredbi se ne navodi koja su to prava i odgovornosti. Međutim, prepoznato je da roditeljska odgovornost obuhvaća sljedeće:

dužnost zaštite, osiguravanja doma i pružanja skrbi za dijete
sposobnost određivanja gdje bi dijete trebalo živjeti
sposobnost odlučivanja tko može imati kontakt s djetetom
dužnost osiguravanja obrazovanja djetetu
pravo na davanje suglasnosti za izdavanje putovnice
dužnost osiguravanja liječenja ili medicinske pomoći i pravo na davanje suglasnosti za liječenje ili pomoć
pravo na davanje imena djetetu
pravo na osiguranje vjeronauka djetetu.

Roditeljska se odgovornost u svakom trenutku treba izvršavati u najboljem interesu djeteta, a prije donošenja važne odluke trebalo bi se savjetovati sa svim osobama koje imaju roditeljsku odgovornost. Međutim, ako se ne može postići dogovor, od suda se može tražiti da riješi to pitanje.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Ako su djetetovi roditelji bili u braku u vrijeme njegova rođenja, oboje će u odnosu na njega imati roditeljsku odgovornost.

Ako djetetovi roditelji nisu bili u braku u vrijeme njegova rođenja, majka će automatski imati roditeljsku odgovornost u odnosu na to dijete, a otac može steći roditeljsku odgovornost za njega:

ako oženi majku

ako zatraži od suda da donese rješenje o roditeljskoj odgovornosti u njegovu korist

ako sklopi sporazum o roditeljskoj odgovornosti s majkom (vidjeti pitanje 5.) ili

ako je upisan kao otac djeteta (to se odnosi samo na rođenja registrirana u Ujedinjenoj Kraljevini nakon 15. travnja 2002.).

Ako je neoženjeni otac stekao roditeljsku odgovornost sudskim rješenjem, sporazumom ili registracijom, ta odgovornost može prestati samo rješenjem suda.

Ako sud izda rješenje o boravištu neoženjenom ocu, on isto tako mora, ako otac u suprotnom ne bi imao roditeljsku odgovornost, donijeti rješenje o roditeljskoj odgovornosti u njegovu korist.

Osoba koja nije roditelj može steći roditeljsku odgovornost za dijete na temelju sudskog rješenja.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Osoba koja ima roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete ne može je predati ili prenijeti. Međutim, ta osoba može dogovoriti da netko drugi u njezino ime izvršava tu odgovornost.

Osim toga, osoba koja nije roditelj može steći roditeljsku odgovornost za dijete dobivanjem sudskog rješenja (na primjer, rješenje o boravištu, rješenje o hitnim zaštitnim mjerama ili rješenje o skrbi).

U pravilu roditelj ne gubi automatski roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete samo zato što je netko drugi stječe. Međutim, rješenjem o posvojenju roditeljska se odgovornost prenosi s bioloških roditelja na posvojitelje.

Ako roditelj ima roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete, može imenovati drugu osobu skrbnikom djeteta u slučaju svoje smrti.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Roditeljska odgovornost u odnosu na dijete traje i nakon razvoda i ograničena je samo ako su dobrovoljnim sporazumom ili sudskim rješenjem riješena pitanja između roditelja ili roditelja i trećih strana.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Ako roditelji nisu u braku, mogu sklopiti sporazum o roditeljskoj odgovornosti. On mora biti:

na obrascu utvrđenom u [Uredbi o djeci \(Sporazum o roditeljskoj odgovornosti\) \(Sjeverna Irska\) iz 1996.](#)

posvjedočen i

podnesen, zajedno s dvije preslike, Uredu za skrb i zaštitu Kraljevskog suda, Chichester Street, Belfast, BT1 3JF.

Ako su roditelji bili u braku, ali su se rastavili ili razveli, mogu se dogovoriti o tome kako će izvršavati svoje roditeljske odgovornosti i taj sporazum sklopiti sudskim rješenjem, koje se u kasnijoj fazi može izmijeniti kako bi se uzele u obzir promijenjene okolnosti.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

U Sjevernoj Irskoj postoji niz službi koje pružaju usluge mirenja i mogu pomoći u sporazumno rješavanju sporova. Informacije se mogu pronaći na

internetskim stranicama sljedećih organizacija: [UK College of Family Mediators](#), [Family Mediation Northern Ireland](#), [Barnado's Northern Ireland](#), [Family Support Northern Ireland](#), [Dispute Resolution Service Northern Ireland](#) i [Mediation and Counselling Northern Ireland](#).

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudovi u Sjevernoj Irskoj imaju na raspolaganju širok raspon ovlasti, a konkretno mogu rješavati pitanja koja se odnose na:

odvođenje djeteta z Sjeverne Irske

boravište (gdje i s kim bi dijete trebalo živjeti)

kontakt (kada, gdje i s kim dijete može imati kontakt)

osiguravanje financijskih sredstava

obrazovanje

vjeronauk

liječenje

upravljanje djetetovom imovinom.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Sudovi su prepoznali potrebu za fleksibilnim i praktičnim rješenjima kad god je to moguće. Stoga, ako o djetetu brine jedan roditelj, taj roditelj mora biti u stanju donositi odluke koje se moraju donijeti dok skrbi o djetetu.

Isto tako, očekuje se da će se o glavnim odlukama raspraviti s drugim roditeljem i da će se one donijeti sporazumno. Međutim, ako se dogovor ne postigne, sud može izdati posebno rješenje (kojim se rješava određeno pitanje) ili rješenje o zabrani određenih radnji (kojim se određuje vrsta odluke koja se ne može donijeti bez suglasnosti suda).

Ako je na snazi rješenje o boravištu u odnosu na dijete, nijedna osoba ne smije promijeniti djetetovo prezime ili ga odvesti iz Ujedinjene Kraljevine na razdoblje dulje od jednog mjeseca bez pisane suglasnosti svake osobe koja ima roditeljsku odgovornost ili suglasnosti suda.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Kad dijete boravi s jednim roditeljem, taj roditelj donosi potrebne svakodnevne odluke. Međutim, očekuje se da se o važnim odlukama savjetuje s drugim roditeljem.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Zahtjev za rješenje kojim se dodjeljuje roditeljska odgovornost uobičajeno treba podnijeti na sudu za obiteljske postupke. Međutim, ako su na drugom sudu u tijeku drugi obiteljski postupci koji se odnose na dijete, zahtjev se može podnijeti tom sudu.

Postupci koji su pokrenuti na sudu za obiteljske postupke mogu se prenijeti u Centar za obiteljsku skrb ili na Visoki sud zbog više razloga (na primjer, ako su složeni ili uključuju pitanje od općeg javnog interesa).

Adrese i brojevi telefona sudova mogu se pronaći na internetskim stranicama [Sudske službe Sjeverne Irske](#).

Postoji nekoliko obrazaca koji se moraju ispuniti i podnijeti odgovarajućoj sudskoj pisarnici. Većina njih u standardnom je obliku. Sudska pisarnica osigurat će primjerke obrazaca i objasniti kako ih ispuniti. Međutim, osoblje suda ne može dati pravni savjet ili vam reći što da kažete. Naplaćuje se i sudska pristojba.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Nakon podnošenja zahtjeva sudska pisarnica odredit će datum rasprave, a druga strana bit će obaviještena o tom datumu. Ako stvar ne bude riješena prije datuma određenog za raspravu, sudac će saslušati dokaze i donijeti odluku. Ne postoje hitni postupci za stjecanje roditeljske odgovornosti.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Imate pravo podnijeti zahtjev za pravnu pomoć. Međutim, razina pružene financijske pomoći (ako postoji) podliježe procjeni financijskih sredstava. Čak i ako ste ocijenjeni prihvatljivim za pružanje financijske pomoći, možda ćete morati dati financijski doprinos troškovima. Dogovorom se taj doprinos može vraćati Službi za pravne usluge tijekom određenog vremenskog razdoblja. Uz kriterije prihvatljivosti za pružanje financijske pomoći morate ispunjavati i kriterije osnovanosti, tj. moraju postojati opravdani razlozi za pokretanje postupka ili obranu u postupku te moraju biti opravdani u svim okolnostima da biste to učinili.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Žalba se podnosi:

na postupanje suda za obiteljske postupke Centru za obiteljsku skrb i

na postupanje Centra za obiteljsku skrb Visokom sudu

u pogledu donošenja ili odbijanja donošenja rješenja.

Postupajući na temelju žalbe Visoki sud može, na zahtjev stranke, uputiti predmetno pravno pitanje na mišljenje Žalbenom sudu. U suprotnom je odluka Visokog suda konačna.

Odluka Žalbenog suda o pitanju koje mu je uputio Visoki sud konačna je.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Na Sudu za obiteljske postupke (na kojem se rješava većina stvari povezanih s djecom) može se podnijeti zahtjev za rješavanje određenog pitanja u pogledu izvršavanja roditeljske odgovornosti. Podaci za kontakt navedeni su u prethodnom tekstu.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 („Bruxelles II.a”) predviđeno je da se određene odluke o izvršavanju roditeljske odgovornosti donesene u jednoj državi članici izvršavaju u drugoj državi članici.

Te se odluke moraju proglasiti izvršivima u toj drugoj državi. U Sjevernoj Irskoj morate podnijeti zahtjev za registriranje odluke pri Visokom sudu.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Morali biste se usprotiviti priznavanju na sudu u drugoj državi članici u skladu s postupkom koji se primjenjuje na tom sudu.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Postupak se mora pokrenuti na sudu u jurisdikciji u kojoj se nalazi uobičajeno boravište djeteta.

Ako sud u Sjevernoj Irskoj odluči da je nadležan za odlučivanje u postupku, primijenit će pravo Sjeverne Irske.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 11/08/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Škotska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U Škotskoj se prava i obveze roditelja nazivaju „roditeljske odgovornosti i prava”.

Osoba koja ima roditeljske odgovornosti za dijete trebala bi, ako je to izvedivo i u interesu djeteta, činiti sljedeće:

- štiti i promicati zdravlje, razvoj i dobrobit djeteta
- pružati djetetu savjete i smjernice na način primjeren djetetovoj fazi razvoja
- ako dijete ne živi s roditeljem, redovito održavati osobne odnose i izravan kontakt s djetetom
- djelovati kao pravni zastupnik djeteta.

Osoba ima određena prava u svrhu izvršavanja svojih odgovornosti. Roditeljska prava su:

- živjeti s djetetom ili na neki drugi način urediti pitanje boravišta djeteta
- nadzirati, voditi ili usmjeravati odgoj djeteta na način primjeren fazi njegova razvoja

- ako dijete ne živi s njim, redovito održavati osobne odnose i izravan kontakt s djetetom
- djelovati kao pravni zastupnik djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Majka djeteta automatski ima roditeljske odgovornosti i prava. Otac djeteta imaće roditeljske odgovornosti i prava u sljedećim slučajevima:

- ako je bio u braku s majkom u trenutku začeća ili nakon toga
- ako je 4. svibnja 2006. ili nakon tog datuma zajedno s majkom prijavio rođenje svojeg djeteta
- ako su on i majka sklopili i registrirali sporazum na propisanom obrascu (vidjeti odgovor na pitanje 5.)
- ako mu ih je sud dodijelio.

Sve osobe zainteresirane za dijete mogu od suda zatražiti da im se dodijele roditeljske odgovornosti i prava.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Da. Sud može dodijeliti roditeljske odgovornosti i prava osobi koja nije roditelj ili može određenu osobu imenovati skrbnikom djeteta.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako se roditelji razvedu ili rastave, to samo po sebi ne utječe na to tko ima roditeljske odgovornosti i prava. Ako se roditelji ne mogu usuglasiti o tome što je najbolje za njihovo dijete, jedan ili oba roditelja mogu zatražiti od suda da odluči o tom pitanju. Sud pritom mora prvenstveno voditi računa o dobrobiti djeteta. Ne smije donijeti rješenje osim ako bi to bilo bolje za dijete. Sud isto tako mora, uzimajući u obzir dob i zrelost djeteta, voditi računa o svim stajalištima koje dijete želi izraziti.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

U slučaju sporazuma kojim se ocu dodjeljuju roditeljske odgovornosti i prava, taj sporazum mora biti sklopljen na propisanom obrascu i mora biti registriran kako bi imao pravni učinak. Obrazac je dostupan na [internetskim stranicama škotske vlade](#).

Svaki roditelj mora potpisati sporazum u nazočnosti jednog svjedoka koji mora biti stariji od 16 godina i koji isto tako mora potpisati sporazum. Ista osoba može posvjedočiti za oba potpisa. Sporazum mora biti upisan u javni registar pravnih dokumenata (*Books of Council and Session*) dok majka još ima roditeljske odgovornosti i prava koje je imala u trenutku potpisivanja sporazuma.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Postoje različiti načini „alternativnog rješavanja sporova“. Oni uključuju:

- obiteljsko mirenje (u kojem izmiritelj pruža članovima obitelji priliku da razgovaraju o svojim problemima, istraže mogućnosti i dogovore način buduće suradnje)
- odvjetničko mirenje (u kojem je izmiritelj odvjetnik koji ima i kvalifikaciju za mirenje)
- arbitražu (u kojoj se strane dogovaraju da će imenovati osobu za rješavanje spora koja se naziva „arbitar“ i da će arbitražna odluka biti obvezujuća)
- sporazum o suradnji (u kojem obje strane imaju odvjetnika i odvjetnici su suglasni da će spor pokušati riješiti izvan suda).

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac može donositi rješenja o:

- roditeljskim odgovornostima
- roditeljskim pravima
- skrbništvu
- upravljanju djetetovom imovinom.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Svatko tko ima roditeljske odgovornosti i prava u odnosu na dijete trebao bi biti uključen u odluke o tom djetetu. Ako samo jedan roditelj ima roditeljske odgovornosti i prava, taj roditelj može odlučivati o svim pitanjima bez savjetovanja s drugim roditeljem.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Ako oba roditelja imaju sve roditeljske odgovornosti i prava u odnosu na dijete, oba roditelja imaju pravo da dijete živi s njima, ili da na drugi način urede pitanje boravišta djeteta. Ako dijete živi s jednim roditeljem, drugi roditelj ima pravo redovito održavati osobne odnose i izravan kontakt s djetetom.

Opće je načelo da bi, ako je to moguće, oba roditelja trebala pridonositi odgoju svoje djece, ako je to izvedivo i u interesu djeteta. Ako se roditelji ne mogu dogovoriti, sud može odrediti s kime će dijete boraviti i kada. Moguće je da sud naloži da dijete treba boraviti s različitim osobama u različito vrijeme.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

i. Postupak koji se odnosi na roditeljske odgovornosti može se pokrenuti na Vrhovnom građanskom sudu (*Court of Session*) ili na grofovijskom sudu (*Sheriff Court*). Zahtjev se može podnijeti u okviru redovnog postupka za razvod ili rastavu.

ii. Stranke mogu same odabrati kojem će se sudu obratiti. Ako takav postupak za razvod ili rastavu nije u tijeku, Vrhovni građanski sud nadležan je za rješavanje zahtjeva za izdavanje rješenja o roditeljskim odgovornostima ako je uobičajeno boravište djeteta u Škotskoj, a grofovijski sud nadležan je za odlučivanje u takvom postupku ako je uobičajeno boravište djeteta u grofoviji u kojoj se zemljopisno nalazi taj sud. [Internetske stranice Škotske sudske službe](#) sadržavaju kartu s lokacijama sudova i popis adresa i podataka za kontakt.

iii. Zahtjev koji se odnosi na roditeljske odgovornosti i prava mora se podnijeti u obliku poziva (*summons*) na Vrhovnom građanskom sudu i početnog sudskog rješenja (*initial writ*) na grofovijskom sudu. Kao i u slučaju brakorazvodnog postupka, svaki sud ima svoj skup pravila kojima se određuje oblik takvog zahtjeva. Vidjeti pitanje 11. točku 6. na stranici o [razvodu](#).

Formalnosti i dokumentacija

iv. Za podnošenje takvog zahtjeva na svim se sudovima plaća pristojba. Za moguća oslobođenja od plaćanja pristojbi vidjeti pitanje 11. točku 8. na stranici o [razvodu](#).

v. Uz svaku od tih vrsta zahtjeva morat ćete podnijeti djetetov rodni list. Sud neće prihvatiti presliku ni skraćeni oblik te potvrde.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Kad je riječ o zahtjevima te vrste, ne postoji pojednostavnjeni postupak. Postupci su utvrđeni u pravilima iz pitanja 11. točke 6. na stranici o [razvodu](#).

Moguće je zatražiti rješenje o privremenoj mjeri ako se to smatra nužnim.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Savjet i pomoć dostupni su kad je riječ o pitanjima roditeljske odgovornosti ovisno o uobičajenim zakonom propisanim ispitivanjima financijskog stanja. U pitanjima roditeljske odgovornosti dostupna je i pravna pomoć u građanskim stvarima, ovisno o trima uobičajenim zakonom propisanim ispitivanjima prihvatljivosti za dobivanje financijske pomoći, opravdanosti i vjerojatnog uzroka.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Moguće je pokrenuti postupak u okviru iste tužbe zbog nepoštivanja sudskog rješenja. U slučaju nepostupanja u skladu sa sudskim rješenjem, može se pokrenuti postupak zbog nepoštovanja suda.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Ako želite izvršiti sudsku odluku iz druge države članice, to je pitanje uređeno Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 (poznata i kao „Bruxelles II.a”). Sudska odluka druge države članice o izvršavanju roditeljske odgovornosti u odnosu na dijete izvršiva je u Škotskoj 1. ako je podnesen zahtjev i 2. ako je na temelju njega sudska odluka proglašena izvršivom u Škotskoj.

Postupak za podnošenje tog zahtjeva utvrđen je škotskim pravom. Zahtjev se mora podnijeti Vrhovnom građanskom sudu i moraju mu se priložiti posebni dokumenti (koji su utvrđeni u Uredbi Bruxelles II.a). Možda će vam biti korisno potražiti pravni savjet u pogledu tog pitanja.

Na temelju Uredbe Bruxelles II.a postoje određene sudske odluke koje su izvršive u drugim državama članicama bez potrebe za izdavanjem potvrde izvršivosti.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Ako želite osporiti priznanje sudske odluke iz druge države članice, to je pitanje uređeno Uredbom Vijeća (EZ) br. 2201/2003 (poznata i kao „Bruxelles II.a”). U Uredbi Bruxelles II.a navedeni su razlozi za nepriznavanje sudskih odluka.

Zahtjev se mora podnijeti u skladu s postupkom utvrđenim škotskim pravom. Zahtjev se mora podnijeti Vrhovnom građanskom sudu i moraju mu se priložiti posebni dokumenti (koji su utvrđeni u Uredbi Bruxelles II.a). Možda će vam biti korisno potražiti pravni savjet u pogledu tog pitanja.

Na temelju Uredbe Bruxelles II.a postoje određene sudske odluke koje su izvršive i priznaju se u drugim državama članicama bez potrebe za izdavanjem potvrde izvršivosti.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Ako je nadležan sud u Škotskoj, u načelu će primjenjivati škotsko pravo. Ako se smatra da je za određeno pitanje mjerodavno relevantno strano pravo koje se razlikuje od škotskog prava, to se pravo mora navesti i dokazati. Mogu postojati neobične okolnosti u kojima se stranke u sporu pozivaju na strano pravo te ih škotski sud može uzeti u obzir.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 09/08/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Roditeljska odgovornost - Gibraltarski sudovi

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

U smislu gibraltarskog prava, roditeljska odgovornost odnosi se na skrbnništvo, skrb o djetetu i nadzor nad djetetom, koje obično izvršava roditelj ili roditelji ili imenovani skrbnik. Općenito, roditelj ili skrbnik odgovoran je za skrbnništvo nad djetetom i odgoj djeteta te za upravljanje imovinom koja pripada djetetu ili koja se čuva u ime djeteta.

Pojam „roditeljska odgovornost” odnosi se na oca, majku ili bilo kojeg imenovanog skrbnika koji izvršava svoje roditeljske odgovornosti u odnosu na određeno dijete. Roditeljska odgovornost odnosi se i na nadzor, bilo izravno ili usmjeravanjem, na način primjeren fazi razvoja djeteta. To se odnosi i na odgoj djeteta, a ako dijete ne živi s njim, na redovito održavanje osobnih odnosa i izravnog kontakta; te na djelovanje, prema potrebi, u svojstvu pravnog zastupnika djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Općenito, kad je riječ o skrbništvu ili odgoju djeteta i upravljanju imovinom, majka ima ista prava i ovlasti kao i otac. Takva su prava i ovlasti majke i oca jednaki i jedno ih može izvršavati bez drugoga. Ta opća prava podliježu bilo kojem rješenju koje su donijeli [gibraltarski sudovi](#).

Ako su otac i majka djeteta bili u braku u vrijeme njegova rođenja, u skladu s gibraltarskim pravom svaki roditelj ima roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete. Međutim, da nisu bili u braku, samo bi majka imala roditeljsku odgovornost pri rođenju. Nije riječ o strogom ili apsolutnom pravilu jer u skladu s gibraltarskim pravom otac stječe roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete ako ga je majka registrirala kao „oca” djeteta. Isto se događa ako to naloži sud. Međutim, i jedna, dvije ili više osoba isto tako mogu imati roditeljska prava u odnosu na dijete. Međutim, to pravo ne mogu ostvarivati bez suglasnosti drugog ili, ovisno o slučaju, neke od drugih osoba, osim ako je to navedeno u bilo kojem rješenju suda, aktu ili sporazumu.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Nakon smrti roditelja, nadživjeli roditelj postaje skrbnik djeteta sam ili zajedno s bilo kojim skrbnikom kojeg je imenovao preminuli roditelj. Ako preminuli roditelj nije imenovao skrbnika ili ako je imenovani skrbnik ili mrtav ili odbija djelovati, sud može imenovati skrbnika ako to smatra prikladnim.

Sud može na zahtjev majke ili oca djeteta donijeti rješenje u pogledu boravišta djeteta i prava majke ili oca na kontakt s djetetom. Sud isto tako ima ovlasti boravište djeteta utvrditi kod bilo koje osobe (jednog od roditelja ili neke druge osobe). Međutim, utvrđivanje boravišta kod jednog od roditelja nije moguće dok oba roditelja žive zajedno.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

U slučaju razvoda Vrhovni sud u Gibraltaru ima ovlast da prije ili nakon donošenja pravomoćne odluke uredi pitanje skrbništva, uzdržavanja i obrazovanja djece iz braka ili čak može naložiti da se pokrene postupak stavljanja djece pod zaštitu suda. Vrhovni sud ne može donijeti pravomoćno rješenje o razvodu braka dok se ne uvjeri da postoji zadovoljavajući dogovor u pogledu djece.

Ako se roditelji rastanu, strane mogu sklopiti sporazum ne temelju kojeg se jedan od njih može odreći svih ili dijela svojih roditeljskih prava. Međutim, sud neće naložiti izvršenje takvog sporazuma ako smatra da to ne bi bilo u korist djeteta.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Kao što je prethodno navedeno u pitanju 4., ako roditelj sklopi sporazum o rastavi kojim se namjerava odreći svih ili dijela svojih roditeljskih prava, takav će sporazum sud izvršiti samo ako smatra da bi njegovo izvršenje bilo u korist djeteta.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Ako se pitanje roditeljske odgovornosti pojavi u kontekstu postupka razvoda braka, za rješavanje tog pitanja nadležan je Vrhovni sud Gibraltara. Međutim, određena se socijalna pomoć može dobiti u obliku bračnog savjetovanja. Usluge bračnog savjetovanja pruža Rimokatolička crkva u Gibraltaru. Neka je pitanja moguće rješavati i mirenjem.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sudac može odlučiti o bilo kojem pitanju za koje smatra da može utjecati na dobrobit djeteta.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Nakon što se roditelju dodijeli potpuno skrbništvo, on može odlučivati o svim pitanjima koja se odnose na dijete bez prethodnog savjetovanja s drugim roditeljem, osim ako se time krši postojeće sudsko rješenje; na primjer, rješenje o kontaktu s djetetom.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Zajedničko skrbništvo nad djetetom znači da oba roditelja imaju jednaka prava i odgovornosti u odnosu na dijete. Ta se prava mogu ostvarivati zajednički ili pojedinačno.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Ako se zahtjev za roditeljsku odgovornost podnosi u vezi s postupkom razvoda braka ili kao posljedica takvog postupka, treba ga podnijeti Vrhovnom sudu Gibraltara. Zahtjev se podnosi pozivom potkrijepljenim dokazima iznesenima u obliku izjave pod prisegom. Nakon podnošenja tih dokumenata, pisarnica Vrhovnog suda određuje datum rasprave o zahtjevu.

Zahtjev da dijete kojem je potrebna skrb postane štićenik suda isto tako treba podnijeti Vrhovnom sudu Gibraltara.

Ako se pitanje roditeljske odgovornosti ne pojavi u okviru postupka razvoda braka, zahtjev se može podnijeti Magistratskom sudu u Gibraltaru. Zahtjev treba biti u obliku pisane pritužbe u kojoj se navode traženi pravni lijek i pravna osnova na kojoj se on temelji. Zahtjevu treba priložiti i presliku djetetova rodnog lista te presliku vjenčanog lista, ako on postoji. Nakon što zaprimi pritužbu, sud uvrštava predmet na popis predmeta za raspravu i obavješćuje stranke o datumu na koji se moraju pojaviti na sudu.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

U svakom slučaju, Vrhovni sud ili Magistratski sud određuje datum rasprave o odgovarajućem zahtjevu i o tome obavješćuje stranke. Stranke bi se trebale pojaviti na sudu na određeni datum zajedno sa svojim pravnim zastupnicima, ako je primjenjivo.

Postoje hitni postupci ako se čini da je djetetu potrebna skrb.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

I na Magistratskom sudu i na Vrhovnom sudu dostupna je pravna pomoć koja podliježe provjeri imovinskog stanja. Zahtjevi za pravnu pomoć na bilo kojem sudu trebaju se podnijeti Vrhovnom sudu, a obrasci zahtjeva dostupni su u pisarnici Vrhovnog suda.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Ako je odluku o roditeljskoj odgovornosti donio Magistratski sud, žalba se može podnijeti Vrhovnom sudu. Ako je odluku donio Vrhovni sud, žalbu je moguće podnijeti Žalbenom sudu.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Zahtjev treba podnijeti sudu koji je donio izvorno rješenje o roditeljskoj odgovornosti. Ako je taj sud bio Magistratski sud, potrebno je podnijeti pritužbu u kojoj se navodi pravna osnova na kojoj se ona temelji. Ako je bila riječ o Vrhovnom sudu, potrebno je podnijeti poziv koji je prema potrebi potkrijepljen dokazima u obliku izjave pod prisegom.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

U Gibraltaru se može priznati sudska odluka o roditeljskoj odgovornosti donesena u drugoj državi članici koja proizlazi iz postupka razvoda, zakonske rastave ili poništaja braka. Za izvršenje takve sudske odluke potrebno je Magistratskom sudu podnijeti zahtjev za proglašenje izvršivosti.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Objе strane mogu uložiti žalbu protiv odluke o zahtjevu za proglašenje izvršivosti. Žalba se podnosi Vrhovnom sudu ako je odluku donio Magistratski sud.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Sudovi u Gibraltaru primjenjivat će gibraltarsko pravo, koje uključuje lokalno zakonodavstvo, a povremeno i sve zakone ili druge odredbe koje se odnose na Gibraltar.

Ova je internetska stranica dio portala Vaša Europa.

Važno nam je vaše mišljenje o korisnosti pruženih informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.